آسان لغات القرآن

عربی اردو لغت، تلاوت کی ترتیب سے

مؤلفہ

مولانا عبد الکریم پاریکھ صاحب مدظلہ

فرید بک ڈپو (پرائیویٹ) لمیٹڈ
۴۲۲ مٹیا محل اردو مارکیٹ جامع مسجد دہلی ۶

آسان

لغات القرآن

آسان

لُغاتُ القرآن

تلاوت کی ترتیب سے

عربی، اُردو

مؤلفہ

الحاج مولانا عبدالکریم پاریکھ صاحب
مدظلہ العالی

فرید بُک ڈپو (پرائیویٹ) لمٹیڈ
۴۲۲ مٹیا محل اردو مارکیٹ جامع مسجد دہلی ۱۱۰۰۰۶

Asan Lughat-ul-Quran

By

Maulana Abdul Karim Parekh

Price Rs. 60.00

پہلا ایڈیشن ۱۹۵۲ء

نیا ایڈیشن ۱۹۹۷ء

قیمت .... -/۶۰ روپے

مطبع .... پرنٹر: راحیل نسیم پرنٹنگ پریس
دہلی۔ 110002

ملنے کے پتے

۱۔ الحاج مولانا عبدالکریم پاریکھ لکڑ گنج ناگپور۔ ۸

۲۔ حنیف بکڈپو مومن پورہ ناگپور۔ ۱۸

۳۔ مکتبہ ندوالعلماء ندوہ لکھنؤ

عالمِ اسلام کے مشہور مفکّر

حضرت مولانا سیّد ابوالحسن علی ندوی مدظلہ العالی کا ارشادِ گرامی

الحمد للہ وسلام علی عبادہ الذین اصطفیٰ

امّا بعد! قرآن مجید آخری آسمانی کتاب اور انسانیت کے نام اللہ کا آخری پیغام ہے اور اس لحاظ سے قیامت تک کے لیے آنے والی انسانی نسلوں کی اخروی سعادت و نجات اور دُنیاوی صلاح و فلاح اسی سے متعلق و وابستہ ہے یا دوسرے لفظوں میں یہ کہ تمام انسانوں کی دینی و دُنیوی کامیابی اور انسانیت کی تقدیر اس عظیم کتاب سے وابستہ و منسلک ہے۔ اس لیے اس کی شرح و تفسیر، اس کے معانی و مطالب کا افہام و تفہیم اور اس کے ابدی پیغام کی طرف دعوت اور اس کی تبلیغ ایک دائمی ضرورت ہے۔

مُبارک ہیں وہ لوگ جن سے قرآن کریم کی کوئی خدمت لے لی جائے اور اس خدمت کو دُنیا میں بھی قبولِ عام حاصل ہو جائے، اور قرآن کے پڑھنے والے اس سے مستفید ہوں اور قرآن فہمی میں انہیں آسانی حاصل ہو۔

قرآن کے خدمت گزاروں میں ایک نام محبّی الحاج عبدالکریم صاحب پاریکھ کا بھی ہے جن کو لوگ ان کی طویل خدمات کے سبب ایک مبلغ اسلام اور داعیِ قرآن کی حیثیت سے عرصہ سے جانتے اور ان کی تقریروں سے مستفید ہوتے ہیں۔ ناگپور کے علاقہ میں ان کے درسِ قرآن نے مسلم نوجوانوں اور جدید تعلیم یافتہ طبقہ کو بہت متاثر کیا اور اُن میں دین کا شوق اور قرآن کا ذوق پیدا کر دیا۔ اور وہ اپنی تجارتی مصروفیتوں کے ساتھ ساتھ اب بھی یہ دینی خدمت انجام دے رہے ہیں۔

اُن کی کتاب "لغات القرآن" بھی اسی سلسلے کی کڑی ہے جسے انھوں نے قرآن کو عوام و خواص تک پہنچانے اور اس سے استفادہ کو آسان بنانے کے لیے لکھا تھا۔ اسکی مقبولیت کا کچھ اندازہ اس سے بھی ہوتا ہے کہ ۱۵، ۲۰ سال کے عرصہ میں اس کے تقریباً ایک درجن ایڈیشن بڑی تعداد میں نکل گئے۔ انھوں نے مستند اُردو تراجم کو سامنے رکھ کر ہر پارے کے مشکل الفاظ کا ترجمہ موقع محل کے لحاظ سے کر دیا ہے۔ افعال کے سامنے ان کے حروف اصلی بھی لکھ دیئے ہیں اور انگریزی داں طبقہ کی سہولت کے لیے کہیں کہیں الفاظ کے انگریزی معانی بھی دے دیئے ہیں اور کتاب کے شروع میں مختصر طور پر نحوی قواعد بقدرِ ضرورت آگئے ہیں۔ اس طرح یہ کتاب قرآن مجید کی کلید اور "گائیڈ بک" بن گئی۔ یہاں یہ وضاحت ضروری ہے کہ مصروفیات کے سبب کتاب پر جستہ جستہ نظر ہی ڈالنے کا موقع مل سکا۔ اللہ تعالیٰ مؤلف کو جزائے خیر دے اور کتاب کی افادیت و مقبولیت میں مزید اضافہ فرمائے۔ آمین

(حضرت مولانا) سیّد ابوالحسن علی ندوی

ناظم

ندوۃ العلماء لکھنؤ

بِسْمِ اللّٰہِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

نقشِ اوّل تا نقشِ ثانی

اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ جَعَلَ لِکُلِّ شَیْءٍ سَبَبًا * وَاَنْزَلَ عَلٰی عَبْدِہٖ کِتَابًا عَجَبًا !!
فِیْهِ مِنْ کُلِّ شَیْءٍ حِکْمَةً وَّنَبَأً وَالصَّلٰوۃُ وَالسَّلَامُ عَلٰی مُحَمَّدٍ اَشْرَفِ الْخَلِیْقَةِ عَجَمًا وَّعَرَبًا

اللہ تعالیٰ کا بہت بڑا فضل و احسان ہے کہ زمانہ حال میں مسلمانوں کے بہت سے طبقے قرآن پاک کو سمجھ کر پڑھنے کی طرف مائل ہو رہے ہیں۔ الحمد للہ کہ ان لوگوں کی تعداد برابر بڑھتی جا رہی ہے۔ ان حضرات کی سہولت کے پیش نظر احقر نے "آسان لُغات القرآن" کے نام سے ایک مجموعہ قرآنی الفاظ کا تلاوت کی ترتیب پر جمع کر کے مارچ ۱۹۵۲ء میں شائع کیا تھا۔ ربِّ اکبر کا فضل و احسان ہی تھا کہ یہ مجموعہ مقبول ہُوا۔

پہلا ایڈیشن ختم ہوتے ہی دوسرے ایڈیشن کی ضرورت محسوس ہوئی اور اسی دَوران میں جو مخلص دوست اس کتاب سے فائدہ اٹھا چکے تھے اور ہند و پاک کے بعض دینی رسائل جو اس کتاب پر ناقدانہ تبصرہ کر چکے تھے اور بعض علماء کرام کے مشورے اور تجربات جو اَب تک آ چکے تھے ان سب مفید اور مخلصانہ اصلاحی اشارات کو سامنے رکھتے ہوئے دوسرا ایڈیشن ۱۹۵۴ء میں نظر ثانی کے بعد تیار کیا گیا۔ پہلے ایڈیشن میں بہت سے الفاظ جو عام طور پر اچھے اُردو داں لوگ جانتے ہیں، انھیں چھوڑ دیا گیا تھا مثلاً عَوْرَۃٌ، قَمِیْصٌ، تِجَارَۃٌ، زِیَادَۃٌ، اِحْسَانٌ، حُسْنٌ، عَجِیْبٌ، وَالِدٌ، طَعَامٌ، اِمْسَاکٌ وغیرہ۔ اسیطرح نِعْمَتٌ، اَسْبَابٌ، غَالِبٌ، وَالِدَیْنِ، تَاوِیْلٌ جیسے الفاظ بھی زائد مان کر چھوڑ دیے گئے تھے کہ اُردو زبان میں یہ الفاظ روزمرّہ استعمال

میں آتے ہیں۔ لیکن علماء کرام کے مشورے سے اس ایڈیشن میں اصلاح کرلی گئی اور تقریباً تمام الفاظ کو جمع کرنے کی کوشش کی گئی۔ یہ مجموعۂ الفاظ بھی قرآن کے نازل کرنے والے نے عوام میں مقبول کرادیا اور دوسرا ایڈیشن بھی ہاتھوں ہاتھ نکل گیا۔ اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ وَالشُّکْرُ لِلّٰہِ

اللہ تعالیٰ کی بے پایاں رحمت کے صدقے اب یہ تجربہ حاصل ہُوا کہ سینکڑوں کی تعداد میں کاروباری، تاجر پیشہ، کم پڑھے لکھے لوگوں کے ساتھ خواتین کا ایک مخصوص طبقہ اور مزدور پیشہ بھائیوں کے ساتھ ساتھ کالج کے طلبہ اور دینی مدارس کے فارغین تک کتاب اللہ کی تلاوت حَقَّ تِلَاوَتِہٖ سے مستفیض ہوئے، اور یہ سب نہایت ہی کم وقت میں سہل الحصول کے طریق پر عربی کے گرامر کے بعد قرآن پاک کے لفظی معنیٰ یاد کرکے ترجمہ کرنے کے قابل ہوگئے اور ساتھ ہی ساتھ نماز اور تراویح و تلاوت میں لوگوں کی دلچسپی بھی بہت سے علاقوں میں بڑھنے لگی کہ نماز اور تلاوت میں جو کچھ کلام پاک پڑھا جاتے اسے اگر کسی درجہ میں سمجھا جاتے تو عبادت کا لطف کچھ اور ہی آنے لگتا ہے۔

پھر اس کتاب کے ذریعہ الحمدللہ ایک خاص طبقہ وجود میں آیا جو مختلف مسلک کے لوگوں کا مجموعہ ہونے کے باوجود عقائد میں بُنْیَانٌ مَّرْصُوْصٌ بن کر قرآن مجید کی مرکزی دعوت توحید و رسالت، حشر و حساب اور جنّت و دوزخ کا پختہ یقین لے کر داعیانہ کردار ادا کرنے کے لیے باہم مربوط ہونے لگا۔ جو آگے چلکر "مَجْلِسِ تَعْلِیْمِ الْقُرْاٰنِ" بن کر اللہ کی کتاب کی خدمت انجام دینے میں خالص رضائے الٰہی کے کام میں جُٹ گیا۔ اور بہنوں بھائیوں کا ایک سیلِ رواں قرآن سیکھنے سکھانے میں لگ گیا۔ نیز فرقہ واریت، گروہی عصبیت، شرک بدعات اور رسمی دین داری کے بالمقابل توحید، حُبّ اللہ، حقیقی دین داری، وحدتِ اُمّت، صاحبِ قرآن سیّدنا محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے سچی محبّت و اطاعت کی صفات، تقویٰ، خشیّتِ الٰہی، خوفِ یوم الحساب، امر بالمعروف، نہی عن المنکر اور عام انسانوں کی بھلائی کے کام کے لیے ایک گروہ علم اور عمل کی وادی میں آگیا۔

احقر کے ناقص خیال میں یہ بات تجربہ کے بعد بیٹھ سی گئی کہ بہت سے مخلص دوست بھائی اور بہنیں جو مہینوں گرامر کے تمام اصول جان لینے کے چکر میں رہے اور جب کوئی نتیجہ نہیں نکلا تو مایوس ہو کر بیٹھ گئے۔ اس لیے طالب علم کو دماغی کشمکش میں ڈالے بغیر ۱۹۶۰ء کے تیسرے ایڈیشن میں عربی کے نو سبق بھی تیار کیے گئے۔ اور ان اسباق میں پوری کوشش کی گئی کہ دماغی الجھن کے بغیر فطرت کے طریقہ تعلیم پر الفاظ کی ڈھلائی کا طریقہ بتا کر سادہ ڈھنگ پر گرامر کے چند اصولوں کو شامل کیا جائے اور اب الحمدللہ یہ کتاب بڑی حد تک لوگوں کو تعلیم القرآن سے قریب ہونے کا ذریعہ بنتی رہی اور مسلسل ۱۹۷۲ء تک اس کے نو ایڈیشن شائع ہوئے۔ یہ محض قرآن کے بھیجنے والے اور نازل کرنے والے کے فضل و کرم سے ہوا اور سارا کریڈٹ CREDIT اللہ کے رسول کی لائی ہوئی کتاب کا اللہ کے رسول کے لیے ہی مخصوص ہے۔ ہم عاصیوں خاطیوں سے جو کچھ ہو جائے وہ ہماری کسی فضیلت کی وجہ نہیں بن سکتا۔ بلکہ محض اللہ تعالیٰ کا فضل و کرم ہی کہنا چاہیئے۔

یہ بات تو سب لوگ جانتے ہیں کہ قدرتی طور پر بچہ ابتدا میں صرف و نحو اور گرامر نہیں سیکھتا بلکہ الفاظ بولتا اور یاد کرتے جاتا ہے۔ پھر ماحول سے الفاظ کو لیتا ہے یہاں تک کہ الفاظ کی ڈھلائی کا علم بھی اسے بکثرت الفاظ کے یاد ہونے پر خود بخود آنے لگتا ہے۔ چند ماہ میں بچہ جب اپنی مادری زبان بولنے لگتا ہے تب بھی اسے گرامر کی اتنی شدید ضرورت نہیں پڑتی جتنی کہ بول چال میں حصہ لینے اور الفاظ کا ذخیرہ بنانے کی ہوتی ہے۔

ذو معنیٰ الفاظ کا محل بھی آدمی جب بول چال میں حصہ لیتا ہے تب معلوم ہوتا ہے بعض الفاظ ہر زبان میں کئی کئی معنیٰ میں استعمال ہوتے ہیں۔ لیکن بول چال میں حصہ لینے اور عبارت میں ان الفاظ کو دیکھ کر ہر آدمی اس کے معنیٰ سمجھنے میں دشواری محسوس نہیں کرتا۔ البتہ عبارت سے ذو معنیٰ لفظ کی علیحدگی اور بول چال کے ماحول سے دوری میں ہر شخص کو پریشانی ہونا قدرتی بات ہے۔ اسی ضرورت کے پیش نظر اس لغات القرآن

میں کوئی لفظ اگر ایک جگہ ایک معنیٰ میں اور دوسری جگہ دوسرے معنیٰ میں آیا ہے تو دوسری تیسری بار اسے لکھ کر عبارت کے لحاظ سے معنیٰ لکھ دیئے گئے ہیں۔

مثال کے طور پر قرآن مجید میں بہت سے الفاظ دو یا تین معنیٰ میں استعمال ہوئے ہیں۔ تو وہاں اس عبارت اور پوری آیت کے (سیاق و سباق) میں ایسا لفظ دیکھنے پر معلوم ہو جاتا ہے کہ کس معنیٰ میں یہ لفظ استعمال ہوا ہے۔ مثلاً اما، توّلی، حُسن، احسان، حِسان وغیرہ ٹھیک اسی طرح ہماری زبان میں لفظ خلاص یا ختم ہو گیا ہم کہتے ہیں تو عبارت سے اس لفظ کے تعلق کی بنیاد پر ہی معنیٰ کا تعین ہو گا۔ جیسے کہ پانی خلاص ہو گیا، مریض خلاص ہو گیا یا ختم ہو گیا، کاروبار ختم ہو گیا۔ اب فیصلہ فرمائیں کہ ہمارے روزمرّہ کے معاملات میں ہم لوگ ایک لفظ خلاص اور ختم کو کبھی واقعی پانی کے ختم یا خلاص ہونے کو بولتے ہیں، لیکن یہی لفظ موت اور دیوالہ کے لیے بھی استعمال ہوتا ہے اسی طرح کھانا پینا، چغلی کھانا، رشوت کھانا، مار کھانا، رحم کھانا، قسم کھانا، خوف کھانا اب اگر کسی دیہاتی سے بھی ہم یہ کہیں کہ رحم کھاؤ تو وہ اس کا مطلب روٹی کھاؤ کیطرح نہیں لیگا۔

لفظ سونا کو لیجیئے یہ نیند لینے کے لیے بھی بولا جاتا ہے اور سونے کے زیورات کے لیے بھی۔ اور کون نہیں جانتا کہ ہم کسی سے کہیں کہ جائیے تو وہ اس کا مطلب چلے جائیے لے گا۔ لیکن اندر آجائیے، بیٹھ جائیے کا مطلب تو تشریف لائیے ہو گا یہاں "جائیے" کا مطلب کوئی بھی چلے جائیے نہیں لے گا۔ اسی پر قیاس کرنا چاہیئے کہ ہر زبان میں ذو معنیٰ لفظ ہوتے ہیں اور عبارت کے اعتبار سے اس کے معنیٰ متعین کرنا دیہاتی گنوار بھی جانتے ہیں۔ اور یہ بات تمام انسانی زبانوں میں پائی جاتی ہے۔ عبارت سے الگ لفظ کے معنیٰ بھی کچھ اور ہوتے ہیں اور کسی ایک عبارت میں آنے پر اس کے معنیٰ خاص اور متعین طور پر ہوتے ہیں اور دوسری عبارت میں دوسرے معنیٰ ہوتے ہیں۔ پس عاجز کا مقصد اس بحث سے یہ ہے کہ قرآن پاک کے معاملہ میں پوری عبارت دیکھنے کی مشق کرائی جائے یہ طریقہ فطرت کے موافق ہو گا۔ ایسا اس احقر کا خیال ہے۔

اس مجموعۂ الفاظ قرآنی میں حسب ذیل تراجم، تفاسیر، حدیث و لغات سے

استفادہ کیا گیا ہے، تفسیر جلالین، تفسیر قادری، موضح القرآن شاہ عبدالقادر صاحبؒ ترجمہ شاہ رفیع الدین صاحبؒ، تفسیر بیان القرآن مولانا اشرف علی تھانویؒ۔ ترجمہ مولانا احمد رضا خاں صاحب بریلوی اور نعیم الدین صاحب مراد آبادی کی تفسیر، ترجمہ فتح محمد خاں صاحب جالندھری، تفہیم القرآن از مولانا سیّد ابوالاعلیٰ مودودی صاحب، مولانا عبدالماجد صاحب دریابادی کی تفسیر ماجدی، ترجمہ مولانا ثناء اللہ صاحب امرتسری ترجمہ ڈپٹی نذیر احمد صاحب، گجراتی میں غلام محمد صاحب صادق، ہندی میں بشیر احمد صاحب اور محمد فاروق خاں صاحب، انگریزی میں علامہ عبداللہ یوسف علی صاحب اور محمد مارماڈیوک پکتھال صاحب۔

احادیث رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم میں خاص طور پر بخاری شریف، اور صحاح ستّہ کی تمام تر وہ حدیث جو قرآن کی کسی آیت یا جملہ کی شرح میں حضور صاحبِ قرآن محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم سے منقول ہیں، انھیں بھی ہر جگہ سامنے رکھا گیا ہے۔ لغات القرآن میں قاضی زین العابدین صاحب سجاد میرٹھی کی قاموس القرآن اور اس لغات القرآن میں قریب قریب ہر معروف لُغت کا نچوڑ سامنے رکھا گیا اسی طرح کسی ایک لفظ میں بھی معنیٰ کے لحاظ سے مطلق آزادی نہیں برتی گئی اور تمام علماء کرام کے تراجم، تفاسیر اور لغات کا ایک سنگم یا حسین امتزاج جمع کیا گیا۔ باقی کسی لفظ کا آزاد ترجمہ ہرگز نہیں کیا گیا، بلکہ کسی نہ کسی عالمِ ربّانی کے ترجمہ و تفسیر میں سادہ اور قرآن کے مزاج سے قریب عمدہ، اچھے اور مناسب معنیٰ کا انتخاب کیا گیا۔ استفادہ کرتے وقت علماء اُمّت کے کئے ہوئے عظیم کام میں الفاظ کا یہ انتخاب عام فہم، فصیح اور طاقتور نیز موجودہ زمانہ میں زبان کی ترقی کا خیال رکھ کر کیا گیا ہے، تاہم کسی بھی بشری کام کو مکمل اور سو فی صد کامیاب کہنا صحیح نہیں ہے اور یہ کسی علمی کام کی برائی بھی نہیں بلکہ بندہ بشر ہے، بھُول چوک ہونا اس کی فطرت میں شامل ہے، آپ کہیں کسی غلطی کی نشاندہی کریں گے تو میں عمر بھر شکر گزار اور دُعا گو رہوں گا کہ اس علمی خدمت میں آپنے بھی میرا ہاتھ بٹایا۔ جزاکم اللہ۔

اب الحمدللہ کہ کتاب کا اٹھارواں ایڈیشن آپ کے ہاتھ میں ہے اور خدا کا شکر ہے کہ اس کتاب کا ہندی ایڈیشن جناب نند کمار صاحب اودستھی نے لکھنؤ میں شائع کیا ہے۔

آپ چاہیں تو اس پتہ پر منگا سکتے ہیں:-

BHUWAN VANI TRUST
MAUSAM BAGH (SITAPUR ROAD),
LUCKNOW - 226 020. (U.P).

اسی طرح اس لغات القرآن کا خالص انگریزی ایڈیشن عربی کے متن کیساتھ تکمیل کے مرحلوں سے گزر رہا ہے اب ہندی انگریزی اُردو عربی زبانوں میں یہ کتاب الحمدللہ دستیاب ہونے کے امکانات بن گئے ہیں۔

نئے ایڈیشن میں ناظرین کی سہولت کے لیے ہر لفظ کا سلسلہ وار نمبر دیا گیا ہے۔ کسی نمبر کا لفظ بار بار آیا ہو تو اس میں دو مقصد سامنے رکھے گئے ہیں ایک تو ذو معنی ہونے پر الگ الگ لکھنا ضروری تھا، دوسرے بار بار کی تکرار سے یاد دہانی خوب اچھی طرح ہوگی اور ہمت بھی بڑھے گی کہ یہ لفظ تو ہمیں یاد ہے اسی طرح ہر رکوع کے خاتمے پر ع کا نشان آپ دیکھیں گے۔ یہ سلسلہ بیس پاروں تک ہے اس کے بعد پاؤ آدھے اور پون کے نشان آپ کو ملیں گے۔ سورتوں کے نمبر بھی ترتیب وار دیئے گئے ہیں۔

ناظرین سے خصوصی گذارش ہے کہ ابتدا میں عربی کے نو سبق اچھی طرح حفظ یاد کر لینے کے بعد اس لفظی مجموعے کو ایک ایک رکوع تک یا جیسے سہولت ہو یاد کرتے رہیں۔ پھر ترجمہ از خود کریں۔ اور اطمینان کے لیے اپنے کسی بھی مستند اور پسندیدہ عالم کے ترجمہ سے ملا کر دیکھ لیں، انشاء اللہ ہمت خوب بڑھ جائے گی اور دل میں وسعت پیدا ہوگی۔ اسی طرح کثرتِ مطالعہ سے ایک وقت ایسا بھی آجائے گا کہ آپ بغیر کسی ترجمہ قرآن کے قرآن کو اسی کی زبان میں سمجھتے چلے جائیں گے۔ تب آپ کو تلاوت کی حلاوت کا اندازہ ہوگا کہ کتنی بڑی نعمت سے اب تک ہم انجان تھے۔ آگے اللہ رب العزت عمل کی توفیق بھی عطا فرمائے گا۔ محنت کے ساتھ ساتھ اللہ سے دُعا بھی کرنی چاہیے کہ وہی عَلَّمَ الْقُرْاٰنَ یعنی قرآن کا علم دینے والا اور اس کی نسبت اپنی طرف کرنے والا ہے۔

اگر اس کی مدد شامل حال نہیں تو لاکھ کوشش کے بعد بھی کچھ حاصل نہ ہو گا۔ ہدایت کی طلب اور جستجو اسی کی بارگاہ میں کرتے رہنے سے وہ سمیع علیم ہر کسی کی پکار کو سنتا ہے۔

انڈیکس کی مدد سے یا اشاریہ میں آیتوں کے اگلے پچھلے حصے دیکھ کر اپنے سابقہ اور طے شدہ خیالات کی تائید میں جو لوگ قرآن کے بارے میں بات کرتے ہیں، انھیں اصل کلام اللہ کی چاشنی اور حلاوت سے محرومی ہے اور ایسے لوگ علم کی دنیا میں دیانتدار نہیں مانے جاسکتے اور دراصل قرآن کے بھیجنے والے اور لانے والے کی عظمت سے انھیں واقفیت ہی نہیں۔ اسی لیے بعض ایسے لوگوں نے انکار سنّت یا انکار حدیث کا فتنہ بھی کھڑا کیا کہ عمل صالح اور نمونے سے چھٹی ملے۔ دماغی عیّاشی کے لیے، بحث و مباحثہ کے لیے تک بندی کرنے والے ان اصحاب کو بعض سادہ لوح مفکرین نے اہلِ قرآن جیسے عظمت والے خطاب سے نواز دیا۔ حالانکہ ایسے افراد کو قرآن کی ہوا بھی نہیں لگی۔ پھر چونکہ یہ نام نہاد اہلِ قرآن حدیث کا استخفاف اور انکار کر کے سنّت کو بیچ سے ہٹا دینا چاہتے تھے اس لیے ان کی مدافعت کیلئے اہل حق صالح علماء ربّانی کا ایک بڑا گروہ حدیث کی مدافعت پر کھڑا ہوا۔ لیکن بحث و تکرار میں کبھی کبھی حدِّ اعتدال سے آگے بڑھ جانا ایک فطری کمزوری ہے (جس سے صرف اللہ کے نبی ہی محفوظ رہتے ہیں) جس کی وجہ سے اہل حق کی بعض محترم ہستیوں نے قرآن کے پڑھنے پڑھانے والوں کو بھی پست ہمّت کر دیا کہ یہ ہر ایک کا کام نہیں۔ اس طرح شیطان کو دوہرا مقصد حاصل ہو گیا کہ قرآن کی مدافعت کرنے والے بے عمل اور جاہل نکلے اور جو لوگ حدیث و سنّت کی مدافعت کرنے والے تھے انھوں نے قرآن پڑھنا، سمجھنا بہت مشکل اور دُور کی بات بتانا شروع کیا۔ اور اس راہ کے بے شمار خیالی خطرات کا تذکرہ ہونے لگا۔

میرا یہ تجربہ ہے کہ جو شخص بھی پورا قرآن سمجھ کر پڑھے گا وہ کبھی بھی رسول ﷺ کی اطاعت اور ذخیرۂ احادیث تو کیا اہلِ ایمان کی مجموعی علمی و اسلامی تاریخ کو بھی نظر انداز نہیں کر سکتا تفسیر، حدیث، فقہ، تزکیہ اور احسان (تصوف) یہ سب تمام تر قرآن ہی کا خلاصہ، شرح اور تفصیل ہیں۔ پھر سنّت یا حدیثِ رسول تو واقعی قرآن کی چلتی

پھرتی تفسیر ہے۔ اس کا استخفاف اور اس سے لاپرواہی کوئی بے وقوف وغبی شخص ہی کرسکتا ہے اَعَاذَنَا اللہُ۔

اس لیے اس عاجز کا مشورہ یہ ہے کہ جو لوگ قرآن کی کسی آیت کا اگلا پچھلا لفظ کھینچ تان کر کسی نئے فلسفے کے موجد بنے ہیں یا ان کی تصنیفات سے لوگوں نے فہم قرآن حاصل کیا ہے، ان سے گذارش کروں گا کہ قرآن کی عربی زبان سے قرآن کو سمجھنے کی کوشش کریں انہیں چند ہی دن میں پتہ چل جائے گا کہ انھیں ان کے نفس نے یا دوسروں نے کس آیت میں اور کس لفظ میں کہاں کہاں دھوکہ اور مغالطہ دیا تھا۔

اسی طرح جو علماء حق حدیث وسنّت کی مدافعت میں کوشاں ہیں، انہیں انکی مساعی پر مبارک باد دیتے ہوئے بڑے ادب سے یہ گذارش کروں گا کہ قرآن کو عوامی ہونے میں آپ حسب سابق اپنا تعاون جاری رکھیں اور عوام الناس میں علم قرآن کو کھُل جانے دیں، کیونکہ ہر علم کے جاننے والے جب لاکھوں کروڑوں کی تعداد میں ہوجاتے ہیں تب اس علم میں دھوکہ بازی کسی کی بھی نہیں چل سکتی۔ مغالطہ یا غلط تاویلات اور من مانی وہیں چل پاتی ہے جہاں کسی کتاب کے جاننے والے دس ۵ پانچ ہوں اور بقیہ جہل میں مبتلا ہوں۔ اسے ایک سادہ مثال کے ذریعہ یوں سمجھا جاسکتا ہے کہ جب دُنیا میں پہلی بار موٹر کار تیار ہوئی تو بتایا جاتا ہے کہ موٹر بیچنے والی کمپنی خریدار کو ایک ایسا آدمی بھی ساتھ کردیتی تھی جو موٹر کے تمام پرزوں کے بارے میں جانکاری رکھتا تھا اور موٹر چلانا بھی جانتا تھا۔ مگر کبھی کبھی ایسے آدمیوں نے موٹر مالک کی لاعلمی کے سبب پانی کی ٹنکی میں تیل کی ضرورت بتاکر خوب رقم وصول کرلی۔ لیکن آج تو کسی بھی شہر میں سینکڑوں مستری، ڈرائیور اور بہت سے خود موٹر کار کے مالک بھی اس فن سے واقف ہیں۔ اور اب کوئی کسی کو دھوکہ دے کر موٹر میں پانی کی ٹنکی میں تیل ڈالنے کا مشورہ ہرگز نہ دے گا۔ لیکن یہ سب اس وقت ہوتا ہے جب کوئی علم عام ہوجائے۔

پس میری یہ گذارش ہے کہ قرآن کی تلاوت میں ہر جگہ متن کے ساتھ معنیٰ بھی بتائے جائیں تاکہ یہ کتاب عوام الناس میں علم وعمل کے لحاظ سے پھیل جائے۔

قرآن سیکھنے سکھانے والوں سے درخواست ہے کہ اُردو زبان میں سب سے بہتر اور مستند اور متفق علیہ ترجمہ شاہ ولی اللہ محدّث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کے صاحبزادے حضرت شاہ عبدالقادر محدّث دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کا ہے اور موصوف کی مختصر تفسیر موضح القرآن جو عام طور پر مترجم قرآن مجید کے حاشیوں پر پائی جاتی ہے نیز انہیں کے برادر مولانا شاہ رفیع الدین دہلوی رحمۃ اللہ علیہ کا لفظی ترجمہ۔ اگر آپ انہیں بنیاد بناکر چلیں گے تو فہم قرآن میں انشاء اللہ کبھی بھی دھوکہ نہ ہوگا۔ اس لغات القرآن میں بھی اس کی حدبندی کا خوب خیال رکھا گیا ہے۔

انگریزی ایڈیشن میں پکتھال صاحب اور علامہ عبداللہ یوسف علی صاحب کے ترجمے سامنے رکھے گئے۔ اور جناب عبدالرشید خاں صاحب اور جناب آدم عیسیٰ صاحب B.Com. Alig. نے کافی محنت سے یہ کام کیا ہے۔ عاجز نے بھی مفہوم کے لحاظ سے خوب اچھی دیکھ بھال کی ہے۔ اللہ نے چاہا تو انگریزی داں طبقہ بھی فیض یاب ہوگا۔

سنہ ۱۹۵۲ء میں پہلا ایڈیشن نقش اوّل سے چلا تھا۔ اب سنہ ۱۹۸۷ء کا نقش ثانی لکھا گیا پینتیس ۳۵ سال دیکھتے دیکھتے گزر گئے۔ پتہ نہیں نقش ثالث لکھنے کی کسی اور ایڈیشن میں نوبت آئے گی یا نہیں یا پھر حشر کے دن ہم آپس میں ملیں گے، جب تَرٰی کُلَّ اُمَّۃٍ جَاثِیَۃً اور کُلُّ اُمَّۃٍ تُدْعٰٓی اِلٰی کِتٰبِہَا کا منظر سامنے ہوگا۔ تب معلوم ہوگا کہ احقر کی خدمت، محنت کہاں تک ٹھکانے لگی اور کتنے انسان اس کتاب کے ذریعہ قرآن مجید کو پاکر علم و عمل کے لحاظ سے اس یَوْمُ الدِّیْن کے موقع پر کامیاب ہوکر دُنیا میں آنے کا اپنا مقصد حاصل کر چکے تھے۔

قرآن مجید عقیدۂ آخرت اس کے لوازمات آئندہ پیش آنے والے واقعات اور انسان کو کن کن منزلوں سے گزر کر کہاں تک سفر کرتے کرتے کس مقام پر پہنچنا ہے اس کی تفصیل سے بھرا پڑا ہے اور یہی اس کے نزول کا مقصد ہے کہ انسان مرنے سے پہلے اس راہِ ہدایت کو اختیار کرے جو قرآن اس کے سامنے رکھتا ہے۔

اِنَّ هٰذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّتِي هِيَ أَقْوَمُ

خادم

عبدالکریم پاریکھ
ناگپور۔۸

۳ شوال ۱۴۰۷ھ
مُطابق یکم جون ۱۹۸۷ء
بروز پیر بوقت بعد عصر

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

گذارشِ ناشر

الحمدللہ کہ ان دنوں ہم لوگوں میں قرآن فہمی کا ذوق بڑھتا جا رہا ہے۔ ترجمے کے ذریعہ قرآن کو سمجھنے کی پہل شاہ ولی اللہ دہلویؒ نے کی ہے۔ انکے بعد شاہ عبدالقادر صاحبؒ و حضرت شاہ رفیع الدین صاحبؒ نے اُردو زبان میں ترجمہ فرما کر ہمارے لیے اللہ کی رحمت کے دروازے کھولدئے۔

"لغات القرآن"، شروع کرنے سے پیشتر یہ جان لینا ضروری ہے کہ یہ لُغات صرف نظریاتی کتاب نہیں ہے، بلکہ یہ ایک عملی کتاب ہے۔ اس کے مطالعہ کے ساتھ ہی ساتھ ترجمے والا قرآن شریف پڑھتے جائیے، انشاء اللہ چند ماہ کے قلیل عرصے میں آپ خود بخود ترجمہ کرنے لگ جائیں گے اور سچ تو یہ ہے کہ اسی وقت آپ کو اس چھوٹی سی کتاب کی اہمیت واضح ہو گی۔ اگر لغات کے لفظ و معانی حفظ کر لئے جائیں اور تلاوت شروع کر دی جائے تو یوں محسوس ہوتا ہے، گویا ہمارے سینوں کی تاریکی اور تنگی کو اللہ نے دُور کر دیا ہے۔ اور اپنے نور سے منور کر دیا ہے۔ اللہ تعالیٰ کا شکر و احسان ہے کہ اُس نے ہمیں قرآن شریف کو سمجھنے کا ذوق

عطا فرمایا ہے۔ دعا ہے کہ اللہ تعالیٰ مرتّبِ لغات کی محنت کو قبول فرمائے۔ اور ذخیرۂ آخرت بنائے۔

اَللّٰھُمَّ اٰنِسْ وَحْشَتِیْ فِیْ قَبْرِیْ۔ اَللّٰھُمَّ ارْحَمْنِیْ بِالْقُرْاٰنِ الْعَظِیْمِ وَاجْعَلْہُ لِیْ اِمَامًا وَّنُوْرًا وَّھُدًی وَّرَحْمَۃً۔ اَللّٰھُمَّ ذَکِّرْنِیْ مِنْہُ مَانَسِیْتُ وَعَلِّمْنِیْ مِنْہُ مَاجَھِلْتُ وَارْزُقْنِیْ تِلَاوَتَہٗ اٰنَآءَ الَّیْلِ وَالنَّھَارِ وَاجْعَلْہُ لِیْ حُجَّۃً یَّارَبَّ الْعٰلَمِیْنَ (آمین)

انتساب

سرورِ عالم خاتم النبیّین صاحبِ قرآن
حضرت محمد رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم
کے نام جن کے ذریعہ عالمِ انسانیت
کو ہدایت عنایت فرمائی گئی۔

إِنَّ هٰذَا الْقُرْاٰنَ يَهْدِىْ لِلَّتِىْ هِىَ اَقْوَمُ

وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِيْنَ

الَّذِيْنَ يَعْمَلُوْنَ الصّٰلِحٰتِ اَنَّ لَهُمْ

اَجْرًا كَبِيْرًا ۙ ⑨

(سورۃ بنی اسرائیل)

بے شک یہ قرآن ہدایت پر چلنے کی وہ راہ دکھاتا ہے جو سب راستوں سے
سیدھی راہ ہے۔ جو بہت بندوبست سے بھرپور حفاظت والا راستہ ہے۔
اور یہ قرآن ایمان والوں کو بشارت والا حکم سناتا ہے۔ ایمان والو نیک عمل
کئے جاؤ۔ تب خوب بڑا اجر اور مرتبہ تم کو مل کر رہے گا۔ ⑨

سبق (۱)

مبتدا اور خبر

SUBJECT PREDICATE

اللہ خالق ہے　　محمدؐ نبی ہیں　　طارق مجاہد ہے

اِس طرح کے الفاظ کو عربی میں مبتدا اور خبر کہا جاتا ہے، ان الفاظ کی عربی بنانا ہو تو ہر لفظ کو دو دو پیش دیدیجئے۔

اَللّٰہُ خَالِقٌ　　مُحَمَّدٌ نَبِیٌّ　　طَارِقٌ مُجَاهِدٌ

کتنی آسان بات ہے اور ہاں اس سبق کے آخر میں جو الفاظ اور اس کے معنیٰ دئے گئے ہیں اُنھیں اچھی طرح یاد کر لیجئے، پھر ان جملوں کا جو ذیل میں درج ہیں ترجمہ کیجئے۔

اَلْعَبْدُ صَالِحٌ　　اَلْاِبْنُ صَغِیْرٌ　　اَلْجُنْدُ کَبِیْرٌ

اَلرَّجُلُ ذَکِیٌّ　　حَامِدٌ عَالِمٌ　　خَالِدٌ قَوِیٌّ

اُردو سے عربی میں ترجمہ کیجئے:-

راستہ سیدھا ہے　　ماموں نیک ہے　　گھر بڑا ہے

دوست نیک ہے　　بیٹا سچا ہے　　بھائی عبادت گذار ہے

خالد بیٹا ہے　　حامد چچا ہے

یہ تمام الفاظ مذکر تھے۔ اب مؤنث کی علامتیں ذہن نشین کر لیجئے، آسان بات یہ ہے کہ جس طرح ہم اُردو میں آدمی کے لئے جمیل اور عورت کیلئے جمیلہ استعمال

کرتے ہیں اُسی طرح عربی میں بھی کوئی مؤنث ہو تو اس کی علامت "ۃ" لگائی جاتی ہے جیسے :-

رَاشِدٌ رَاشِدَۃٌ صَالِحٌ صَالِحَۃٌ
خَالِدٌ خَالِدَۃٌ عَابِدٌ عَابِدَۃٌ

مشق کیجئے

اَلْاِبْنُ جَمِیْلٌ اَلْبِنْتُ جَمِیْلَۃٌ اَلْاَبُ صَالِحٌ اَلْاُمُّ صَالِحَۃٌ
اَلْاَخُ ذَکِیٌّ اَلْاُخْتُ ذَکِیَّۃٌ اَلْخَالُ ذَکِیٌّ اَلْخَالَۃُ ذَکِیَّۃٌ

اس سبق کی ایک خاص بات یاد رکھئے وہ یہ کہ کسی لفظ میں خصوصیت پیدا کرنے کے لئے "ال" استعمال کیا جاتا ہے ٹھیک اسی طرح جس طرح انگریزی میں THE کا استعمال ہوتا ہے اور کسی لفظ میں "ال" کے لگا دینے سے دو پیش کی جگہ ایک پیش باقی رہے گا۔ مثال کے طور پر ان الفاظ پر غور کیجئے بات سمجھ میں آجائے گی۔

حَمْدٌ اَلْحَمْدُ اِنْسَانٌ اَلْاِنْسَانُ
رَسُوْلٌ اَلرَّسُوْلُ

مشق ۲

اَلْاَبُ صَالِحٌ اَلرَّجُلُ قَوِیٌّ اَلْمَوْتُ حَقٌّ اَلْمَسْجِدُ کَبِیْرٌ
اَلْبَیْتُ رَفِیْعٌ اَلْاِسْلَامُ دِیْنٌ اَلرَّسُوْلُ صَادِقٌ نُوْحٌ نَبِیٌّ

اوپر کے جملوں میں دکھایا گیا ہے کہ "ال" کے لگنے سے دو پیش کی جگہ ایک پیش باقی رہتا ہے۔

نوٹ :- پہلا لفظ یعنی مبتدا اگر مؤنث ہے تو اس کی خبر بھی مؤنث ہو گی مثال کے طور پر

اَلْاَبُ صَالِحٌ اَلْاُمُّ صَالِحَۃٌ

ایک ضروری یاددہانی

مُبتدا خبر کا سبق الحمدللہ آپ نے پڑھ لیا اس سے ملتا جُلتا ایک چھوٹا سا سبق اور یاد کر لیجئے جسے صفت موصوف کہتے ہیں ہم نے اس سبق کو الگ سے نہیں لکھا بلکہ مبتدا خبر کے سبق کے ساتھ اس کی الگ سے پہچان کرا دی یہ اس لئے کہ اس میں دونوں الفاظ پر دو دو پیش لگتے ہیں اور اگر پہلے لفظ پر "ال" آیا تو دوسرے لفظ پر بھی آجائے گا اور دو پیش کی جگہ ایک پیش کا استعمال ہوگا لیکن مبتدا خبر میں پہلے لفظ پر "ال" ہوگا تو دوسرے لفظ پر "ال" نہیں آئے گا۔ مبتدا خبر اور صفت موصوف دونوں طرح کے جملوں میں اگر پہلا لفظ مؤنث ہوگا تو دوسرا بھی مؤنث ہوگا اور اگر پہلا لفظ مذکر ہے تو دوسرا بھی مذکر ہوگا۔

"صفت" تعریف اور موصوف جس کی تعریف کی جائے مثلاً "بڑا گھر" میں بڑا صفت ہے اور گھر موصوف ہے۔

ہم نے طالب علم کو (SHORT CUT) آسان طریقے سے قرآن مجید کی عربی زبان سکھانے کی غرض سے صفت موصوف کے لئے چند اشارے دیئے ہیں اس پر غور کریں۔

سچّا مسلمان، نیک آدمی، بڑی مسجد، چھوٹی کتاب، امانت دار چچا یہ سب جملے صفت موصوف کہلاتے ہیں ان کا اگر عربی میں ترجمہ کرنا ہو تو اردو کی ترتیب اُلٹ دیجئے یعنی پہلے والا لفظ بعد کو اور بعد والا لفظ پہلے لکھئے، پھر دونوں کو دو دو پیش دیجئے مثلاً "سچا مسلمان" کا عربی میں ترجمہ کرنا ہو تو پہلے اردو کی ترتیب اُلٹ کر لکھی جائے گی یعنی پہلے مسلمان کی عربی مُسْلِمٌ لکھی جائے گی پھر سچّا کی عربی صَادِقٌ لکھی جائے گی اس کے بعد دونوں پر پیش لگا دیں تو پورا جملہ یوں ہوگا: مُسْلِمٌ صَادِقٌ۔

رَجُلٌ صَالِحٌ   مَسْجِدٌ کَبِیْرٌ   کِتَابٌ صَغِیْرٌ   عَمٌّ اَمِیْنٌ

سبق نمبر (۱) کے الفاظ کے معنیٰ

خَالِقٌ	پیدا کرنے والا	صَادِقٌ	سچّا
عَبْدٌ	بندہ	اَخٌ	بھائی
صَالِحٌ	نیک	عَابِدٌ	عبادت کرنے والا
اِبْنٌ	بیٹا	عَمٌّ	چچا
صَغِیْرٌ	چھوٹا	عَمَّۃٌ	پھوپھی
صَغِیْرَۃٌ	چھوٹی	جَمِیْلٌ	خوبصورت
کَبِیْرٌ	بڑا	جَمِیْلَۃٌ	خوبصورت (مؤنث کیلئے)
کَبِیْرَۃٌ	بڑی	بِنْتٌ	بیٹی
جُنْدٌ	لشکر	اَبٌ	باپ
رَجُلٌ	آدمی	اُمٌّ	ماں
ذَکِیٌّ	ذہین	اُخْتٌ	بہن
قَوِیٌّ	قوی، طاقت والا	حَمْدٌ	تعریف
صِرَاطٌ	راستہ	رَفِیْعٌ	اونچا
مُسْتَقِیْمٌ	سیدھا	دِیْنٌ	بدلہ، انصاف، قانون
خَالٌ	ماموں	مَجِیْدٌ	بزرگی والا
خَالَۃٌ	خالہ	عَابِدَۃٌ	عبادت کرنے والی
بَیْتٌ	گھر	اِبْنٌ	بیٹا
صَدِیْقٌ	دوست	نَبِیٌّ	خبر دینے والا

سبق نمبر (۲)

مضاف POSSESSED	اور	مضاف الیہ POSSESSOR
قرآن کا حکم	ہود کی قوم	رسول کی دعوت

اس طرح کے الفاظ کی عربی بناتے وقت ترتیب کو اُلٹ دیجئے اور پھر پہلے لفظ کے آخری حرف کو ایک پیش اور دوسرے لفظ کے آخر میں دو زیر لگا دیجئے "کا" اور "کی" کے معنیٰ پیدا ہو جائیں گے۔

حُکْمُ الْقُرْاٰنِ	قَوْمُ هُوْدٍ	دَعْوَةُ الرَّسُوْلِ
قرآن کا حکم	ہود کی قوم	رسول کی دعوت
عِبَادُ اللّٰهِ	بَيْتُ اللّٰهِ	خَلْقُ اللّٰهِ
اللہ کے بندے	اللہ کا گھر	اللہ کی مخلوق

اب اسی قاعدے کے تحت الفاظ بنانے کے لئے پہلے اس سبق کے آخر میں درج شدہ الفاظ معنی کے ساتھ یاد کر لیجئے، پھر ترجمہ کی مشق کیجئے، دورانِ مطالعہ جہاں "ال" کا استعمال ہوگا، پہلے سبق کی طرح یہاں بھی "ال" کے آنے سے دو زیر کی جگہ ایک زیر کا خیال رکھئے۔

ترجمہ کیجئے

كِتَابُ اللّٰهِ	كَلَامُ اللّٰهِ	سُنَّةُ الرَّسُوْلِ
رَبُّ الْاِنْسَانِ	ذِكْرُ الرَّحْمٰنِ	فَضْلُ اللّٰهِ
يَوْمُ الدِّيْنِ	اِقَامَةُ الصَّلٰوةِ	رَحْمَةُ اللّٰهِ

اِطَاعَةُ الْوَالِدَيْنِ

اُردو الفاظ کی عربی بنائیے:۔

اللہ کی زمین　　لوگوں کی سرکشی　　آخرت کا گھر

گنہ گار کا کھانا　　حامد کا گھر

نوٹ:۔

۱ مضاف کو انگریزی میں POSSESSED اور مضاف الیہ کو POSSESSOR کہتے ہیں

۲ کا۔ کے۔ کی کے معنیٰ پیدا کرنے کے لئے پہلے لفظ کے آخری حرف پر ایک پیش اور دوسرے حرف کے آخر میں دو زیر لگائے جاتے ہیں۔

۳ "ال" کے استعمال سے مضاف الیہ کے نیچے صرف ایک زیر باقی رہے گا۔

الفاظ کے معنیٰ:۔

اَلصَّلوٰۃُ	نماز	طُغْیَانٌ	سرکشی
		اُخِرَۃٌ	آخرت
اَلنَّاسُ	لوگوں	دَارٌ	گھر
		اَثِیْمٌ	گناہ گار
لَبَنٌ	دُودھ	طَعَامٌ	کھانا
بَقَرٌ	گائے	خَیْلٌ	گھوڑا
رَیْبٌ	شک	وَالِدَیْنِ	ماں باپ
اِقَامَۃٌ	قائم کرنا	سُنَّۃٌ	عادت، طریقہ
اِطَاعَۃٌ	اطاعت کرنا۔کہا ماننا	یَوْمٌ	دن
اَرْضٌ	زمین		

نوٹ:-

مرتب کے نظریۂ تعلیم قرآن کے تحت پہلے الفاظ کا بھرپور ذخیرہ ہو ساتھ میں مختصر گرامر کی معلومات بھی ہوتی رہے اور ایک بچے کی طرح پہلے الفاظ کے معنیٰ ذہن نشین ہوتے رہیں پھر قواعد و ضوابط کی طرف ابتدائی دَور میں ضروری ہو اُسی قدر توجہ دی جائے اس مقصد کے تحت ان اسباق میں عربی زبان سے ابتدائی مناسبت پیدا کرنے کے لئے بعض الفاظ کو جوڑنے میں ایک حد تک کچھ گرامر کے نکات کو نظرانداز کر کے سادگی برتی گئی ہے تاکہ طالبِ علم کو پہلی ہی منزل پر الجھن محسوس نہ ہو ہاں جو حضرات مزید تحقیق کے مشتاق ہوں تو وہ گرامر کی دوسری مفصّل کتابیں بعد میں دیکھیں یہاں تو آپ کو کسی بھی طرح عربی اور وہ بھی قرآن پاک کی عربی سے رُوشناس کرانے کیلئے ایک سادہ طریقہ اختیار کیا گیا ہے۔

ناشِر

سبق (۳)

ماضی PAST TENSE

فَعَلَ	اُس ایک مرد نے کیا	فَعَلَتْ	اُس ایک عورت نے کیا
فَعَلَا	اُن دو مردوں نے کیا	فَعَلَتَا	اُن دو عورتوں نے کیا
فَعَلُوْا	اُن سب مردوں نے کیا	فَعَلْنَ	اُن سب عورتوں نے کیا
فَعَلْتَ	تو ایک مرد نے کیا	فَعَلْتِ	تو ایک عورت نے کیا
فَعَلْتُمَا	تم دو مردوں یا تم دو عورتوں نے کیا	فَعَلْتُمَا	تم دو عورتوں نے کیا
فَعَلْتُمْ	تم سب مردوں نے کیا	فَعَلْتُنَّ	تم سب عورتوں نے کیا

فَعَلْتُ میں نے کیا

فَعَلْنَا ہم نے کیا

ان تمام صیغوں کو خوب اچھی طرح یاد کریں، لفظ "فعل"، یعنی کرنا"، پر تمام صیغوں کی ڈھلائی بتائی گئی ہے۔ اب کسی لفظ کو فعل ماضی بنانا ہو تو اس کے لفظی معنیٰ فعل کی جگہ پر لائے جائیں گے اس کی مثال وزن کے خانوں میں بتائی گئی ہے۔

وزن		افعال			
فَعَلَ اُس ایک مرد نے کیا	کَتَبَ اُس ایک مرد نے لکھا	قَرَأَ اُس ایک مرد نے پڑھا	نَصَرَ اُس ایک مرد نے مدد کی	ضَرَبَ اُس ایک مرد نے مارا	طَلَبَ اُس ایک مرد نے مانگا
فَعَلَا اُن دونوں نے کیا	کَتَبَا	ضَرَبَا	طَلَبَا	ذَهَبَا	فَتَحَا
فَعَلُوْا اُن سب نے کیا	کَتَبُوْا	طَلَبُوْا	ذَهَبُوْا	فَتَحُوْا	ضَرَبُوْا
فَعَلْتَ تو نے کیا	طَلَبْتَ	نَصَرْتَ	ذَهَبْتَ	فَتَحْتَ	طَلَبْتَ
فَعَلْتُمَا تم دو مردوں نے کیا یا تم دو عورتوں نے کیا	نَصَرْتُمَا	ذَهَبْتُمَا	فَتَحْتُمَا	طَلَبْتُمَا	کَتَبْتُمَا
فَعَلْتُمْ تم سب نے کیا	ذَهَبْتُمْ	نَصَرْتُمْ	فَتَحْتُمْ	طَلَبْتُمْ	کَتَبْتُمْ

حسبِ ذیل الفاظ کا ترجمہ کیجئے

وزن				
فَعَلْتُ	دَخَلْتُ	نَصَرْتُ	شَرِبْتُ	وَجَدْتُ
فَعَلْتُمْ	نَصَرْتُمْ	کَفَرْتُمْ	وَصَلْتُمْ	ذَهَبْتُمْ
فَعَلْتُ	کَفَرْتُ	شَرِبْتُ	دَخَلْتُ	نَصَرْتُ

یہ تو آپ کو معلوم ہے کہ "فَعَلَ" کے معنیٰ ہیں اُس نے کیا اب اگر اس لفظ کو فِعل

پڑھیں گے تو مطلب ہوگا " وہ کیا گیا "، اسے فعل مجہول کہا جاتا ہے۔

فعل ماضی معروف		فعل ماضی مجہول	
خَلَقْتُمْ	تم نے پیدا کیا	خُلِقْتُمْ	تم پیدا کیے گئے
قَتَلَ	اُس ایک مرد نے قتل کیا	قُتِلَ	وہ ایک مرد قتل کیا گیا
جَعَلْتُ	میں نے بنایا	جُعِلْتُ	میں بنایا گیا

مزید مشق کیجئے۔ سہولت کے لئے ترجمہ دیا گیا ہے

طَلَبُوْا	انھوں نے طلب کیا	طُلِبُوْا	وہ طلب کئے گئے
بَعَثَ	اس نے بھیجا	بُعِثَ	وہ بھیجا گیا
بَعَثْتُ	میں نے بھیجا	بُعِثْتُ	میں بھیجا گیا
رَزَقْنَا	ہم نے رزق دیا	رُزِقْنَا	ہم رزق دئے گئے
رَزَقُوْا	انھوں نے رزق دیا	رُزِقُوْا	وہ رزق دئے گئے

زیر زبر کی ترتیب کو ہمیشہ دھیان میں رکھیں، محض ذرا سی زیر زبر کی تبدیلی میں ایک لفظ کے معروف کے بجائے مجہول کے معنیٰ پیدا ہونے کا امکان ہے۔

نوٹ :۔

(۱) ماضی گذرے ہوئے زمانے کو کہتے ہیں یعنی جو کام کسی نے کر دیا ہو۔

(۲) ماضی مجہول گذرے ہوئے زمانے میں کوئی فعل جس کی نسبت مفعول کی طرف ہو اور اس کے ساتھ فاعل کا ذکر نہ ہو۔

اَلفاظ کے معنیٰ اسبق نمبر (۳)

فَعَلَ	کرنا	فَتَحَ	کھولنا
کَتَبَ	لکھنا	دَخَلَ	داخل ہونا
قَرَأَ	پڑھنا	شَرِبَ	پینا
نَصَرَ	مدد دینا	وَجَدَ	پانا
ضَرَبَ	مارنا۔ بیان کرنا (ف)	کَفَرَ	انکار کرنا
طَلَبَ	مانگنا	وَصَلَ	ملنا
ذَهَبَ	جانا	خَلَقَ	پیدا کرنا
قَتَلَ	قتل کرنا	بَعَثَ	بھیجنا
جَعَلَ	بنانا	رَزَقَ	رزق دینا

ف :-

آپ کو یہ دیکھ کر تعجّب ہوگا کہ ضَرَبَ کے معنیٰ مارنا بھی ہے اور بیان کرنا بھی بظاہر یہ بات متضاد معلوم ہوتی ہے لیکن خود ہماری زبان میں بھی اس طرح کے ایک لفظ کے دو معنیٰ ہوتے ہیں مثال کے طور پر ہم کہتے ہیں جائیے تو اس کا مطلب ہُوا چلے جاؤ لیکن اگر آپ کسی کو یہ کہیں کہ اندر آجائیے، بیٹھ جائیے، سو جائیے تو اب جائیے کے معنیٰ چلے جائیے نہیں ہو سکتے۔

قرآن پاک میں ضَرَبَ کے معنیٰ مارنا آیت نمبر ۶۰ سورۃ البقرہ "فَقُلْنَا اضْرِبْ بِّعَصَاكَ الْحَجَرَ" (پس ہم نے کہا مار اپنا عصا پتھر پر) اور آیت نمبر ۱۳ سورۃ یٰسین میں وَاضْرِبْ لَهُمْ مَّثَلًا اَصْحٰبَ الْقَرْيَةِ (اور بیان کر ان کے لئے مثال بستی والوں کی) دونوں آیات میں "ضَرَبَ" کا لفظ بیان ہوا ہے لیکن عبارت خود بتا رہی ہے کہ ایک جگہ مارنا اور دوسری جگہ بیان کرنے کے معنیٰ میں یہ لفظ استعمال ہُوا ہے۔

سبق نمبر (۹)

مفعول	فاعل	فعل
OBJECT	SUBJECT	VERB

عربی میں پہلے فعل پھر فاعل اور بعد میں مفعول آتا ہے، فاعل کو دو پیش اور مفعول کو دو زبر لگائے جاتے ہیں۔

حمید نے قرآن پڑھا

اس جملے میں پڑھنا فعل ہے، حمید فاعل ہے، اس لیے کہ اس نے قرآن پڑھنے کا فعل کیا ہے۔ قرآن مفعول ہے، اس لیے کہ اسے پڑھا گیا ہے۔ یہ جملہ اس طرح ہوگا۔

مفعول	فاعل	فعل
قُرْاٰنًا	حَمِیْدٌ	قَرَأَ

كِتَابًا	اِقْبَالٌ	كَتَبَ

ترجمہ کیجیے:-

خَلَقَ اللّٰهُ النَّاسَ   خَدَعَ الشَّيْطَانُ الْاِنْسَانَ

جَعَلَ اللّٰهُ مُحَمَّدًا رَسُوْلًا   شَرِبَ طَارِقٌ مَاءً

اَنْزَلَ اللّٰهُ كِتَابًا   فَرَقْنَا الْبَحْرَ   جَمَعَ مَالًا

نوٹ:-

"ال" کے بعد ایک پیش کم ہوتا ہے یہ قاعدہ اس سبق میں بھی یاد رکھیے — جیسے آپ دیکھ رہے ہیں کہ رَسُوْلًا پر دو زبر ہیں تو اَلْبَحْرَ پر ایک زبر ہے۔ طَارِقٌ پر دو پیش ہیں تو اَلشَّيْطَانُ پر ایک پیش، یہ وجہ ہے "ال" کے لگنے کی۔

اَلفاظ کے معنی سَبق نمبر (۴)

قَرَأَ	پڑھنا	بَحْرٌ	سمندر
كَتَبَ	لکھنا	مَاءٌ	پانی
خَدَعَ	دھوکہ دینا	خَلَقَ	پیدا کرنا
جَعَلَ	بنانا	جَمَعَ	جمع کرنا
فَرَقَ	پھاڑنا	مَالٌ	مال، اسباب
اَنْزَلَ	اُتارنا		

حُرُوفِ جر سَبق نمبر (۵)

حروفِ جر		طریقۂ استعمال	
فِیْ	میں، بیچ	فِیْ بَیْتٍ	گھر میں
مِنْ	سے	قَرَأْنَا مِنَ الْقُرْاٰنِ	پڑھا ہم نے قرآن میں سے
عَلٰی	اوپر	عَلٰی جَبَلٍ	پہاڑ کے اوپر
كَ	مثل، مانند	كَرَجُلٍ	مرد کے جیسا، مانند
عَنْ	متعلق	سَمِعْتُ عَنِ الصَّلٰوۃِ فِی الْمَسْجِدِ	سُنا مَیں نے مسجد میں نماز کے متعلق
ب	ساتھ	دَخَلْتُ بِسَلَامٍ	داخل ہُوا مَیں سلام کے ساتھ
ل	لیے	لِلنَّاسِ	لوگوں کے لئے
اِلٰی	طرف	اِلٰی بَلَدٍ	شہر کی طرف

طریقۂ استعمال		حروفِ جر	
یہاں تک کہ طلوع ہو فجر	حَتّٰی مَطْلَعِ الْفَجْرِ	یہاں تک کہ	حَتّٰی
قسم اللہ کی	وَاللّٰہِ	قسم	وَ

(۱) اِن حروف کا استعمال صلہ کے طور پر ہوتا ہے۔
(۲) اور یہ حروف جب کسی لفظ کے پہلے آتے ہیں تو اس کے آخری حرف کو زیر لگا دیتے ہیں۔
(۳) اوپر کے خانے میں دیکھئے تمام الفاظ کے آخری حروف کے نیچے زیر لگا ہُوا ہے۔
(۴) جہاں "ال" کا استعمال ہوتا ہے وہاں ایک زیر اور باقی مقامات پر دو زیر۔

ترجمہ کیجئے:۔

مِنَ الْبَیْتِ اِلَی الْمَسْجِدِ ، مِنَ الْکُفْرِ اِلَی الْاِسْلَامِ ،
اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ ، بِالْوَالِدَیْنِ اِحْسَانًا ، کَتَبْتُ بِالْقَلَمِ ، مَتَاعٌ اِلٰی حِیْنٍ
عَلٰی اَبْصَارِھِمْ غِشَاوَۃٌ ، اٰمَنَّا بِاللّٰہِ ، نَزَّلْنَا عَلٰی عَبْدِنَا ، ھٰذَا بَیَانٌ لِّلنَّاسِ

عربی بنائیے:۔

(۱) قرآن میں ہدایت ہے لوگوں کے لئے (۲) میں نے آدمی کو دیکھا مسجد پر۔
(۳) عِلم کا طلب کرنا فرض ہے اوپر تمام مسلم مرد اور مسلم عورت کے۔

الفاظ کے معنی اسبق نمبر (۵)

حَمْدٌ	تعریف	اَبْصَارٌ	آنکھیں
وَالِدَیْنِ	ماں باپ	غِشَاوَۃٌ	پردہ
اِحْسَانًا	اچھا سلوک	بَیَانٌ	بیان

مَتَاعٌ	فائدہ	اَلنَّاسُ	لوگ
حِیْنٌ	وقت	ھُمْ	ان کا، ان کو
ھُدًی	ہدایت	فَرِیْضَۃٌ	فرض
رَاٰی	دیکھنا	مُسْلِمٌ	مسلم مرد
رَجُلٌ	آدمی	مُسْلِمَۃٌ	مسلم عورت
طَلَبٌ	طلب کرنا	کُلٌّ	تمام، کُل
	اٰمَنَ	ایمان لانا	

اِس سبق میں آپ پڑھ چکے ہیں کہ مسلمان مرد کے لیے مُسْلِمٌ اور مسلمان عورت کے لیے مُسْلِمَۃٌ استعمال کیا گیا ہے عربی زبان میں واحد، تثنیہ اور جمع کی ایک خاص ترتیب بھی ہے جس کو سمجھنا ضروری ہے اسے درج کیا جا رہا ہے اس پر قیاس کر کے دوسرے الفاظ بنا کر دیکھئے۔

	واحد	تثنیہ	جمع
پیش کی صورت	مُسْلِمٌ ایک مسلم	مُسْلِمَانِ دو مسلم	مُسْلِمُوْنَ سب مسلم
زبر کی صورت	مُسْلِمًا	مُسْلِمَیْنِ	مُسْلِمِیْنَ
زیر کی صورت	مُسْلِمٍ	مُسْلِمَیْنِ	مُسْلِمِیْنَ

یوں خانوں میں دیکھنے پر الفاظ کا کوئی خاص فرق محسوس نہیں ہوتا لیکن یہ بات آپ کو معلوم ہو گی کہ فاعل اور مفعول کی حالت میں الفاظ پر پیش و زبر لگائے جاتے ہیں۔ فاعلی حالت زَیْدٌ مفعولی حالت زَیْدًا

اس طرح حرفِ جر بھی کسی لفظ کے پہلے آ کر آخری حرف کو زیر دیدیتا ہے۔ مثال کے طور پر عَلٰی مُسْلِمٍ

سبق نمبر (۶)

ضمیریں PRONOUNS

ضمیریں		طریقہ استعمال	
ہٗ	اس ایک مرد کا، کو	کِتَابُہٗ	اُس کی کتاب
ھُمَا	اُن دو مردوں کا یا اُن دو عورتوں کا	بَیْتُھُمَا	اُن دونوں کا گھر
ھُمْ	اُن سب مردوں کا	اِیْمَانُھُمْ	اُن کا ایمان
ھَا	اس ایک عورت کا	اُمُّھَا	اُس ایک عورت کی ماں
ھُنَّ	اُن سب عورتوں کا	بَیْتُھُنَّ	اُن سب عورتوں کا گھر
كَ	تیرا۔ تجھکو (مرد)	كِتَابُكَ	تیری کتاب
كُمَا	تم دو مردوں کا یا تم دو عورتوں کا	بَیْتُكُمَا	تم دونوں کا گھر
كُمْ	تم سب مردوں کا	رَسُوْلُكُمْ	تمہارا رسول
كِ	تو ایک عورت کا	بَیْتُكِ	تو ایک عورت کا گھر
كُنَّ	تم سب عورتوں کا	بَیْتُكُنَّ	تم سب عورتوں کا گھر
ی	میرا	رَبِّیْ	میرا رب
نِیْ	مجھے	رَزَقَنِیْ	رزق دیا اُس نے مجھے
نَا	ہمارا، ہمکو	كِتَابُنَا	ہماری کتاب

اس طرح جملے بنا کر مزید مشق کیجئے، چند جملوں کا ترجمہ مزید سہولت کے لئے دیا جاتا ہے۔ بعد میں درج شدہ الفاظ کا ترجمہ خود کیجئے۔

لِسَانُكُمْ تمہاری زبان	اِبْنِيْ میرا بیٹا	نَصَرْتُهٗ مدد دی میں نے اسکو	مِنْكَ تجھ سے	اِلَيْنَا ہماری طرف
اِلَيْكُمْ تمہاری طرف	لَهٗ لئے اس کے	اِلَيَّ میری طرف	اِلَيْهِمْ ان کی طرف	لَنَا ہمارے لئے۔ ہمکو
	اِنَّكُمْ بے شک تم		اِنَّنَا بے شک ہم	

ترجمہ کیجئے:۔

سَمْعُكُمْ، رَبُّكُمْ، دُكَّانُنَا، بَيْتُنَا، رَسُوْلُنَا، قَوْمُنَا، مِلَّتُكُمْ

اَصْحَابُنَا مِنْكَ مِنْكِ لَهُمَا اِمَامُكُمْ اَهْلِيْ

خَلَقَ لَكُمْ مَا فِي الْاَرْضِ جَمِيْعًا۔ وَلَقَدْ نَصَرَكُمُ اللّٰهُ۔ لَهُمْ اَجْرُهُمْ عِنْدَ رَبِّهِمْ

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۶)

سَمْعَ	سُننا	عِنْدَ	نزدیک پاس
مِلَّتٌ	دین، ملّت	رَبٌّ	پالنے والا
لَقَدْ	البتہ۔ تحقیق	اَهْلٌ	گھر والے
اِنَّ	بے شک	اَصْحَابٌ	ساتھی۔ رفیق (جمع)
دُكَّانٌ	دُکان	وَ	اور
جَمِيْعًا	سب	لَ	البتہ۔ کے۔ لئے
	اَجْرٌ	بدلہ، اجر	

سبق نمبر (۷)

فاعلی ضمیریں

هُوَ	وہ ایک مرد
هُمَا	وہ دو مرد یا دو عورتیں
هُمْ	وہ سب مرد
هِیَ	وہ ایک عورت
هُنَّ	وہ سب عورتیں
اَنْتَ	تو ایک مرد
اَنْتُمَا	تم دو مرد یا دو عورتیں
اَنْتُمْ	تم سب مرد
اَنْتِ	تو ایک عورت
اَنْتُنَّ	تم سب عورتیں
اَنَا	میں ایک مرد یا عورت
نَحْنُ	ہم سب

فاعلی ضمیروں کو اچھی طرح یاد کر لیجئے آئندہ استعمال کے مواقع آئیں گے۔

طریقۂ استعمال

هُوَ مُسْلِمٌ	اَنْتَ عَالِمٌ	اَنَا عَبْدٌ
وہ مسلم ہے	تو عالم ہے	میں بندہ ہوں

سبق نمبر (۸)

فِعلِ مُضَارِع

يَفْعَلُ	وہ ایک مرد کرتا ہے یا کرے گا
يَفْعَلَانِ	وہ دو مرد کرتے ہیں یا کریں گے
يَفْعَلُوْنَ	وہ سب مرد کرتے ہیں یا کریں گے
تَفْعَلُ	تو ایک مرد یا وہ ایک عورت کرتی ہے یا کرے گی
تَفْعَلَانِ	تم دو مرد، تم دو عورتیں یا وہ دو عورتیں کرتی ہیں یا کریں گی
يَفْعَلْنَ	وہ سب عورتیں کرتی ہیں یا کریں گی
تَفْعَلُوْنَ	تم سب مرد کرتے ہو یا کرو گے
تَفْعَلِيْنَ	تو ایک عورت کرتی ہے یا کرے گی
تَفْعَلْنَ	تم سب عورتیں کرتی ہو یا کرو گی
اَفْعَلُ	میں کرتا ہوں یا میں کروں گا۔ کرتی ہوں یا کروں گی
نَفْعَلُ	ہم سب کرتے ہیں یا کریں گی

فعلِ مضارع کو اچھی طرح یاد کیجئے، ہر لفظ کو ذہن میں محفوظ کر لیجئے یہ جس قدر آپ کو اچھی طرح یاد ہوں گے اسی قدر آپ کی ہمت عربی سیکھنے میں بڑھے گی یہ تمام گردان "فَعَلَ" پر بنائی گئی ہے وسعت کے لئے مزید الفاظ فَعَلَ کی جگہ رکھ کر ترجمہ کیجئے ہر لفظ کا وزن بھی معلوم کیجئے کہ یہ کس وزن پر ہے۔ طوالت کے خوف سے صرف چند مثالیں دی جا رہی ہیں۔

مِثالیں :-

یَفْعَلُ	یَشْرَبُ	یَفْتَحُ	یَجْمَعُ
وہ کرتا ہے	وہ پیتا ہے	وہ کھولتا ہے	وہ جمع کرتا ہے
اَفْعَلُ	اَفْتَحُ	اَشْرَبُ	اَجْمَعُ
میں کرتا ہوں	میں کھولتا ہوں	میں پیتا ہوں	میں جمع کرتا ہوں
یَفْعَلُوْنَ	یَجْعَلُوْنَ	یَسْمَعُوْنَ	یَکْرَہُوْنَ
وہ کرتے ہیں	وہ بناتے ہیں	وہ سنتے ہیں	وہ ناپسند کرتے ہیں

اُوپر کی مِثالوں کو سامنے رکھ کر حسبِ ذیل الفاظ کا ترجمہ کریں

یَشْکُرُوْنَ ، یَکْفُرُوْنَ ، یَتْلُوْنَ ، تَتْلُوْنَ ، یَعْلَمُوْنَ ، ھُوَ یَکْتُبُ کِتَابًا
یَقْرَءُوْنَ الْقُرْاٰنَ ، نَعْبُدُ ، اَعْبُدُ ، لَا نَسْمَعُ ، لَآ اَکْفُرُ ، لَا یَعْلَمُوْنَ ، اَعْلَمُ
تَعْلَمُ ، یَعْمَہُوْنَ

سبق نمبر ۳ میں آپ کو بتایا جا چکا ہے کہ فَعَلَ کو فُعِلَ کرنے سے "کیا گیا" معنیٰ ہوتے ہیں ، اسی طرح یَفْعَلُ کے معنیٰ وہ کرتا ہے ، لیکن اس لفظ کو یُفْعَلُ کر دیا جائے تو معنیٰ ہوں گے "وہ کیا جاتا ہے"

چند الفاظ پر غور کیجئے :-

یَقْتُلُ	وہ قتل کرتا ہے یا کرے گا	یُقْتَلُ	وہ قتل کیا جاتا ہے یا کیا جائے گا
یَنْصُرُوْنَ	وہ مدد کرتے ہیں	یُنْصَرُوْنَ	وہ مدد کئے جاتے ہیں یا کئے جائیں گے
تَسْأَلُ	تو سوال کرتا ہے	تُسْأَلُ	تو سوال کیا جاتا ہے یا کیا جائے گا

ترجمہ کیجئے :-

وَلَاھُمْ یَحْزَنُوْنَ ، یَسْمَعُوْنَ کَلَامَ اللّٰہِ ، لَانَعْبُدُ اِلَّا اللّٰہَ
یُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰہِ وَرَسُوْلِہٖ ، یَکْتُبُوْنَ الْکِتَابَ بِاَیْدِیْھِمْ ثُمَّ یَقُوْلُوْنَ ھٰذَا
مِنْ عِنْدِ اللّٰہِ ، لَآ اَعْبُدُ مَا تَعْبُدُوْنَ ، لَا تُسْأَلُوْنَ ۔ یَقْطَعُوْنَ ، یَفْقَھُوْنَ
یَجْھَلُوْنَ ، تَخْلُدُوْنَ ، تَسْخَرُوْنَ

عربی بنائیے :-

تم سمجھتے ہو۔
تم جانتے ہو۔
وہ نہیں کاٹتے ہیں۔
وہ نہیں ڈرتے ۔
وہ پوچھے جاتے ہیں۔
وہ کھولا جاتا ہے۔
وہ قتل کئے جاتے ہیں۔
وہ رزق دئے جاتے ہیں۔

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۸)

سَمِعَ	سُننا	شَكَرَ	شکر کرنا
عَمِهَ	بھٹکتے پھرنا	عَلِمَ	جاننا، علم رکھنا
سَأَلَ	پوچھنا	اِلَّا	مگر
نَصَرَ	مدد دینا	اِيْمَان	ایمان لانا (ا-م-ن)
حَزِنَ	غمگین ہونا	مَا	جو کچھ
أَيْدِي	ہاتھ	لِمَا	کیوں۔ کس لئے
ثُمَّ	پھر	قَطَعَ	کاٹنا
قَوْلٌ	کہنا	حَذَرَ	ڈرنا
هٰذَا	یہ	فَقِهَ	سمجھنا
مِنْ	سے	جَهِلَ	جہالت، ناسمجھی
عِنْدَ	نزدیک، پاس	سَخِرَ	ہنسنا
كَرِهَ	ناپسند کرنا	تِلَاوَة	تلاوت کرنا (تلو)
جَمَعَ	جمع کرنا	لَا	نہیں
خَلَدَ	ہمیشہ رہنا		

سبق نمبر (۹)

امر اور نہی

اِفْعَلْ	تو ایک مرد کر	لَا تَفْعَلْ	تو ایک مرد مت کر
اِفْعَلَا	تم دو مرد یا دو عورتیں کرو	لَا تَفْعَلَا	تم دو مرد یا دو عورتیں مت کرو
اِفْعَلُوْا	تم سب مرد کرو	لَا تَفْعَلُوْا	تم سب مرد مت کرو
اِفْعَلِیْ	تو ایک عورت کر	لَا تَفْعَلِیْ	تو ایک عورت نہ کر
اِفْعَلْنَ	تم سب عورتیں کرو	لَا تَفْعَلْنَ	تم سب عورتیں نہ کرو

اوپر دی ہوئی گردانیں کسی کام کے کرنے کے لئے کہنا یا کسی کام کو منع کرنے کے معنیٰ بتا رہی ہیں۔

طریقہ استعمال

اِذْهَبْ	تو جا	لَا تَذْهَبْ	تو مت جا
اِعْمَلُوْا	تم عمل کرو	لَا تَسْمَعُوْا	تم مت سنو
اِعْلَمُوْا	تم جانو	لَا تَحْزَنْ	تو مت غم کر
لَا تَفْعَلْ	تو مت کر	لَا تَجْعَلْ	تو مت بنا
اِفْعَلْ	تو کر	اِشْرَحْ	تو کھول
لَا تَفْعَلُوْا	تم مت کرو	لَا تَفَرَّقُوْا	تم مت تفرقہ کرو

ترجمہ کیجئے:۔

لَاتَقْرَبَا ، لَاتَسْأَلْنِیْ ، اِشْرَحْ لِیْ ، اِشْرَبُوْا ، وَاسْمَعُوْا
وَلِلْکٰفِرِیْنَ عَذَابٌ اَلِیْمٌ ، اِرْکَبُوْا

الفاظ کے معنی سبق نمبر (۹)

عمل	عمل کرنا ، کام کرنا
علم	جاننا
شرح	کھولنا۔ کشادہ کرنا
فرق	تفرقہ ڈالنا
قرب	قریب ہونا
سئل	پوچھنا۔ سوال کرنا
شرب	پینا
عَذَابٌ اَلِیْمٌ	دردناک عذاب
رکب	سوار ہونا

قرآنِ پاک میں ہر رکوع کے خاتمے پر نشان ع لگا ہُوا ہوتا ہے اسکے معنی ہیں یہاں پر ایک رکوع پورا ہو گیا۔

ع :۔ رکوع کے نشان پر اوپر کا نمبر سورۃ کے رکوع کا نمبر گنا جائے گا۔

ع :۔ اور نیچے درج شدہ نمبر پارے کی ترتیب پر ہے جو پارے کا رکوع نمبر بتا رہا ہے۔

ع :۔ بیچ کا عدد دو نمبروں کے درمیان یعنی ایک رکوع میں کتنی آیات ہیں اس کا نشان ہے۔

اگر آپ سورۃ بقرہ کا ۲۸ واں رکوع دیکھنا چاہتے ہیں تو ع کا نمبر نکالیں یہاں اوپر ۲۸ کا ہندسہ بتا رہا ہے کہ یہ سورۃ بقرہ کا رکوع ۲۸ ہے، باقی نیچے کا نمبر ۶ پارہ تین کا چھٹا رکوع ہے۔ رہ گیا بیچ کا عدد ۸ تو یہ صرف ۲۷ اور ۲۸ کے درمیان کی عبارت کے اندر کتنی آیات ہیں اس کا پتہ دیتا ہے یعنی اس رکوع میں ۹ آیات ہیں۔

زیادہ تر سورتوں کے رکوع پر توجّہ دی جائے تو مناسب ہو گا اس لئے کہ مطالعہ قرآن کے لئے سورتوں کا نمبر دیکھ کر اس میں رکوع تلاش کر لینا نہایت آسان ہے۔ روزانہ ایک رکوع کے الفاظ اچھی طرح یاد کر لیجئے پھر غیر مترجم قرآنِ پاک کی تلاوت کر کے دیکھ لیں کہ آپ اس رکوع کو سمجھ سکے یا نہیں۔؟ کہیں اگر دقّت پیش آئے تو ترجمہ والا قرآن شریف دیکھ کر اطمینان کر لیں۔

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم

سورۃ الفاتحۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱	عَوْذٌ	پناہ مانگنا (ع و ذ)
۲	اَعُوْذُ	میں پناہ مانگتا ہوں
۳	بِ	ساتھ
۴	مِنْ	سے
۵	رَجِیْمُ	لعنت کیا گیا (ر ج م)
۶	اِسْمُ	نام
۷	اَلرَّحْمٰنُ	بڑا مہربان
۸	اَلرَّحِیْمُ	خوب رحم کرنیوالا
۹	اَلْحَمْدُ	ہر قسم کی تعریف
۱۰	لِ	کیلئے
۱۱	رَبِّ الْعَالَمِیْنَ	پالنے والا تمام جہانوں کا
۱۲	مَالِكِ	مالک
۱۳	یَوْمُ	دن
۱۴	اَلدِّیْنُ	انصاف، قانون
۱۵	اِیَّاكَ	تیری ہی، تجھکو، صرف تجھے
۱۶	نَعْبُدُ	ہم عبادت کرتے ہیں
۱۷	نَسْتَعِیْنُ	ہم مدد چاہتے ہیں (ع و ن)
۱۸	اِسْتِعَان	مدد چاہنا
۱۹	اِهْدِ	ہدایت دے (ھ د ی)
۲۰	نَا	ہم کو (ہمارا)
۲۱	صِرَاطٌ	راستہ
۲۲	مُسْتَقِیْمُ	سیدھا، مضبوط
۲۳	اَلَّذِیْنَ	وہ لوگ
۲۴	اَنْعَمْتَ	انعام کیا تونے (ن ع م)
۲۵	عَلَیْهِمْ	ان کے اوپر
۲۶	غَیْرِ	سوا
۲۷	مَغْضُوْبُ	غضب کئے گئے (غ ض ب)
۲۸	لَا	نہیں
۲۹	اَلضَّآلِّیْنَ	گمراہ، بہکے ہوتے، بھٹکے ہوتے (ض ل ل)

پارہ نمبر (۱)

سُورَةُ البَقَرَة (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰	ذَالِكَ	یہ۔ وہ
۳۱	لَارَیْبَ	نہیں شک
۳۲	فِیْهِ	اس میں، بیچ اس کے
۳۳	مُتَّقِیْنَ	پرہیزگار
۳۴	یُؤْمِنُوْنَ	ایمان لاتے ہیں (ا م ن)
۳۵	غَیْب	پوشیدہ، چھپی ہوئی
۳۶	وَ	اور
۳۷	یُقِیْمُوْنَ	قائم کرتے ہیں (اقامت)
۳۸	اَلصَّلٰوةُ	نماز
۳۹	مِمَّا	مِنْ: سے مَا: جو کچھ۔ اس سے جو کچھ کہ مِنْ اور ما کا مرکّب
۴۰	رَزَقْنَا	رزق دیا ہم نے
۴۱	نَا	ہم نے
۴۲	هُمْ	وہ
۴۳	یُنْفِقُوْنَ	خرچ کرتے ہیں (ن ف ق)
۴۴	بِمَا	ساتھ، جو کچھ ب اور ما کا مرکّب
۴۵	اُنْزِلَ	اتارا گیا، نازل کیا گیا (ن ز ل)
۴۶	اِلَیْكَ	طرف تیرے
۴۷	مَا	جو کچھ
۴۸	قَبْلِكَ	قبل تیرے، پہلے تجھ سے
۴۹	اٰخِرَةُ	آخرت
۵۰	یُوْقِنُوْنَ	یقین رکھتے ہیں (ی ق ن)
۵۱	اُولٰئِكَ	یہ لوگ، یہی لوگ ذالِكَ کی جمع ہے
۵۲	عَلٰی	اوپر
۵۳	هُدًی	ہدایت
۵۴	مُفْلِحُوْنَ	فلاح پانیوالے، کامیاب ہونیوالے

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۵	اِنَّ	بے شک، یقیناً
۵۶	کَفَرُوْا	کفر کیا
۵۷	سَوَاءٌ	برابر
۵۸	ءَ	کہ
۵۹	اَنْذَرْتَ	ڈرائے تو
	(ن ذ ر)	
۶۰	اَمْ	یا
۶۱	لَمْ	نہیں
۶۲	لَا یُؤْمِنُوْنَ	نہیں ایمان لائیں گے
	(ا م ن)	
۶۳	خَتَمَ	مہر لگادی
۶۴	قُلُوْبٌ	دل
	(جمع ہے قَلْبٌ کی)	
۶۵	سَمْعِهِمْ	ان کی سماعت، ان کے کان
۶۶	اَبْصَارٌ	آنکھیں، بصیرت
۶۷	غِشَاوَةٌ	پردہ
۶۸	وَلَهُمْ	اور لئے ان کے
۶۹	عَذَابٌ	عذاب
۷۰	عَظِیْمٌ	بڑا

ع

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۷۱	اَلنَّاسُ	لوگ
۷۲	مَنْ	جو شخص، بعض شخص
۷۳	یَقُوْلُ	کہتا ہے - قَالَ: کہا، قَوْلٌ: کہنا
۷۴	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۷۵	مَاهُمْ	نہیں وہ
۷۶	یُخٰدِعُوْنَ	دھوکہ دیتے ہیں
	(خ د ع)	
۷۷	اِلَّا	مگر
۷۸	اَنْفُسَهُمْ	نفس اُن کے - جانیں اُن کی
	(ن ف س)	
۷۹	مَا یَشْعُرُوْنَ	نہیں شعور رکھتے ہیں، نہیں سمجھتے
۸۰	مَرَضٌ	مرض، روگ
۸۱	فَ	پس
۸۲	زَادَ	زیادہ کیا
۸۳	اَلِیْمٌ	دردناک
۸۴	بِمَا	ساتھ، جو کچھ
۸۵	كَانُوْا	تھے
	(کَانَ: تھا)	

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۶	یَکْذِبُوْنَ	جھوٹ بولتے
	(ک ذ ب)	
۸۷	اِذَا	جب
۸۸	قِیْلَ	کہا جاتا ہے۔ کہا گیا
۸۹	لَہُمْ	لئے اُن کے
۹۰	لَاتُفْسِدُوْا	مت فساد کرو
	(ف س د)	
۹۱	فِی الْاَرْضِ	بیچ زمین کے
۹۲	قَالُوْا	کہا انھوں نے
۹۳	اِنَّمَا	صرف، درحقیقت
۹۴	نَحْنُ	ہم
۹۵	مُصْلِحُوْنَ	اصلاح کرنیوالے
	(ص ل ح)	
۹۶	اَلَا	یادرکھو، خبردار، خوب سمجھ لو
۹۷	مُفْسِدُوْنَ	فساد کرنے والے
	(ف س د)	
۹۸	لٰکِنْ	لیکن
۹۹	اٰمِنُوْا	ایمان لاؤ
۱۰۰	کَمَا	جیسے کہ، جسطرح
۱۰۱	اَ	کیا؟

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۲	سُفَھَآءُ	بے وقوف
۱۰۳	لَقُوْا	ملاقات کی
	(ل ق ی)	
۱۰۴	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۱۰۵	خَلَوْا	خلوت میں ہوئے تنہائی میں ہوئے
	(خ ل و)	
۱۰۶	شَیَاطِیْنِ	شیطان صفت سردار
۱۰۷	مُسْتَھْزِءُوْنَ	ہنسی کرتے ہیں۔ ٹھٹھا کرتے ہیں
	(ھ ز ء)	
۱۰۸	یَمُدُّ	مدّت دیتا ہے، بڑھاتا ہے، کھینچتا ہے
۱۰۹	طُغْیَان	شرارت، سرکشی
۱۱۰	یَعْمَھُوْنَ	اندھے ہو کر بہک رہے ہیں۔
	(ع م ہ)	
۱۱۱	اِشْتَرَوْا	خریدا انھوں نے
	(ش ر ی)	
۱۱۲	ضَلَالَۃٌ	گمراہی
۱۱۳	ھُدٰی	ہدایت

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۱۴	فَمَا	پس نہیں
۱۱۵	رَبِحَتْ	فائدہ مند
	مَا رَبِحَتْ :-	نہ فائدہ مند ہوئی ،
۱۱۶	تِجَارَۃٌ	کاروبار، تجارت
۱۱۷	مُهْتَدِيْنَ	ہدایت والے
۱۱۸	مَثَلُ	مثال
۱۱۹	كَ	جیسے کہ
۱۲۰	اَلَّذِیْ	وہ شخص جو
۱۲۱	اِسْتَوْقَدَ	جلائی، سلگائی، روشن کی (و ق د)
۱۲۲	نَارٌ	آگ
۱۲۳	فَلَمَّا	پس جب
۱۲۴	اَضَاءَتْ	روشن ہوئی (ض و ء)
۱۲۵	حَوْلَہٗ	اس کے اِرد گِرد
۱۲۶	ذَھَبَ	لے گیا، چھین لیا
۱۲۷	تَرَكَ	چھوڑ دیا
۱۲۸	فِیْ	بیچ ، میں
۱۲۹	ظُلُمَاتٌ	اندھیاری
۱۳۰	لَا يُبْصِرُوْنَ	نہیں دیکھتے (ب ص ر)

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۳۱	صُمٌّ	بہرے
۱۳۲	بُكْمٌ	گونگے
۱۳۳	عُمْیٌ	اندھے
۱۳۴	فَهُمْ	پس وہ
۱۳۵	لَا يَرْجِعُوْنَ	نہیں رجوع ہونگے (ر ج ع)
۱۳۶	اَوْ	یا
۱۳۷	كَ	جیسے کہ
۱۳۸	صَيِّبٌ	بارش
۱۳۹	سَمَآءٌ	آسمان
۱۴۰	رَعْدٌ	گرج
۱۴۱	بَرْقٌ	بجلی
۱۴۲	يَجْعَلُوْنَ	ڈالے لیتے ہیں
۱۴۳	اَصَابِعُ	اُنگلیاں (واحد :- اِصْبَعٌ)
۱۴۴	اٰذَانٌ	کان (واحد :- اُذُنٌ)
۱۴۵	صَوَاعِقُ	کڑک (واحد :- صَاعِقَۃٌ)
۱۴۶	حَذَرٌ	ڈر
۱۴۷	مَوْتٌ	موت

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۸ -	مُحِيطٌ	گھیرنے والا
۱۴۹ -	يَكَادُ	قریب ہے
۱۵۰ -	يَخْطَفُ	اُچک لیتا ہے
		(خ ط ف)
۱۵۱ -	كُلَّمَا	جب بھی
۱۵۲ -	مَشَوْا	چل پڑے
		(م ش ی)
۱۵۳ -	إِذَا	جب
۱۵۴ -	أَظْلَمَ	اندھیرا ہُوا
		(ظ ل م)
۱۵۵ -	قَامُوْا	کھڑے ہوئے
۱۵۶ -	لَوْ	اگر
۱۵۷ -	شَاءَ	چاہنا
		(ش ی ء)
۱۵۸ -	كُلِّ شَيْءٍ	ہر چیز
۱۵۹ -	قَدِيرٌ	قادر ہے
	ع ۲	
۱۶۰ -	يَا أَيُّهَا النَّاسُ	اے لوگو!
۱۶۱ -	اُعْبُدُوْا	عبادت کرو
۱۶۲ -	رَبَّ	پالنے والا
		(جمع : أَرْبَابٌ)

سورۃ بقرۃ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۳ -	كُمْ	تمہارا
۱۶۴ -	اَلَّذِي	وہ جس نے
۱۶۵ -	خَلَقَ	پیدا کیا
۱۶۶ -	لَعَلَّكُمْ	تاکہ تم، شاید تم (لَعَلَّ : شاید، تاکہ)
۱۶۷ -	تَتَّقُوْنَ	ڈرو تم
		(و ق ی)
۱۶۸ -	جَعَلَ	بنایا
۱۶۹ -	لَكُمْ	تمہارے لئے
۱۷۰ -	اَرْضٌ	زمین
۱۷۱ -	فِرَاشًا	بچھونا، فرش
۱۷۲ -	بِنَاءٌ	عمارت
۱۷۳ -	اَنْزَلَ	اُتارا
		(ن ز ل)
۱۷۴ -	مَاءٌ	پانی
۱۷۵ -	اَخْرَجَ	نکالا
		(خ ر ج)
۱۷۶ -	بِهٖ	ساتھ اس کے
۱۷۷ -	مِنْ	سے

پارۂ نمبر (۱)

نمبر شمار عربی اُردو

۱۷۸ - ثَمَرَاتٌ پھل
(واحد: ثَمَرَۃٌ)
۱۷۹ - فَلَا تَجْعَلُوْا پس مت بناؤ
(جَعَلَ: بنانا)
۱۸۰ - اَنْدَادًا مقابل، برابر، ہم صفت
۱۸۱ - اَنْتُمْ ہو تم
۱۸۲ - تَعْلَمُوْنَ تم جانتے ہو
(عَلِمَ: جاننا)
۱۸۳ - اِنْ اگر
۱۸۴ - كُنْتُمْ ہو تم
۱۸۵ - فِیْ میں، بیچ
۱۸۶ - رَیْبٌ شک
۱۸۷ - نَزَّلْنَا اُتارا ہم نے
(ن ز ل)
۱۸۸ - عَلٰی اوپر
۱۸۹ - عَبْدٌ بندہ
۱۹۰ - فَاْتُوْا پس لے آؤ
۱۹۱ - سُوْرَۃٌ سورت (قرآن کی، جمع، سُوَرٌ)
۱۹۲ - مِثْلِہٖ اسکی مثال، اسکے مثل

سُوْرَۃُ بَقَرَہ (۲)

نمبر شمار عربی اُردو

۱۹۳ - وَادْعُوْا اور پکارو
۱۹۴ - شُهَدَاءُ گواہ، حمایتی
(واحد: شَهِیْدٌ)
۱۹۵ - مِنْ دُوْنِ اللّٰهِ سوائے اللہ کے
۱۹۶ - صٰدِقِیْنَ سچے (واحد: صَادِقٌ
مادّہ: ص د ق)
۱۹۷ - فَ پس
۱۹۸ - اِنْ اگر
۱۹۹ - لَمْ نہیں
۲۰۰ - تَفْعَلُوْا تم کر سکو گے
(ف ع ل)
۲۰۱ - لَنْ نہیں، ہرگز نہیں۔
۲۰۲ - اَلَّتِیْ وہ جو مؤنث کیلئے
۲۰۳ - وَقُوْدٌ ایندھن
۲۰۴ - هَا اس کا (مؤنث کیلئے)
۲۰۵ - حِجَارَۃٌ پتھر
۲۰۶ - اُعِدَّتْ تیار کر دی گئی
۲۰۷ - كَافِرِیْنَ حق کا انکار کرنیوالے
(واحد کَافِرٌ)
۲۰۸ - بَشِّرْ بشارت دے
(بَشَارَۃٌ: خوشخبری)

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۰۹	عَمِلُوْا	عمل کیا انھوں نے
۲۱۰	صَالِحَاتُ	نیک اچھے (مذکر : صَالِحُوْنَ)
۲۱۱	اَنَّ	کہ
۲۱۲	لَہُمْ	لئے اُن کے
۲۱۳	جَنّٰتٍ	جنّت ، باغات (واحد: جَنَّۃٌ)
۲۱۴	تَجْرِیْ	بہتی ہیں، چلتی ہیں
۲۱۵	تَحْتَ	نیچے
۲۱۶	اَنْہَارُ	نہریں (واحد: نَہْرٌ)
۲۱۷	کُلَّمَا	جب کبھی
۲۱۸	رُزِقُوْا	رزق دئے گئے یا رزق دئے جائینگے
۲۱۹	ثَمَرَۃٌ	میوہ، پھل (جمع : ثَمَرَاتٌ)
۲۲۰	ھٰذَا	یہ
۲۲۱	اُتُوْا	دیئے گئے
۲۲۲	مُتَشَابِہًا	ملتا جلتا
۲۲۳	اَزْوَاجٌ	جوڑے، بیویاں
۲۲۴	مُطَھَّرَۃٌ	پاک، صاف، ستھرے۔

سورۃ بقرۃ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۵	خٰلِدُوْنَ	ہمیشہ رہنے والے
۲۲۶	لَا یَسْتَحْیِیْ	نہیں شرماتا
۲۲۷	یَضْرِبُ مَثَلًا	بیان کرے گا کوئی بھی مثال۔
۲۲۸	بَعُوْضَۃً	مچھّر
۲۲۹	فَمَا فَوْقَھَا	یا پھر اس سے بھی بڑھ کر۔
۲۳۰	فَاَمَّا	پس جو
۲۳۱	اَنَّہٗ	کہ وہ
۲۳۲	حَقٌّ	حق ٹھیک بات
۲۳۳	مَاذَا	کیا؟
۲۳۴	اَرَادَ	ارادہ کیا
۲۳۵	یُضِلُّ	گمراہ کرتا ہے
۲۳۶	یَھْدِیْ	ہدایت کرتا ہے
۲۳۷	کَثِیْرٌ	بہت سے
۲۳۸	اِلَّا	مگر
۲۳۹	فَاسِقِیْنَ	فاسق لوگ (ف س ق)
۲۴۰	یَنْقُضُوْنَ	توڑتے ہیں (ن ق ض)
۲۴۱	عَھْدَ	اقرار - وعدہ

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۴۲	مِنۢ بَعْدِ	اس کے بعد
۲۴۳	مِیْثَاق	مضبوط عہد کی پختگی
۲۴۴	یَقْطَعُوْنَ	قطع کرتے ہیں، کاٹتے ہیں۔ (ق ط ع)
۲۴۵	اَمَرَ	حکم دیا
۲۴۶	یُوْصَلَ	جوڑنا تعلقات کا (و ص ل)
۲۴۷	خٰسِرُوْنَ	خسارہ پانے والے (خ س ر)
۲۴۸	کَیْفَ	کسطرح، کیوں کر؟
۲۴۹	اَمْوَاتًا	مُردے، بے جان (مادّہ: م و ت)
۲۵۰	فَاَحْیَاکُمْ	پس جِلایا تم کو، زندہ کیا۔
۲۵۱	ثُمَّ	پھر
۲۵۲	تُرْجَعُوْنَ	لوٹائے جاؤ گے تم (ر ج ع)
۲۵۳	خَلَقَ	بنایا
۲۵۴	لَکُمْ	لئے تمہارے
۲۵۵	جَمِیْعًا	سب

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۵۶	اِسْتَوٰی	متوجہ ہوا، قصد کیا
۲۵۷	اِلٰی	طرف
۲۵۸	سَوّٰی	ٹھیک، درست کیا
۲۵۹	هُنَّ	ان کو (مؤنث کیلئے)
۲۶۰	سَبْعَ	سات
۲۶۱	سَمٰوٰت	آسمان (واحد: سَمَآءٌ)
۲۶۲	عَلِیْمٌ	جاننے والا (ع ل م)
	ع	
۲۶۳	رَبُّكَ	تیرا رب
۲۶۴	لِ	لئے
۲۶۵	مَلٰٓئِكَةِ	فرشتے
۲۶۶	اِنِّیْ	بے شک میں
۲۶۷	جَاعِلٌ	بنانے والا
۲۶۸	خَلِیْفَةٌ	نائب
۲۶۹	یَسْفِكُ	بہائے گا
۲۷۰	دِمَآءٌ	خون، لہو
۲۷۱	نُسَبِّحُ	ہم پاکی بیان کرتے ہیں۔ (س ب ح)

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۲	نُقَدِّسُ	ہم تقدیس بیان کرتے ہیں۔ (ق د س)
۲۷۳	لَكَ	تیرے لئے
۲۷۴	عَلَّمَ	سکھایا
۲۷۵	اَسْمَاءَ	نام (واحد: اِسْمٌ)
۲۷۶	كُلَّهَا	سارے، سب
۲۷۷	عَرَضَ	پیش کیا
۲۷۸	اَنْبِئُوْنِیْ	خبر دو (ن ب ء)
۲۷۹	نِیْ	مجھے
۲۸۰	هٰؤُلَاءِ	یہ سب
۲۸۱	سُبْحٰنَكَ	پاک ہے تو
۲۸۲	لَنَا	لئے ہمارے
۲۸۳	عَلَّمْتَ	سکھایا تو نے
۲۸۴	اِنَّكَ	بے شک تو
۲۸۵	اَنْتَ	تو
۲۸۶	عَلِيْمٌ حَكِيْمٌ	جاننے والا، حکمت والا
۲۸۷	فَلَمَّا	پس، جب

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۸	اَلَمْ اَقُلْ	کیا نہیں کہا میں نے
۲۸۹	اَعْلَمُ	جانتا ہوں میں
۲۹۰	تُبْدُوْنَ	ظاہر کرتے ہو تم — مادّہ: ب د ء
۲۹۱	تَكْتُمُوْنَ	تم چھپاتے ہو (ك ت م)
۲۹۲	اُسْجُدُوْا	سجدہ کرو (س ج د)
۲۹۳	اِبْلِيْس	شیطان کا نام
۲۹۴	اَبٰى	انکار کیا
۲۹۵	اِسْتَكْبَرَ	تکبر کیا
۲۹۶	كَانَ	ہوا، ہوگیا
۲۹۷	اُسْكُنْ	سکونت کر، رہ (س ك ن)
۲۹۸	كُلَا	کھاؤ تم دونوں
۲۹۹	رَغَدًا	بافراغت، سیر ہو کر
۳۰۰	حَيْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۳۰۱	شِئْتُمَا	چاہو تم دونوں — شَاءَ: چاہنا
۳۰۲	لَاتَقْرَبَا	مت قریب جاؤ (ق ر ب)

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار عربی	اُردو
۳۰۳ - هٰذِهٖ	اِس، یہ
۳۰۴ - شَجَرَةٌ	درخت
۳۰۵ - تَكُوْنَا	ہو جاؤ گے تم دونوں
۳۰۶ - اَزَلَّ	پھسلا دیا
۳۰۷ - هُمَا	اُن دونوں کو
۳۰۸ - عَنْ	متعلق
۳۰۹ - هَا	اس کے (مؤنث کیلئے)
۳۱۰ - اَخْرَجَ	نکالا (خ ر ج)
۳۱۱ - كَانَا	تھے وہ دونوں واحد کے لئے کَانَ
۳۱۲ - اِهْبِطُوْا	اُترو تم سب
۳۱۳ - بَعْضَ	بعض
۳۱۴ - عَدُوٌّ	دشمن
۳۱۵ - مُسْتَقَرٌّ	ٹھکانہ
۳۱۶ - مَتَاعٌ	فائدہ
۳۱۷ - حِيْنَ	وقت
۳۱۸ - فَتَلَقّٰى	پس سیکھ لئے
۳۱۹ - كَلِمَاتٍ	فرمان، لفظ، کلام
۳۲۰ - تَابَ	متوجہ ہوا، توبہ قبول کی

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی	اُردو
۳۲۱ - تَوَّابٌ	توبہ قبول کرنے والا۔ توّاب، یا توبہ کا لفظ قرآن میں جہاں اللہ تعالیٰ کے لئے استعمال ہوا ہے وہاں توبہ قبول کرنا۔ اور اگر بندہ کے لئے استعمال ہوا ہے تو توبہ کرنا، پلٹ آنا، معافی چاہنا کے ہونگے
۳۲۲ - فَاِمَّا	پس پھر کبھی۔ جب بھی
۳۲۳ - يَاْتِيَنَّكُمْ	آوے تمہارے پاس
۳۲۴ - مِنِّیْ	میری طرف سے (مِنْ سے ی میرا) ان دو لفظ کا مرکب ہے
۳۲۵ - تَبِعَ	اتباع کرے
۳۲۶ - هُدَایَ	ہدایت میری
۳۲۷ - خَوْفٌ	خوف
۳۲۸ - عَلَيْهِمْ	اُوپر ان کے
۳۲۹ - حُزْنٌ	غم

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۳۰	کَفَرُوْا	انکار کیا انھوں نے مادّہ (ک ف ر)
۳۳۱	کَذَّبُوْا	جھٹلایا انھوں نے (ک ذ ب)
۳۳۲	اٰیٰتِنَا	ہماری آیات
۳۳۳	اَصْحٰبُ النَّار	لوگ دوزخ کے ج
۳۳۴	یَا	اے
۳۳۵	بَنِیْٓ اِسْرَآءِیْلَ	اسرائیل کے بیٹو، بیٹے
۳۳۶	اُذْکُرُوْا	یاد کرو
۳۳۷	اَوْفُوْا	پورا کرو
۳۳۸	عَھْدَ	اقرار
۳۳۹	اُوْفِ	میں پورا کروں گا
۳۴۰	اِیَّایَ	مجھ ہی سے
۳۴۱	فَارْھَبُوْنِ	پس ڈرو مجھ سے مادّہ (ر ہ ب)
۳۴۲	اَنْزَلْتُ	اُتارا میں نے
۳۴۳	مُصَدِّقًا	تصدیق کرنے والے
۳۴۴	لِمَا	اس کے لئے جو
۳۴۵	مَعَکُمْ	ساتھ تمہارے
۳۴۶	لَاتَکُوْنُوْا	مت ہو جاؤ

سُورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۴۷	اَوَّلَ	پہلے، اوّل
۳۴۸	لَاتَشْتَرُوْا	مت خریدنا، مت مول لینا مادّہ (ش ر ی)
۳۴۹	اٰیٰاتِیْ	میری آیات
۳۵۰	ثَمَنًا	مول
۳۵۱	قَلِیْلًا	تھوڑا
۳۵۲	لَاتَلْبِسُوْا	مت مشکوک کرو، خلط ملط مت کرو
۳۵۳	بَاطِل	جھوٹ
۳۵۴	لَاتَکْتُمُوْا	تم نہ چھپاؤ (مصدر) کتم چھپانا
۳۵۵	اَقِیْمُوْا	قائم کرو
۳۵۶	اِرْکَعُوْا	رکوع کرو
۳۵۷	رٰکِعِیْنَ	جھکنے والے، رکوع کرنے والے
۳۵۸	اَ	کیا؟
۳۵۹	تَاْمُرُوْنَ	حکم دیتے ہو تم مادّہ (ا م ر)
۳۶۰	بِرّ	نیکی
۳۶۱	تَنْسَوْنَ	بھولتے ہو (ن س ی)

نمبر شمار عربی	اُردو
۳۶۲- اَنفُسَکُمۡ	جانوں تمہاری کو
	مادّہ (ن ف س)
۳۶۳- تَتۡلُوۡنَ	پڑھتے ہو تم
	مادّہ (ت ل و)
۳۶۴- اَفَلَا	کیا پس نہیں
۳۶۵- تَعۡقِلُوۡنَ	تم عقل رکھتے ہو
	مادّہ (ع ق ل)
۳۶۶- اِسۡتَعِیۡنُوۡا	سہارا حاصل کرو
۳۶۷- لَکَبِیۡرَۃٌ	البتّہ۔ بہت بڑی، بھاری۔
۳۶۸- خٰشِعِیۡنَ	ڈرنے والے
	(خ ش ع)
۳۶۹- یَظُنُّوۡنَ	خیال کرتے ہیں
	مادّہ (ظ ن)
۳۷۰- اَنَّھُمۡ	کہ وہ
۳۷۱- مُلٰقُوۡا	ملنے والے
۳۷۲- رَاجِعُوۡنَ	رجوع ہونیوالے واپس جانیوالے
	مادّہ (ر ج ع)

ع ۵

الربع

نمبر شمار عربی	اُردو
۳۷۳- اَنِّیۡ	یہ کہ میں نے
۳۷۴- فَضَّلۡتُ	فضیلت دی میں نے
	مادّہ (ف ض ل)
۳۷۵- وَاتَّقُوۡا	اور ڈرو
۳۷۶- یَوۡمًا	دن
۳۷۷- لَا تَجۡزِیۡ	نہیں جزا دلا سکے گا
	مادّہ (ج ز ع)
۳۷۸- نَفۡسٌ	جی، نفس، جان
۳۷۹- عَنۡ	متعلق
۳۸۰- لَا یُقۡبَلُ	نہیں قبول کیا جائیگا
۳۸۱- شَفَاعَۃٌ	شفاعت
۳۸۲- یُنۡصَرُوۡنَ	مدد دیے جائیں گے
	مادّہ (ن ص ر)
۳۸۳- لَا یُؤۡخَذُ	نہیں لیا جائے گا۔
۳۸۴- عَدۡلٌ	بدلہ، معاوضہ
۳۸۵- نَجَّیۡنٰکُمۡ	نجات دی ہم نے تمکو
	مادّہ (ن ج و)
۳۸۶- اٰلَ	پیروکار، متعلقین
۳۸۷- فِرۡعَوۡنَ	دورِ موسیٰؑ میں ایک مفسد بادشاہ کا نام
۳۸۸- یَسُوۡمُوۡنَ	سخت تکلیف پہنچاتے

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۹	سُوْٓءَ	برا، سخت، برائی
۳۹۰	عَذَاب	سزا، عذاب
۳۹۱	ذَبْحُ	ذبح کرنا
۳۹۲	اَبْنَاءَ	بیٹے
۳۹۳	یَسْتَحْیُوْنَ	زندہ چھوڑ دیتے تھے
۳۹۴	نِسَاء	عورتیں
۳۹۵	وَفِیْ ذَالِکُمْ	اور تمہارے اس واقعہ میں۔
۳۹۶	بَلَاءٌ	آزمائش، امتحان
۳۹۷	رَبُّکُمْ	تمہارا رب
۳۹۸	عَظِیْمٌ	بڑا، زبردست
۳۹۹	اِذْ	جب
۴۰۰	فَرَقْنَا	پھاڑا ہم نے مادہ (ف ر ق)
۴۰۱	بِکُمْ	ساتھ تمہارے، یا تمہارے لئے،
۴۰۲	بَحْرٌ	سمندر
۴۰۳	اَغْرَقْنَا	غرق کر دیا ہم نے
۴۰۴	تَنْظُرُوْنَ	تم دیکھ رہے تھے مادہ (ن ظ ر)
۴۰۵	وَاعَدْنَا	وعدہ کیا ہم نے

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۶	اَرْبَعِیْنَ	چالیس ۴۰
۴۰۷	لَیْلَۃ	رات (جمع: لَیَالِیْ)
۴۰۸	ثُمَّ	پھر
۴۰۹	اِتَّخَذْتُمْ	پکڑا تم نے مادہ (ا خ ذ)
۴۱۰	عِجْلٌ	بچھڑا
۴۱۱	مِنْ بَعْدِہٖ	اس کے بعد سے
۴۱۲	ظٰلِمُوْنَ	ظلم کرنے والے
۴۱۳	عَفَوْنَا	معاف کیا ہم نے
۴۱۴	مِنْ بَعْدِ ذَالِكَ	اس کے بعد
۴۱۵	فُرْقَانٌ	حق و باطل میں فرق کرنے والی کتاب۔
۴۱۶	تُوْبُوْا	توبہ کرو
۴۱۷	بَارِئٌ	پروردگار، پیدا کرنے والا
۴۱۸	حَتّٰی	یہاں تک کہ
۴۱۹	نَرٰی	ہم دیکھیں
۴۲۰	جَھْرَۃً	ظاہر، سامنے، کھلم کھلا
۴۲۱	صَاعِقَۃٌ	بجلی، کڑک

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۲	بَعْثٌ	دوبارہ زندہ کرنا، بھیجنا
۴۲۳	ظَلَّلْنَا	سایہ کیا ہم نے مادّہ (ظ ل ل)
۴۲۴	غَمَام	بادل، بدلی
۴۲۵	اَلْمَنّ	اس کے لفظی معنی احسان کے ہیں لیکن یہاں بنی اسرائیل کو مصر سے نکلنے کے بعد خدا کی طرف سے آسمان سے ایک قسم کا کھانا دیا گیا تھا اس کی طرف اشارہ ہے جو مانند دھنیا تھا۔
۴۲۶	سَلْوٰی	بٹیر
۴۲۷	کُلُوْا	کھاؤ
۴۲۸	طَیِّبَاتِ	پاک، صاف ستھری (ط ی ب)
۴۲۹	ظَلَمُوْا	ظلم کیا، نقصان کیا

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۰	لٰکِنْ	لیکن
۴۳۱	هٰذِهٖ	اس، یہ
۴۳۲	قَرْیَۃٌ	بستی، گاؤں، قریہ
۴۳۳	حَیْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۴۳۴	شِئْتُمْ	چاہو تم
۴۳۵	رَغَدًا	بافراغت، سیر ہو کر
۴۳۶	بَابٌ	دروازہ
۴۳۷	سُجَّدًا	سجدہ کرتے ہوئے
۴۳۸	قُوْلُوْا	کہو تم
۴۳۹	حِطَّۃٌ	معاف کر
۴۴۰	نَغْفِرْ	ہم معاف کردیں گے
۴۴۱	خَطٰیٰکُمْ	خطائیں تمہاری
۴۴۲	سَ	عنقریب، جلدی
۴۴۳	نَزِیْدُ	ہم زیادہ دیں گے (ز ی د)
۴۴۴	مُحْسِنِیْنَ	نیک لوگ، احسان کرنیوالے
۴۴۵	فَ	پس
۴۴۶	بَدَّلَ	بدل دیا
۴۴۷	رِجْزًا	عذاب

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار عربی	اردو
۴۴۸۔ یَفْسُقُوْنَ	بے حکمی کرتے ہیں
	(ف س ق)
	ع ۶
۴۴۹۔ اِسْتَسْقٰی	پانی مانگا
۴۵۰۔ اِضْرِبْ	مار
	(مصدر: ضَرْبٌ)
۴۵۱۔ عَصَا	لکڑی، لاٹھی
۴۵۲۔ حَجَرٌ	پتھر
۴۵۳۔ اِنْفَجَرَتْ	بہہ نکلے (ف ج ر)
۴۵۴۔ اِثْنَتَا عَشْرَۃَ	بارہ ۱۲ عدد
۴۵۵۔ عَیْنًا	چشمہ
	(جمع: عُیُوْنٌ)
۴۵۶۔ قَدْ	تحقیق
۴۵۷۔ عَلِمَ	جان لیا
	(ع ل م)
۴۵۸۔ کُلُّ	سب
۴۵۹۔ اُنَاسٌ	لوگ
۴۶۰۔ مَشْرَبٌ	پانی پینے کی جگہ، گھاٹ۔
۴۶۱۔ کُلُوْا	کھاؤ
۴۶۲۔ اِشْرَبُوْا	پیو (ش ر ب)

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی	اردو
۴۶۳۔ لَا تَعْثَوْا	مت نکلو، مت پھرو
	(ع ث و)
۴۶۴۔ طَعَامٌ	کھانا
۴۶۵۔ وَاحِدٌ	ایک (عدد)
۴۶۶۔ فَادْعُ	پس پکار
	(د ع و)
۴۶۷۔ لَنَا	لئے ہمارے
۴۶۸۔ یُخْرِجْ	نکالے
	(خ ر ج)
۴۶۹۔ تُنْبِتُ	اُگاتی ہے
	(ن ب ت)
۴۷۰۔ بَقْلٌ	ساگ، ترکاری
۴۷۱۔ قِثَّاءٌ	ککڑی
۴۷۲۔ فُوْمٌ	گیہوں
۴۷۳۔ عَدَسٌ	مسور (دال)
۴۷۴۔ بَصَلٌ	پیاز
۴۷۵۔ تَسْتَبْدِلُوْنَ	تبدیلی چاہتے ہو
	(ب د ل)
۴۷۶۔ اَدْنٰی	ادنیٰ، کمتر
۴۷۷۔ خَیْرٌ	بہتر

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۸	مِصْرًا	شہر
۴۷۹	سَأَلْتُمْ	سوال کیا تم نے
۴۸۰	ضُرِبَتْ	ماری گئی، ڈالی گئی
۴۸۱	ذِلَّةٌ	پستی، ذلّت
۴۸۲	مَسْكَنَةٌ	بے چارگی، محتاجی
۴۸۳	بَآءُوْا	مستحق ہوئے
۴۸۴	يَقْتُلُوْنَ	قتل کرتے تھے
۴۸۵	نَبِيّٖنَ	نبی : اَنْبِيَاءُ (واحد: نَبِیٌّ)
۴۸۶	عَصَوْا	نافرمانی کی (مصدر: عِصْيَانٌ)
۴۸۷	يَعْتَدُوْنَ	زیادتی کرتے تھے (ع د و)

رکوع

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۸۸	هَادُوْا	یہودی ہوئے
۴۸۹	نَصٰرٰی	نصرانی :
۴۹۰	صَابِئِيْنَ	بے دین، ستارہ پرست
۴۹۱	يَوْمُ الْاٰخِرَةِ	دن آخرت کا
۴۹۲	عَمِلَ	عمل کیا
۴۹۳	صَالِحًا	نیک

سورۃ بقرۃ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۹۴	اَجْرُهُمْ	اجر اُن کا
۴۹۵	عِنْدَ	نزدیک
۴۹۶	حَزِنَ	غمگین ہوا
۴۹۷	اَخَذْنَا	لیا ہم نے
۴۹۸	مِيْثَاقٌ	اقرار
۴۹۹	رَفَعْنَا	بُلند کیا ہم نے (ر ف ع)
۵۰۰	فَوْقَ	اوپر
۵۰۱	طُوْرٌ	پہاڑ کا نام
۵۰۲	تَوَلَّيْتُمْ	پھر گئے تم
۵۰۳	لَوْ	اگر
۵۰۴	لَقَدْ	البتہ، تحقیق
۵۰۵	اِعْتَدُوْا	حد سے نکلے
۵۰۶	اَلسَّبْتُ	ہفتہ کا دن
۵۰۷	قِرَدَةٌ	بندر
۵۰۸	خَاسِئِيْنَ	ذلیل، دھتکارے ہوئے
۵۰۹	نَكَالًا	عبرت، دہشت
۵۱۰	بَيْنَ يَدَيْ	سامنے، آگے
۵۱۱	خَلْفَ	پیچھے

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار عربی اردو

۵۱۲- مَوْعِظَةٌ نصیحت

(و ع ظ)

۵۱۳- يَأْمُرُ حکم دیتا ہے

(ا م ر)

۵۱۴- اَنْ کہ

۵۱۵- بَقَرَةٌ گائے بیل

۵۱۶- هُزُوًا مذاق، مضحکہ

۵۱۷- اَعُوْذُ میں پناہ چاہتا ہوں

۵۱۸- اُدْعُ پکار تو

۵۱۹- يُبَيِّنْ بیان کرے

۵۲۰- مَا هِيَ کیسی ہو؟

۵۲۱- يَقُوْلُ وہ کہتا ہے

۵۲۲- لَا فَارِضٌ نہ بوڑھی ہو

۵۲۳- بِكْرٌ بن بیاہی

۵۲۴- عَوَانٌ درمیانی

۵۲۵- اِفْعَلُوْا کرو

۵۲۶- مَا جو کچھ

۵۲۷- تُؤْمَرُوْنَ تم حکم دیئے جاتے ہو

۵۲۸- لَوْنُهَا اس کا رنگ

(جمع: اَلْوَانٌ)

۵۲۹- صَفْرَاءُ زرد رنگ

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی اردو

۵۳۰- فَاقِعٌ گہرا، بہت گہرا

۵۳۱- تَسُرُّ خوش لگنا، سرور

(س ر ر)

۵۳۲- نٰظِرِيْنَ دیکھنے والے

(ن ظ ر)

۵۳۳- تَشَابَهَ مشتبہ ہوا، کسی ایک معاملہ میں ایک سے زیادہ معنیٰ لینے کی گنجائش ہو، تب بولا جاتا ہے۔

۵۳۴- شَآءَ چاہا

۵۳۵- ذَلُوْلٌ کام کاج کرنیوالی

۵۳۶- تُثِيْرُ الْاَرْضَ زمین جوتی ہوئی

(ث و ر)

۵۳۷- تَسْقِيْ پانی دینے والی، سینچنے والی۔

۵۳۸- حَرْثٌ کھیتی

۵۳۹- مُسَلَّمَةٌ ٹھیک، صحیح، سالم، بے عیب

۵۴۰- لَاشِيَةَ بے داغ

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۴۱-	اَلْئٰنَ	اب
۵۴۲-	جِئْتَ	آیا تو، لایا تو
۵۴۳-	مَا کَادُوْا	نہ قریب تھے، لگتے نہیں تھے

ع

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۴۴-	قَتَلْتُمْ	قتل کیا تم نے (ق ت ل)
۵۴۵-	اِدّٰرَءْتُمْ	ٹالا تم نے، ایک دوسرے پر ٹالنا (د ر ء)
۵۴۶-	مُخْرِجٌ	نکالنے والا
۵۴۷-	تَکْتُمُوْنَ	تم چھپاتے ہو (ک ت م)
۵۴۸-	بِبَعْضِهَا	ساتھ بعض اسکے
۵۴۹-	کَذٰلِكَ	اسی طرح
۵۵۰-	یُحْیِ	زندہ کرتا ہے
۵۵۱-	مَوْتٰی	مردے (واحد: مَیِّتٌ)
۵۵۲-	یُرِیْکُمْ	دکھاتا ہے تم کو (ر ء ی)
۵۵۳-	اٰیٰتُ	نشانیاں

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۵۴-	تَعْقِلُوْنَ	تم سمجھو
۵۵۵-	ثُمَّ	پھر
۵۵۶-	قَسَتْ	سخت ہو گئے (مصدر: قَسَاوَةٌ)
۵۵۷-	قُلُوْبُ	دل
۵۵۸-	فَ	پس
۵۵۹-	هِیَ	وہ
۵۶۰-	كَ	جیسے کہ
۵۶۱-	حِجَارَۃٌ	پتھر (واحد: حَجَرٌ)
۵۶۲-	اَوْ	یا
۵۶۳-	اَشَدُّ	زیادہ سخت
۵۶۴-	قَسْوَۃٌ	سخت (ق س و)
۵۶۵-	لَمَا	البتہ، جو کہ
۵۶۶-	یَتَفَجَّرُ	پھٹ نکلتی ہے
۵۶۷-	اَنْهَار	نہریں (واحد: نَهْرٌ)
۵۶۸-	یَشَّقَّقُ	چاک ہونا، ٹکڑے ٹکڑے ہونا (ش ق ق)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۹	یَهْبِطُ	گر پڑتا ہے، لُڑھک جاتا ہے
۵۷۰	خَشْیَۃِ اللّٰہِ	ڈر اللہ کا
۵۷۱	اَفَتَطْمَعُوْنَ	کیا پس تم چاہتے ہو (ط م ع)
۵۷۲	طَمَعَ	چاہنا
۵۷۳	اَنْ	کہ
۵۷۴	قَدْ	تحقیق
۵۷۵	فَرِیْقٌ	گروہ، ٹولی
۵۷۶	یُحَرِّفُوْنَ	بدل ڈالتے ہیں، تحریف کرتے ہیں۔
۵۷۷	عَقَلُوْا	سمجھا انھوں نے
۵۷۸	لَقُوْا	ملاقات کرتے ہیں
۵۷۹	قَالُوْا	کہا انھوں نے (مصدر: قَوْلٌ)
۵۸۰	اٰمَنَّا	ایمان لائے ہم
۵۸۱	خَلَا	خلوت میں ہوا (مصدر: خَلْوَۃٌ)
۵۸۲	تُحَدِّثُوْنَ	تم بیان کرتے ہو
۵۸۳	بِمَا	ساتھ جو کچھ
۵۸۴	فَتَحَ	کھولا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۵	عَلَیْکُمْ	اوپر تمہارے
۵۸۶	یُحَاجُّوْنَ	جھگڑیں وہ، حجت کریں
۵۸۷	یُسِرُّوْنَ	چھپاتے ہیں (سِرٌّ: راز: واحد جمع: اَسْرَارٌ)
۵۸۸	یُعْلِنُوْنَ	ظاہر کرتے ہیں (مصدر: اِعْلَانٌ)
۵۸۹	اُمِّیُّوْنَ	ان پڑھ لوگ
۵۹۰	اِلَّا	مگر
۵۹۱	اَمَانِیَّ	آرزوئیں، باطل خیالات
۵۹۲	اِنْ	نہیں، اسکے بعد اِلّا آئے تو معنی ہونگے نہیں، ورنہ عام طور پر معنی اگر کے ہوتے ہیں۔

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۳	وَیْلٌ	ہلاکت، بربادی
۵۹۴	یَکْتُبُوْنَ	لکھتے ہیں (ک ت ب)
۵۹۵	اَیْدِیْهِمْ	ہاتھ اُن کے (واحد: یَدٌ)
۵۹۶	ثَمَنًا	قیمت، مول

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۷	یَکْسِبُوْنَ	کماتے ہیں
	(ک س ب)	
۵۹۸	لَنْ	ہرگز نہیں
۵۹۹	تَمَسَّنَا	چھوئے گی ہم کو
	(م س س)	
۶۰۰	اَیَّامًا	دن
	(واحد: یَوْمٌ)	
۶۰۱	مَعْدُوْدَۃً	گنے ہوئے گنتی کے چند تھوڑے
۶۰۲	قُلْ	کہہ دے
۶۰۳	عَھْدٌ	قول، معاہدہ
۶۰۴	یُخْلِفُ	خلاف کرے گا
۶۰۵	اَمْ	یا
۶۰۶	بَلٰی	ہاں، کیوں نہیں، ضرور
۶۰۷	مَنْ	جو شخص
۶۰۸	کَسَبَ	کمایا
	(ک س ب)	
۶۰۹	سَیِّئَۃٌ	برائی، بدی
	(جمع: سَیِّئَات)	
۶۱۰	اَحَاطَتْ	گھیرے میں لے چکی
	(مصدر: اِحَاطَۃٌ)	

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۱	خَطِیْئَۃٌ	خطائیں
	(جمع: خَطِیْئَاتٌ)	
	ع ۹	
۶۱۲	وَالِدَیْنِ	ماں باپ
۶۱۳	ذِی الْقُرْبٰی	قرابت والے
۶۱۴	یَتَامٰی	یتیموں
	(واحد: یَتِیْمٌ)	
۶۱۵	مَسٰکِیْنُ	مسکین
۶۱۶	قُوْلُوْا	کہو
۶۱۷	حُسْنًا	اچھی بات
۶۱۸	اَقِیْمُوْا	قائم رکھو
۶۱۹	اٰتُوْا	دو
۶۲۰	زَکٰوۃَ	زکوٰۃ
۶۲۱	تَوَلَّیْتُمْ	پھر گئے تم
۶۲۲	قَلِیْلًا	تھوڑا، تھوڑے
۶۲۳	مِنْکُمْ	تم میں سے
۶۲۴	اَنْتُمْ	تم
۶۲۵	مُعْرِضُوْنَ	منہ پھیرنے والے
۶۲۶	دِیَارٌ	گھر
	(واحد: دَارٌ)	
۶۲۷	اَقْرَرْتُمْ	اقرار کیا تم نے

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٢٨-	تَشۡهَدُوۡنَ	تم گواہ ہو
٦٢٩-	هٰۤؤُلَآءِ	یہ لوگ
٦٣٠-	تَظٰهَرُوۡنَ	مددگاری کرتے ہو، ایکا کرتے ہو
	(ظ ھ ر)	
٦٣١-	اِثۡمُ	گناہ
٦٣٢-	عُدۡوَان	زیادتی
٦٣٣-	یَاۡتُوۡکُمۡ	آتے ہیں تمہارے پاس۔
٦٣٤-	اُسٰرٰی	قیدی
٦٣٥-	تُفٰدُوۡ	فدیہ دیتے ہو
	(ف د ی)	
٦٣٦-	مُحَرَّمٌ	حرام کیا گیا
٦٣٧-	فَمَا	پس کیا
٦٣٨-	جَزَآءُ	بدلہ، جزا، سزا
٦٣٩-	مَنۡ	جو شخص
٦٤٠-	یَفۡعَلُ	کرے (یہ فعل)
٦٤١-	خِزۡیٌ	رسوائی
٦٤٢-	حَیٰوةِ	زندگی
٦٤٣-	یُرَدُّوۡنَ	پھیرے جائیں گے
٦٤٤-	اِلٰی	طرف

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
٦٤٥-	اَشَدُّ	بہت سخت
٦٤٦-	وَمَا	اور نہیں
٦٤٧-	عَمَّا	اس چیز سے جو کہ
٦٤٨-	یُخَفَّفُ	ہلکا کیا جائے گا
٦٤٩-	یُنۡصَرُوۡنَ	مدد دئے جائیں گے
		ع
٦٥٠-	لَقَدۡ	البتہ، تحقیق، بلاشبہ، یقیناً
٦٥١-	اٰتَیۡنَا	دیا ہم نے
٦٥٢-	قَفَّیۡنَا	پیچھے لائے ہم
		(ق ف ی)
٦٥٣-	اِبۡنُ مَرۡیَمَ	بیٹا مریم کا
٦٥٤-	بَیِّنٰتِ	روشن دلائل، واضح، صاف صاف نشانیاں۔
٦٥٥-	اَیَّدۡنَا	تائید کی ہم نے، مدد کی ہم نے
٦٥٦-	رُسُلُ	رسول کی جمع، بہت سے رسول
٦٥٧-	رُوۡحُ الۡقُدُسِ	روحِ پاک (حضرت جبرئیل علیہ السلام)

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۵۸	اَفَ	کیا پس
۶۵۹	کُلَّمَا	جب کبھی، جب بھی
۶۶۰	جَاءَ	آیا
۶۶۱	رَسُوْل	پیغمبر علیہ السلام
		(جمع : رُسُلٌ)
۶۶۲	لَا تَھْوٰی	نہیں چاہتا تھا
۶۶۳	اَنْفُسُکُمْ	جی تمہارا
		(ن ف س)
۶۶۴	اِسْتَکْبَرْتُمْ	تکبر کیا تم نے
۶۶۵	فَرِیْقًا	ایک گروہ کو
۶۶۶	تَقْتُلُوْنَ	قتل کیا تم نے
		(ق ت ل)
۶۶۷	قَالُوْا	کہا اُنھوں نے
۶۶۸	قُلُوْب	دل
		(واحد: قَلْبٌ)
۶۶۹	غُلْفٌ	غلاف میں ہیں، محفوظ ہیں
۶۷۰	بَلْ	بلکہ
۶۷۱	لَعَنَ	لعنت کیا
۶۷۲	ھُمْ	ان کو
۶۷۳	لَمَّا	جب

سُورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۷۴	مُصَدِّقٌ	تصدیق کرنے والی
۶۷۵	لِمَا مَعَھُمْ	لئے اس چیز کے جو ہے ساتھ ان کے
۶۷۶	یَسْتَفْتِحُوْنَ	فتح چاہتے تھے
		مادّہ (ف ت ح)
۶۷۷	مَا عَرَفُوْا	جو کچھ پہچانا
۶۷۸	بِئْسَمَا	کیا برا، بہت بُرا
۶۷۹	اِشْتَرَوْا	بیچا انھوں نے
۶۸۰	اَنْ	کہ
۶۸۱	یَکْفُرُوْا	انکار کیا انھوں نے
۶۸۲	بَغْیًا	سرکشی، بغاوت
۶۸۳	بَاءُوْ	مستحق ہوئے
۶۸۴	مُھِیْنٌ	رُسوا کرنے والا
۶۸۵	وَرَاءَ	سوائے
۶۸۶	لِمَ	کیوں؟
۶۸۷	اَنْبِیَاءَ اللهِ	انبیا اللہ کے
		(واحد: نبیٌّ)
۶۸۸	عِجْلٌ	بچھڑا
۶۸۹	رَفَعْنَا	بلند کیا ہم نے
		مادّہ (ر ف ع)
۶۹۰	فَوْقَ	اوپر

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۹۱	طُوْر	پہاڑ کا نام
۶۹۲	خُذُوْا	لو پکڑو
۶۹۳	بِقُوَّۃٍ	ساتھ قوت کے
۶۹۴	وَاسْمَعُوْا	اور سنو
		(س م ع)
۶۹۵	عَصَیْنَا	نہ مانا ہم نے، نہ ہو سکے گا ہم سے
۶۹۶	اُشْرِبُوْا	پلادئے گئے، پلادی گئی۔
		(ش ر ب)
۶۹۷	یَاْمُرُ	حکم دیتا ہے
۶۹۸	اِنْ کَانَتْ	اگر ہے
۶۹۹	اَلدَّارُ الْاٰخِرَۃُ	گھر آخرت کا
۷۰۰	عِنْدَ اللّٰہِ	نزدیک اللہ کے
۷۰۱	خَالِصَۃً	خالص
۷۰۲	مِنْ دُوْنِ النَّاسِ	سوائے اور لوگوں کے
۷۰۳	تَمَنَّوُا	تمنا کرو
۷۰۴	اَبَدًا	کبھی
۷۰۵	قَدَّمَتْ	آگے بھیجا
۷۰۶	اَیْدِیْھِمْ	ہاتھ ان کے
۷۰۷	عَلِیْمٌ	جاننے والا

سورۃ بقرۃ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۷۰۸	لَتَجِدَنَّ	البتہ پائے گا تو
۷۰۹	اَحْرَصَ	بہت حریص
۷۱۰	حَیٰوۃ	زندگی
۷۱۱	اَشْرَکُوْا	جنہوں نے شرک کیا
۷۱۲	یَوَدُّ	چاہتا ہے
۷۱۳	اَحَدُھُمْ	ایک ایک ان میں کا، ہر ایک ان کا
۷۱۴	لَوْ	اگر
۷۱۵	یُعَمَّرُ	عمر دیا جائے
		مادّہ (ع م ر)
۷۱۶	اَلْفَ	ہزار
۷۱۷	سَنَۃٌ	برس
۷۱۸	مَا ھُوَ	نہیں وہ
۷۱۹	مُزَحْزِحٌ	دُور کرنا، ہٹانا
۷۲۰	بَصِیْرٌ	دیکھنے والا
		ع ۱۱
۷۲۱	عَدُوٌّ	دشمن
۷۲۲	اِذْنٌ	حکم
۷۲۳	بُشْرٰی	بشارت، خوشخبری
۷۲۴	جِبْرِیْلَ	جبرئیل علیہ السلام فرشتوں کے سردار

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار عربی — اُردو

۷۲۵ - مِیکَالَ — ایک عظیم المرتبت فرشتہ، میکائیل

۷۲۶ - فَاسِقُوْنَ — بدکار، فاسق لوگ (واحد: فَاسِقٌ)

۷۲۷ - نَبَذَ — پھینک دیا (ن ب ذ)

۷۲۸ - اُوْتُوْا — دیئے گئے

۷۲۹ - وَرَآءَ — پیچھے (خَلْفَ کے معنی ہیں)

۷۳۰ - ظُهُوْر — پیٹھ (واحد: ظَهْرٌ)

۷۳۱ - كَاَنَّهُمْ — جیسے کہ وہ، گویا کہ وہ

۷۳۲ لَا يَعْلَمُوْنَ — نہیں جانتے ہیں

۷۳۳ - اِتَّبَعُوْا — اور اتباع کیا

۷۳۴ - مَا — جو کچھ (مَا موصولہ ہے)

۷۳۵ - تَتْلُوْا — پڑھتے تھے (تِلَاوَۃٌ: مصدر)

۷۳۶ - مُلْكُ — بادشاہی، حکومت

۷۳۷ - لٰكِنَّ — لیکن

۷۳۸ - يُعَلِّمُوْنَ — سکھاتے تھے (مصدر: تَعْلِيْمٌ)

سُوْرَۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی — اُردو

۷۳۹ - سِحْرُ — جادُو

۷۴۰ - مَلَكَيْنِ — دو فرشتے (تثنیہ) (واحد: مَلَكٌ)

۷۴۱ - بَابِلَ — ایک شہر کا نام

۷۴۲ - هَارُوْتَ وَمَارُوْتَ — دو فرشتوں کے نام

۷۴۳ - مَا — جو کچھ (موصولہ)

۷۴۴ - مِنْ اَحَدٍ — کسی ایک کو

۷۴۵ - حَتّٰى — یہاں تک کہ

۷۴۶ - يَقُوْلَا — کہا اُن دونوں نے (مصدر: قَوْلٌ)

۷۴۷ - اِنَّمَا — دراصل

۷۴۸ - نَحْنُ — ہم

۷۴۹ - فِتْنَةٌ — آزمائش

۷۵۰ - لَا تَكْفُرْ — کفر مت کر (فعل نہی)

۷۵۱ - يَتَعَلَّمُوْنَ — سیکھتے تھے وہ (مصدر: تَعَلُّمٌ)

۷۵۲ - مِنْهُمَا — ان دونوں سے

۷۵۳ - يُفَرِّقُوْنَ — جدائی ڈالتے ہیں (مصدر: تَفْرِيْقٌ)

۷۵۴ - بِهٖ — ساتھ اس کے

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۵۵	بَیْنَ	درمیان، بیچ
۷۵۶	الْمَرْءِ	آدمی
۷۵۷	زَوْجٌ	جوڑا، بیوی
۷۵۸	مَاهُمْ	نہیں وہ
۷۵۹	ضَآرِّيْنَ	ضرر پہنچانے والے (واحد : ضَآرٌّ)
۷۶۰	مَا	جو کچھ
۷۶۱	يَضُرُّ	نقصان پہنچاتی ہے اُن کو۔ (ض ر ر)
۷۶۲	تَنْفَعُ	نفع دینا (ن ف ع)
۷۶۳	عَلِمُوْا	جانا اُنھوں نے
۷۶۴	لَمَنْ	البتہ جو
۷۶۵	اِشْتَرٰی	خریدا، مول لیا
۷۶۶	مَالَهٗ	نہیں لئے اُس کے
۷۶۷	خَلَاقٌ	حصّہ
۷۶۸	لَبِئْسَ	البتہ بُرا ہے
۷۶۹	شَرَوْا	بیچا اُنھوں نے
۷۷۰	اَنَّهُمْ	کہ وہ
۷۷۱	مَثُوْبَةٌ	ثواب

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۷۲	خَيْرٌ	بہتر
		ع ۱۲
۷۷۳	رَاعِنَا	رعایت کر ہماری کسی بات کو سمجھنے کیلئے بات کہنے والے کے سامنے کہا جاتا ہے۔ نبی کریم صلی اللہ علیہ وسلم کے سامنے بوقت تقریر، یہودی لوگ جب اس لفظ کو شرارت سے زبان دبا کر رَاعِیْنَا کہتے تھے، جس کے معنیٰ ہوتے ہیں ہمارا چرواہا۔ تب اللہ تعالیٰ نے مسلمانوں کو حکم دیا کہ بجائے اس لفظ کے وہ اُنْظُرْنَا کہا کریں تاکہ یہودیوں کو شرارت کا موقع نہ ملے اور معنیٰ بھی دونوں الفاظ کے قریب قریب ایک ہی ہیں

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۷۴	اُنْظُرْنَا	انتظار کرو ہمارا، ذرا ٹھہر جاؤ (اصل معنیٰ: دیکھنا)
۷۷۵	مَا یَوَدُّ	نہیں چاہتا ہے، نہیں دوست رکھتا ہے۔
۷۷۶	یَخْتَصُّ	خاص کرتا ہے، مخصوص کرتا ہے (خ ص ص)
۷۷۷	مَنْ یَّشَآءُ	جس کو چاہتا ہے
۷۷۸	ذُوالْفَضْلِ	فضل والا
۷۷۹	عَظِیْمٌ	بڑا زبردست
۷۸۰	نَنْسَخْ	ہم موقوف کرتے ہیں (ن س خ)
۷۸۱	اَوْ	یا
۷۸۲	نَاْتِ	ہم لے آتے ہیں (اَتیٰ کے صلہ میں ب آئے تو لانے کے معنیٰ ہوتے ہیں ورنہ آنے کے معنیٰ ہوتے ہیں)

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۸۳	اَلَمْ	کیا نہیں؟
۷۸۴	تَعْلَمْ	جانتا تو
۷۸۵	دُوْنِ اللّٰہِ	سوا اللہ کے
۷۸۶	وَلِیٌّ	دوست (جمع: اَوْلِیَآءُ)
۷۸۷	نَصِیْرٌ	مددگار (نَصَرَ یَنْصُرُ)
۷۸۸	اَمْ تُرِیْدُوْنَ	کیا ارادہ کرتے ہو
۷۸۹	تَسْئَلُوْا	سوال کرو
۷۹۰	کَمَا	جیسا کہ
۷۹۱	سُئِلَ	سوال کیا گیا
۷۹۲	یَتَبَدَّلُ	بدل ڈالا، تبدیل کر دیا (ب دل)
۷۹۳	سَوَآءَ السَّبِیْلِ	سیدھی راہ
۷۹۴	وَدَّ	چاہا
۷۹۵	کَثِیْرٌ	بہت
۷۹۶	لَوْ	اگر
۷۹۷	تَبَیَّنَ	ظاہر ہوا، بیان ہوا (ب ی ن)

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۷۹۸	عَفْوٌ	درگزر کرنا، خیال میں نہ لانا (ع ف و)
۷۹۹	صَفْحٌ	کنارہ کش ہونا
۸۰۰	یَأْتِیَ	لادے
۸۰۱	اَمْرٌ	حکم (جمع اُمُوْر: اَوَامِر)

الثلثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۰۲	تُقَدِّمُوْا	آگے بھیجو تم
۸۰۳	تَجِدُوْا	پاؤ گے
۸۰۴	عِنْدَ	نزدیک (پاس)
۸۰۵	تِلْكَ	یہ (اصل معنیٰ وہ)
۸۰۶	اَمَانِیُّهُمْ	آرزوئیں اُن کی (واحد: مُنْيَةٌ)
۸۰۷	هَاتُوْا	لاؤ، لے آؤ
۸۰۸	بُرْهَانٌ	دلیل (جمع: بَرَاهِین)
۸۰۹	بَلٰى	کیوں نہیں
۸۱۰	اَسْلَمَ	سونپ دے، جھک جائے (س ل م)

سورۃ بقرۃ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۱۱	وَجْهَهٗ	چہرہ اپنا (جمع: وُجُوْهٌ)
۸۱۲	مُحْسِنٌ	نیکی کرنے والا (جمع: مُحْسِنُوْنَ، مُحْسِنِیْنَ)
۸۱۳	اَجْرٌ	بدلہ، ثواب
۸۱۴	حُزْنٌ	غمگین ہونا

ع ۱۳ / ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۱۵	قَالَتِ الْیَهُوْدُ	کہا یہودیوں نے
۸۱۶	لَیْسَتْ	نہیں ہے (مذکر کیلئے لَیْسَ)
۸۱۷	كَذٰلِكَ	اسی طرح
۸۱۸	اَظْلَمُ	زیادہ ظالم، بہت ظالم (اسم تفضیل)
۸۱۹	مَنَعَ	منع کیا
۸۲۰	مَسَاجِدَ	مسجدیں (واحد: مَسْجِدٌ)
۸۲۱	یُذْكَرُ	ذکر کیا جائے
۸۲۲	سَعٰى	کوشش کرے
۸۲۳	خَرَابٌ	ویرانی، اجڑنا

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار عربی		اُردو
۸۲۴-	دَخَلَ	داخل ہونا
۸۲۵-	خَائِفِیْنَ	ڈرتے ہوئے خوف کھاتے ہوئے (خ و ف)
۸۲۶-	خِزْیٌ	رُسوائی
۸۲۷-	اَیْنَمَا	جہاں کہیں
۸۲۸-	تُوَلُّوْا	تم رُخ کرو
۸۲۹-	ثَمَّ	وہاں
۸۳۰-	وَجْهُ اللّٰهِ	رُخ اللہ کا
۸۳۱-	وَلَدًا	لڑکا (جمع : اَوْلَادٌ)
۸۳۲-	سُبْحَانَهٗ	پاکی اس کو، بے عیب ہے وہ
۸۳۳-	قَانِتٌ	فرمانبردار (جمع قَانِتُوْنَ، قَانِتِیْنَ)
۸۳۴-	بَدِیْعٌ	موجد، بے نمونہ بنانیوالا
۸۳۵-	اِذَا	جب
۸۳۶-	قَضٰی	فیصلہ کرتا ہے (اسم فاعل: قَاضِی)
۸۳۷-	اَمْرًا	کام، حکم

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی		اُردو
۸۳۸-	کُنْ	ہوجا (فعل امر کَانَ یَکُوْنُ سے)
۸۳۹-	یَکُوْنُ	ہوجاتا ہے
۸۴۰-	لَوْلَا	کیوں نہیں
۸۴۱-	تَشَابَهَتْ	یکساں ہوتے، ملتے جلتے
۸۴۲-	بَیَّنَّا	بیان کیا ہم نے
۸۴۳-	بَشِیْرٌ	خوشخبری دینے والا (مصدر: بَشَارَۃٌ)
۸۴۴-	نَذِیْرٌ	ڈرانے والا
۸۴۵-	لَا تُسْئَلُ	نہیں پوچھا جائے گا
۸۴۶-	اَصْحَابُ الْجَحِیْمِ	دوزخ والے
۸۴۷-	لَنْ	ہرگز نہیں
۸۴۸-	تَرْضٰی	راضی ہوں گے (اسم فاعل: راضی)
۸۴۹-	عَنْكَ	تجھ سے
۸۵۰-	حَتّٰی	یہاں تک کہ
۸۵۱-	تَتَّبِعَ	تو اتّباع کرے
۸۵۲-	مِلَّۃَ	دین، ملّت
۸۵۳-	اَهْوَاءَ	خواہشات (واحد : ھَوٰی)

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۵۴	جَاءَكَ	آیا تیرے پاس
۸۵۵	مَا لَكَ	نہیں تیرے لئے
		ع ۱۴
۸۵۶	عَدْلٌ	بدلہ، برابری
۸۵۷	اِبْتَلٰی	آزمایا
		(مصدر: اِبْتِلَاءٌ)
۸۵۸	اَتَمَّ	پورا کیا، تمام کیا
۸۵۹	جَاعِلٌ	بنانے والا
۸۶۰	اِمَامًا	پیشوا
۸۶۱	ذُرِّیَّةٌ	اولاد
		(جمع: ذُرِّیَّاتٌ)
۸۶۲	لَا یَنَالُ	نہیں پہنچے گا؛ نہیں حاصل ہوگا
		(ن ی ل)
۸۶۳	عَهْدٌ	وعدہ
۸۶۴	جَعَلْنَا	بنایا ہم نے
۸۶۵	اَلْبَیْتَ	گھر، کعبہ
		(بیت اللہ مراد ہے)
۸۶۶	مَثَابَةً	جائے ثواب
۸۶۷	اِتَّخِذُوْا	بناؤ، مقرر کرو

سورہ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۸۶۸	مَقَامِ اِبْرَاهِیْمَ	کھڑے رہنے کی جگہ حضرت ابراہیمؑ کی
۸۶۹	مُصَلًّی	جائے نماز
۸۷۰	طَهِّرَا	پاک رکھو تم دونوں
۸۷۱	طَائِفِیْنَ	طواف کرنے والے
		(ط و ف)
۸۷۲	عَاكِفِیْنَ	اعتکاف کرنے والے
۸۷۳	الرُّكَّعِ السُّجُوْدِ	رکوع سجدہ کرنیوالے
۸۷۴	اٰمِنًا	امن والا
۸۷۵	اُرْزُقْ	رزق دے
۸۷۶	اَهْلٌ	رہنے والے
۸۷۷	اُمَتِّعُ	فائدہ دے گا
		(م ت ع)
۸۷۸	اَضْطَرُّ	بے بس کر دوں گا، مجبور کر دوں گا
		(ض ر ر)
۸۷۹	رَفَعَ	اونچا اٹھایا
۸۸۰	قَوَاعِدَ	دیواریں
		(واحد: قَاعِدَةٌ)
۸۸۱	تَقَبَّلْ	قبول کرلے
۸۸۲	اُمَّةً	جماعت، اُمت (جمع: اُمَمٌ)

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار عربی	اُردو
۸۸۳ - اَرِنَا	دِکھا ہم کو (اَرٰی سے فعل امر)
۸۸۴ - مَنَاسِكَ	حج کے احکام، بندگی کے احکام، طریقۂ عبادت
۸۸۵ - تُبْ	متوجّہ ہونا
۸۸۶ - اِبْعَثْ	بھیج، کھڑا کر
۸۸۷ - اَلْحِکْمَةَ	دانشمندی، حکمت
۸۸۸ - یُزَکِّیْ	پاک کرے، ستھرا کرے، صاف کرے۔
	(ز ك ى)
	ع ۱۵ / ۱۵
۸۸۹ - رَغِبَ (عَنْ)	اعراض کرنا، ناپسند کرنا۔

رَغِبَ (اِلٰی) رغبت کرنا، چاہنا پسند کرنا، راغب ہونا۔ لیکن اگر اس کے بعد عَنْ ہو تو معنیٰ ہوں گے "اعراض کرنا" یہاں چونکہ رَغِبَ

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی	اُردو
	کے بعد عَنْ کا استعمال ہوا ہے اس لئے معنیٰ ہونگے "اعراض کرنا"
۸۹۰ - سَفِهَ	بے وقوف ہوا، نادان ہوا (جمع: سُفَهَآءُ)
۸۹۱ - اِصْطَفَيْنَا	ہم نے پسند کیا (چُن لینا، پسند کرنا)
۸۹۲ - اَسْلِمْ	مطیع ہو جا، مسلم ہو جا
۸۹۳ - وَصّٰی	وَصیّت کی
۸۹۴ - بَنِیْ	بیٹے
۸۹۵ - یٰبَنِیَّ	اے بیٹو میرے
۸۹۶ - اِذْ حَضَرَ	جب آئی
۸۹۷ - اِلٰهٌ	معبود
۸۹۸ - اٰبَآءَ	باپ دادا (واحد: اَبٌ)
۸۹۹ - خَلَتْ	ہو گزری
۹۰۰ - عَمَّا	اس چیز سے
۹۰۱ - کُوْنُوْا	ہو جاؤ

پارہ نمبر (۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۰۲	تَهْتَدُوا	ہدایت پا جاؤ گے
۹۰۳	حَنِيفًا	یکسو (جمع: حُنَفَاءُ)
۹۰۴	اَلْاَسْبَاطُ	اولادِ یعقوب
۹۰۵	اُوْتِيَ	دیے گئے
۹۰۶	نَبِيُّوْنَ	نبی (واحد: نَبِيٌّ)
۹۰۷	فَرَّقَ	فرق کرنا، جُدائی ڈالنا (مصدر: تَفْرِيْقٌ)
۹۰۸	بَيْنَ	درمیان
۹۰۹	اَحَدٍ	کسی ایک، کوئی ایک
۹۱۰	تَوَلَّوْا	پھر جاویں وہ
۹۱۱	شِقَاقٌ	اختلاف
۹۱۲	فَ	پس
۹۱۳	سَ	قریب عنقریب
۹۱۴	يَكْفِيْ	کافی ہوگا (مصدر: كِفَايَةٌ)
۹۱۵	كَ	تجھکو

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۹۱۶	هُمُ اللّٰهُ	اُن کے مقابلے میں اللہ (فَسَيَكْفِيْكَهُمُ اللّٰهُ)
۹۱۷	صِبْغَةٌ	رنگ
۹۱۸	مَنْ	کون، کس کا
۹۱۹	اَحْسَنُ	زیادہ اچھا، زیادہ بہتر
۹۲۰	عٰبِدُوْنَ	بندگی کرنے والے (واحد: عَابِدٌ)
۹۲۱	فِي اللّٰهِ	اللہ کے بارے میں
۹۲۲	مُخْلِصُوْنَ	مخلص ہو کر بندگی کرنے والے۔
۹۲۳	اَعْلَمُ	زیادہ واقف
۹۲۴	كَتَمَ	چھپایا
۹۲۵	شَهَادَةٌ	گواہی (جمع: شَهَادَات)

ع ۱۶/۱۶

نمبر شمار عربی اردو

پارہ نمبر (۲)

۹۲۶ - س — عنقریب، بس اب

۹۲۷ - مَاوَلّٰهُمْ — کس چیز نے پھیر دیا اُن کو

۹۲۸ - قِبْلَة — قبلہ

۹۲۹ - اُمَّةً وَّسَطًا — اُمّت درمیانی، بیچ کی راہ

۹۳۰ - کَذَالِكَ — اسی طرح

۹۳۱ - مَاجَعَلْنَا — نہیں بنایا ہم نے

۹۳۲ - مِمَّنْ — کون سا (مِنْ اور مَنْ کا مرکب ہے)

۹۳۳ - يَنْقَلِبُ — پھر جاتا ہے (مصدر: اِنْقِلَابٌ)

۹۳۴ - عَقِبٌ — ایڑی

۹۳۵ - عَقِبَيْهِ — اپنی ایڑیوں پر (اُلٹے پھرنے کے لئے بولا جاتا ہے)

۹۳۶ - اِنْ كَانَتْ — اگرچہ تھی

نمبر شمار عربی اردو

۹۳۷ - لَ — البتہ، ضرور

۹۳۸ - كَبِيْرَةٌ — بڑی بات

۹۳۹ - يُضِيْعَ — ضائع کرے

(ض ی ع)

۹۴۰ - رَءُوْفٌ — شفقت رکھنے والا

۹۴۱ - قَدْ — تحقیق

۹۴۲ - نَرٰى — ہم دیکھتے ہیں

۹۴۳ - تَقَلُّبَ — پھرنا، پلٹنا

(ق ل ب)

۹۴۴ - وَجْهِكَ — تیرا چہرہ

۹۴۵ - فَلَنُوَلِّيَنَّكَ — پس البتہ پھیریں گے ہم تجھ کو۔

(سہولت کیلئے نیچے الگ الگ دیکھئے)

۹۴۶ - فَ — پس

۹۴۷ - لَ — البتہ، ضرور

۹۴۸ - نُوَلِّيَ — ہم پھیر دیں گے

(و ل ی)

۹۴۹ - اَنَّ — ضرور (بیشک)

۹۵۰ - وَلِّ — پھیر دے (فعل امر)

۹۵۱ - شَطْرَ — طرف

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار عربی	اُردو
۹۵۲- اَلْمَسْجِدِ الْحَرَامِ	مکہ مکرّمہ کی مسجد، جہاں کعبہ ہے۔
۹۵۳- حَیْثُ	جہاں کہیں، جس جگہ
۹۵۴- اُوْتُوا الْکِتٰبَ	دئے گئے کتاب
۹۵۵- مَا	نہیں (ابتک مَا لفظ کی کافی مشق کرائی جا چکی ہے اس لئے کہ یہ لفظ کبھی تو ہاں جو کچھ، کیا وغیرہ کے معنیٰ میں آتا ہے اور کبھی نہیں کے معنیٰ ہیں۔ لیکن عبارت میں جس لفظ کیساتھ یہ ہوتا ہے خود پتہ لگ جاتا ہے کہ کس معنی میں استعمال ہوا ہے۔ مثلاً اب اس آیت میں ہی دیکھ لیں وَمَا اللّٰہُ بِغَافِلٍ آیا ہے یعنی "اور نہیں ہے اللہ بے خبر" اسطرح جملوں کے آگے پیچھے غور کرنے سے صاف سمجھ میں آجائیگا۔ مزید مشق کیلئے ترجمہ لفظی دیکھ لیں تو بہتر ہے)

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی	اُردو
۹۵۶- لَئِنْ	البتّہ، اگر
۹۵۷- اَتَیْتَ	لادے تو
۹۵۸- یَعْرِفُوْنَ	پہچانتے ہیں (مصدر: مَعْرِفَۃٌ)
۹۵۹- اَبْنَاءُ	بیٹے (واحد: اِبْنٌ)
۹۶۰- کَتَمَ	چھپایا
۹۶۱- مُمْتَرِیْنَ	شک لانے والے
ع	
۹۶۲- وِجْهَةٌ	رُخ
۹۶۳- مُوَلِّیْ	پھیرنے والا
۹۶۴- اِسْتَبِقُوْا	سبقت چاہو، آگے بڑھو
۹۶۵- خَیْرَاتُ	نیکیاں

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۹۶۶	اَیْنَمَا	جہاں کہیں
۹۶۷	وَلِّ	پھیر دے
۹۶۸	لِئَلَّا	تاکہ نہ (اصل لفظ: لِ بمعنیٰ کے لئے اَنْ (کہ) لَا (نہیں) لِئَلَّا تینوں کا مُرکّب ہے)
۹۶۹	حُجَّةٌ	دلیل، حُجّت
۹۷۰	اُتِمَّ	تمام کروں مَیں
۹۷۱	لَعَلَّ	شاید، تاکہ
۹۷۲	تَهْتَدُوْنَ	تم ہدایت پاؤ
۹۷۳	كَمَا	جیسا کہ
۹۷۴	اَرْسَلْنَا	بھیجا ہم نے
۹۷۵	فِيْكُمْ	بیچ تمہارے
۹۷۶	يَتْلُوْا	تلاوت کرتا ہے (مصدر: تِلَاوَةٌ)
۹۷۷	ذِكْرٌ	یاد کرنا
۹۷۸	شُكْرٌ	شکر کرنا

ع ۱۸ / ۲

نمبر شمار	عربی	اُردو
۹۷۹	مَعَ	ساتھ
۹۸۰	سَبِيْلِ اللهِ	اللہ کی راہ (مضاف الیہ)

سورۃ بقرۃ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۹۸۱	اَمْوَاتٌ	مردے (واحد: مَيِّتٌ)
۹۸۲	اَحْيَاءٌ	زندے (واحد: حَيٌّ)
۹۸۳	نَبْلُوْ	ہم آزمائیں گے
۹۸۴	جُوْعٌ	بھوک
۹۸۵	نَقْصٌ	نُقصان
۹۸۶	اَمْوَالٌ	مَالٌ کی جمع
۹۸۷	ثَمَرَاتٌ	پھل (واحد: ثَمَرَةٌ)
۹۸۸	اَصَابَتْ	پڑی، پہنچی
۹۸۹	مُصِيْبَةٌ	مصیبت
۹۹۰	صَلَوٰتٌ	رحمت
۹۹۱	صَفَا وَمَرْوَة	دو پہاڑیوں کے نام جو مکہ میں مسجدِ حرام کے قریب ہیں
۹۹۲	شَعَائِرُ	نشانیاں
۹۹۳	حَجَّ	حج کرنا
۹۹۴	اِعْتَمَرَ	عُمرہ کرنا (عُمرہ طواف کعبہ اور

نمبر شمار	عربی	اردو
		صفا و مروہ کی سعی کرنے کو کہتے ہیں ، یہ ایام حج کے علاوہ بھی کیا جاتا ہے۔ ایک طرح سے چھوٹا حج کہ عرفات کے میدان میں حاضری ضروری نہیں۔
۹۹۵	جُنَاحٌ	گناہ
۹۹۶	تَطَوَّعَ	خوشی سے کیا
۹۹۷	شَاكِرٌ	قدرداں
۹۹۸	عَلِيمٌ	جاننے والا
۹۹۹	اَجْمَعِينَ	سب
۱۰۰۰	خَفَّفَ	ہلکا کرنا
۱۰۰۱	يُنْظَرُوْنَ	مہلت دیے جائیں گے (ن ظ ر)
		۱۹ ع ۱۱ ۲
۱۰۰۲	خَلْقٌ	پیدائش، پیدا کرنا
۱۰۰۳	اِخْتِلَافُ	بدلتے آنا آگے پیچھے
۱۰۰۴	لَيْلٌ	رات (جمع : لَيَالِي)
۱۰۰۵	نَهَارٌ	دن
۱۰۰۶	فُلْكٌ	کشتی
۱۰۰۷	تَجْرِي	چلتی ہے
۱۰۰۸	بَحْرٌ	سمندر
۱۰۰۹	بَثَّ	پھیلایا
۱۰۱۰	دَابَّةٌ	جاندار (جمع : دَوَابٌّ)
۱۰۱۱	تَصْرِيفِ	پھیرنا، الگ کرنا
۱۰۱۲	رِيَاحُ	ہوائیں (واحد : رِيحٌ)
۱۰۱۳	سَحَاب	بادل
۱۰۱۴	مُسَخَّرٌ	قابو میں کیا ہُوا
۱۰۱۵	بَيْنَ	درمیان
۱۰۱۶	دُوْنِ اللهِ	سوائے اللہ کے
۱۰۱۷	اَنْدَادًا	برابر، شریک، ہم صفت، مدِ مقابل
۱۰۱۸	حُبٌّ	محبت
۱۰۱۹	اَشَدُّ	زیادہ مضبوط
۱۰۲۰	تَبَرَّءَ	الگ ہو جانا ، برأت کا اظہار کرنا (ب ر ء)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۲۱	تُبِعُوْا	اِتّباع کیے گئے (فعل مجہول)
۱۰۲۲	اِتَّبَعُوْا	اِتّباع کیا اُنھوں نے
۱۰۲۳	تَقَطَّعَ	کاٹنا
۱۰۲۴	اَسْبَابُ	وسیلے، رشتے، ڈور، تعلقات
۱۰۲۵	لَوْاَنَّ لَنَا	کاش ہوتی ہمارے لئے
۱۰۲۶	كَرَّةً	واپسی دوبارہ
۱۰۲۷	حَسَرَاتٌ	افسوس، حسرت
۱۰۲۸	خَارِجِيْنَ	نکلنے والے
۱۰۲۹	نَار	آگ
		ع ۲۰ / ۴
۱۰۳۰	طَيِّبًا	طیّب، پاک، ستھرا
۱۰۳۱	خُطُوَاتُ	قدم (واحد: خُطُوَةٌ)
۱۰۳۲	سُوْءٌ	بُرائی
۱۰۳۳	فَحْشَاءٌ	بے حیائی
۱۰۳۴	اَلْفَيْنَا	پایا ہم نے
۱۰۳۵	اَوَلَوْ	کیا اگرچہ
۱۰۳۶	نَعَقَ	چلّانا
۱۰۳۷	دُعَاءٌ	بُلانا

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۳۸	نِدَاءٌ	پکارنا
۱۰۳۹	اِيَّاهُ	اُسی کی
۱۰۴۰	حَرَّمَ	حرام کیا
۱۰۴۱	مَيْتَةٌ	مُردار
۱۰۴۲	دَمٌ	خون، لہو
۱۰۴۳	لَحْمٌ	گوشت
۱۰۴۴	خِنْزِيْرٌ	سؤر
۱۰۴۵	اُهِلَّ	پکارا جائے، نامزد کیا جائے۔
۱۰۴۶	اُضْطُرَّ	بے بس ہو جائے
۱۰۴۷	بَاغٍ	بے حکمی کرنے والا
۱۰۴۸	عَادٍ	زیادتی کرنے والا
۱۰۴۹	اِثْمٌ	گناہ
۱۰۵۰	بُطُوْنٌ	پیٹ (واحد: بَطَنٌ)
۱۰۵۱	فَمَآ اَصْبَرَهُمْ	کیسا صبر ہے ان کو
۱۰۵۲	شِقَاقٌ	ضد (حق سے علیحدہ ہو کر پھٹ جانا)
۱۰۵۳	بَعِيْدٌ	دُور
		ع ۲۱ / ۵

الربع

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۵۴	لَیْسَ	نہیں ہے
۱۰۵۵	بِرٌّ	نیکی، بھلائی
۱۰۵۶	قِبَلَ	طرف
۱۰۵۷	اٰتَی	دیا (مصدر: اِیْتَاءٌ)
۱۰۵۸	ذَوِی الْقُرْبٰی	قرابت والے
۱۰۵۹	یَتٰمٰی	یتیم (واحد: یَتِیْمٌ)
۱۰۶۰	مَسٰکِیْن	مسکین کی جمع (واحد: مِسْکِیْنٌ)
۱۰۶۱	اِبْنَ السَّبِیْل	راہ چلتے مسافر
۱۰۶۲	سَائِلِیْن	سوال کرنے والے
۱۰۶۳	رِقَاب	گردن (جمع ہے واحد: رَقَبَۃٌ)
۱۰۶۴	مُوْفُوْنَ	پورا کرنے والے
۱۰۶۵	بَاْسَاء	سختی، شدّت، فقروفاقہ، تنگدستی
۱۰۶۶	ضَرَّاءُ	مرض کی تکلیف، بیماری
۱۰۶۷	حِیْنَ الْبَاْسِ	لڑائی کے وقت
۱۰۶۸	صَدَقُوْا	سچ ہوئے (ص د ق)

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۰۶۹	مُتَّقُوْنَ	پرہیزگار، گناہوں سے بچنے والے
۱۰۷۰	کُتِبَ	لکھا گیا
۱۰۷۱	قِصَاصُ	برابر کا بدلہ
۱۰۷۲	قَتْلٰی	مارے گئے لوگ
۱۰۷۳	اَلْحُرُّ	آزاد
۱۰۷۴	عَبْدُ	غلام
۱۰۷۵	اُنْثٰی	عورت
۱۰۷۶	عُفِیَ	معاف رکھا جائے
۱۰۷۷	اَخِیْہِ	بھائی اس کا
۱۰۷۸	اِتِّبَاعٌ	اِتّباع کرنا
۱۰۷۹	مَعْرُوْفُ	بھلائی دستور کے موافق
۱۰۸۰	اَدَاءٌ	ادا کرنا
۱۰۸۱	اِحْسَانٌ	نیکی، اچھائی
۱۰۸۲	تَخْفِیْفٌ	آسانی
۱۰۸۳	اِعْتَدٰی	زیادتی کرے
۱۰۸۴	حَیٰوۃٌ	زندگی
۱۰۸۵	اُولِی الْاَلْبَابِ	عقل والے

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
		لُبٌّ بمعنیٰ عقل)
		(اُولی، اُولُو: والے)
۱۰۸۶	حَضَرَ	حاضر، موجود
۱۰۸۷	تَرَکَ	چھوڑا (ت ر ک)
۱۰۸۸	خَیْرٌ	مال
۱۰۸۹	وَصِیَّةٌ	وصیّت
۱۰۹۰	سَمِعَ	سُنا اس نے (س م ع)
۱۰۹۱	اِثْمٌ	گناہ
۱۰۹۲	خَافَ	خوف کیا
۱۰۹۳	مُوْصٍ	وصیّت کرنے والا
۱۰۹۴	جَنَفًا	کجی، ٹیڑھا پن (ج ن ف)
۱۰۹۵	صِیَام	روزے (واحد: صَوْمٌ)
۱۰۹۶	کَمَا	جیسے کہ
۱۰۹۷	اَیَّامٌ	دن (واحد: یَوْمٌ)
۱۰۹۸	مَعْدُوْدَةٌ	گنتی کے، گنے ہوئے
۱۰۹۹	عِدَّةٌ	گنتی

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۰۰	تُکَبِّرُوْا	بڑائی بیان کرو
۱۱۰۱	سَأَلَ	سوال کرنا (مصدر: سُؤَالٌ)
۱۱۰۲	عَنِّیْ	میرے متعلق (عَنْ ی)
۱۱۰۳	اُجِیْبُ	پہنچتا ہوں، قبول کرتا ہوں
۱۱۰۴	دَعْوَةٌ	پکار
۱۱۰۵	دَاعِ	پکارنے والا (دَعَا یَدْعُوْ سے اسم فاعل)
۱۱۰۶	دَعَانِ	پکارا مجھے (نِ اصل میں نِیْ ہے لیکن اس کا مخفف فقط نِ رہ گیا دونوں کے معنیٰ ایک ہی ہیں یعنی مجھے یا میرے لئے قرآن میں ایسے بہت سے مقامات ہیں جہاں نِیْ نہ لکھتے ہوئے

نمبر شمار عربی اُردو

صرف نؔ لکھا گیا ہے
مثال کے طور پر
فَاتَّقُوْنِ پس
ڈرو مجھ سے۔ اس میں
بھی یِؔ کا ی ختم
کرکے نؔ کے نیچے
زیر لگا دیا گیا۔
۱۱۰۷ - فَلْیَسْتَجِیْبُوْا پس چاہئے کہ قبول
کریں وہ۔
(ج و ب)
۱۱۰۸ - لِیْ میرے لئے یا مجھکو
۱۱۰۹ - رُشْدَ بھلائی
۱۱۱۰ - اُحِلَّ حلال کیا گیا
۱۱۱۱ - لَیْلَةَ الصِّیَامِ رات روزوں کی
۱۱۱۲ - رَفَثَ مباشرت کرنا،
بے پردہ ہونا
۱۱۱۳ - نِسَآءُکُمْ بیویاں تمہاری
۱۱۱۴ - هُنَّ وہ (مؤنث کیلئے)
۱۱۱۵ - لِبَاسٌ پوشاک
۱۱۱۶ - اَنْتُمْ تم
۱۱۱۷ - تَخْتَانُوْنَ خیانت کرتے

نمبر شمار عربی اُردو

تھے تم (خ و ن)
۱۱۱۸ - عَفَا معاف کیا
۱۱۱۹ - اَلْئٰنَ اب
۱۱۲۰ - بَاشِرُوْا میل رکھو
(مصدر: مُبَاشَرَةٌ)
۱۱۲۱ - اِبْتَغُوْا چاہو، ڈھونڈو
۱۱۲۲ - خَیْطٌ دھاری
۱۱۲۳ - اَبْیَضُ سفید
۱۱۲۴ - اَسْوَدُ سیاہ
۱۱۲۵ - تُدْلُوْا پہنچانا، کھینچ لیجانا
(د ل ی)
(اصل معنی کنویں
میں ڈالدینے کے
آتے ہیں۔ حکام
کے پاس بیجا شکایت
پہنچا کر اپنے آپ کو
اور دوسروں کو
کنویں میں ڈالنے
کے برابر ہی ہے
ع ۲۳ / ۷
۱۱۲۶ - اَهِلَّةٌ چاند کا نیا نکلنا

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار عربی اردو

۱۱۲۷- مَوَاقِیْتُ وقت معلوم کرنے کا ذریعہ۔
(واحد: مِیْقَاتٌ)

۱۱۲۸- بُیُوْتٌ گھر جمع ہے اس کا
واحد: بَیْتٌ)

۱۱۲۹- اَبْوَابٌ دروازے
(واحد: بَابٌ)

۱۱۳۰- قَاتِلُوْا لڑو

۱۱۳۱- ثَقِفَ پانا

۱۱۳۲- ثَقِفْتُمُوْا پاؤ تم
(ث ق ف)

۱۱۳۳- اِنْتَهَوْا باز رہیں وہ
(مصدر: اِنْتِهَاءٌ)

۱۱۳۴- عُدْوَانٌ زیادتی

۱۱۳۵- اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ حرمت والا مہینہ

۱۱۳۶- حُرُمَاتٌ قابلِ ادب، قابلِ احترام

۱۱۳۷- تَهْلُكَةِ ہلاکت

۱۱۳۸- اُحْصِرْتُمْ گھیر لیے جاؤ تم
(ح ص ر)

۱۱۳۹- اِسْتَيْسَرَ میسّر ہو، ہو سکے

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی اردو

۱۱۴۰- اَلْهَدْیُ قربانی

۱۱۴۱- لَاتَحْلِقُوْا مت منڈاؤ، حجامت نہ کراؤ
(ح ل ق)

۱۱۴۲- رُءُوْسُ سر کی جمع
(واحد: رَأْسٌ)

۱۱۴۳- يَبْلُغَ پہنچے (ب ل غ)

۱۱۴۴- مَحِلَّهٗ ٹھکانے اپنے

۱۱۴۵- اَذًى تکلیف

۱۱۴۶- نُسُكٍ قربانی

۱۱۴۷- اَمِنْتُمْ امن میں ہو جاؤ تم

۱۱۴۸- تَمَتَّعَ فائدہ اٹھایا
(م ت ع)

۱۱۴۹- ثَلٰثَةٌ تین ۳

۱۱۵۰- سَبْعَةٌ سات ۷

۱۱۵۱- عَشَرَةٌ دس ۱۰

۱۱۵۲- رَجَعْتُمْ لوٹو تم، پلٹو تم
(ر ج ع)

۱۱۵۳- اَهْلُ گھر والے

۱۱۵۴- حَاضِرِی رہنے والے
(حَاضِرِیْ اصل میں

نمبر شمار	عربی	اردو
		حَاضِرِیْنَ تھا لیکن مضاف ہونیکی وجہ سے ن گر گیا)
۱۱۵۵	شَدِیْدُ الْعِقَابِ	سخت عذاب دینے والا۔

ع ۲۴ / ۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۵۶	اَشْهُر	مہینے (واحد . شَهْرٌ)
۱۱۵۷	مَعْلُوْمَات	معلوم، جانے ہوئے
۱۱۵۸	فَرَضَ	لازم کیا، فرض مقرر
۱۱۵۹	فُسُوْق	گناہ، نافرمانی (واحد : فِسْقٌ)
۱۱۶۰	جِدَالٌ	جھگڑا کرنا
۱۱۶۱	تَزَوَّدُوْا	خرچی ساتھ لو، زادراہ، (فعل امر، مادّہ : ز د د)
۱۱۶۲	خَیْرُ الزَّادِ	بہتر زاد (سفر)
۱۱۶۳	اَلتَّقْوٰی	تقوٰی
۱۱۶۴	اَفَضْتُمْ	تم واپس آؤ (واحد اَفْضٰی
۱۱۶۵	عَرَفَاتٌ	حج کے میدان کا نام، جہاں ذالحجہ کی نوتاریخ کو حجاج کرام جمع ہوتے ہیں، جو مکہ سے چند میل کے فاصلے پر ہے،
۱۱۶۶	اَلْمَشْعَرِ الْحَرَامِ	مقام مزدلفہ، جہاں عرفات سے واپسی پر حجاج ایک رات گزارتے ہیں، یہاں ایک عالیشان مسجد بھی ہے۔
۱۱۶۷	قَضَیْتُمْ	پورا کر چکو
۱۱۶۸	مَنَاسِكُ	حج کے کام، ارکانِ حج (واحد : مَنْسِكٌ)
۱۱۶۹	اٰتِنَا	دے ہم کو
۱۱۷۰	قِ	بچا (وَقٰی یَقِیْ سے فعل امر)
۱۱۷۱	قِنَا	ہم کو بچا
۱۱۷۲	نَصِیْبٌ	حصّہ
۱۱۷۳	سَرِیْعٌ	جلد لینے والا

اَلنِّصْفُ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۷۴	تَعَجَّلَ	جلدی چلا گیا، جلدی کی۔ عُجُلَت سے بنا ہے
۱۱۷۵	یَوْمَیْنِ	دو دن (تثنیہ)
۱۱۷۶	تَاَخَّرَ	پیچھے رہا، مؤخر کیا
۱۱۷۷	عَجَبَ	عجیب، تعجّب لگنا (ع ج ب)
۱۱۷۸	قَوْلُ	بات (جمع: اَقْوَال)
۱۱۷۹	اَلَدُّ الْخِصَامِ	سخت جھگڑالو
۱۱۸۰	تَوَلّٰی	حاکم ہوتا ہے، متولّی ہوتا ہے، پیٹھ پھیرتا ہے
۱۱۸۱	سَعٰی	کوشش کرے (مصدر: سَعْیٌ)
۱۱۸۲	حَرْثٌ	کھیتی
۱۱۸۳	اَلنَّسْلَ	جاندار، جانیں
۱۱۸۴	عِزَّةِ	غلبہ، طاقت
۱۱۸۵	حَسْبُ	کافی
۱۱۸۶	مِهَادُ	بچھونا، ٹھکانا
۱۱۸۷	يَشْتَرِي	بیچتا ہے

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۸۸	اِبْتِغَاءَ	چاہا (چاہنا، ڈھونڈنا)
۱۱۸۹	مَرْضَاتِ	رضامندی
۱۱۹۰	دَخَلَ	داخل ہونا
۱۱۹۱	اَلسِّلْمُ	فرمانبرداری، اسلام
۱۱۹۲	كَافَّةً	پورے پورے
۱۱۹۳	زَلَلَ	پھسل جانا (ڈگمگا جانا)
۱۱۹۴	ظُلَلٌ	سائبان، سایہ کرنے والے
۱۱۹۵	غَمَامُ	بادل
۱۱۹۶	قُضِيَ الْاَمْرُ	پورے ہوں کام، فیصل ہو جائیں سب کام۔

ع ۲۵ ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۱۹۷	سَلْ	پوچھ
۱۱۹۸	كَمْ	کتنا، کتنی
۱۱۹۹	زُيِّنَ	زینت دی گئی (ز ی ن)
۱۲۰۰	سَخِرَ	ہنسنا، ٹھٹھا کرنا (س خ ر)

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۰۱	وَاحِدَۃٌ	ایک
۱۲۰۲	بَعَثَ	بھیجنا، اُٹھانا
۱۲۰۳	حَسِبْتُمْ	گمان کیا تم نے
۱۲۰۴	یَحْکُمُ	فیصلہ کیا جاوے (مصدر: حُکْمٌ بمعنی فیصلہ کرنا)
۱۲۰۵	لَمَّا	ابھی نہیں
۱۲۰۶	مَثَلَ	حالت، مثال
۱۲۰۷	مَسَّ	چھونا، لگنا
۱۲۰۸	زُلْزِلُوْا	ہلا دئے گئے (مصدر: زَلْزَلَۃٌ)
۱۲۰۹	مَتٰی	کب
۱۲۱۰	نَصْرُاللّٰہِ	مدد اللہ کی
۱۲۱۱	مَاذَا	کیا، کتنا
۱۲۱۲	اَقْرَبِیْنَ	قرابت والے
۱۲۱۳	قِتَال	لڑنا
۱۲۱۴	کُرْہٌ	ناپسند
۱۲۱۵	عَسٰی	ممکن، شاید
۱۲۱۶	خَیْرٌ	بہتر
۱۲۱۷	شَیٌّ	بُرا

ع ۲۶/۱۰

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۱۸	صَدٌّ	روکنا، بند کرنا
۱۲۱۹	اَکْبَرُ	زیادہ بڑا (اسم تفضیل)
۱۲۲۰	لَایَزَالُوْنَ	نہیں باز آئیں گے
۱۲۲۱	یَرُدُّوْا	پھیریں وہ (ر د د)
۱۲۲۲	اِسْتَطَاعُوْا	مقدور پاویں (مصدر: اِسْتِطَاعَۃٌ)
۱۲۲۳	یَرْتَدِدْ	پھر جاوے گا (مصدر: اِرْتِدَادٌ بمعنی مُرتد ہونا)
۱۲۲۴	حَبِطَ	غارت ہونا، ضائع ہونا
۱۲۲۵	هَاجَرُوْا	ہجرت کی (ھ ج ر)
۱۲۲۶	جَاهَدُوْا	جہاد کیا (ج ھ د)
۱۲۲۷	یَرْجُوْنَ	اُمیدوار ہیں (ر ج و)
۱۲۲۸	خَمْرٌ	شراب
۱۲۲۹	مَیْسِرٌ	جُوا
۱۲۳۰	عَفْوٌ	ضرورت سے زیادہ

نمبر شمار عربی	اُردو
۱۲۲۱- تَتَفَكَّرُوْنَ	تم دھیان کرو، تفکر کرو، سمجھو
۱۲۳۲- اِصْلَاحٌ	سنوارنا، درست کرنا
۱۲۳۳- خَيْرٌ	بہتر
۱۲۳۴- تُخَالِطُوْا	ملاؤ تم، ساتھ رکھو تم (مخلوط)
۱۲۳۵- مُفْسِدٌ	خرابی کرنے والا
۱۲۳۶- مُصْلِحٌ	سنوارنے والا، اصلاح کرنے والا۔
۱۲۳۷- اَعْنَتَ	مشقّت میں ڈالنا
۱۲۳۸- لَاتَنْكِحُوْا	نکاح میں مت لاؤ، نکاح مت کرو۔
۱۲۳۹- مُشْرِكٰتٍ	مشرک عورت (واحد: مُشْرِكَةٌ)
۱۲۴۰- اَمَةٌ	لونڈی
۱۲۴۱- اَعْجَبَ	بھلا معلوم ہوا، عجیب، تعجّب (ع ج ب)
۱۲۴۲- لَاتُنْكِحُوْا	نکاح میں نہ دو
۱۲۴۳- عَبْدٌ	غلام
۱۲۴۴- يَدْعُوْنَ	پکارتے ہیں

نمبر شمار عربی	اُردو
۱۲۴۵- مَغْفِرَةٌ	بخشش
۱۲۴۶- يَتَذَكَّرُوْنَ	نصیحت حاصل کریں، تذکیر حاصل کرنا۔
ع ۲۷ / ۱۱	
۱۲۴۷- مَحِيْضٌ	حیض
۱۲۴۸- اَذًى	تکلیف، ضرر، نجاست
۱۲۴۹- فَاعْتَزِلُوْا	پس الگ رہو (ع ز ل)
۱۲۵۰- نِسَاءٌ	عورتیں
۱۲۵۱- يَطْهُرْنَ	پاک ہو جائیں (ط ھ ر)
۱۲۵۲- تَوَّابِيْنَ	توبہ کرنے والے
۱۲۵۳- مُتَطَهِّرِيْنَ	ستھرائی کرنے والے
۱۲۵۴- حَرْثٌ	کھیتی
۱۲۵۵- اَنّٰى شِئْتُمْ	جب تم چاہو
۱۲۵۶- قَدِّمُوْا	آگے بھیجو
۱۲۵۷- مُلٰقُوْا	ملنے والے
۱۲۵۸- لَاتَجْعَلُوْا	مت بناؤ
۱۲۵۹- عُرْضَةٌ	نشانہ، ہتھکنڈہ، آڑ
۱۲۶۰- اَيْمَانٌ	قسمیں (واحد: يَمِيْنٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۶۱	تَبَرُّوْا	نیک سلوک
۱۲۶۲	لَغْوٌ	فضول، بے کار
۱۲۶۳	حَلِیْمٌ	تحمل والا
۱۲۶۴	یُؤْلُوْنَ	قسم کھاتے ہیں (مصدر: اِیلاءٌ بمعنی قسم کھانا)
۱۲۶۵	تَرَبُّصُ	انتظار کرنا
۱۲۶۶	اَرْبَعَۃِ اَشْھُرٍ	چار مہینے
۱۲۶۷	فَآءُوْا	لوٹ آویں۔
۱۲۶۸	عَزَمُوْا	ارادہ کیا، عزم کیا (ع ز م)
۱۲۶۹	مُطَلَّقَاتُ	طلاق دی جانے والی عورتیں۔
۱۲۷۰	ثَلٰثَۃٌ	تین ۳
۱۲۷۱	قُرُوْءٍ	حیض (واحد: قُرْءٌ)
۱۲۷۲	اَرْحَامُ	پیٹ
۱۲۷۳	بُعُوْلُ	شوہر (بَعْلُ واحد)
۱۲۷۴	اَحَقُّ	زیادہ حقدار

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۲۷۵	رَدَّ	لوٹانا
۱۲۷۶	فِیْ ذٰلِکَ	اس مدت میں
۱۲۷۷	رِجَال	مرد (واحد: رَجُلٌ)
	ع ۲۸ / ۱۲	
۱۲۷۸	طَلَاقٌ	طلاق دینا
۱۲۷۹	مَرَّتَانِ	دو مرتبہ
۱۲۸۰	اِمْسَاکٌ	روکنا تھام لینا
۱۲۸۱	مَعْرُوْفٌ	بھلا اچھا، بہتر، ٹھیک
۱۲۸۲	تَسْرِیْحٌ	رخصت کرنا
۱۲۸۳	اِحْسَانٌ	اچھی طرح، احسان کے ساتھ، نیک سلوک کے ساتھ
۱۲۸۴	لَایَحِلُّ	نہیں حلال ہے
۱۲۸۵	اَلَّا	کہ نہیں (اَنْ، لَا)
۱۲۸۶	یُقِیْمَا	قائم رکھیں گے وہ دونوں، (مصدر: اِقَامَۃٌ)
۱۲۸۷	حُدُوْدَ اللّٰہِ	حدیں اللہ کی
۱۲۸۸	جُنَاحُ	گناہ

نمبر شمار عربی	اُردو
۱۲۸۹- یَتَعَدَّ	حد سے گزر جائے (تَعَدّٰی، یَتَعَدّٰی)
۱۲۹۰- غَیْرَہٗ	سوائے اس کے
۱۲۹۱- یَتَرَاجَعَا	پھر آئیں، لوٹ آئیں وہ دونوں
۱۲۹۲- بَلَغْنَ	پہنچے (مؤنث)
۱۲۹۳- اَجَلُ	وقت، مدّت
۱۲۹۴- اَمْسِکُوْا	روکے رکھو، رہنے دو
۱۲۹۵- سَرِّحُوْا	رخصت کر دو
۱۲۹۶- ضِرَارٌ	ایذا دینا
۱۲۹۷- یَعِظُ	نصیحت کرتا ہے (مصدر: وَعْظٌ) (و ع ظ)

ع ۲۹ ۴ ۱۳

الثلٰثۃ

نمبر شمار عربی	اُردو
۱۲۹۸- لَاتَعْضُلُوْا	مت روکو (ع ض ل)
۱۲۹۹- اَزْکٰی	زیادہ پاکیزہ
۱۳۰۰- اَطْھَرُ	بہت پاک نہایت ستھرا

نمبر شمار عربی	اُردو
۱۳۰۱- وَالِدَاتُ	مائیں (واحد: وَالِدَۃٌ)
۱۳۰۲- یُرْضِعْنَ	دُودھ پلا دیں (ر ض ع)
۱۳۰۳- حَوْلَیْنِ	دو برس
۱۳۰۴- کَامِلَیْنِ	پورے مکمل دو
۱۳۰۵- اَلرَّضَاعَۃُ	دُودھ پلانا (مصدر)
۱۳۰۶- مَوْلُوْد	بچّہ
۱۳۰۷- مَوْلُوْدٌ لَّہٗ	بچّہ والا، لڑکے والا
۱۳۰۸- رِزْقٌ	کھانا
۱۳۰۹- کِسْوَۃٌ	پہناوا
۱۳۱۰- لَاتُکَلَّفُ	نہیں تکلیف دی جاتی، مکلف نہیں بنایا گیا۔ (نہیں پابند کی جاتی)
۱۳۱۱- وُسْعَھَا	اس کی وسعت، طاقت۔
۱۳۱۲- لَاتُضَارَّ	نہ ضرر پہنچایا جائے
۱۳۱۳- وَالِدَۃٌ	ماں
۱۳۱۴- وَلَدٌ	لڑکا
۱۳۱۵- مِثْلُ ذَالِکَ	اسی طرح

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۱۶	فِصَالاً	دودھ چھڑانا
۱۳۱۷	تَشَاوُرٌ	مشورہ
۱۳۱۸	تَسْتَرْضِعُوْا	دودھ پلواؤ تم، رضاعت
۱۳۱۹	سَلَّمْتُمْ	پورا دے چکو تم
۱۳۲۰	يُتَوَفَّوْنَ	وفات پاتے ہیں
۱۳۲۱	يَذَرُوْنَ	چھوڑ جاتے ہیں
۱۳۲۲	اَرْبَعَةَ	چار ۴
۱۳۲۳	عَشْرًا	دس ۱۰
۱۳۲۴	عَرَّضْتُمْ	تم نے اشارے میں کہا، پیش کیا
۱۳۲۵	خِطْبَةِ النِّسَاءِ	منگنی عورتوں کی، بات چیت
۱۳۲۶	اَكْنَنْتُمْ	چھپاؤ تم
۱۳۲۷	سِرًّا	چھپا، پوشیدہ (راز)
۱۳۲۸	عَزْمٌ	ارادہ کرنا، عزم کرنا
۱۳۲۹	عُقْدَةَ النِّكَاحِ	گرہ باندھنا نکاح کی، پکی کرنا
۱۳۳۰	حَذَرٌ	ڈرنا، بچنا، خبردار رہنا
۱۳۳۱	مَسٌّ	چھونا، ہاتھ لگانا

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۳۳۲	فَرِيْضَةٌ	مقرر کرنا
۱۳۳۳	مُوْسِعٌ	وسعت والا
۱۳۳۴	مُقْتِرٌ	تنگدست
۱۳۳۵	نِصْفٌ	آدھا
۱۳۳۶	عَفْوٌ	درگذر کرنا
۱۳۳۷	اَقْرَبُ	زیادہ قریب ہے
۱۳۳۸	تَقْوٰى	پرہیزگاری
۱۳۳۹	لَا تَنْسَوُا	مت بھولو (ن س ی)
۱۳۴۰	فَضْلٌ	بھلائی
۱۳۴۱	حَافِظُوْا	حفاظت رکھو (ح ف ظ)
۱۳۴۲	صَلٰوت	نمازیں (واحد: صَلٰوۃٌ)
۱۳۴۳	اَلصَّلٰوۃُ الْوُسْطٰى	بیچ کی نماز
۱۳۴۴	قُوْمُوْا	کھڑے ہو جاؤ
۱۳۴۵	قَانِتِيْنَ	باادب
۱۳۴۶	رِجَالاً	پیادہ، پیدل
۱۳۴۷	رُكْبَانًا	سوار
۱۳۴۸	مَتَاعًا	فائدہ، سامان
۱۳۴۹	اَلْحَوْلُ	ایک سال

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار عربی اردو

۱۳۵۰۔ غَیْرَ اِخْرَاجٍ نہ نکالا جاتے،
بے نکالے
(خ ر ج)

ع ۳۱/۵

۱۳۵۱۔ اَلَمْ تَرَ کیا نہیں دیکھا تونے
۱۳۵۲۔ اُلُوْفٌ ہزاروں
(اَلف واحد ہے)
۱۳۵۳۔ حَذَرَ الْمَوْتِ ڈر موت کا
۱۳۵۴۔ مُوْتُوْا مرجاؤ
(م و ت)
۱۳۵۵۔ مَنْ ذَا الَّذِیْ کون شخص ہے جو
۱۳۵۶۔ یُقْرِضُ قرض دے گا
۱۳۵۷۔ اَضْعَافًا دُگنا
(واحد: ضِعْفٌ)
۱۳۵۸۔ کَثِیْرَۃٌ بہت
۱۳۵۹۔ قَبْضٌ تنگی کرنا، کمی کرنا
۱۳۶۰۔ بَسْط کُشادہ کرنا، پھیلانا
۱۳۶۱۔ مَلَأُ سردار
۱۳۶۲۔ اِبْعَثْ مقرر کر، کھڑا کر
۱۳۶۳۔ مَلِکٌ بادشاہ
۱۳۶۴۔ هَلْ کیا

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار عربی اردو

۱۳۶۵۔ عَسَیْتُمْ تم نزدیک ہو
۱۳۶۶۔ اِنْ اگر
۱۳۶۷۔ اَلَّا کہ نہیں
(اَنْ لَا کا مرکب ہے)
۱۳۶۸۔ وَمَا لَنَا کیوں نہیں ہم کو
۱۳۶۹۔ قَدْ تحقیق
۱۳۷۰۔ اُخْرِجْنَا نکالے گئے ہم
۱۳۷۱۔ اَبْنَآءِ بیٹے
۱۳۷۲۔ تَوَلَّوْا پھر گئے وہ
۱۳۷۳۔ بَعَثَ مقرر کیا
۱۳۷۴۔ طَالُوْتَ ایک مومن سردار کا نام جو حضرت داؤد اور شموئیل کے زمانے میں گزرا ہے، باوجود غریب ہونیکے اللہ تعالیٰ نے انھیں تدبر، علم اور جسمانی طاقت اور فنِ جنگ سے نوازا تھا، اسی لئے انھیں بنی اسرائیل کا سردار مقرر کیا گیا۔

پارہ نمبر (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۳۷۵-	اَنّٰی	کہاں، کس طرح
۱۳۷۶-	یَکُوْنُ	ہوگا
۱۳۷۷-	یُؤْتَ	دیا گیا
۱۳۷۸-	سَعَةً	کشادگی، وسعت
۱۳۷۹-	اِصْطَفٰی	پسند کیا، منتخب کیا
۱۳۸۰-	زَادَ	زیادہ کیا
۱۳۸۱-	بَسْطَةً	پھیلاؤ، کشادگی
۱۳۸۲-	تَابُوْت	ایک صندوق، جس میں حضرت موسیٰ کا عصا، عمامہ اور توریت کی تختیاں تھیں۔
۱۳۸۳-	سَکِیْنَةٌ	تسکین، آرام
۱۳۸۴-	بَقِیَّةٌ	باقی
۱۳۸۵-	تَرَکَ	چھوڑا
۱۳۸۶-	تَحْمِلُ	اُٹھائے ہوئے
۱۳۸۷-	مَلٰئِکَةُ	فرشتے
		ع ۳۲ / ۱۶
۱۳۸۸-	فَصَلَ	چلا، جدا ہوا، باہر ہوا
۱۳۸۹-	جُنُوْدُ	لشکر
۱۳۹۰-	مُبْتَلِیْکُمْ	آزمانیوالا ہے تم کو

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۳۹۱-	مُبْتَلِیْ	آزمانے والا
۱۳۹۲-	نَهَرٌ	ندی، نہر (جمع: اَنْهَارٌ)
۱۳۹۳-	شَرِبَ	پینا
۱۳۹۴-	لَیْسَ	نہیں ہے
۱۳۹۵-	طَعَمٌ	چکھنا، کھانا
۱۳۹۶	غُرْفَةٌ	چلّو بھر
۱۳۹۷-	یَدٌ	ہاتھ (جمع: اَیْدِیْ)
۱۳۹۸-	شَرِبُوْا	پیا اُنھوں نے
۱۳۹۹-	جَاوَزَ	پار اُترا
۱۴۰۰-	جَالُوْت	ایک ظالم اور مشرک بادشاہ، جسکو حضرت داؤدؑ نے قتل کیا۔
۱۴۰۱-	اَنَّهُمْ	کہ وہ
۱۴۰۲-	مُلٰقُوْا	ملنے والے
۱۴۰۳-	کَمْ	کتنے
۱۴۰۴-	قَلِیْلَةٌ	تھوڑے، تھوڑی
۱۴۰۵-	غَلَبَ	غالب آنا
۱۴۰۶-	فِئَةٌ	ٹولی، گروہ، جماعت

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۰۷	بَرَزُوْا	ظاہر ہوتے، نکلے کھلم کھلا مقابلے کیلئے
۱۴۰۸	اَفْرِغْ	ڈال دے (ف ر غ)
۱۴۰۹	ثَبِّتْ	ثابت رکھ (ث ب ت)
۱۴۱۰	اَقْدَام	قدم (واحد: قَدَمٌ)
۱۴۱۱	نَصَرَ	مدد دینا
۱۴۱۲	ھَزَمَ	شکست دینا
۱۴۱۳	دَفَعَ	دفع کرنا، ٹالنا، دور کرنا، ہٹانا
۱۴۱۴	فَسَدَتْ	فساد سے بھر جاتی ہے
۱۴۱۵	اَرْضٌ	زمین
۱۴۱۶	ذُوْفَضْلٍ	فضل والا، صاحبِ فضل
۱۴۱۷	تِلْكَ	یہ (اصل معنی: وہ)
۱۴۱۸	اِنَّكَ	بے شک تو
۱۴۱۹	لَمِنْ	البتہ سے
۱۴۲۰	مُرْسَلِیْنَ	رسول (واحد: مُرْسَلٌ)

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۲۱	رُسُلُ	رسول کی جمع
۱۴۲۲	كَلَّمَ	کلام کیا
۱۴۲۳	اَيَّدْنَاهُ	تائید کی ہم نے اُسکی
۱۴۲۴	رُوْحُ الْقُدُسِ	روحِ پاک یعنی حضرت جبرئیل علیہ السلام
۱۴۲۵	اِقْتَتَلَ	لڑنا، جھگڑنا
۱۴۲۶	يَفْعَلُ	کرتا ہے
۱۴۲۷	يُرِيْدُ	ارادہ کرتا ہے، چاہتا ہے (مصدر: اِرَادَةٌ)

ع ۳۳ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۲۸	اَنْفِقُوْا	خرچ کرو
۱۴۲۹	بَيْعٌ	بیچنا، تجارت
۱۴۳۰	خُلَّةٌ	دوستی
۱۴۳۱	شَفَاعَةٌ	شفاعت، سفارش
۱۴۳۲	اَلْحَیُّ	زندہ

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۳۳	قَیُّوم	قائم، ہمیشہ رہنے والا، بذاتِ خود قائم
۱۴۳۴	سِنَۃٌ	اونگھ
۱۴۳۵	نَوْمٌ	نیند
۱۴۳۶	مَنْ ذَا	کون ہے
۱۴۳۷	اَلَّذِیْ	جو شخص (اسمِ موصول)
۱۴۳۸	اِذْنٌ	اجازت، حکم
۱۴۳۹	بَیْنَ	درمیان
۱۴۴۰	بَیْنَ اَیْدِیْھِمْ	درمیان، آگے انکے
۱۴۴۱	لَا یُحِیْطُوْنَ	نہیں گھیر سکتے (مصدر: اِحَاطَۃٌ)
۱۴۴۲	کُرْسِیٌّ	کرسی
۱۴۴۳	اَوْدٌ	تھکانا
۱۴۴۴	لَا یَئُوْدُ	نہیں تھکا سکے
۱۴۴۵	عَلِیٌّ	بلند، اعلیٰ
۱۴۴۶	اِکْرَاہٌ	زبردستی
۱۴۴۷	اَلدِّیْنُ	دینِ اسلام
۱۴۴۸	تَبَیَّنَ	ظاہر ہوگئی، ممتاز ہوگئی
۱۴۴۹	غَیٌّ	سرکشی، بغاوت، نافرمانی

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۵۰	طَاغُوْت	سرکش، ہر وہ چیز جو خدا کے مقابل ہو
۱۴۵۱	اِسْتَمْسَکَ	پکڑ رکھا
۱۴۵۲	عُرْوَۃٌ	کڑا دستہ
۱۴۵۳	وُثْقٰی	مضبوط، بہت مضبوط
۱۴۵۴	لَا انْفِصَامَ	نہیں ٹوٹنا
۱۴۵۵	وَلِیٌّ	دوست (جمع: اَوْلِیَاءُ)
۱۴۵۶	ظُلُمَات	اندھیاری
۱۴۵۷	نُوْرٌ	روشنی

ع ۳۴ / ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۵۸	حَاجَّ	حجت کی، جھگڑا کیا
۱۴۵۹	یُحْیِیْ	زندہ کرتا ہے
۱۴۶۰	یُمِیْتُ	مارتا ہے
۱۴۶۱	اَنَا	میں
۱۴۶۲	شَمْسٌ	سورج
۱۴۶۳	بُھِتَ	مبہوت ہوگیا، بھونچکا رہ گیا
۱۴۶۴	اَوْ	یا
۱۴۶۵	کَ	مانند، کیطرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۶۶	مَرَّ	گذرنا
		(مصدر: مُرُوْرٌ)
۱۴۶۷	قَرْيَةٌ	بستی، گاؤں
		(جمع: قُرًی)
۱۴۶۸	هِيَ	وہ، یہ
۱۴۶۹	خَاوِيَةٌ	گری ہوئی
۱۴۷۰	عُرُوشٌ	چھتریاں، چھتیں
۱۴۷۱	هٰذِهٖ	اس کو
۱۴۷۲	اَمَاتَ	موت دی
۱۴۷۳	مِائَةٌ	ایک سَو
۱۴۷۴	عَامٌ	برس
۱۴۷۵	لَبِثْتَ	رہا تو
۱۴۷۶	طَعَامٌ	کھانا، کھانے کی چیز
۱۴۷۷	شَرَابٌ	پینا یا پینے کی چیز
۱۴۷۸	لَمْ يَتَسَنَّهْ	نہیں سڑا
۱۴۷۹	اُنْظُرْ	دیکھ
۱۴۸۰	حِمَارٌ	گدھا
۱۴۸۱	عِظَامٌ	ہڈیاں
۱۴۸۲	كَيْفَ	کیسے
۱۴۸۳	نُنْشِزُ	ہم چڑھاتے ہیں
		(ن ش ز)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۸۴	نَكْسُوْا	ہم پہناتے ہیں
۱۴۸۵	لَحْمًا	گوشت
۱۴۸۶	اَرِنِيْ	دکھا مجھے
۱۴۸۷	اَوَلَمْ	کیا نہیں
۱۴۸۸	يَطْمَئِنَّ	اطمینان پکڑے
۱۴۸۹	قَلْبِيْ	میرا دل
		(قَلْبٌ: واحد، قُلُوْبٌ: جمع)
۱۴۹۰	خُذْ	لے، پکڑ لے
۱۴۹۱	اَرْبَعَةً	چار ۴
۱۴۹۲	طَيْرٌ	پرند، اُڑتا جانور
		(جمع: طُيُوْرٌ)
۱۴۹۳	صُرْ	مانوس کر، پال لے، صُورت پہچان لے۔
۱۴۹۴	جَبَلٌ	پہاڑ
		(جمع: جِبَالٌ)
۱۴۹۵	جُزْءٌ	حصہ، ٹکڑا
۱۴۹۶	سَعْيًا	دَوڑ کر
		۳۵ ع ۳
۱۴۹۷	حَبَّةٌ	دانہ
۱۴۹۸	اَنْبَتَتْ	اُگائی

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۴۹۹۔	سَبْعَ	سات
۱۵۰۰۔	سَنَابِلَ	بالیاں (سُنْبُلَۃٌ واحد بالی)
۱۵۰۱۔	یُضَاعِفُ	بڑھاتا ہے (مصدر: مُضَاعَفَۃٌ)
۱۵۰۲۔	یُنْفِقُوْنَ	خرچ کرتے ہیں (مصدر: اِنْفَاقٌ)
۱۵۰۳۔	اَمْوَالٌ	مال (جمع)
۱۵۰۴۔	لَایُتْبِعُوْنَ	نہیں پیچھے لاتے (اِتْبَاعٌ پیچھے لانا)
۱۵۰۵۔	مَنًّا	احسان
۱۵۰۶۔	اَذًی	ستانا، تکلیف، اذیّت۔
۱۵۰۷۔	قَوْلٌ مَّعْرُوْفٌ	بات معقول
۱۵۰۸۔	مَغْفِرَۃٌ	درگذر
۱۵۰۹۔	صَدَقَۃٌ	خیرات
۱۵۱۰۔	غَنِیٌّ	غنی
۱۵۱۱۔	حَلِیْمٌ	تحمّل والا
۱۵۱۲۔	لَاتُبْطِلُوْا	مت باطل کرو
۱۵۱۳۔	کَالَّذِیْ	مانند اس شخص کے

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۱۴۔	رِئَآءَ	دکھلانا، ریاکرنا
۱۵۱۵۔	صَفْوَانٌ	صاف چکنا پتھر
۱۵۱۶۔	تُرَابٌ	مٹّی
۱۵۱۷۔	اَصَابَ	پڑی، برسی
۱۵۱۸۔	وَابِلٌ	بارش زور کی
۱۵۱۹۔	صَلْدًا	چکنا صاف، سخت
۱۵۲۰۔	لَایَقْدِرُوْنَ	اختیار نہیں رکھتے یا اُن کے ہاتھ نہیں لگی
۱۵۲۱۔	اِبْتِغَاءٌ	چاہنا، ڈھونڈنا، تلاش کرنا۔
۱۵۲۲۔	مَرْضَاتِ اللّٰہِ	رضامندی، خوشی اللہ کی۔
۱۵۲۳۔	تَثْبِیْتًا	جمانا مضبوط، ثابت
۱۵۲۴۔	جَنَّۃٌ	باغ (جمع: جَنّٰتٌ)
۱۵۲۵۔	رَبْوَۃٌ	بلندی، بلند جگہ
۱۵۲۶۔	اُکُلٌ	میوہ، پھل
۱۵۲۷۔	ضِعْفَیْنِ	دوگنا
۱۵۲۸۔	طَلٌّ	شبنم، پھوار

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۵۲۹-	وَدَّ	چاہنا
۱۵۳۰-	اَحَدُکُمْ	کوئی تمہارا، کوئی تم میں
۱۵۳۱-	نَخِیْلٌ	کھجور
۱۵۳۲-	اَعْنَابٌ	انگور (واحد: عِنَبٌ)
۱۵۳۳-	کِبَرُ	بُڑھاپا
۱۵۳۴-	ذُرِّیَّۃٌ	اولاد
۱۵۳۵-	ضُعَفَاءُ	ضعیف، کمزور (جمع ہے ضَعِیْفٌ کی)
۱۵۳۶-	اِعْصَارٌ	بگولہ
۱۵۳۷-	اِحْتَرَقَتْ	جل اُٹھا، جل گیا (ح ر ق)
۱۵۳۸-	تَتَفَکَّرُوْنَ	تفکر کرو تم

ع ۳۶

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۵۳۹-	طَیِّبٰتِ	پاک چیزیں
۱۵۴۰-	لَا تَیَمَّمُوْا	مت نیت کرو، مت قصد کرو
۱۵۴۱-	خَبِیْثُ	ناپاک، سڑی، گندی
۱۵۴۲-	لَسْتُمْ	نہیں ہو تم
۱۵۴۳-	اٰخِذِیْ	لینے والے

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۵۴۴-	تُغْمِضُوْا	آنکھ موند لو
۱۵۴۵-	غَمْضٌ	آنکھ موند لینا، چشم پوشی کرنا۔
۱۵۴۶-	حَمِیْدٌ	خوبیوں والا
۱۵۴۷-	فَقْرٌ	تنگی
۱۵۴۸-	فَحْشَاءُ	بے حیائی
۱۵۴۹-	یُؤْتِیْ	دیتا ہے
۱۵۵۰-	حِکْمَۃٌ	سمجھ
۱۵۵۱-	یَذَّکَّرُ	نصیحت قبول کرتا ہے
۱۵۵۲-	نَفَقَۃٌ	خیرات، راہِ خدا میں خرچ کرنا
۱۵۵۳-	نَذَرْتُمْ	نذر مانی تم نے یا منّت مانی
۱۵۵۴-	اِنْ	اگر
۱۵۵۵-	تُبْدُوْا	ظاہر کرو (ب د و)
۱۵۵۶-	نِعِمَّا	اچھا
۱۵۵۷-	فُقَرَاءُ	حاجت مند
۱۵۵۸-	یُکَفِّرُ	دُور کر دے گا
۱۵۵۹-	سَیِّاٰتُ	بُرائیاں (سَیِّئَۃٌ) بُرائی

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۵۶۰-	لَیْسَ	نہیں ہے
۱۵۶۱-	لٰکِنْ	لیکن
۱۵۶۲-	وَجْہُ اللّٰہِ	رضامندی اللہ کی
۱۵۶۳-	یُوَفَّ	پورا دیا جائے گا
۱۵۶۴-	اُحْصِرُوْا	روک لئے گئے۔ بند کئے گئے
		(ح ص ر)
۱۵۶۵-	ضَرْبًا	چلنا
۱۵۶۶-	یَحْسَبُ	گمان کرتا ہے
		(ح س ب)
۱۵۶۷-	اَغْنِیَاءَ	دولت مند
		(واحد: غَنِیٌّ)
۱۵۶۸-	تَعَفُّفٌ	بے سوالی، سوال سے بچنا، خودداری
۱۵۶۹-	تَعْرِفُ	پہچانتا ہے
		(ع ر ف)
۱۵۷۰-	سِیْمَا	علامت، نشانی
۱۵۷۱-	اِلْحَافًا	لپیٹ کر

ع ۳۷ / ۵

اَلرُّبُع

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۵۷۲-	سِرًّا	چھپے
۱۵۷۳-	عَلَانِیَۃً	ظاہر، علانیہ
۱۵۷۴-	اَلرِّبٰوا	سُود
۱۵۷۵-	لَا یَقُوْمُوْنَ	نہیں کھڑے ہونگے
۱۵۷۶-	کَمَا	جیسے
۱۵۷۷-	یَتَخَبَّطُ	باؤلا کر دیا، خبطی کر دیا۔
۱۵۷۸-	مَسٌّ	چھونا، لپٹ جانا
۱۵۷۹-	بَیْعٌ	لین دین، تجارت
۱۵۸۰-	جَاءَ	آیا
۱۵۸۱-	مَوْعِظَۃٌ	نصیحت
۱۵۸۲-	اِنْتَھٰی	باز رہا
۱۵۸۳-	سَلَفَ	پہلے ہو چکا، ہو گزرا
۱۵۸۴-	عَادَ	پھر کرنا
		(مصدر: عَوْدٌ)
۱۵۸۵-	مَحْقٌ	مٹانا
۱۵۸۶-	یُرْبِیْ	بڑھاتا ہے
۱۵۸۷-	کَفَّارٌ	ناشکرا، کفر کرنیوالا
		(واحد: کافِرٌ)
۱۵۸۸-	اَثِیْمٌ	گنہ گار

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۵۸۹	ذَرُوْا	چھوڑ دو
۱۵۹۰	بَقِیَ	باقی رہا ہو
۱۵۹۱	مُؤْمِنِیْنَ	ایمان لانیوالے
۱۵۹۲	فَاْذَنُوْا	پس خبردار ہو جاؤ اعلان سُن لو (اذن)
۱۵۹۳	حَرْبٌ	لڑائی
۱۵۹۴	اِنْ	اگر - اِنْ کے بعد اگر اِلّا کا لفظ آئے تو معنی نہیں کے ہونگے جیسا کہ لفظ نمبر ۵۹۲ پہلے پارہ میں وَاِنْ هُمْ اِلَّا يَظُنُّوْنَ رکوع ۹ سورۃ بقرہ
۱۵۹۵	تُبْتُمْ	توبہ کرو تم
۱۵۹۶	رُءُوْسُ	اصل
۱۵۹۷	ذُوْ	والا
۱۵۹۸	عُسْرَةٌ	تنگی
۱۵۹۹	نَظِرَةٌ	مہلت، انتظار
۱۶۰۰	مَيْسَرَةٌ	فراغت، آسانی
۱۶۰۱	اَنْ	کہ

سورۃ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۰۲	تَصَدَّقُوْا	تم صدقہ کرو
۱۶۰۳	تُرْجَعُوْنَ	تم لوٹائے جاؤ گے
۱۶۰۴	تُوَفّٰى	پورا دیا جائے گا ؏ ۳۸/۶
۱۶۰۵	تَدَايَنَ	قرض کا معاملہ کرنا
۱۶۰۶	دَيْنٌ	قرض، اُدھار
۱۶۰۷	اَجَلٌ مُّسَمًّى	وقت مقرر
۱۶۰۸	وَلْيَكْتُبْ	اور چاہیئے کہ لکھے
۱۶۰۹	كَاتِبٌ	لکھنے والا
۱۶۱۰	عَدْلٌ	انصاف
۱۶۱۱	لَا يَاْبَ	انکار نہ کرے
۱۶۱۲	يُمْلِلْ	لکھاوے، املا کرادے
۱۶۱۳	يَبْخَسْ	کم کرنا
۱۶۱۴	سَفِيْهًا	بے وقوف
۱۶۱۵	ضَعِيْفًا	ناتواں، کمزور، ضعیف
۱۶۱۶	وَلِيٌّ	وارث، والی
۱۶۱۷	اِسْتَشْهِدُوْا	شاہد کرلو، گواہ کرلو
۱۶۱۸	شَهِيْدَيْنِ	دو گواہ (تثنیہ)
۱۶۱۹	رِجَالٌ	مرد (واحد: رَجُلٌ)

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۲۰	اِمْرَاَتٰنِ	دو عورتیں
۱۶۲۱	تَرْضَوْنَ	تم پسند کرتے ہو
۱۶۲۲	شُهَدَاءُ	گواہ
۱۶۲۳	تَضِلَّ	بھول جائے
۱۶۲۴	اِحْدٰهُمَا	ایک اُن دونوں میں سے
۱۶۲۵	تُذَكِّرَ	یاد دلائے
۱۶۲۶	اُخْرٰى	دوسری
۱۶۲۷	اِذَا مَا دُعُوْا	جب پکارے جائیں، بُلائے جائیں
۱۶۲۸	لَا تَسْئَمُوْا	مت کاہلی کرو
۱۶۲۹	سَاَمُ	سستی کرنا، کاہلی کرنا، اکتانا
۱۶۳۰	صَغِيْرًا	چھوٹا
۱۶۳۱	كَبِيْرًا	بڑا
۱۶۳۲	اَقْسَطُ	بہت انصاف، اچھا انصاف
۱۶۳۳	اَقْوَمُ	بہت درست، بہت سیدھا
۱۶۳۴	شَهَادَةً	گواہی
۱۶۳۵	اَدْنٰى	بہت نزدیک

سورۂ بقرہ (۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۳۶	لَا تَرْتَابُوْا	نہ شک کرو (رَيْبٌ: شک)
۱۶۳۷	حَاضِرَةٌ	ہاتھوں ہاتھ، حاضر ہیں
۱۶۳۸	تُدِيْرُوْنَ	تم پھیر بدل کرتے ہو (د و ر)
۱۶۳۹	لَا يُضَارَّ	نہ ضرر پہنچایا جائے (ض ر ر)
۱۶۴۰	فُسُوْقٌ	گنہ گاری
۱۶۴۱	يُعَلِّمُ	سکھاتا ہے
۱۶۴۲	رِهٰنٌ	گروی رکھنا، رہن رکھنا
۱۶۴۳	مَقْبُوْضَةٌ	قبضہ میں دی ہوئی
۱۶۴۴	اُمِنَ	اعتبار کرنا، امین جاننا
۱۶۴۵	يُؤَدِّ	ادا کرنے
۱۶۴۶	اٰثِمٌ	گنہ گار

ع ۳۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۴۷	تُبْدُوْا	تم ظاہر کرو
۱۶۴۸	يُحَاسِبُ	محاسبہ کرے گا (ح س ب)
۱۶۴۹	سَمِعْنَا	سنا ہم نے

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار عربی اُردو

١٦٥٠ - اَطَعۡنَا مانا ہم نے

١٦٥١ - غُفۡرَانَكَ تیری مغفرت درکار ہے

١٦٥٢ - مَصِیۡرُ لوٹنا

١٦٥٣ - لَا یُکَلِّفُ نہیں تکلیف دیتا (ك ل ف)

١٦٥٤ - نَسِیۡنَا ہم بھول گئے

١٦٥٥ - اَخۡطَاۡنَا ہم سے چوک ہو جائے

١٦٥٦ - وَاعۡفُ اور درگذر کر

١٦٥٧ - مَوۡلٰنَا دوست ہمارا

ع ۸

سورہ آل عمران ۳

١٦٥٨ - نَزَّلَ اُتارا

١٦٥٩ - مُصَدِّقًا تصدیق کرنیوالی

١٦٦٠ - بَیۡنَ یَدَیۡهِ اس کے پہلے

١٦٦١ - ذُوانۡتِقَامٍ انتقام لینے والا

١٦٦٢ - لَا یَخۡفٰی نہیں چھپی

١٦٦٣ - یُصَوِّرُ صورت بناتا ہے،

سورۃ آلِ عمران (۳)

نمبر شمار عربی اُردو

تصویر (ص و ر)

١٦٦٤ - اَرۡحَامٌ پیٹ کا وہ حصہ، جہاں بچہ شکمِ مادر میں رہتا ہے

١٦٦٥ - کَیۡفَ جیسے، کیسے بھی

١٦٦٦ - مُحۡکَمٰتٌ صاف معنی، محکم، پکی، مضبوط

١٦٦٧ - اُمُّ الۡکِتٰبِ جڑ کتاب کی مراد اصل کتاب

١٦٦٨ - اُخَرُ دوسری

١٦٦٩ - مُتَشٰبِهٰتٌ ملتی جلتی کسی اَن دیکھی چیز کو کم علم شخص کو سمجھانے کے لئے اسکی سمجھ میں آنے والے اور مشاہدہ کے الفاظ کو استعمال کرکے ایسی بات سمجھانا جو اُس نے نہ دیکھی ہو، یا مثال کے ذریعہ سے پوشیدہ اور غیبی چیزوں کے

اُردو

مفہوم کو قریب لیجانے کے لئے ایسے الفاظ جو باہم ملتے جلتے ہوں استعمال کر کے سمجھانا۔ ایسی آیات جو متشابہات ہوں اُنکا حقیقی مفہوم تو اللہ تعالیٰ ہی جانتا ہے۔ ہاں انسان کو اُس کا ہلکا سا تصور دلانے کے لئے اور مفہوم کے قریب لیجانے کے لئے اِن آیات سے مدد ملتی ہے۔ باقی تاویل کے لئے، دوڑ دھوپ کرنے کیلئے خود اِن مقامات پر منع کر دیا گیا ہے۔ مثال کے طور پر کرسی کا لفظ اللہ تعالیٰ کے بے پناہ اقتدار اور قدرت کے اندازے کے قریب لیجانے کیلئے استعمال فرمایا گیا ہے۔ اب یہ آیات ہم محدود معنیٰ میں نہیں لے سکتے یعنی ہمارے تصور میں کرسی کا ایک امکانی خاکہ اور تصور جو ہے، وہ نہیں لیں گے۔ بلکہ حقیقت سے قریب ہونے کے لئے اس طاقت کا ایک تصور پا سکیں گے، جو ناقص ضرور

نمبرشمار عربی	اُردو
	ہوگا، لیکن حقیقت سے قرب حاصل کرنیکا ذریعہ بن جائیگا اسیطرح لفظ: شَدِیْدُ الْعِقَاب حَیٌّ قَیُّوْمٌ۔ بَلْ یَدٰہُ مَبْسُوْطَتَانِ، یَوْمَ یُکْشَفُ عَنْ سَاقٍ وغیرہ
۱۶۷۰۔ زَیْغٌ	ٹیڑھا پن
۱۶۷۱۔ اِبْتِغَاء	چاہنا، ڈھونڈنا
۱۶۷۲۔ فِتْنَۃٌ	فتنہ
۱۶۷۳۔ تَاْوِیْلٌ	خُلاصہ کرنا، تعبیر کرنا نتیجہ نکالنا
۱۶۷۴۔ رَاسِخُوْنَ	مضبوط
۱۶۷۵۔ لَا تُزِغْ	مت ٹیڑھا کرنا (ز ی غ)
۱۶۷۶۔ ھَبْ	دے، عنایت کر
۱۶۷۷۔ مِنْ لَّدُنْکَ	تیرے پاس سے
۱۶۷۸۔ وَھَّابٌ	دینے والا، عنایت کرنیوالا
۱۶۷۹۔ جَامِعٌ	اِکٹھا کرنے والا، جمع کرنے والا۔

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۸۰	مِیعَادُ	وعدہ
	ع ع و	
۱۶۸۱	وَقُودُ	ایندھن
۱۶۸۲	كَ	مثل، جیسے کہ
۱۶۸۳	دَأْبُ	عادت، دستور، طریقہ
۱۶۸۴	ذُنُوبُ	گناہ
۱۶۸۵	شَدِیدُ	سخت
۱۶۸۶	عِقَابُ	عذاب کرنے والا
۱۶۸۷	تُغْلَبُونَ	تم مغلوب کئے جاؤ گے۔
۱۶۸۸	مِهَادُ	ٹھکانا، بچھونا
۱۶۸۹	فِئَتَیْنِ	دو جماعتیں (فِئَةٌ ایک گروہ، ٹولی)
۱۶۹۰	اِلْتَقَتَا	ملے وہ دونوں (ل ق ی)
۱۶۹۱	تُقَاتِلُ	لڑائی کرتی تھی (ق ت ل)
۱۶۹۲	اُخْرٰی	دوسری
۱۶۹۳	کَافِرَةٌ	کافرہ
۱۶۹۴	یَرَوْنَ	دیکھتے تھے

سورۃ آلِ عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۶۹۵	مِثْلَیْهِمْ	دو برابر، دوگنی اپنی سے
۱۶۹۶	رَأْیُ	دیکھنا
۱۶۹۷	عَیْنٌ	آنکھ، نظر
۱۶۹۸	یُؤَیِّدُ	تائید کرتا ہے
۱۶۹۹	نَصْرٌ	مدد
۱۷۰۰	عِبْرَةٌ	نصیحت، عبرت
۱۷۰۱	اُولِی	والے
۱۷۰۲	اَبْصَارٌ	آنکھ (جمع)
۱۷۰۳	زُیِّنَ	زینت دی گئی
۱۷۰۴	حُبٌّ	محبّت
۱۷۰۵	شَهَوَاتٌ	خواہش (واحد: شَهْوَةٌ)
۱۷۰۶	نِسَاءٌ	عورتیں
۱۷۰۷	بَنِیْنَ	بیٹے
۱۷۰۸	قَنَاطِیرَ	خزانے
۱۷۰۹	مُقَنْطَرَةٌ	ڈھیر لگے ہوئے
۱۷۱۰	ذَهَبٌ	سونا
۱۷۱۱	فِضَّةٌ	چاندی
۱۷۱۲	خَیْلٌ	گھوڑے
۱۷۱۳	مُسَوَّمَةٌ	نشان لگے ہوئے

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۱۴	اَنْعَامُ	مویشی، چوپاے
۱۷۱۵	حَرْثُ	کھیتی
۱۷۱۶	حُسْنُ الْمَاٰبِ	اچھا ٹھکانا، اچھی جگہ
۱۷۱۷	اَزْوَاجُ	جوڑے، بیویاں
۱۷۱۸	مُطَهَّرَةٌ	پاک صاف، ستھری
۱۷۱۹	رِضْوَانُ	رضامندی
۱۷۲۰	بَصِيْرٌ	دیکھنے والا (مصدر : بَصَارَةٌ)
۱۷۲۱	عِبَادُ	بندے
۱۷۲۲	قِنَا	بچا ہم کو (ق بچا۔ نا ہم کو)
۱۷۲۳	صٰدِقِيْنَ	سچّے
۱۷۲۴	قٰنِتِيْنَ	فرمانبرداری کرنیوالے
۱۷۲۵	قَانِتٌ	فرمانبردار
۱۷۲۶	مُنْفِقِيْنَ	خرچ کرنیوالے
۱۷۲۷	مُسْتَغْفِرِيْنَ	بخشش مانگنے والے، مغفرت چاہنے والے
۱۷۲۸	اَسْحَارُ	رات کی آخری گھڑیاں، رات کا پچھلا حصہ
۱۷۲۹	شَهِدَ	گواہی دی
۱۷۳۰	اَنَّهٗ	کہ وہ

سورۃ آلِ عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۳۱	اُولُوا الْعِلْمِ	علم والے
۱۷۳۲	قَآئِمٌ	قائم
۱۷۳۳	قِسْطٌ	انصاف
۱۷۳۴	عَزِيْزٌ	غالب
۱۷۳۵	حَكِيْمٌ	حکمت والا

اَلنِّصْفُ

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۳۶	سَرِيْعُ الْحِسَابِ	جلد حساب لینے والا
۱۷۳۷	اَسْلَمْتُ	میں تابع فرمان ہو گیا
۱۷۳۸	وَجْهِيَ	رُخ میرا
۱۷۳۹	مَنِ اتَّبَعَنِ	جس نے اتباع کی میری داصل میں آخری حرف ی تھی ہے یعنی میری۔ لیکن عبارت میں صرف ن مجھے اور میرا کی ترجمانی کرتا ہے۔
۱۷۴۰	تَوَلَّوْا	پھر گئے وہ
۱۷۴۱	بَلٰغُ	پہنچا دینا
۱۷۴۲	يَاْمُرُوْنَ	حکم کرتے ہیں

ع ۱۱ / ۲

پارہ نمبر ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۴۳	حَبِطَتْ	غارت ہو گئے
	(ح ب ط)	
۱۷۴۴	غَرَّ	فریب دیا، دھوکہ دیا
۱۷۴۵	مَا كَانُوْا يَفْتَرُوْنَ	جھوٹ بتاتے تھے جو کچھ۔
۱۷۴۶	كَيْفَ	کیسے، کس طرح
۱۷۴۷	وُفِّيَتْ	پورا دیا جائے گا
۱۷۴۸	اَللّٰهُمَّ	یا اللہ
۱۷۴۹	مَالِكَ	مالک
۱۷۵۰	مُلْكٌ	سلطنت، مُلک
۱۷۵۱	تَشَآءُ	تو چاہتا ہے
۱۷۵۲	تَنْزِعُ	تو چھین لیتا ہے
	(ن ز ع)	
۱۷۵۳	تُذِلُّ	تو ذلیل کرتا ہے
۱۷۵۴	يَدٌ	ہاتھ
۱۷۵۵	اِنَّكَ	بے شک تو
۱۷۵۶	تُوْلِجُ	تو داخل کرتا ہے
	(و ل ج)	
۱۷۵۷	لَيْلٌ	رات
۱۷۵۸	نَهَارٌ	دن
۱۷۵۹	اَوْلِيَآءُ	دوست

سورۂ آل عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۶۰	دُوْنَ	سوا
۱۷۶۱	فِيْ شَيْءٍ	کسی معاملہ میں، کسی شئی میں
۱۷۶۲	تُقٰة	بچاؤ کرنا
۱۷۶۳	يُحَذِّرُ	ڈراتا ہے (حذر)
۱۷۶۴	نَفْسَهٗ	اپنی ذات سے
۱۷۶۵	مُحْضَرًا	حاضر، موجود
۱۷۶۶	اَمَدًا بَعِيْدًا	مسافت دُور کی
۱۷۶۷	رَءُوْفٌ	شفقت کرنیوالا
۱۷۶۸	ذُرِّيَّةٌ	اولاد
	(جمع : ذُرِّيَاتٌ)	
۱۷۶۹	اِمْرَاَتُ	بیوی، عورت
۱۷۷۰	بَطْنٌ	پیٹ
۱۷۷۱	مُحَرَّرًا	آزاد کیا ہُوا
۱۷۷۲	وَضَعَتْ	جنی (بچہ جنی)
۱۷۷۳	وَضَعَ	جننا
۱۷۷۴	الذَّكَرُ	مرد
۱۷۷۵	اُنْثٰى	عورت
۱۷۷۶	سَمَّيْتُ	نام رکھا میں نے
	(س م ی)	

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۷۷	اُعِیْذُ	پناہ میں دیا میں نے (ع و ذ)
۱۷۷۸	اَنْۢبَتَ	اُٹھایا، اگایا، بڑھایا
۱۷۷۹	نَبَاتًا	اگانا، بڑھانا
۱۷۸۰	کَفَّلَ	کفیل مقرر کیا، پرورش کیلئے سونپا
۱۷۸۱	مِحْرَاب	حجرہ، کمرہ (عبادت گاہوں سے متصل سطح زمین سے بلندی پر بنائے جانیوالے کمرے جو خدام اور علماء کیلئے مخصوص ہوتے تھے
۱۷۸۲	اَنّٰی	کہاں
۱۷۸۳	هُنَالِكَ	اُسی جگہ، وہیں
۱۷۸۴	دَعَا	پکارا
۱۷۸۵	هَبْ	دے
۱۷۸۶	مِنْ لَّدُنْكَ	تیری طرف سے
۱۷۸۷	مُصَدِّقًا	تصدیق کرنیوالا
۱۷۸۸	كَلِمَةٌ	فرمان، بات
۱۷۸۹	سَيِّدًا	سردار
۱۷۹۰	حَصُوْرًا	پارسا، معصوم

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۷۹۱	غُلٰمٌ	لڑکا (جمع: غِلْمَانٌ)
۱۷۹۲	كِبَرٌ	بڑھاپا
۱۷۹۳	عَاقِرٌ	بانجھ
۱۷۹۴	اَلَّا	کہ نہیں (اَنْ لَا)
۱۷۹۵	رَمْزًا	اشارہ
۱۷۹۶	سَبِّحْ	پاکی بیان کر
۱۷۹۷	عَشِيٌّ	شام
۱۷۹۸	اِبْكَار	صبح
		ع ۱۲
۱۷۹۹	اُقْنُتِيْ	فرمانبرداری کر
۱۸۰۰	اَنْۢبَآءٌ	خبریں (واحد: نَبَأٌ)
۱۸۰۱	نُوْحِيْ	ہم وحی کرتے ہیں۔
۱۸۰۲	مَا كُنْتَ	نہیں تھا تو
۱۸۰۳	لَدَيْهِمْ	پاس اُن کے
۱۸۰۴	لَدَيْ	نزدیک، پاس
۱۸۰۵	اِذْ يُلْقُوْنَ	جب ڈالتے تھے
۱۸۰۶	اَقْلَامٌ	قلمیں (واحد: قَلَمٌ)
۱۸۰۷	اَيُّهُمْ	کون اُن میں کا
۱۸۰۸	اَيٌّ	کون
۱۸۰۹	يَخْتَصِمُوْنَ	جھگڑا کرتے تھے
۱۸۱۰	وَجِيْهًا	ذی عزت، آبرو والا

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۱۱	مُقَرَّبِیْنَ	قریب کئے ہوئے لوگ
۱۸۱۲	مَھْدٌ	جھولا، گہوارہ، گود
۱۸۱۳	کَھْلًا	ادھیڑ عمر
۱۸۱۴	بَشَرٌ	آدمی
۱۸۱۵	قَضٰی	فیصلہ کیا، مقرر کیا
۱۸۱۶	اَمْرًا	کام
۱۸۱۷	اَخْلُقُ	بناتا ہوں میں
۱۸۱۸	طِیْنٌ	مٹی
۱۸۱۹	کَھَیْئَۃِ	جیسے، مانند، شکل
۱۸۲۰	طَیْرٌ	پرند (جمع : طُیُوْرٌ)
۱۸۲۱	نَفْخٌ	پھونکنا
۱۸۲۲	اِذْنُ اللّٰہِ	اللہ کا حکم
۱۸۲۳	اُبْرِئُ	چنگا کرتا ہوں، اچھا کرتا ہوں
۱۸۲۴	اَکْمَہَ	مادرزاد اندھا
۱۸۲۵	اَبْرَصَ	کوڑھی
۱۸۲۶	مَوْتٰی	مُردے
۱۸۲۷	تَدَّخِرُوْنَ	جمع کرتے ہو، ذخیرہ کرتے ہو
۱۸۲۸	اَحَسَّ	دیکھا، احساس کیا۔
۱۸۲۹	اَنْصَارٌ	مددگار
۱۸۳۰	حَوَارِیُّوْنَ	حضرت عیسیٰ کے صحابی یا کپڑے سفید کرنیوالے

سورۃ آل عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۳۱	نَحْنُ	ہم
۱۸۳۲	مَکْرٌ	تدبیر کرنا، چال کرنا

ع ۵/۱۳ ۱۳

الثلثه

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۳۳	مُتَوَفِّیْکَ	تجھکو واپس لینے والا ہوں (کسی عہدیدار کو اسکے منصب سے واپس بُلانا)
۱۸۳۴	رَافِعٌ	بلند کرنے والا ہوں
۱۸۳۵	یُوَفِّیْ	پورا دے گا
۱۸۳۶	اُجُوْرٌ	(اجر کی جمع) بدلہ
۱۸۳۷	تُرَابٌ	مٹی
۱۸۳۸	نَبْتَہِلْ	ہم دل سے دعا کریں
۱۸۳۹	اِبْتِہَالٌ	توجہ سے دُعا مانگنا (ب ہ ل)
۱۸۴۰	قَصَصٌ	بیان (قَصَّ، یَقُصُّ، قِصَّۃٌ)

ع ۶/۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۴۱	تَعَالَوْا	آؤ، آجاؤ
۱۸۴۲	سَوَاءٌ	برابر
۱۸۴۳	اَرْبَابًا	پالنے والے، (رَبٌّ کی جمع)
۱۸۴۴	ھٰاَنْتُمْ	ہاں تم ہو

پارہ نمبر (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۴۵	هٰؤُلَاءِ	یہ لوگ، وہ لوگ
۱۸۴۶	حَاجَجْتُمْ	جھگڑا کیا تم نے
۱۸۴۷	اَوْلَى النَّاسِ	نزدیک تر لوگوں سے
	ع ۷/۱۵	
۱۸۴۸	طَائِفَةٌ	جماعت، ٹولی، گروہ
۱۸۴۹	وَجْهَ النَّهَارِ	دن کے اوّل حصے میں
۱۸۵۰	يَخْتَصُّ	خاص کرتا ہے
۱۸۵۱	تَأْمَنْ	امین جانے تو، بھروسہ کرے تو
۱۸۵۲	قِنْطَارٍ	خزانہ
۱۸۵۳	يُؤَدِّ	لوٹا دے گا
۱۸۵۴	دُمْتَ	رہے تو
۱۸۵۵	قَائِمًا	کھڑا
۱۸۵۶	سَبِيلٌ	راہ (جمع: سُبُلٌ)
۱۸۵۷	اَوْفٰى	پورا کیا
۱۸۵۸	اَيْمَانٌ	قسمیں
۱۸۵۹	خَلَاقٌ	حصہ
۱۸۶۰	يَلْوُوْنَ	موڑتے ہیں، پیچ دیتے ہیں
۱۸۶۱	اَلْسِنَتَهُمْ	زبانیں اُن کی (واحد: لِسَانٌ)
۱۸۶۲	رَبَّانِيِّيْنَ	اللہ والے، رب والے

سورۂ آلِ عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۶۳	تُعَلِّمُوْنَ	سکھاتے ہو تم
۱۸۶۴	تَدْرُسُوْنَ	پڑھتے ہو، درس دیتے ہو
	ع ۸/۱۶	
۱۸۶۵	اِصْرِیْ	عہد میرا
۱۸۶۶	يَبْغُوْنَ	چاہتے ہیں وہ
۱۸۶۷	طَوْعًا	خوشی سے
۱۸۶۸	كَرْهًا	ناخوشی سے
۱۸۶۹	يَبْتَغِ	چاہے گا
۱۸۷۰	جَاءَ	آیا (اسکے بعد ب آئے تو اس کے معنیٰ لانے کے ہوں گے)
۱۸۷۱	لَا يُخَفَّفُ	نہیں ہلکا کیا جائے گا
۱۸۷۲	اَصْلَحُوْا	سنور گئے، ٹھیک ہو گئے
۱۸۷۳	اِزْدَادُوْا	بڑھ گئے، زیادہ ہو گئے
۱۸۷۴	مِلْءُ الْاَرْضِ	زمین بھر کر
۱۸۷۵	ذَهَبًا	سونا
۱۸۷۶	اِفْتَدٰى	فدیہ دے، بدلہ دے
۱۸۷۷	اَلِيْمٌ	دردناک
	ع ۹/۱۷	

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۱۸۷۸	لَنْ	ہرگز نہیں
۱۸۷۹	تَنَالُوْا	پاؤ گے
۱۸۸۰	نَیْلٌ	(مصدر) پانا
۱۸۸۱	اَلْبِرَّ	نیکی
۱۸۸۲	طَعَامٌ	کھانے کی چیز
۱۸۸۳	حِلًّا	حلال
۱۸۸۴	حَرَّمَ	حرام کیا (مصدر)
۱۸۸۵	اِفْتَرٰی	گھڑ لیا، باندھ لیا
۱۸۸۶	کَذِبَ	جھوٹ
۱۸۸۷	صَدَقَ	سچ کہا
۱۸۸۸	حَنِیْفًا	یکسو
۱۸۸۹	وُضِعَ	مقرر کیا گیا
۱۸۹۰	لَلَّذِیْ	البتہ وہ
۱۸۹۱	بَکَّۃَ	مکہ (مکرمہ)
۱۸۹۲	مَقَامُ اِبْرٰہِیْمَ	ابراہیم علیہ السلام کے کھڑے ہونے کی

نمبر شمار	عربی	اردو
		جگہ عبادت کیلئے
۱۸۹۳	اٰمِنًا	امن والا، یا امن کی جگہ میں پہنچ جانے والا
۱۸۹۴	حِجُّ الْبَیْتِ	بیت اللہ کا حج
۱۸۹۵	اِسْتَطَاعَ	پا سکے، اِستطاعت رکھے۔
۱۸۹۶	لِمَ	کیوں
۱۸۹۷	تَصُدُّوْنَ	روکتے ہو (صَدٌّ)
۱۸۹۸	تَبْغُوْنَ	تم ڈھونڈتے ہو
۱۸۹۹	عِوَجًا	ٹیڑھا پن، کجی
۱۹۰۰	یَرُدُّوْا	پھیر دیں گے (ر،دُّ)
۱۹۰۱	تُتْلٰی	پڑھی جاتی ہیں
۱۹۰۲	یَعْتَصِمْ	مضبوط تھام لے، اعتماد کرلے
۱۹۰۳	اِعْتِصَام	مضبوط تھامنا، اعتماد کرنا
		ع
۱۹۰۴	حَبْلٌ	رسّی
۱۹۰۵	جَمِیْعًا	سب یا تمام ملکر

نمبر شمار عربی اردو

۱۹۰۶۔ اَعْدَاءٌ دشمن
۱۹۰۷۔ اَلَّفَ اُلفت دی۔ محبت دی
۱۹۰۸۔ اَصْبَحْتُمْ ہو گئے تم
۱۹۰۹۔ اِخْوَانًا بھائی
(واحد: اَخٌ)
۱۹۱۰۔ شَفَا کنارے
۱۹۱۱۔ حُفْرَۃٌ گڑھا
۱۹۱۲۔ اَنْقَذَ چھڑایا، بچایا
۱۹۱۳۔ وَلْتَكُنْ اور چاہیئے کہ ہو
۱۹۱۴۔ اُمَّۃٌ ایک جماعت
۱۹۱۵۔ تَبْيَضُّ سفید ہوں گے
(ب، ی، ض)
۱۹۱۶۔ وُجُوْہٌ چہرے
(واحد: وَجْہٌ)
۱۹۱۷۔ تَسْوَدُّ کالے ہوں گے
۱۹۱۸۔ تُرْجَعُ رجوع کئے جائیں گے
۱۹۱۹۔ اَلْاُمُوْرُ تمام اُمور، سب کام

ع ۱۱

۱۹۲۰۔ خَيْرَ اُمَّةٍ بہترین اُمّت
۱۹۲۱۔ اُخْرِجَتْ نکالی گئی
۱۹۲۲۔ تَنْهَوْنَ تم منع کرتے ہو

نمبر شمار عربی اردو

۱۹۲۳۔ مُنْكَرُ بُری بات
۱۹۲۴۔ اَذًى تکلیف
۱۹۲۵۔ اَدْبَارَ پیٹھیں
(واحد: دُبُرٌ)
۱۹۲۶۔ بَاءَ مستحق ہُوا
۱۹۲۷۔ عَصَوْا نافرمانی کی اُنھوں نے
۱۹۲۸۔ کَانُوْا يَعْتَدُوْنَ زیادتی کرتے تھے
۱۹۲۹۔ اِعْتِدَاءٌ زیادتی کرنا
۱۹۳۰۔ لَيْسُوْا نہیں ہیں وہ
۱۹۳۱۔ سَوَاءٌ برابر
۱۹۳۲۔ آنَاءَ اوقات، گھڑی
۱۹۳۳۔ يُسَارِعُوْنَ جلدی کرتے ہیں
۱۹۳۴۔ خَيْرَاتِ اچھے کام
۱۹۳۵۔ صَالِحِيْنَ صالح لوگ
(واحد: صَالِحٌ)
۱۹۳۶۔ لَنْ يُّكْفَرُوْا نہیں انکار کیا جائیگا
اُن کا، نہیں ناقدری
کی جائے گی اُن کی
۱۹۳۷۔ لَنْ تُغْنِيَ نہیں کام آدے گا
۱۹۳۸۔ رِيْحٌ ہوا
۱۹۳۹۔ صِرٌّ پالا، تیز سردی

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۴۰	حَرْثٌ	کھیتی
۱۹۴۱	بِطَانَۃً	رازدار، دوست
۱۹۴۲	لَا يَأْلُوْنَ	نہیں کمی کریں گے (اَلُوٌّ)
۱۹۴۳	خَبَالًا	تباہی
۱۹۴۴	وَدُّوْا	چاہا اُنھوں نے
۱۹۴۵	عَنِتُّمْ	تکلیف میں پڑو تم (ع ن ت)
۱۹۴۶	بَدَتْ	ظاہر ہو گئی
۱۹۴۷	بَغْضَآءُ	بغض، ناراضی
۱۹۴۸	اَفْوَاهٌ	منھ (واحد: فُوْهٌ)
۱۹۴۹	هَا اَنْتُمْ اُولَاءِ	تم وہ لوگ ہو
۱۹۵۰	عَضُّوْا	کاٹ کھایا اُنھوں نے
۱۹۵۱	عَضٌّ	کاٹ کھانا
۱۹۵۲	اَنَامِلَ	انگلیاں
۱۹۵۳	غَيْظ	غصّہ
۱۹۵۴	مُوْتُوْا	مرجاؤ
۱۹۵۵	بِذَاتِ الصُّدُوْرِ	سینے والی بات
۱۹۵۶	تَمْسَسْكُمْ	لگے، چھوئے تم کو (م، س، س)

سورۃ آلِ عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۵۷	تَسُؤْهُمْ	بُرا لگے ان کو
۱۹۵۸	فَرِحٌ	خوش ہونا
۱۹۵۹	كَيْدٌ	تدبیر، چال
ع ۱۲/۳		
۱۹۶۰	غَدَوْتَ	سویرے چلا تو، (غ، د، و)
۱۹۶۱	تُبَوِّئُ	جگہ بتائی تو نے
۱۹۶۲	بَوَّأَ	جگہ دینا
۱۹۶۳	مَقَاعِدَ	بیٹھنے کی جگہ (واحد: مَقْعَدٌ)
۱۹۶۴	قِتَالٌ	جنگ، لڑائی
۱۹۶۵	هَمَّ	ارادہ کرنا، قصد کرنا
۱۹۶۶	طَائِفَتَانِ	دو جماعتیں
۱۹۶۷	تَفْشَلَا	پھسل جائیں، بزدل بنکر
۱۹۶۸	فَشَلٌ	بزدلی کرنا، پھسل جانا
۱۹۶۹	بَدْرٌ	جنگِ بدر
۱۹۷۰	اَذِلَّةٌ	ذلیل (واحد: ذَلِيْلٌ)
۱۹۷۱	اَلَنْ	کیا نہیں

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۷۲	یُمِدَّ	مدد کرے
۱۹۷۳	ثَلٰثَۃِ اٰلَافٍ	تین ہزار (۳)
۱۹۷۴	مُنْزَلِیْنَ	اُتارے ہوئے
۱۹۷۵	بَلٰی	بلکہ، کیوں نہیں
۱۹۷۶	فَوْرٌ	جوش
۱۹۷۷	خَمْسَۃٌ	پانچ ۵
۱۹۷۸	مُسَوِّمِیْنَ	نشان لگے ہوئے

الرّبع

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۷۹	بُشْرٰی	خوشخبری
۱۹۸۰	تَطْمَئِنَّ	اطمینان ہو جائے
۱۹۸۱	قَطْعٌ	کاٹنا
۱۹۸۲	طَرَفًا	بازو، حصّہ
۱۹۸۳	کَبْتَ	ذلیل کرنا
۱۹۸۴	یَنْقَلِبُوْا	پلٹ گئے

(مصدر: اِنْقِلَاب)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۸۵	خَائِبِیْنَ	نامُراد

ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۸۶	اَضْعَافًا	دوگنا } بڑھتا
۱۹۸۷	مُضَاعَفَۃً	کئی گنا } چڑھتا
۱۹۸۸	اُعِدَّتْ	تیار کی گئی

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۸۹	سَارِعُوْا	جلدی کرو

(س ر ع)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۹۰	عَرْضٌ	چوڑائی، عرض
۱۹۹۱	سَرَّاءٌ	خوشی
۱۹۹۲	ضَرَّاءٌ	سختی
۱۹۹۳	کَاظِمِیْنَ	پی جانے والے
۱۹۹۴	غَیْظٌ	غصّہ
۱۹۹۵	عَافِیْنَ	معاف کرنیوالے
۱۹۹۶	فَاحِشَۃٌ	بے حیائی
۱۹۹۷	ذُنُوْبٌ	گناہ

(واحد: ذَنْبٌ)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۱۹۹۸	لَمْ	نہیں
۱۹۹۹	یُصِرُّوْا	ہٹ، ضد کرنا
۲۰۰۰	نِعْمَ	بہت اچھا
۲۰۰۱	عَامِلِیْنَ	کام کرنے والے
۲۰۰۲	سُنَنٌ	راہیں
۲۰۰۳	سِیْرُوْا	سیر کرو
۲۰۰۴	عَاقِبَۃٌ	انجام
۲۰۰۵	بَیَانٌ	بیان
۲۰۰۶	مَوْعِظَۃٌ	نصیحت
۲۰۰۷	لَا تَہِنُوْا	مت سُستی کرو

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۰۰۸	اَعْلَوْنَ	بُلند ہو گے (واحد : اَعْلٰی)
۲۰۰۹	قَرْحٌ	زخم
۲۰۱۰	مَسَّ	لگا، چھُوا
۲۰۱۱	اَیَّامُ	دن
۲۰۱۲	نُدَاوِلُ	ہم باری باری پھیرتے ہیں (دَوْلٌ: گردش دینا)
۲۰۱۳	یُمَحِّص	وہ خالص کرتا ہے
۲۰۱۴	تَمْحِیْصٌ	خالص کرنا
۲۰۱۵	مَحْقٌ	مٹانا
۲۰۱۶	تَمَنَّوْنَ	تم تمنّا کرتے تھے

ع ۱۴

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۰۱۷	اَ	کیا؟
۲۰۱۸	فَ	پس
۲۰۱۹	اِنْ	اگر
۲۰۲۰	اَفَاِنْ	کیا پس اگر
۲۰۲۱	مَاتَ	مر جائے
۲۰۲۲	اِنْقَلَبْتُمْ	پھر جاؤ گے
۲۰۲۳	اَعْقَابٌ	ایڑیاں

نمبر شمار	عربی	اُردو
		(واحد: عَقِبٌ)
۲۰۲۴	کِتَابًا مُّؤَجَّلًا	وقت مقرّر
۲۰۲۵	کَاَیِّنْ	بہت سارے، کتنے ہی
۲۰۲۶	رِبِّیُّوْنَ	خدا پرست لوگ
۲۰۲۷	وَھْنٌ	سُست پڑنا ڈھیلا ہونا
۲۰۲۸	لِمَا	واسطے جو کہ، لئے جو کچھ
۲۰۲۹	اَصَابَ	پڑی (مصیبت پڑنا)
۲۰۳۰	ضُعْفٌ	کمزوری
۲۰۳۱	مَا اسْتَکَانُوْا	نہیں عاجز ہوئے
۲۰۳۲	اِسْرَافٌ	زیادتی
۲۰۳۳	ثَبِّتْ	ثابت رکھ
۲۰۳۴	حُسْنٌ	بہت اچھا، خوب

ع ۱۵

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۰۳۵	نُلْقِیْ	ہم ڈال دیں گے
۲۰۳۶	رُعْبٌ	رعب، دھاک
۲۰۳۷	سُلْطَانًا	دلیل
۲۰۳۸	بِئْسَ	بُرا، بہت بُرا
۲۰۳۹	مَثْوٰی	ٹھکانہ

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲.۴۰	تَحُسُّوْنَ	تم کاٹ رہے تھے
	(حَسٌّ : کاٹنا)	
۲.۴۱	فَشِلْتُمْ	پھسل گئے
	(ف ش ل)	
۲.۴۲	تَنَازَعْتُمْ	تنازعہ کیا تم نے
۲.۴۳	عَصَیْتُمْ	نافرمانی کی تم نے
	(مصدر : مَعْصِیَۃٌ عِصْیَانٌ)	
۲.۴۴	صَرَفَ	پھیر دیا
۲.۴۵	تُصْعِدُوْنَ	تم چڑھے جاتے تھے
	(ص ع د)	
۲.۴۶	لَاتَلْوٗنَ	نہیں مڑے تم، نہیں پلٹے تم
۲.۴۷	لِکَیْلَا	تاکہ نہیں
۲.۴۸	فَاتَ	چوک گئی، نکل گئی
۲.۴۹	نُعَاسًا	اونگھ
۲.۵۰	یَغْشٰی	ڈھانکتی رہی، چھا گئی
	(غ ش ی)	
۲.۵۱	ھَلْ لَنَا	کیا ہے ہمارے لئے؟
۲.۵۲	ھٰھُنَا	یہاں، اس جگہ
۲.۵۳	بَرَزَ	نکلنا

سورۃ آلِ عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲.۵۴	مَضَاجِع	لیٹنے کی جگہ
۲.۵۵	اِلْتَقٰی	ملیں، بھڑ گئیں
۲.۵۶	جَمْعٰنِ	دو جماعتیں
۲.۵۷	اِسْتَزَلَّ	پھسلا دیا، ڈگمگا دیا۔
۲.۵۸	عَفَا	معاف کر دیا
		ع ۱۶/۷
۲.۵۹	ضَرَبُوْا	چلے وہ
۲.۶۰	غُزًّی	لڑنے والے
		(واحد : غَازِیٌ)
۲.۶۱	حَسْرَۃٌ	پچھتاوا، حسرت
۲.۶۲	لَ	البتہ
۲.۶۳	تُحْشَرُوْنَ	تم جمع کئے جاؤ گے
		(ح ش ر)
۲.۶۴	فَبِمَا	پس ساتھ جو
۲.۶۵	لِنْتَ	نرم ہوا تو (ماضی مضارع : لَانَ یَلِیْنُ)
۲.۶۶	فَظًّا	تند مزاج

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۰۶۷۔	غَلِیظَ الْقَلْبِ	سخت دل
۲۰۶۸۔	اِنْفَضُّوْا	وہ منتشر ہو جاتے، بھاگ جاتے
۲۰۶۹۔	حَوْلِكَ	گرد تیرے، آس پاس تیرے
۲۰۷۰۔	شَاوِرْ	مشورہ کر لے (مُشَاوَرَۃٌ سے فعل امر)
۲۰۷۱۔	عَزَمْتَ	قصد کیا تو نے، عزم کیا
۲۰۷۲۔	مُتَوَكِّلِيْنَ	بھروسہ کرنیوالے
۲۰۷۳۔	خَذَلَ	چھوڑ دینا
۲۰۷۴۔	يَغُلَّ	خیانت کرے گا
۲۰۷۵۔	غَلَّ	خیانت کرنا، خیانت کیا۔
۲۰۷۶۔	تُوَفّٰى	پورا دیا جائے گا
۲۰۷۷۔	سَخِطَ	ناراض، ناراضگی، غصّہ، غضب
۲۰۷۸۔	مَاْوٰى	ٹھکانہ، جگہ
۲۰۷۹۔	بِئْسَ	بُرا، خراب
۲۰۸۰۔	مَصِيْرُ	پھر جانے کی جگہ

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۰۸۱۔	مَنَّ	احسان کیا
۲۰۸۲۔	بَعَثَ	بھیجا، کھڑا کیا

النّصف

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۰۸۳۔	اَ	کیا
۲۰۸۴۔	وَ	اور
۲۰۸۵۔	لَمَّا	جب
۲۰۸۶۔	مِثْلَيْ	دوگنی، مثل
۲۰۸۷۔	اَنّٰى	کہاں
۲۰۸۸۔	نَافَقُوْا	مُنافق ہوئے وہ
۲۰۸۹۔	تَعَالَوْا	آؤ
۲۰۹۰۔	قَاتِلُوْا	لڑو
۲۰۹۱۔	اِدْفَعُوْا	دفع کرو، ہٹاؤ
۲۰۹۲۔	يَوْمَئِذٍ	اُس دن
۲۰۹۳۔	اَقْرَبُ	زیادہ قریب
۲۰۹۴۔	قَعَدُوْا	بیٹھ رہے
۲۰۹۵۔	لَوْ	اگر
۲۰۹۶۔	اَطَاعُوْا	کہا مانتے وہ
۲۰۹۷۔	فَادْرَءُوْا	پس ہٹاؤ
۲۰۹۸۔	لَاتَحْسَبَنَّ	مت گمان کر کہ
۲۰۹۹۔	يُرْزَقُوْنَ	رزق دیئے جاتے ہیں۔
۲۱۰۰۔	فَرِحِيْنَ	خوش ہیں

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۰۱۔	یَسْتَبْشِرُوْنَ	خوشی منا رہے ہیں یا بشارت دے رہے ہیں
۲۱۰۲۔	لَمْ یَلْحَقُوْا	نہیں ملحق ہوئے
	ع ۸	
۲۱۰۳۔	اِسْتَجَابُوْا	قبول کیا انھوں نے
۲۱۰۴۔	حَسْبُنَا	کافی ہے ہم کو
۲۱۰۵۔	نِعْمَ الْوَكِيْلُ	اچھا کارساز
۲۱۰۶۔	اِنْقَلَبُوْا	لوٹ آئے
۲۱۰۷۔	ذُوْفَضْلٍ	فضل والا
۲۱۰۸۔	یُخَوِّفُ	خوف دلاتا
۲۱۰۹۔	اَوْلِيَاءَ	دوست
۲۱۱۰۔	خَافُوْنِ	ڈرو مجھ سے (خَافُوْا : ڈرو نِ : مجھ سے)
۲۱۱۱۔	یُسَارِعُوْنَ	جلدی کرتے ہیں
۲۱۱۲۔	حَظًّا	حصّہ
۲۱۱۳۔	نُمْلِیْ	ہم ڈھیل دیتے ہیں، ہم مہلت دیتے ہیں
۲۱۱۴۔	مُهِيْنٌ	رُسوا کرنے والا
۲۱۱۵۔	یَذَرُ	چھوڑ دے گا

سورۃ آل عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۱۶۔	یَمِیْزُ	جدا کر دے گا، الگ کر دے گا۔
۲۱۱۷۔	خَبِيْثٌ	ناپاک
۲۱۱۸۔	طَیِّبٌ	پاک، اچھا
۲۱۱۹۔	یُطْلِعَ	اطلاع دیوے
۲۱۲۰۔	یَجْتَبِیْ	پسند کرتا ہے، منتخب کرتا ہے،
۲۱۲۱۔	یَبْخَلُوْنَ	بخیلی کرتے ہیں (ب خ ل)
۲۱۲۲۔	یُطَوَّقُوْنَ	طوق پہنائے جائینگے
	ع ۱۸	
۲۱۲۳۔	سَمِعَ	سُن لیا
۲۱۲۴۔	فَقِیْرٌ	محتاج
۲۱۲۵۔	نَحْنُ	ہم
۲۱۲۶۔	اَغْنِیَاءُ	دولتمند (واحد : غَنِیٌّ)
۲۱۲۷۔	ذُوْقُوْا	چکھو (ذائقہ)
۲۱۲۸۔	حَرِیْقٌ	جلن، تیز آگ
۲۱۲۹۔	ظَلَّامٌ	ظلم کرنے والا
۲۱۳۰۔	عَبِیْدٌ	بندے (واحد : عَبْدٌ)

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۱۳۱۔	قُرْبَانٌ	نذر، قربانی
۲۱۳۲۔	تَأْكُلُ	کھاتے، کھاجاتے
۲۱۳۳۔	فَلِمَ	پس کیوں
۲۱۳۴۔	كُذِّبَ	جھٹلائے گئے
۲۱۳۵۔	اَلْمُنِيْر	روشنی والی (ن و ر)
۲۱۳۶۔	ذَائِقَةٌ	چکھنے والی
۲۱۳۷۔	تُوَفَّوْنَ	تم پورا دیئے جاؤ گے
۲۱۳۸۔	اُجُوْر	(اجر کی جمع) بدلہ
۲۱۳۹۔	زُحْزِحَ	دُور کر دیا گیا
۲۱۴۰۔	فَازَ	کامیاب ہُوا (فَوْزٌ)
۲۱۴۱۔	مَتَاعٌ	فائدہ
۲۱۴۲۔	غُرُوْر	دھوکہ
۲۱۴۳۔	عَزْمِ الْاُمُوْر	حوصلہ کے کام، ہمّت کے کام
۲۱۴۴۔	نَبَذَ	پھینکنا
۲۱۴۵۔	وَرَاءَ	پیچھے
۲۱۴۶۔	ظُهُوْر	پیٹھ (جمع)
۲۱۴۷۔	اَتَوْا	کرتے ہیں
۲۱۴۸۔	يُحْمَدُوْا	تعریف کیجائے گی

سورۃ آلِ عمران (۳)

نمبر شمار	عربی	اُردو
		انکی (ح م د)
۲۱۴۹۔	مَفَازَةٌ	خلاصی، چھٹکارہ، کامیابی

ع ۱۹ ۹ ۱۰

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۱۵۰۔	اُولِی	والے
۲۱۵۱۔	اَلْبَاب	عقل (واحد: لُبٌّ)
۲۱۵۲۔	يَذْكُرُوْنَ	ذکر کرتے ہیں، یاد کرتے ہیں
۲۱۵۳۔	قِيَامًا	کھڑے
۲۱۵۴۔	قُعُوْدًا	بیٹھے
۲۱۵۵۔	جُنُوْب	کروٹیں (واحد: جَنْبٌ)
۲۱۵۶۔	يَتَفَكَّرُوْنَ	تفکر کرتے ہیں
۲۱۵۷۔	بَاطِلًا	بے فائدہ، بے کار
۲۱۵۸۔	سُبْحٰنَكَ	پاک ہے تو
۲۱۵۹۔	اَخْزَيْتَ	رُسوا کر دیا تو نے (خ ز ی)
۲۱۶۰۔	مُنَادِيًا	مُنادی کرنے والا، اعلان کر کے پکارنے والا۔
۲۱۶۱۔	كَفِّرْ	دُور کر دے

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار عربی اُردو

۲۱۶۲۔ سَیِّاٰت بُرائیاں

۲۱۶۳۔ تَوَفَّنَا مار ہم کو، وفات دے ہمیں۔

۲۱۶۴۔ مَعَ ساتھ

۲۱۶۵۔ اَبْرَار نیک لوگ

۲۱۶۶۔ ذَکَر مرد

۲۱۶۷۔ اُنْثٰی عورت

۲۱۶۸۔ اُوْذُوْا تکلیف دیتے گئے

۲۱۶۹۔ تَقَلُّبُ چلت، پھرت

۲۱۷۰۔ بِلَاد شہر (واحد بَلَد)

۲۱۷۱۔ مَاْوٰی ٹھکانہ

۲۱۷۲۔ مِهَاد بچھونا

۲۱۷۳۔ نُزُلًا مہمانی

الثلٰثۃ

۲۱۷۴۔ خَاشِعِیْنَ عاجزی کرنیوالے

۲۱۷۵۔ اِصْبِرُوْا صبر کرو

۲۱۷۶۔ صَابِرُوْا صبر کراؤ، ڈٹے رہو

۲۱۷۷۔ رَابِطُوْا بندھے رہو، مضبوط رہو،

ع ۲۰
۱۱

سُوْرَۃُ النِّسَاء (۴)

نمبر شمار عربی اُردو

سورۃ النسآء (۴)

۲۱۷۸۔ بَثَّ پھیلایا

۲۱۷۹۔ رِجَالًا مرد (جمع)

۲۱۸۰۔ تَسَاءَلُوْنَ تم سوال کرتے ہو

۲۱۸۱۔ اَرْحَام قرابت، رحم کے رشتے

۲۱۸۲۔ رَقِیْبًا نگہبان

۲۱۸۳۔ یَتٰمٰی یتیم (یتیم لڑکیاں)

۲۱۸۴۔ حُوْبًا گناہ

۲۱۸۵۔ کَبِیْرًا بڑا

۲۱۸۶۔ قِسْطٌ انصاف

۲۱۸۷۔ طَابَ خوش لگے، پسند آتے

۲۱۸۸۔ مَثْنٰی دو۲ دو۲

۲۱۸۹۔ ثُلٰثَ تین۳ تین۳

۲۱۹۰۔ رُبٰعَ چار۴ چار۴

۲۱۹۱۔ عَدْلٌ انصاف، برابری

۲۱۹۲۔ مَلَکَتْ مالک ہوتے (ف)، مُلکت ایمان کا لفظ

نمبر شمار	عربی	اردو
		قرآن پاک میں اکثر جنگ میں پکڑی ہوئی عورتیں، جو مقابلہ میں آکر گرفتار ہو چکی ہوں، یا زرخرید کنیزوں کے لئے استعمال ہوا ہے۔ داہنا ہاتھ چونکہ آدمی کے مال پر قابض ہوتا ہے، اور اسے اختیار ہے کہ اپنا مال جائز استعمال میں لائے، اس لئے اکثر مَلَكَتْ اَيْمَان کا لفظ استعمال کیا گیا ہے۔
۲۱۹۳-	اَيْمَان	داہنے ہاتھ (واحد: يَمِيْنٌ)
۲۱۹۴-	اَدْنىٰ	بہت نزدیک
۲۱۹۵-	اَلَّا تَعُوْلُوْا	کہ بے انصافی نہ کر سکو گے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۱۹۶-	صَدُقَاتٌ	مہر (واحد: صُدَاقٌ)
۲۱۹۷-	نِحْلَةً	خوشی سے بخشش
۲۱۹۸-	هَنِيْئًا	مزے دار
۲۱۹۹-	مَرِيْئًا	خوشگوار
۲۲۰۰-	قِيَامًا	قائم، قیام (معیشت کیلئے)
۲۲۰۱-	اُكْسُوْا	پہناؤ
۲۲۰۲-	كِسْوَةٌ	پہنانا
۲۲۰۳-	اِبْتَلُوْا	آزمالو
۲۲۰۴-	يَتٰمٰى	یتیم (جمع)
۲۲۰۵-	بَلَغُوْا	پہنچے وہ
۲۲۰۶-	اٰنَسَ	پانا
۲۲۰۷-	رُشْدًا	ہوشیاری
۲۲۰۸-	اِدْفَعُوْا	لوٹا دو
۲۲۰۹-	اِسْرَافًا	زیادتی
۲۲۱۰-	بِدَارًا	جلدی جلدی
۲۲۱۱-	يَسْتَعْفِفْ	بچا رہے
۲۲۱۲-	دَفَعْتُمْ	لوٹاؤ تم یا واپس کرو۔
۲۲۱۳-	نَصِيْبٌ	حصّہ

پارہ نمبر (۴)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۲۱۴	وَالِدَانِ	ماں باپ
۲۲۱۵	اَقْرَبُوْنَ	قرابت والے
۲۲۱۶	قَلَّ	تھوڑا، کم ہو
۲۲۱۷	کَثُرَ	زیادہ، بہت ہو
۲۲۱۸	مَفْرُوْضًا	مقرّرہ، طے شدہ
۲۲۱۹	قِسْمَۃ	بانٹنا، تقسیم کرنا
۲۲۲۰	اُولُوا الْقُرْبٰی	قرابت والے
۲۲۲۱	یَخْشَ	ڈرے، خوف کرے
۲۲۲۲	سَدِیْدًا	نرم، سیدھی، (ٹھیک)
۲۲۲۳	سَعِیْرًا	بھڑکتی آگ

ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۲۲۴	حَظٌّ	حصّہ
۲۲۲۵	اُنْثَیَیْنِ	دو عورتیں (مؤنث)
۲۲۲۶	ثُلُثَا	دو تہائی (تثنیہ) دو تہائیاں
۲۲۲۷	نِصْفٌ	آدھا
۲۲۲۸	سُدُسٌ	چھٹا (حصّہ)
۲۲۲۹	ثُلُثُ	تیسرا (حصّہ)
۲۲۳۰	اِخْوَۃٌ	بھائی بہن (بھائی)

سُوْرَۃُ النِّسَاء (۴)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۲۳۱	دَیْنٌ	قرض (جمع: دُیُوْنٌ)
۲۲۳۲	لَاتَدْرُوْنَ	نہیں تم جانتے
۲۲۳۳	وَلَدٌ	اولاد (لڑکا)
۲۲۳۴	رُبُعٌ	چوتھائی
۲۲۳۵	ثُمُنٌ	آٹھواں
۲۲۳۶	کَلٰلَۃٌ	ایسی میّت جو اپنے پیچھے باپ اور اولاد نہ چھوڑے
۲۲۳۷	اَخٌ	بھائی
۲۲۳۸	اُخْتٌ	بہن
۲۲۳۹	کُلُّ وَاحِدٍ	ہر ایک
۲۲۴۰	شُرَکَاءُ	ساجھی، برابر کے
۲۲۴۱	غَیْرَ مُضَآرٍّ	نہ ضرر پہنچایا جائے
۲۲۴۲	حُدُوْدُ اللّٰہِ	حدیں اللہ کی
۲۲۴۳	یَتَعَدَّ	ضابطہ سے نکل گیا، نافرمانی کرتا ہے

ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۲۴۴	اَلّٰتِیْ	وہ عورتیں
۲۲۴۵	اَرْبَعَۃٌ	چار ۴
۲۲۴۶	اَمْسِکُوْا	روک لو

نمبرشمار عربی اُردو

۲۲۴۷۔ اَلَّذَانِ دو آدمی

۲۲۴۸۔ اٰذُوْا تکلیف دو، ایذا دو

۲۲۴۹۔ اَعْرِضُوْا اعراض کرو

۲۲۵۰۔ تَوَّابًا رَّحِیْمًا توبہ قبول کرنیوالا، رحم کرنے والا۔

۲۲۵۱۔ جَهَالَةٌ نادانی، جہالت

۲۲۵۲۔ کَرْهًا زبردستی

۲۲۵۳۔ لَا تَعْضُلُوْا مت روکو (ع، ض، ل)

۲۲۵۴۔ لِتَذْهَبُوْا اِس لئے کہ لے لو، وصول کرلو (جاؤ)

۲۲۵۵۔ مُبَيِّنَةٍ ظاہر، صاف

۲۲۵۶۔ عَاشِرُوْا خوبی سے گذران رکھو۔

۲۲۵۷۔ عَسٰی ممکن

۲۲۵۸۔ اِسْتِبْدَالَ بدل لینا، ایک چھوڑ کر دوسری لانا

۲۲۵۹۔ مَکَانَ ٹھکانہ، جگہ

۲۲۶۰۔ قِنْطَارٌ خزانہ، مال کا ڈھیر

۲۲۶۱۔ اَفْضٰی مل چکے

نمبرشمار عربی اُردو

۲۲۶۲۔ مِیْثَاقٌ قول

۲۲۶۳۔ غَلِیْظًا گاڑھا

۲۲۶۴۔ سَلَفَ ہوچکا (گذرنا)

۲۲۶۵۔ مَقْتًا نفرت کی بات، ناراضی

ع ۳ / ۱۴ / ۸

۲۲۶۶۔ اُمَّهَاتُ مائیں (اُمٌّ: ماں)

۲۲۶۷۔ بَنَاتٌ بیٹیاں (بِنْتٌ: بیٹی)

۲۲۶۸۔ اَخَوَاتٌ بہنیں (اُخْتٌ: بہن)

۲۲۶۹۔ عَمَّاتٌ پھوپیاں (عَمَّةٌ: پھوپھی)

۲۲۷۰۔ بَنَاتُ الْاُخْتِ بیٹیاں بہنوں کی (بھانجیاں)

۲۲۷۱۔ اَرْضَعْنَ دُودھ پلایا ان عورتوں نے

۲۲۷۲۔ اَخَوَاتُکُمْ مِنَ الرَّضَاعَةِ تمہاری دودھ شریک بہنیں

۲۲۷۳۔ رَبَائِبُ بیوی کی وہ لڑکیاں جو پہلے خاوند سے ہوں

نمبر شمار　عربی　اُردو

۲۲۷۴۔ حُجُوْرٌ　گودیاں

۲۲۷۵۔ فِیْ حُجُوْرِكُمْ　تمہاری گودیوں میں یا زیرِ پرورش

۲۲۷۶۔ حَلَائِلُ　بیویاں (حَلِیْلَةٌ) بیوی

۲۲۷۷۔ اَصْلَابٌ　نسل (پشت) (واحد: صُلْبٌ)

۲۲۷۸۔ اُخْتَیْنِ　دو بہنیں (تثنیہ) (واحد: اُخْتٌ)

نمبر شمار　عربی　اُردو

پارہ نمبر (۵)

۲۲۷۹۔ مُحْصَنٰتٌ (۱) شادی شدہ عورتیں، شوہر والیاں۔

۲۲۸۰۔ مُحْصِنِیْنَ　پاکدامن مرد، حصارِ نکاح میں محفوظ رکھنے والے، یا نکاح کی ذمّے داریاں قبول کرنے والے۔

۲۲۸۱۔ مُسٰفِحِیْنَ　آزاد شہوت رانی کرنے والے۔

۲۲۸۲۔ اُجُوْرٌ　مہر

۲۲۸۳۔ طَوْلًا　گنجائش، مقدور

۲۲۸۴۔ مُحْصَنٰتٌ (۲) باوقار شریف آزاد اور خاندانی مسلم عورتیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۸۵۔	فَتَیٰتٍ	لونڈیاں، باندیاں (واحد : فَتَاۃٌ)
۲۲۸۶۔	مُحْصَنٰتٍ	(۳) حصارِ نکاح میں محفوظ رہنے والیاں، پارسا عورتیں

(ف) مُحْصَنٰتٍ کا لفظ اس رکوع میں تین ۳ معنیٰ میں استعمال فرمایا گیا ہے اور اس کے نمبر ۱، ۲، ۳، ملاحظہ فرمائیں

(۱) شادی شدہ عورتیں، شوہر والی عورتیں،

(۲) آزاد عورتیں یا باوقار شریف اور خاندانی مسلم خواتین، جو اپنے دامن عصمت کو محفوظ کئے ہوتے ہوں

نمبر شمار	عربی	اردو

(۳) پارسا عورتیں جو حصارِ نکاح میں محفوظ رہیں،

مذکورہ بالا تینوں قسم کی عورتوں پر ایک ہی لفظ مُحْصَنٰتٍ کا استعمال کچھ عجیب سا معلوم ہوتا ہے لیکن قرینہ اور پورے رکوع کی تقریر پڑھ لینے کے بعد معنیٰ میں آسانی ہو جاتی ہے، مزید سہولت کیلئے کوئی ترجمہ دیکھ کر اطمینان کرلیں تو معلوم ہوگا کہ تمام الفاظ کی اسپرٹ معنوی اعتبار سے قلعہ میں محفوظ رہنے کی ہے اسی لئے اس لفظ کے اصل معنیٰ حِصْنٌ یعنی قلعہ میں داخل کرنا ہے مُحْصَنٰتٍ، اِحْصَان

نمبر شمار عربی اُردو

سے اسم مفعول ہے جمع
مؤنث ہے۔

۲۲۸۷۔ غَيْرَ مُسٰفِحٰتٍ نہ ہوں علانیہ
بدکاری کرنیوالیاں

۲۲۸۸۔ اَخْدَانٍ چوری چھپے آشنائی
کرنا۔

۲۲۸۹۔ اُحْصِنَّ نکاح میں لی جائیں

۲۲۹۰۔ اَتَيْنَ کریں وہ
(صیغہ مؤنث)

۲۲۹۱۔ عَنَتَ بدکاری

ع ۵

۲۲۹۲۔ سُنَنَ راہیں (طریقے)
(واحد : سُنَّةٌ)

۲۲۹۳۔ شَهَوٰتِ خواہشات

۲۲۹۴۔ مَيْلًا جھک جانا

۲۲۹۵۔ عَنْ تَرَاضٍ رضامندی سے

۲۲۹۶۔ عُدْوَانًا زیادتی سے

۲۲۹۷۔ نُصْلِيْهِ ہم داخل کریں گے
اُس کو

۲۲۹۸۔ تَجْتَنِبُوْا بچو گے تم،
اجتناب کرو گے تم

(مصدر: اِجْتِنَاب)

۲۲۹۹۔ كَبَآئِرَ بڑا گناہ

۲۳۰۰۔ تُنْهَوْنَ منع کئے جاتے ہو

۲۳۰۱۔ نُكَفِّرْ ہم دُور کر دیں گے

۲۳۰۲۔ مُدْخَلًا داخل ہونے کی جگہ

۲۳۰۳۔ كَرِيْمًا باعزّت، معزّز

۲۳۰۴۔ لَا تَتَمَنَّوْا مت آرزو کرو،
مت تمنّا کرو

۲۳۰۵۔ مَوَالِيَ وارث

۲۳۰۶۔ عَقَدَتْ عہد بندھے ہوئے

۲۳۰۷۔ اَيْمَانُكُمْ داہنے ہاتھ تمہارے

ع ۶

۲۳۰۸۔ قَوّٰمُوْنَ قائم رہنے والے،
منتظم

۲۳۰۹۔ صٰلِحٰتُ نیک عورتیں

۲۳۱۰۔ قٰنِتٰتٌ فرمانبردار عورتیں

۲۳۱۱۔ نُشُوْزَ بددماغی

۲۳۱۲۔ مَضَاجِعِ خوابگاہیں، لیٹنے کی جگہیں

۲۳۱۳۔ عَلِيًّا بُلند عَلِیٌّ اعلیٰ،
اوپر، زبردست

پارہ نمبر (۵)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۳۱۴	حَكَمًا	مُنصف، تصفیہ کرنے والا
۲۳۱۵	جَارٌ	پڑوسی
۲۳۱۶	جَارِ الْجُنُبِ	اجنبی پڑوسی، دُور کا پڑوسی
۲۳۱۷	اَلصَّاحِبِ بِالْجَنْبِ	کروٹ کا ساتھی، نزدیک، ہم مجلس
۲۳۱۸	اِبْنَ السَّبِيْلِ	راہ گیر، مُسافر
۲۳۱۹	مُخْتَالًا	اِترانے والا
۲۳۲۰	فَخُوْرًا	فخر کرنے والا، شیخی بگھارنے والا
۲۳۲۱	قَرِيْنًا	ہم نشین، قرین، ساتھی مصاحب
۲۳۲۲	مَاذَا	کیا ہو جاتا
۲۳۲۳	لَوْ	اگر
۲۳۲۴	مِثْقَالَ	بھر، وزن، برابر
۲۳۲۵	اِنْ	اگر
۲۳۲۶	تَكُ	ہو (تَكُ اصل میں تَكُنْ تھا)
۲۳۲۷	مِنْ لَّدُنْهُ	اُس کے پاس سے
۲۳۲۸	جِئْنَا	لائیں گے ہم

سُوْرَةُ النِّسَآء (۴)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۳۲۹	هٰٓؤُلَآءِ	یہ سب، ان سب
۲۳۳۰	تُسَوّٰى	برابر ہو جائے
۲۳۳۱	حَدِيْثًا	بات
		ع ۶ ۳
۲۳۳۲	لَا تَقْرَبُوْا	مت قریب جاؤ (ق ر ب)
۲۳۳۳	سُكٰرٰى	نشہ میں
۲۳۳۴	جُنُبًا	حالتِ جنابت میں
۲۳۳۵	عَابِرِىْ	گذرنے والا (مسافر)
۲۳۳۶	تَغْتَسِلُوْا	غسل کرلو، نہالو (غ س ل)
۲۳۳۷	مَرْضٰى	بیمار، مریض (واحد: مَرِيْضٌ)
۲۳۳۸	غَآئِطُ	قضائے حاجت، جائے ضرورت
۲۳۳۹	لٰمَسْتُمُ	صحبت کی ہو تم نے (چھونا)
۲۳۴۰	تَيَمَّمُوْا	تیمم کرلو (قصد کرنا)
۲۳۴۱	صَعِيْدًا	مٹی
۲۳۴۲	طَيِّبًا	پاک

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۲۴۳-	اِمْسَحُوْا	مسح کرلو، ہاتھ پھیر لو
۲۲۴۴-	وُجُوْہٌ	چہرہ (جمع)
۲۲۴۵-	عَفُوٌّ	معاف کرنے والا
۲۲۴۶-	یُحَرِّفُوْنَ	پھیر دیتے ہیں، تحریف کر دیتے ہیں
۲۲۴۷-	مَوَاضِعُ	جگہ، موضوع (مَوْضِعٌ کی جمع)
۲۲۴۸-	عَصَیْنَا	نہ مانا ہم نے یا نہیں مانتے ہم (نافرمانی کرنا)
۲۲۴۹-	اِسْمَعْ	سُن (فعل امر)
۲۲۵۰-	غَیْرَ مُسْمَعٍ	نہ سُنایا جائیو یہ ذو معنیٰ لفظ ہے، ایک معنیٰ تو اس کے یہ ہیں کہ آپ کے خلافِ مرضی کوئی بات آپ کو نہیں سُنائی جا سکتی۔ دوسرے معنیٰ یہ کہ تم اس قابل ہی نہیں ہو کہ کوئی تمہیں کچھ سنائے علاوہ اسکے ایک معنیٰ یہ بھی ہیں کہ تم بہرے ہو جاؤ۔ مخالفین قرآن نبیٔ اکرمؐ کے دورانِ تقریر میں کوئی بات سمجھنے کیلئے ٹھہرنے کو کہتے تو اِسْمَعْ کے ساتھ غَیْرَ مُسْمَعٍ بھی کہتے۔ یہ بات ٹھیک اسی طرح کی ہے جیسے رَاعِنَا کو موڑ دیکر رَاعِیْنَا کہنا
۲۲۵۱-	لَیًّا	پیچ دیکر، مروڑ دیکر
۲۲۵۲-	اَلْسِنَۃٌ	زبانیں (لِسَان: زبان)
۲۲۵۳-	طَعْنًا	عیب لگانا، طعنہ کرنا
۲۲۵۴-	اَقْوَمُ	بہت بہتر، بہت مضبوط، بہت سیدھا
۲۲۵۵-	نَطْمِسَ	ہم مٹا ڈالیں گے (ط م س)

نمبر شمار عربی اردو

۲۲۵۶۔ نَرُدَّ ہم پھیر دیں گے
(ر د د)

۲۲۵۷۔ اَدْبَار پیٹھ (دُبُرٌ: پیٹھ)

۲۲۵۸۔ اَصْحَابَ السَّبْتِ سنیچر والے، اُن کا قصہ سورہ اعراف میں مذکور ہے۔

۲۲۵۹۔ مَفْعُولاً کیا گیا، ہو کر رہے گا

۲۲۶۰۔ دُوْنَ ذَالِكَ سوا اس کے

۲۲۶۱۔ اِفْتَرٰی باندھ لیا، گڑھ لیا، جھوٹ موٹ کا

۲۲۶۲۔ فَتِيلاً تاگے برابر

ع

۲۲۶۳۔ جِبْتُ بے حقیقت، بے اصل جادو، فال گیری، ٹونے ٹوٹکے، شگون، مہورت اور دوسری وہمی چیزوں کیلئے استعمال کیا گیا ہے

۲۲۶۴۔ نَقِيرًا ذرا سا، تھوڑا

۲۲۶۵۔ نَضِجَتْ گل جائینگی، جل جائینگی

نمبر شمار عربی اردو

۲۲۶۶۔ جُلُودٌ چمڑہ، کھال (جِلْدٌ: کی جمع)

الربع

۲۲۶۷۔ اَبَدًا ہمیشہ

۲۲۶۸۔ ظِلًّا سایہ، چھاؤں

۲۲۶۹۔ ظَلِيلاً گھنی چھاؤں

۲۲۷۰۔ تُؤَدُّوا پہنچا دو

۲۲۷۱۔ نِعِمَّا بہت اچھی، خوب، نعمت سے بھرپور

۲۲۷۲۔ اُولِی الْاَمْرِ صاحبِ حکم

۲۲۷۳۔ تَاْوِيلاً انجام، خلاصہ

ع

۲۲۷۴۔ يَزْعُمُونَ دعویٰ کرتے ہیں
(ز ع م)

۲۲۷۵۔ يَتَحَاكَمُوا فیصلہ لیجائیں

۲۲۷۶۔ صُدُودًا ہٹ رہنا، پہلوتہی کرنا

۲۲۷۷۔ يَحْلِفُونَ حلف اٹھاتے ہیں، قسم کھاتے ہیں۔

۲۲۷۸۔ اِنْ نہیں (معنی اس لفظ کے "اگر" کے

نمبر شمار	عربی	اردو
		ہوتے ہیں لیکن اس کے بعد اِلَّا آنے سے معنیٰ ہونگے نہیں)
۲۳۷۹	تَوْفِیْقًا	موافقت، بھلائی
۲۳۸۰	اَعْرِضْ	اعراض کر
۲۳۸۱	عِظْ	نصیحت کر
۲۳۸۲	قَوْلًا بَلِیْغًا	بات پہنچی ہوئی
۲۳۸۳	فَلَا وَرَبِّكَ	پس قسم ہے تیرے رب کی (واؤ قسمیہ ہے)
۲۳۸۴	شَجَرَ	جھگڑا واقع ہوا
۲۳۸۵	حَرَجًا	تنگی
۲۳۸۶	قَضَیْتَ	فیصلہ کیا تو نے
۲۳۸۷	یُسَلِّمُوْا	مان لیں
۲۳۸۸	تَسْلِیْمًا	تابع فرمان بن کر
۲۳۸۹	تَثْبِیْتًا	ثابت رکھنے والا، پختہ کرنے والا۔
۲۳۹۰	صِدِّیْقِیْنَ	سچے لوگ
۲۳۹۱	رَفِیْقًا	دوست
	ع	
۲۳۹۲	خُذُوْا	لو
۲۳۹۳	حِذْرَ	بچاؤ کا سامان

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۳۹۴	اِنْفِرُوْا	نکلو (ن ف ر)
۲۳۹۵	ثُبَاتٍ	متفرّق، الگ الگ دستوں کی شکل میں
۲۳۹۶	یُبَطِّئَنَّ	ہٹتا ہے، دیر کرتا ہے
۲۳۹۷	تَبْطِئَةٌ	(مصدر) دیر کرنا
۲۳۹۸	عَلَیَّ	مجھ پر
۲۳۹۹	مَوَدَّةٌ	دوستی
۲۴۰۰	یٰلَیْتَنِیْ	اے کاش کہ میں
۲۴۰۱	فَوْزٌ	کامیابی
۲۴۰۲	یَشْرُوْنَ	بیچتے ہیں
۲۴۰۳	مَا لَكُمْ	کیا ہوا تم کو
۲۴۰۴	مُسْتَضْعَفِیْنَ	کمزور لوگ، ناتواں
۲۴۰۵	وِلْدَانُ	لڑکے
۲۴۰۶	اَهْلُهَا	رہنے والے ہیں
۲۴۰۷	مِنْ لَّدُنْكَ	اپنے نزدیک سے
۲۴۰۸	كَیْدٌ	تدبیر
	ع	
۲۴۰۹	كُفُّوْا	روک رکھو
۲۴۱۰	خَشْیَةٌ	ڈر، خوف
۲۴۱۱	لَوْلَا	کیوں نہیں

پارہ نمبر (۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۱۲	اَجَلٌ	وقت، مہلت
۲۴۱۳	فَتِیلًا	تاگے برابر
۲۴۱۴	اَیْنَمَا	جہاں کہیں بھی
۲۴۱۵	یُدْرِكْ	پالے گی (د ر ك)
۲۴۱۶	بُرُوْجٌ	قلعے
۲۴۱۷	مُشَیَّدَةٌ	بلند، مضبوط
۲۴۱۸	فَمَالِ	پس کیا ہُوا
۲۴۱۹	لَایَكَادُوْنَ	نہیں قریب ہوئے
۲۴۲۰	یَفْقَهُوْنَ	سمجھتے (مصدر: فِقْه)
۲۴۲۱	طَاعَةٌ	فرمانبرداری
۲۴۲۲	بَیَّتَ	رات کے وقت مشورہ کرنا
۲۴۲۳	یُبَیِّتُوْنَ	رات کو مشورہ کرتے ہیں، چھُپ کر
۲۴۲۴	یَتَدَبَّرُوْنَ	تدبیر کرتے ہیں غور کرتے ہیں
۲۴۲۵	لَوَجَدُوْا	البتہ پاتے وہ
۲۴۲۶	اَذَاعُوْا	پھیلاتے ہیں
۲۴۲۷	یَسْتَنْبِطُوْنَ	تحقیق کرتے ہیں

سُوْرَۃُ النِّسَآءِ (۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۲۸	حَرِّضْ	رغبت دلا (تحریضٌ رغبت دلانا)
۲۴۲۹	عَسٰی	قریب
۲۴۳۰	یَكُفَّ	روک دے گا
۲۴۳۱	اَشَدُّ	بہت سخت
۲۴۳۲	بَاْسُ	جنگ
۲۴۳۳	تَنْكِیْلًا	بند کرنے میں، سخت سزا دینے میں
۲۴۳۴	كِفْلٌ	حصہ
۲۴۳۵	تَحِیَّةٌ	دُعا سلام

النصف

ع ۱۱/۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۳۶	اَرْكَسَ	اُلٹا پھیر دیا
۲۴۳۷	یَصِلُوْنَ	ملتے ہیں
۲۴۳۸	حَصِرَتْ	رُک گئے، منقبض ہو گئے
۲۴۳۹	سَلَّطَ	مُسلّط کرنا

ع ۱۲/۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۴۰	تَحْرِیْرُ	آزاد کرنا
۲۴۴۱	رَقَبَةٌ	گردن

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۴۴۲	دِیَۃٌ	خون بہا
۲۴۴۳	مُسَلَّمَۃٌ	پورا دیا جائے، سپرد کیا جائے
۲۴۴۴	شَہْرَیْنِ	دو ماہ (شَہْرٌ: واحد)
۲۴۴۵	مُتَتَابِعَیْنِ	لگاتار، مسلسل
۲۴۴۶	مُتَعَمِّدًا	قصداً، جان بوجھ کر
۲۴۴۷	ضَرَبْتُمْ	چلو تم، سفر کرو تم
۲۴۴۸	اَلْقٰی	ڈالا، ملاقات کیا
۲۴۴۹	لَسْتَ	نہیں ہے تو
۲۴۵۰	عَرَضَ	اسباب
۲۴۵۱	مَغَانِمَ	غنیمتیں
۲۴۵۲	لَایَسْتَوِیْ	نہیں ہے برابر
۲۴۵۳	غَیْرُ اُولِی الضَّرَرِ	سوائے ضرر والے، علاوہ ضرر والوں کے، جنکو کوئی عذر نہ ہو

ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۴۵۴	تَوَفّٰی	وفات دی، جان قبض کی گئی
۲۴۵۵	فِیْمَا	کس چیز میں
۲۴۵۶	حِیْلَۃً	بہانہ، حیلہ، تدبیر
۲۴۵۷	مُرَاغَمًا	جگہ، بافراغت مکان
۲۴۵۸	دَرَکٌ	پانا
۲۴۵۹	وَقَعَ	ثابت ہوگیا۔ واقع ہوگیا

ع ۱۴

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۴۶۰	تَقْصُرُوْا	کم کرو، قصر کرو (ق ص ر)
۲۴۶۱	یَفْتِنَ	فتنہ میں ڈالے (ف ت ن)
۲۴۶۲	کُنْتَ	ہو تو، ہوا تو
۲۴۶۳	تَقُمْ	کھڑے ہوئے، قائم ہوئے
۲۴۶۴	اَسْلِحَۃٌ	ہتھیار (جمع: سِلَاح کی)
۲۴۶۵	تَاْتِ	آدے
۲۴۶۶	حِذْرٌ	بچاؤ کا سامان
۲۴۶۷	اَمْتِعَتِکُمْ	اسباب تمہارا
۲۴۶۸	مَیْلَۃً	جُھک جانا، آپڑنا، حملہ کرنا
۲۴۶۹	وَاحِدَۃً	یکبارگی
۲۴۷۰	مَطَرٌ	بارش
۲۴۷۱	اَنْ تَضَعُوْا	کہ رکھدو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۷۲	اِطْمَاْنَنْتُمْ	اطمینان پاؤ تم
۲۴۷۳	تَاْلَمُوْنَ	تم رنج اٹھا رہے ہو

(ا ل م)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۷۴	تَرْجُوْنَ	تم امیّد رکھتے ہو

ع ۱۵ ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۷۵	اَرٰی	دِکھانا
۲۴۷۶	خَآئِنِیْنَ	خیانت کرنیوالے
۲۴۷۷	خَصِیْمًا	جھگڑا کرنے والا، طرفداری کرنے والا
۲۴۷۸	لَا تُجَادِلْ	مت جدال کر
۲۴۷۹	یَخْتَانُوْنَ	خیانت کرتے ہیں
۲۴۸۰	خَوَّانًا	خیانت کرنے والا
۲۴۸۱	اَثِیْمًا	گنہ گار
۲۴۸۲	یَسْتَخْفُوْنَ	چھپتے ہیں
۲۴۸۳	یُبَیِّتُوْنَ	چوری چھپے مشورہ کرتے ہیں
۲۴۸۴	یَرْمِ	تہمت لگائے گا، پھینکے گا
۲۴۸۵	بَرِیْئًا	بے گناہ
۲۴۸۶	اِحْتَمَلَ	اُٹھالیا

ع ۱۶ ۸ ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۸۷	ھَمَّتْ	ارادہ کرلیا
۲۴۸۸	عَلَّمَ	سکھایا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۸۹	نَجْوٰی	سرگوشی، مجلس گفتگو کیلئے بیٹھنا
۲۴۹۰	یُشَاقِقْ	اِختلاف کرے گا
۲۴۹۱	نُصْلِهٖ	ہم اس کو داخل کریں گے۔

ع ۱۷ ۳ ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۴۹۲	مَادُوْنَ ذٰلِكَ	جو کچھ سوائے اسکے
۲۴۹۳	اِنٰثًا	دیویاں، زنانی چیز
۲۴۹۴	مَرِیْدًا	سرکش مردود
۲۴۹۵	یُبَتِّکُنَّ	تراشیں گے
۲۴۹۶	اٰذَانَ	کان (واحد: اُذُنٌ)
۲۴۹۷	اَنْعَامُ	چوپائے، مویشی (جمع نَعَمٌ کی)
۲۴۹۸	غُرُوْرًا	فریب، دھوکہ
۲۴۹۹	مَحِیْصًا	بھاگنے کی جگہ
۲۵۰۰	اَصْدَقُ	بہت سچا
۲۵۰۱	قِیْلًا	قول، بات، وعدہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۰۲	نَقِيْرًا	ذرا سا
۲۵۰۳	خَلِيْلًا	دوست
	ع ۱۸ / ۱۵	
۲۵۰۴	يَسْتَفْتُوْنَ	فتویٰ پوچھتے ہیں، حکم دریافت کرتے ہیں۔
۲۵۰۵	تَرْغَبُوْنَ	تم رغبت کرتے ہو
۲۵۰۶	بَعْلٌ	شوہر
۲۵۰۷	اُحْضِرَتْ	حاضر کی گئی
۲۵۰۸	اَلشُّحَّ	بخیل
۲۵۰۹	حَرَصْتُمْ	حرص کرو تم
۲۵۱۰	مُعَلَّقَةٌ	ادھر میں لٹکی ہوئی
۲۵۱۱	اِيَّاكُمْ	تم کو بھی
۲۵۱۲	حَمِيْدًا	تعریف کیا گیا
۲۵۱۳	يَاْتِ	(ب) لائے گا (آئے گا)
	ع ۱۹ / ۱۶	
۲۵۱۴	اَوْلٰى	بہتر، لائق تر، خیرخواہ
۲۵۱۵	اَلْهَوٰى	خواہش
۲۵۱۶	تَلْوٗا	پیچ بیانی کرو گے

نمبر شمار	عربی	اردو
		ہیر پھیر کر بات کرو گے
۲۵۱۷	اِزْدَادُوْا	زیادہ ہو گئے، آگے بڑھ گئے۔
۲۵۱۸	يَخُوْضُوْا	بات کریں، بحث کریں، حجّت بازی کرنا۔
۲۵۱۹	حَدِيْثٌ	بات (جمع: اَحَادِيث)
۲۵۲۰	يَتَرَبَّصُوْنَ	انتظار کرتے ہیں
۲۵۲۱	نَسْتَحْوِذْ	غالب آئے ہم، حفاظت کی ہم نے
۲۵۲۲	نَمْنَعْكُمْ	ہم نے بچا دیا تم کو (م ن ع)
	ع ۲۰ / ۱۷	
۲۵۲۳	كُسَالٰى	کاہلی سے کسمساتے ہوئے (کَسْلٌ) سُستی، کاہلی
۲۵۲۴	مُذَبْذَبِيْنَ	مذبذب، ڈگمگاتے ہوئے
۲۵۲۵	سُلْطَانٌ	غلبہ، حجّت
۲۵۲۶	سُلْطَانًا مُّبِيْنًا	حجّت صریحہ

پارہ نمبر (۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۲۷	اَلدَّرْكُ	درجہ
۲۵۲۸	اَسْفَلُ	بہت نیچا
۲۵۲۹	اَخْلَصُوْا	خالص کر لیا
۲۵۳۰	مَا یَفْعَلُ	کیا کرے گا

نوٹ

ایک لفظ مختلف شکلیں بدل کر آتا ہے۔ تب اس کی ہر شکل سے واقفیت طالب علم کو اچھی طرح ہو جائے، اِس سہولت کے پیشِ نظر اب تک جو الفاظ دیتے گئے ہیں، اُنھیں بار بار دہرایا بھی گیا ہے۔

(مرتّب)

سورۃ النساء (۴)

نمبر شمار	عربی	اردو

پارہ نمبر (۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۳۱	جَھْرٌ	پکار کر کہنا، صاف کھلم کھلا
۲۵۳۲	قَدِیْرًا	قدرت والا
۲۵۳۳	حَقًّا	پکے، سچے، یقینی
	ع ۲۱/۱	
۲۵۳۴	جَھْرَۃٌ	ظاہر
۲۵۳۵	صٰعِقَۃٌ	بجلی
۲۵۳۶	عَفَوْنَا	ہم نے معاف کیا
۲۵۳۷	لَا تَعْدُوْا	حد سے مت گزرو
۲۵۳۸	صَلَبُ	سولی دینا
۲۵۳۹	شُبِّہَ	شبہ ڈال دیا گیا
	(ش ب ہ)	
۲۵۴۰	مُؤْمِنُوْنَ	دینے والے
	ع ۲۲/۲	
۲۵۴۱	زَبُوْرُ	وہ کتاب اللہ جو حضرت داؤد ؑ

پارہ نمبر (۶)

نمبر شمار عربی اُردو

پر نازل کی گئی۔

۲۵۴۲۔ قَصَصْنَا ہم نے بیان کیا (ق ص ص)

۲۵۴۳۔ تَكْلِيمًا بات کرنا

۲۵۴۴۔ مُبَشِّرِيْنَ خوشخبری سُنانیوالے

۲۵۴۵۔ مُنْذِرِيْنَ ڈر، خوف سُنانے والے، ڈرانیوالے

۲۵۴۶۔ حُجَّةٌ عذر

۲۵۴۷۔ طَرِيْقٌ راہ

۲۵۴۸۔ يَسِيْرًا آسان

۲۵۴۹۔ لَا تَغْلُوْا غلو مت کرو

۲۵۵۰۔ كَلِمَةٌ فرمان، حکم

۲۵۵۱۔ اَلْقٰى ڈالدیا، پہنچا دیا

۲۵۵۲۔ ثَلٰثَةٌ تین ۳

۲۵۵۳۔ اِنْتَهُوْا باز آجاؤ، رُک جاؤ

ع ۲۳/۳

۲۵۵۴۔ لَنْ يَّسْتَنْكِفَ نہ انکار کرے گا (ن ك ف)

۲۵۵۵۔ اِسْتِنْكَافٌ (مصدر) انکار کرنا، عار کرنا

۲۵۵۶۔ بُرْهَانٌ دلیل

سُورۃُ المائدہ (۵)

نمبر شمار عربی اُردو

۲۵۵۷۔ يَسْتَفْتُوْنَ سوال پوچھتے ہیں

۲۵۵۸۔ ثُلُثَانِ دو تہائی (ثُلُثٌ ایک تہائی)

ع ۲۴/۴

سُوْرَۃُ الْمَآئِدَہ (۵)

۲۵۵۹۔ عُقُوْدٌ عہد (واحد: عُقْدٌ)

۲۵۶۰۔ بَهِيْمَةٌ چرنیوالے جانور، چوپائے۔

۲۵۶۱۔ اَنْعَامٌ چوپائے، مویشی

۲۵۶۲۔ غَيْرَ مُحِلِّي نہیں حلال، یعنی حلال نہ سمجھو

۲۵۶۳۔ صَيْدٌ شکار

۲۵۶۴۔ حُرُمٌ حالتِ احرام میں (احرام ایک تہبند اور ایک چادر بغیر سلی ہوئی، جو حج کے ایام میں حاجی لوگ پہنتے ہیں)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۶۵۔	لَا تُحِلُّوْا	نہ حلال سمجھو، یعنی اللہ تعالیٰ کی نشانیوں کی بے حرمتی کرنا حلال نہ سمجھو۔
۲۵۶۶۔	شَعَائِرُ	نشانیاں
۲۵۶۷۔	اَلشَّهْرُ الْحَرَامُ	محترم مہینہ، ادب کے لائق مہینہ
۲۵۶۸۔	اَلْهَدْیَ	قربانی کا جانور
۲۵۶۹۔	قَلَائِد	قربانی کے وہ جانور جن کے گلے میں بطور نذرِ خداوندی کی علامت کے پٹے ڈالے گئے ہوں جمع ہے قِلَادَۃٌ کی۔
۲۵۷۰۔	آمِّیْنَ	قصد کرنے والے
۲۵۷۱۔	اَلْبَیْتُ الْحَرَامُ	محترم گھر، بیت اللہ شریف
۲۵۷۲۔	حَلَلْتُمْ	حلال ہو تم، یعنی حالتِ احرام سے باہر آجاؤ۔
۲۵۷۳۔	اِصْطَادُوْا	شکار کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۷۴	اِصْطَادَ	شکار کیا (ص ی د)
۲۵۷۵۔	لَا یَجْرِمَنَّکُمْ	ہرگز نہ آمادہ کرتے تمکو
۲۵۷۶۔	شَنَاٰنُ	دُشمنی، بُغض
۲۵۷۷۔	تَعَاوَنُوْا	تعاون کرو، مدد کرو
۲۵۷۸۔	عُدْوَانٌ	زیادتی، ظلم

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۷۹۔	مَیْتَةٌ	مُردار
۲۵۸۰۔	دَمٌ	خون
۲۵۸۱۔	لَحْمٌ	گوشت
۲۵۸۲۔	خِنْزِیْرٌ	سؤر
۲۵۸۳۔	اُهِلَّ	پُکارا جائے، نامزد کیا جائے۔
۲۵۸۴۔	مُنْخَنِقَةٌ	ایسا جانور جو گلا گھونٹنے سے مر گیا ہو
۲۵۸۵۔	مَوْقُوْذَةٌ	ایسا جانور جو کسی ضرب یا لاٹھی مارنے سے مر گیا ہو۔
۲۵۸۶۔	مُتَرَدِّيَةٌ	ایسا جانور جو کسی اونچی جگہ سے گر کر مر گیا ہو

پارہ نمبر (۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۸۷۔	نَطِیحَۃُ	ایسا جانور جو کسی ٹکّر سے یا سینگ مارنے سے مر گیا ہو
۲۵۸۸۔	اَلسَّبُعُ	درندہ
۲۵۸۹۔	ذَکَّیْتُمْ	پاک کرلو تم، ذبح کرلو تم
۲۵۹۰۔	ذُبِحَ	ذبح کیا جائے
۲۵۹۱۔	نُصُبُ	پرستش گاہ، آستانے، تھان
۲۵۹۲۔	تَسْتَقْسِمُوْا	قسمت معلوم کرو
۲۵۹۳۔	اَزْلَامُ	قسمت معلوم کرنے کے پانسے، سٹّہ لاٹری وغیرہ جاہلیت جدیدہ کی پیداوار بھی اسی لفظ کے ہم معنیٰ ہیں۔
۲۵۹۴۔	یَئِسَ	مایوس ہو گئے
۲۵۹۵۔	اُضْطُرَّ	بے بس ہوا
۲۵۹۶۔	مَخْمَصَۃٌ	بھوک
۲۵۹۷۔	مُتَجَانِفٌ	جھکنے والا، مائل ہونے والا

سُورۃُ المائدۃ (۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۵۹۸۔	جَوَارِحُ	زخم دینے والے
۲۵۹۹۔	مُکَلِّبِیْنَ	شکار کی تعلیم لئے ہوئے شکاری جانور۔
۲۶۰۰۔	اَمْسَکْنَ	روکے رکھیں
۲۶۰۱۔	مُحْصَنٰتٍ	پاکدامن عورتیں
۲۶۰۲۔	مُتَّخِذِیْٓ	پکڑنے والے (مُتَّخِذِیْنَ تھا، مضاف ہونیکی وجہ سے ن گر گیا)
		ع ۵
۲۶۰۳۔	قُمْتُمْ	کھڑے ہو تم، اُٹھو تم
۲۶۰۴۔	اَیْدِیَ	دونوں ہاتھ
۲۶۰۵۔	مَرَافِقُ	کہنیاں
۲۶۰۶۔	رُءُوْسُ	سر (جمع)
۲۶۰۷۔	اَرْجُلُ	پیر (رِجْلُ: واحد)
۲۶۰۸۔	کَعْبَیْنِ	دونوں ٹخنے
۲۶۰۹۔	جُنُبًا	حالتِ جنابت
۲۶۱۰۔	غَائِطُ	جائے استنجا
۲۶۱۱۔	لٰمَسْتُمُ	صحبت کی ہو تم نے
۲۶۱۲۔	وَاثَقَ	قول لیا ہے اس نے

پارہ نمبر (۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۱۳	جَحِیْمٌ	آگ کا ڈھیر
۲۶۱۴	ھَمَّ	قصد کیا
۲۶۱۵	یَبْسُطُوْا	دراز کریں
۲۶۱۶	کَفَّ	بند کر دیا (روک دیا)

ع ۶/۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۱۷	اِثْنَیْ عَشَرَ	بارہ ۱۲
۲۶۱۸	نَقِیْبًا	سردار
۲۶۱۹	عَزَّرْتُمُوْا	قوت سے ساتھ دو
۲۶۲۰	نَقْضٌ	توڑنا
۲۶۲۱	لَا تَزَالُ	نہیں فرصت پائیگا تو
۶۶۲۲	تَطَّلِعُ	اطلاع پاتا رہے گا
۲۶۲۳	اِصْفَحْ	درگذر کر
۲۶۲۴	اَغْرَیْنَا	لگا دی ہم نے
۲۶۲۵	سَوْفَ	جلدی، عنقریب
۲۶۲۶	یَصْنَعُوْنَ	کرتے ہیں وہ
۲۶۲۷	سُبُلٌ	راہیں (واحد: سَبِیْلٌ)
۲۶۲۸	سَلٰمٌ	سلامتی
۲۶۲۹	مَنْ یَّمْلِكُ	کون اختیار رکھتا ہے؟
۲۶۳۰	یُهْلِكَ	ہلاک کرے وہ

سورۃ المائدہ (۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۳۱	نَحْنُ	ہم
۲۶۳۲	اَبْنَآءُ	(اَبْنُوْءُ) بیٹے (اِبْنٌ کی جمع)
۲۶۳۳	اَحِبَّآؤُ	بہت محبوب
۲۶۳۴	فَلِمَ	پس کیوں
۲۶۳۵	بَشَرٌ	آدمی
۲۶۳۶	فَتْرَةٌ	سلسلہ موقوف، توڑا پڑے پیچھے، دو پیغمبروں کے بیچ کا زمانہ جب کہ کوئی نبی موجود نہ ہو۔

ع ۳/۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۶۳۷	لَمْ یُؤْتِ	نہیں دیا گیا
۲۶۳۸	مُقَدَّسٌ	پاک
۲۶۳۹	لَا تَرْتَدُّوْا	مت الٹے پاؤں پھر جاؤ
۲۶۴۰	تَنْقَلِبُوْا	پلٹ جاؤ گے تم
۲۶۴۱	جَبَّارِیْنَ	زبردست
۲۶۴۲	رَجُلٰنِ	دو آدمی
۲۶۴۳	اَلْبَابُ	دروازہ باب
۲۶۴۴	اَبَدًا	کبھی بھی ہمیشہ ہمیشہ

پارہ نمبر (٦)

نمبر شمار	عربی	اردو
٢٦٤٥۔	مَادَامُوْا	جبتک وہ رہیں گے
٢٦٤٦۔	اِذْهَبْ	توجا
٢٦٤٧۔	قَاتِلَا	لڑو تم دونوں
٢٦٤٨۔	هٰهُنَا	اسی جگہ پر
٢٦٤٩۔	لَا اَمْلِكُ	نہیں میں اختیار رکھتا
٢٦٥٠۔	نَفْسِیْ	میری جان
٢٦٥١۔	اَخِیْ	میرا بھائی
٢٦٥٢۔	اُفْرُقْ	جدائی ڈال، فیصلہ کر
٢٦٥٣۔	مُحَرَّمَةٌ	حرام کی گئی
٢٦٥٤۔	اَرْبَعِیْنَ	چالیس
٢٦٥٥۔	سَنَةٌ	سال
٢٦٥٦۔	يَتِيْهُوْنَ	سرگرداں پھرینگے، مارے مارے پھرینگے
٢٦٥٧۔	لَا تَاْسَ	مت غم کر، مت افسوس کر، ع
٢٦٥٨۔	وَاتْلُ	اور تلاوت کر،
٢٦٥٩۔	نَبَاً	خبر (جمع اَنْبَاءٌ)

سورۃ المائدۃ (٥)

نمبر شمار	عربی	اردو
٢٦٦٠۔	اِبْنَیْ	دو بیٹے
٢٦٦١۔	قَرَّبَا	پیش کی انھوں نے
٢٦٦٢۔	قُرْبَانًا	قربانی، نیاز
٢٦٦٣۔	تُقُبِّلَ	قبول کرلی گئی

النّصف

نمبر شمار	عربی	اردو
٢٦٦٤۔	بَسَطْتَّ	دراز کرے گا تو
٢٦٦٥۔	اِلَیَّ	طرف میری
٢٦٦٦۔	يَدَكَ	تیرا ہاتھ
٢٦٦٧۔	بَاسِطٌ	دراز کرنے والا
٢٦٦٨۔	تَبُوْءَ	مستحق ہوجائیگا تو
٢٦٦٩۔	تَكُوْنَ	ہوجائے
٢٦٧٠۔	طَوَّعَتْ	رغبت دلائی
٢٦٧١۔	اَصْبَحَ	ہوگیا
٢٦٧٢۔	بَعَثَ	بھیجا
٢٦٧٣۔	غُرَابٌ	کوّا
٢٦٧٤۔	يَبْحَثُ	کریدتا ہے
٢٦٧٥۔	يُوَارِیْ	چھپائے، ڈھانک دے
٢٦٧٦۔	سَوْاَةٌ	لاش
٢٦٧٧۔	يٰوَيْلَتٰی	افسوس میری حالت پر

پارہ نمبر (۶)

نمبر شمار عربی اردو

۲۶۷۸۔ اَعَجَزۡتُ عاجز ہوا مَیں
۲۶۷۹۔ اَکُوۡنَ ہو جاؤں مَیں
۲۶۸۰۔ اُوَارِیَ چھپاؤں میں
۲۶۸۱۔ نَادِمِیۡنَ پشیمان (جمع) نادِم
۲۶۸۲۔ اَجۡلِ ذَالِكَ اِسی واسطے
۲۶۸۳۔ کَاَنَّمَا جیسا کہ
۲۶۸۴۔ مُسۡرِفُوۡنَ زیادتی کرنیوالے
۲۶۸۵۔ يُحَارِبُوۡنَ لڑتے ہیں
(ح، ر، ب)
۲۶۸۶۔ يَسۡعَوۡنَ کوشش کرتے ہیں
۲۶۸۷۔ يُصَلَّبُوۡنَ سُولی دیئے جائیں
۲۶۸۸۔ تُقَطَّعَ کاٹ دیئے جائیں
(ق ط ع)
۲۶۸۹۔ خِلَافٌ مخالف جانب
۲۶۹۰۔ يُنۡفَوۡا نکال دیئے جائیں
۲۶۹۱۔ تَقۡدِرُوۡا تم قدرت پاؤ
ع ۵
۲۶۹۲۔ وَسِيۡلَةَ قرب
۲۶۹۳۔ سَارِقُ چوری کرنے والا
۲۶۹۴۔ سَارِقَةُ چوری کرنے والی

سورۃ المائدہ (۵)

نمبر شمار عربی اردو

۲۶۹۵۔ نَکَالًا عبرت
۲۶۹۶۔ اَفۡوَاهٌ منہ (جمع)
۲۶۹۷۔ سَمّٰعُوۡنَ جاسوسی کے لئے سننے والے
۲۶۹۸۔ اٰخَرِيۡنَ دوسرے
۲۶۹۹ اَکّٰلُوۡنَ خوب ڈٹ کر کھانیوالے
۲۷۰۰۔ سُحۡتٌ مال حرام
۲۷۰۱۔ يُحَكِّمُوۡنَ فیصلہ چاہتے ہیں
ع ۶
۲۷۰۲۔ اَحۡبَارٌ علماء
۲۷۰۳۔ عَيۡنٌ آنکھ
۲۷۰۴۔ اَنۡفٌ ناک
۲۷۰۵۔ اُذُنٌ کان
۲۷۰۶۔ سِنٌّ دانت
۲۷۰۷۔ جُرُوۡحٌ زخم (جمع)
۲۷۰۸۔ قِصَاصٌ بدلہ
۲۷۰۹۔ كَفَّارَةٌ گناہ کا کفارہ، یا گناہ اُتارنا۔
۲۷۱۰۔ قَفَّيۡنَا پیچھے لائے ہم
۲۷۱۱۔ اٰثَارٌ نشان، پیچھے
۲۷۱۲۔ مُهَيۡمِنًا نگہبان

پارہ نمبر (۶)

نمبر شمار عربی	اُردو
۲۷۱۳۔ شِرْعَۃً	شریعت
۲۷۱۴۔ مِنْھَاجًا	راہِ عمل
۲۷۱۵۔ خَیْرٰتُ	بھلے کام، بہتر کام

ع ۱۱

۲۷۱۶۔ یَتَوَلَّ	دوست رکھے گا
۲۷۱۷۔ دَآئِرَۃٌ	گردش، چکّر
۲۷۱۸۔ اَقْسَمُوْا	قسم کھائی اُنھوں نے
۲۷۱۹۔ جَھْدَ	سخت
۲۷۲۰۔ اَیْمَانِھِمْ	قسمیں اُنکی

الثلثۃ

۲۷۲۱۔ یَرْتَدَّ	پھر جائے گا
۲۷۲۲۔ اَذِلَّۃٍ	نرمی کرنے والے
۲۷۲۳۔ اَعِزَّۃٍ	سخت
۲۷۲۴۔ لَوْمَۃَ	ملامت کرنا
۲۷۲۵۔ لَآئِمٍ	ملامت کرنے والا
۲۷۲۶۔ حِزْبُ	گروہ، جماعت

(جمع: اَحْزَابٌ)

ع ۱۲

۲۷۲۷۔ لَعِبًا	کھیل
۲۷۲۸۔ نَادَیْتُمْ	پکارتے ہو تم
۲۷۲۹۔ تَنْقِمُوْنَ	تم عیب پاتے ہو

سُورۃُ المائدۃ (۵)

نمبر شمار عربی	اُردو
۲۷۳۰۔ ھَلْ اُنَبِّئُکُمْ	کیا خبردوں میں تمکو

(ن ب ۶)

۲۷۳۱۔ مَثُوْبَۃً	جزا، ثواب
۲۷۳۲۔ قِرَدَۃً	بندر

قِرْدٌ: بندر (واحد)

۲۷۳۳۔ خَنَازِیْرَ	سوّر (جمع)
۲۷۳۴۔ شَرٌّ مَّکَانًا	بُرا ٹھکانہ
۲۷۳۵۔ اَضَلُّ	بہت بہکے، گمراہ
۲۷۳۶ لَوْلَا	کیوں نہیں
۲۷۳۷۔ رَبّٰنِیُّوْنَ	درویش لوگ
۲۷۳۸۔ اَحْبَارُ	علماء لوگ
۲۷۳۹۔ مَغْلُوْلَۃٌ	تنگ ہوئے، بندھ گئے۔
۲۷۴۰۔ غُلَّتْ	تنگ کردیئے گئے، باندھ دیئے گئے۔
۲۷۴۱۔ مَبْسُوْطَتٰنِ	کھلے ہوتے، کُشادہ
۲۷۴۲۔ اَلْقَیْنَا	ڈالدیا ہم نے
۲۷۴۳۔ اَوْقَدُوْا	سُلگاتے ہیں
۲۷۴۴۔ حَرْبٌ	لڑائی
۲۷۴۵۔ اَطْفَاَ	بجھا دیتا ہے
۲۷۴۶۔ کَفَّرْنَا	دُور کردیتے ہیں ہم

نمبر شمار	عربی	اردو
		معاف کر دیتے ہیں ہم
۲۷۴۷-	مُقْتَصِدَةٌ	بیچ کی راہ والی
۲۷۴۸-	سَآءَ	خراب، بُرا
	ع ۹/۱۳	
۲۷۴۹-	يَعْصِمُ	بچائے گا (مصدر: عِصْمَةٌ)
۲۷۵۰-	لَسْتُمْ	نہیں ہو تم
۲۷۵۱-	تُقِيمُوا	قائم کرو تم
۲۷۵۲-	لَا تَأْسَ	مت غم کر
۲۷۵۳-	هَادُوا	یہودی ہو گئے
۲۷۵۴-	صَابِئُونَ	ستارہ پرست (فرقہ صابی)
۲۷۵۵-	لَا تَهْوٰی	نہیں چاہتے تھے
۲۷۵۶-	حَسِبُوا	گمان کیا انھوں نے
۲۷۵۷-	عَمُوا	اندھے ہوئے
۲۷۵۸-	صَمُّوا	بہرے ہوئے
۲۷۵۹-	ثَالِثُ ثَلٰثَةٍ	تیسرا تین میں کا، یا تین میں سے ایک
۲۷۶۰-	صِدِّيقَةٌ	بہت سچی عورت ولی صفت خاتون
۲۷۶۱-	كَانَا يَأْكُلَانِ	دونوں کھاتے تھے

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۶۲-	اُنْظُرْ	دیکھ
۲۷۶۳-	يُؤْفَكُونَ	اُلٹے گرائے جا رہے ہیں
	ع ۱۰/۱۴	
۲۷۶۴-	لُعِنَ	لعنت کی گئی (فعل مجہول)
۲۷۶۵-	عَلٰی لِسَانِ	زبان سے
۲۷۶۶-	عَصَوْا	نافرمانی کی
۲۷۶۷-	يَعْتَدُونَ	حد سے نکل گئے تھے
۲۷۶۸-	اِعْتِدَاءٌ	حد سے نکلنا
۲۷۶۹-	لَا يَتَنَاهَوْنَ	نہیں منع کرتے تھے
۲۷۷۰-	لَبِئْسَ	البتہ بُرا، بہت بُرا۔
۲۷۷۱-	تَرٰی	دیکھے گا تو
۲۷۷۲-	يَتَوَلَّوْنَ	دوستی کرتے ہیں
۲۷۷۳-	قَدَّمَتْ	آگے بھیجا
۲۷۷۴-	سَخِطَ	ناراض ہوا
۲۷۷۵-	لَتَجِدَنَّ	البتہ پائے تو
۲۷۷۶-	مَوَدَّةٌ	دوستی، چاہت
۲۷۷۷-	قِسِّيسِينَ	پڑھے لکھے لوگ
۲۷۷۸-	رُهْبَانًا	درویش لوگ

نمبر شمار	عربی	اردو

پارہ نمبر (۷)

۲۷۷۹-	سَمِعُوْا	سنتے ہیں
۲۷۸۰-	اَعْیُنُہُمْ	آنکھیں اُن کی
۲۷۸۱-	تَفِیْضُ	بہتی ہیں (ف ی ض)
۲۷۸۱ (الف)-	دَمْعٌ	آنسو (دُمُوع جمع ہے)
۲۷۸۲-	اَثَابَ	ثواب دیا، بدلہ دیا

ع

۲۷۸۳-	لَا تُحَرِّمُوْا	مت حرام کرو، مت حرام سمجھو۔
۲۷۸۴-	طَیِّبٰتٌ	پاکیزہ چیزیں
۲۷۸۵-	لَغْوٌ	بیکار
۲۷۸۶-	اَیْمَانٌ	قسمیں
۲۷۸۷-	عَقَّدْتُّمْ	گرہ باندھی تم نے، مضبوط باندھا
۲۷۸۸-	اِطْعَامٌ	کھلادینا

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۷۸۹-	اَوْسَطُ	بیچ کا
۲۷۹۰-	حَلَفْتُمْ	حلف، قسم کھاؤ تم
۲۷۹۱	اَنْصَابٌ	تھان، آستانے، بُت
۲۷۹۲-	رِجْسٌ	گندی، ناپاک
۲۷۹۳-	یُوْقِعَ	ڈالدے گا، واقع کرے گا
۲۷۹۴-	ھَلْ	کیا
۲۷۹۵-	مُنْتَھُوْنَ	باز آجانیوالے رُک جانیوالے

ع ۲

۲۷۹۶-	تَوَلَّیْتُمْ	پھر جاؤ تم
۲۷۹۷-	صَیْدٌ	شکار
۲۷۹۸-	تَنَالُ	پہنچے گا
۲۷۹۹-	رِمَاحٌ	نیزے
۲۸۰۰-	نَعَمٌ	جانور، چوپایہ
۲۸۰۱-	ذَوَا عَدْلٍ	دو انصاف والے آدمی
۲۸۰۲-	بَالِغَ الْکَعْبَۃِ	پہنچایا جائے کعبہ تک
۲۸۰۳-	وَبَالٌ	وبال، شامت

پارہ نمبر (۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۸۰۴	عَادَ	پھر سے کیا
۲۸۰۵	سَیَّارَۃٌ	مسافر (قافلہ)
۲۸۰۶	صَیْدُ الْبَرِّ	شکار خشکی کا
۲۸۰۷	اَلْبَیْتُ الْحَرَامُ	احترام کے لائق گھر
	ع ۱۳ ۳	
۲۸۰۸	بَحِیْرَۃٌ	کان پھاڑ کر چھوڑ دیئے جانے والا جانور
۲۸۰۹	سَائِبَۃٌ	سانڈ، جو غیر اللہ کی نیاز پر چھوڑا جاتے
۲۸۱۰	وَصِیْلَۃٌ	ایسی اونٹنی، جو ایک مادہ جننے کے بعد دوسری بار بھی مادہ جنے، یعنی مادہ ملائے مشرکین کا طریقہ تھا کہ ایسی اونٹنی کو غیر اللہ کے نام پر چھوڑ دیتے تھے
۲۸۱۱	حَامٍ	دس بچے جنا دینے والا اونٹ
۲۸۱۲	حَسْبُنَا	کافی ہے ہم کو
۲۸۱۳	وَجَدْنَا	پایا ہم نے

سورۃ المائدہ (۵)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۸۱۴	اِثْنٰنِ	دو
۲۸۱۵	تَحْبِسُوْنَ	روک لو گے
۲۸۱۶	اِرْتَبْتُمْ	شک میں پڑو تم
۲۸۱۷	اٰثِمِیْنَ	گنہ گار لوگ
۲۸۱۸	عُثِرَ	اطلاع پائی جائے
۲۸۱۹	اِسْتَحَقَّا	مستحق ہوئے وہ دونوں
۲۸۲۰	اَوْلَیٰنِ	قریب کے لوگ
۲۸۲۱	اَدْنٰی	بہت نزدیک
۲۸۲۲	تُرَدَّ	دُور کر دی جائینگی، رد کر دی جائینگی
	ع ۱۴ ۴	
۲۸۲۳	مَاذَا	کیا
۲۸۲۴	اُجِبْتُمْ	جواب دیئے گئے تم
۲۸۲۵	مَهْدٌ	گہوارہ، بچپن
۲۸۲۶	کَهْلًا	ادھیڑ عمر
۲۸۲۷	طِیْنٌ	مٹی
۲۸۲۸	کَهَیْئَةِ	جیسے کہ صورت
۲۸۲۹	تَنْفُخُ	تو پھونکتا (تھا)
۲۸۳۰	تُبْرِئُ	تو اچھا کر دیتا (تھا)

پارہ نمبر (۷)

نمبر شمار عربی اردو

۲۸۳۱- اَکْمَہَ مادرزاد اندھے کو

۲۸۳۲- اَبْرَصَ کوڑھی کو

۲۸۳۳- کَفَفْتُ روک دیا میں نے

۲۸۳۴- مَآئِدَۃٌ کھانے کا دسترخوان

الربع

ع ۱۵ / ۵

۲۸۳۵- مَاقُلْتُ نہیں کہا میں نے

۲۸۳۶- مَادُمْتُ جبتک رہا میں

۲۸۳۷- رَقِیْبُ نگہبان

۲۸۳۸- فَوْزُ کامیابی

ع ۶ / ۶

سُوْرَۃُ الْاَنْعَامِ (۶)

۲۸۳۹- یَعْدِلُوْنَ برابر ٹھہراتے ہیں

۲۸۴۰- اَجَلٌ مُّسَمًّی وقت مقرر

۲۸۴۱- تَمْتَرُوْنَ تم شک کرتے ہو

۲۸۴۲- مُعْرِضِیْنَ اعراض کرنیوالے

سُوْرَۃُ الْاَنْعَامِ (۶)

نمبر شمار عربی اردو

تغافل کرنیوالے

۲۸۴۳- سَوْفَ عنقریب، جلد

۲۸۴۴- اَنْبٰٓؤُا خبریں

۲۸۴۵- قَرْنٌ زمانہ، ایک زمانہ ایک وقت کے لوگ (جمع قُرُوْنٌ)

۲۸۴۶- مَکَّنَّا ہم نے طاقت دی

۲۸۴۷- مَکَّنَ ٹھکانہ دینا، متمکن کرنا، طاقت دینا، جما دینا، جگہ دینا

۲۸۴۸- مِدْرَارًا زور کی بارش

۲۸۴۹- اَنْھٰرُ نہریں

۲۸۵۰- ذُنُوْبٌ گناہ

۲۸۵۱- اَنْشَاْنَا اُٹھایا ہم نے، پیدا کیا ہم نے

۲۸۵۲- قِرْطَاسٌ کاغذ

۲۸۵۳- لَمْسٌ چھونا

۲۸۵۴- مَلَکٌ فرشتہ (جمع: مَلٰٓئِکَۃٌ)

۲۸۵۵- لَبَسْنَا شبہ ڈالتے ہیں

۲۸۵۶- یَلْبِسُوْنَ شبہ کرتے ہیں

پارہ نمبر (۷)

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۸۵۷	حَاقَ	گھیرلیا
۲۸۵۸	سَخِرُوْا	مسخری کی انھوں نے
۲۸۵۹	سَخِرَ	ٹھٹھا کرنا، مسخری کرنا
	ع	
۲۸۶۰	سِیْرُوْا	سیر کرو
۲۸۶۱	عَاقِبَۃُ	انجام
۲۸۶۲	مُکَذِّبِیْنَ	جھٹلانے والے
۲۸۶۳	لِمَنْ	کس کے لئے
۲۸۶۴	سَکَنَ	بستا ہے، رہتا ہے
۲۸۶۵	فَاطِرٌ	بنانے والا
۲۸۶۶	یُطْعِمُ	کھلاتا ہے
۲۸۶۷	لَا یُطْعَمُ	کھلایا نہیں جاتا
۲۸۶۸	اُمِرْتُ	حکم دیا گیا ہیں
۲۸۶۹	یُصْرَفْ	پھیرا جائے
۲۸۷۰	یَوْمَئِذٍ	اُس دن
۲۸۷۱	کَاشِفٌ	کھولنے والا، دُور کرنے والا
۲۸۷۲	قَاہِرٌ	قابو یافتہ، زبردست
۲۸۷۳	فَوْقَ	اوپر
۲۸۷۴	اَیُّ	کونسی
	ع ۲ ۸	

سُورۃ الانعام (۶)

نمبرشمار	عربی	اردو
۲۸۷۵	اِفْتَرٰی	جھوٹ باندھ لیا
۲۸۷۶	اَیْنَ	کہاں
۲۸۷۷	تَزْعُمُوْنَ	تم زعم کرتے تھے، دعویٰ کرتے تھے
۲۸۷۸	لَمْ تَکُنْ	نہ ہوگی
۲۸۷۹	فِتْنَتُہُمْ	فتنہ بازی انکی، بہانہ بازی انکی
۲۸۸۰	وَاللّٰہِ	قسم اللہ کی
۲۸۸۱	مَا کُنَّا	نہ تھے ہم
۲۸۸۲	یَسْتَمِعُ	کان دھرتا ہے
۲۸۸۳	اَکِنَّۃً	حجاب، آڑ
۲۸۸۴	فِقْہُ	سمجھنا
۲۸۸۵	وَقْرًا	بوجھ
۲۸۸۶	یُجَادِلُوْنَ	جھگڑتے ہیں، جدال کرتے ہیں
۲۸۸۷	اَسَاطِیْرُ	کہانیاں
۲۸۸۸	اَوَّلِیْنَ	پہلے لوگ
۲۸۸۹	یَنْہَوْنَ	منع کرتے ہیں
۲۸۹۰	یَنْئَوْنَ	رُکے رہتے ہیں (دُور رہتے ہیں)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۹۱	وُقِفُوْا	کھڑے کئے جائینگے
۲۸۹۲	یٰلَیْتَنَا	اے کاش کہ ہم
۲۸۹۳	نُرَدُّ	ہم پھیر دیئے جائیں
۲۸۹۴	نَکُوْنَ	ہو جائیں ہم
۲۸۹۵	بَدَا	ظاہر ہو گیا
۲۸۹۶	لَعَادُوْا	البتہ وہی کرتے پھر سے
۲۸۹۷	مَبْعُوْثِیْنَ	اٹھائے جانیوالے پھر سے
۲۸۹۸	اَلَیْسَ	کیا نہیں ہے

ع ۳ ۱۰ ۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۸۹۹	سَاعَۃٌ	قیامت
۲۹۰۰	بَغْتَۃً	اچانک
۲۹۰۱	یٰحَسْرَتَنَا	ہائے افسوس ہم پر
۲۹۰۲	فَرَّطْنَا	تقصیر کی ہم نے، لاپرواہی کی ہم نے
۲۹۰۳	یَحْمِلُوْنَ	اٹھاتے ہیں
۲۹۰۴	اَوْزَارُ	بوجھ (وِزْرٌ کی جمع)
۲۹۰۵	ظُهُوْرُ	پیٹھ (جمع)
۲۹۰۶	مَا یَزِرُوْنَ	جو کچھ اٹھا رہے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۰۷	لَهْوٌ	مشغلہ، جی بہلانا
۲۹۰۸	یَجْحَدُوْنَ	انکار کرتے ہیں
۲۹۰۹	کَبُرَ	بھاری ہوا
۲۹۱۰	اِسْتَطَعْتَ	ہو سکے تجھ سے
۲۹۱۱	تَبْتَغِیَ	ڈھونڈے تو
۲۹۱۲	نَفَقًا	سرنگ
۲۹۱۳	سُلَّمًا	سیڑھی

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۱۴	دَآبَّۃٌ	جاندار
۲۹۱۵	طَائِرٌ	(طَیْرٌ) پرندہ
۲۹۱۶	یَطِیْرُ	اُڑتا ہے
۲۹۱۷	جَنَاحَیْہِ	اپنے بازو پر
۲۹۱۸	اُمَمٌ	اُمتیں (واحد: اُمَّۃٌ)
۲۹۱۹	مَنْ یَّشَاِ اللّٰہُ	جیسے اللہ چاہے
۲۹۲۰	اِیَّاہُ	اسی کو
۲۹۲۱	یَکْشِفُ	دُور کر دیتا ہے

ع ۴ ۱۱ ۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۲۲	یَتَضَرَّعُوْنَ	ڈھیلے پڑیں وہ، گڑگڑاتیں

پارہ نمبر (۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۲۳	لَوْلَا	کیوں نہیں
۲۹۲۴	بَأْسُنَا	عذاب ہمارا
۲۹۲۵	زُيِّنَ	زینت دی گئی
۲۹۲۶	نَسُوْا	بھول گئے وہ
۲۹۲۷	مَاذُكِّرُوْا	جس کی یاد دلائی گئی ان کو۔
۲۹۲۸	فَرِحُوْا	خوش ہو گئے۔ اترانے لگے
۲۹۲۹	مُبْلِسُوْنَ	نا امید ہو گئے
۲۹۳۰	قُطِعَ	کاٹ ڈالی گئی
۲۹۳۱	دَابِرُ	جڑ
۲۹۳۲	يَصْدِفُوْنَ	وہ ہٹ جاتے ہیں، پلٹ جاتے ہیں
۲۹۳۳	خَزَائِنُ اللّٰهِ	خزانے اللہ کے
۲۹۳۴	لَا أَعْلَمُ	نہیں جانتا میں
۲۹۳۵	غَيْبُ	غیب، چھپی ہوئی
۲۹۳۶	لَا أَقُوْلُ	نہیں کہتا میں
۲۹۳۷	هَلْ يَسْتَوِي	کیا برابر ہیں
۲۹۳۸	أَعْمٰى	اندھا
۲۹۳۹	بَصِيْرُ	دیکھنے والا

ع ۵ ۹ ۱۱

سورۃ الانعام (۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۴۰	أَنْذِرْ	خبر کر دے، ڈرا دے۔
۲۹۴۱	لَا تَطْرُدْ	مت ہانک، مت دور کر
۲۹۴۲	غَدٰوَةٌ	صبح
۲۹۴۳	عَشِيُّ	شام
۲۹۴۴	وَجْهَهُ	رضامندی اسکی (چہرہ)
۲۹۴۵	مَا عَلَيْكَ	نہیں تجھ پر
۲۹۴۶	فَتَنَّا	آزمائش میں ڈالا ہم نے
۲۹۴۷	تَسْتَبِيْنَ	بیان ہو جائے، ظاہر ہو جائے۔

ع ۶ ۵ ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۴۸	نُهِيْتُ	منع کر دیا گیا میں، روک دیا گیا میں
۲۹۴۹	تَسْتَعْجِلُوْنَ	تم جلدی مچاتے ہو
۲۹۵۰	إِنِ الْحُكْمُ	نہیں حکم
۲۹۵۱	خَيْرُ الْفَاصِلِيْنَ	بہتر فیصلہ کرنیوالا
۲۹۵۲	مِفْتَاحُ	(واحد) کنجی
۲۹۵۳	مَفَاتِحُ	(جمع) کنجیاں

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۵۴	مَاتَسْقُطُ	نہیں گرتا
۲۹۵۵	وَرَقَۃٌ	پتہ، ورق
۲۹۵۶	رَطْبٌ	تر چیز
۲۹۵۷	یَابِسٌ	سوکھی چیز
۲۹۵۸	جَرَحْتُمْ	کمایا تم نے
	ع ۵ ۱۳	
۲۹۵۹	حَفَظَۃٌ	نگراں، نگہ بان
۲۹۶۰	لَایُفَرِّطُوْنَ	نہیں کمی کرتے ہیں، نہیں تقصیر کرتے
۲۹۶۱	اَسْرَعُ	بہت ہی جلد
۲۹۶۲	تَضَرُّعًا	گڑگڑا کر، عاجزی سے
۲۹۶۳	خُفْیَۃً	چپکے سے، خوفزدہ ہو کر
۲۹۶۴	کَرْبٌ	سختی، غم
۲۹۶۵	یَلْبِسُ	بھڑا دے گا
۲۹۶۶	شِیَعًا	ٹولیاں، گروہ
۲۹۶۷	یُذِیْقَ	چکھا دے گا
۲۹۶۸	لَسْتُ	نہیں ہوں میں
۲۹۶۹	یَخُوْضُوْنَ	بحث کرتے ہیں (گھسنا)

نمبر شمار	عربی	اردو
۲۹۷۰	اِمَّا	اگر، جب بھی، یا
۲۹۷۱	یُنْسِیَنَّکَ	بھلا دے تجھکو
۲۹۷۲	لَاتَقْعُدْ	مت بیٹھ
۲۹۷۳	بَعْدَ الذِّکْرٰی	نصیحت کے بعد
۲۹۷۴	ذَرْ	چھوڑ
۲۹۷۵	غَرَّتْ	فریب دیا
۲۹۷۶	اَنْ تُبْسَلَ	کہ پھنس جاتے، سونپا جائے
۲۹۷۷	شَفِیْعٌ	شفاعت کرنیوالا
۲۹۷۸	تَعْدِلْ	بدلہ دیوے، معاوضہ
۲۹۷۹	کُلَّ عَدْلٍ	سارے بدلے
۲۹۸۰	اُبْسِلُوْا	سونپے گئے، پھنس گئے
۲۹۸۱	شَرَابٌ	پینا
۲۹۸۲	حَمِیْمٌ	گرم، کھولتا ہوا
۲۹۸۳	اَلِیْمٌ	دردناک
	ع ۸ ۱۴	
۲۹۸۴	اَنَدْعُوْا	کیا ہم پکاریں
۲۹۸۵	نُرَدُّ	لوٹ جائیں ہم
۲۹۸۶	اَعْقَاب	ایڑیاں
۲۹۸۷	اِسْتَهْوَتْهُ	بے راہ کردیا اسکو

پارہ نمبر (۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۹۸۸	حَیْرَان	حیران، سراسیمہ
۲۹۸۹	اَصْحَاب	ساتھی، اصحاب
۲۹۹۰	اِئْتِنَا	آ ہمارے پاس
۲۹۹۱	کُنْ	ہو جاؤ
۲۹۹۲	فَیَکُوْنُ	پس وہ ہو جائے گا

الثلثۃ

نمبر شمار	عربی	اُردو
۲۹۹۳	یُنْفَخُ	پھونکا جائے گا
۲۹۹۴	صُوْرُ	نرسنگھا
۲۹۹۵	اٰزَرَ	حضرت ابراہیم علیہ السلام کے چچا یا باپ کا نام
۲۹۹۶	اَصْنَامًا	بُت، مورتیں
۲۹۹۷	اَرٰىكَ	دیکھا میں نے تجھ کو
۲۹۹۸	نُرِیْ	دکھایا ہم نے
۲۹۹۹	مَلَکُوْتُ	بادشاہی
۳۰۰۰	جَنَّ	ڈھانپ لیا
۳۰۰۱	رَاٰ	دیکھا اس نے
۳۰۰۲	کَوْکَبًا	ستارہ
۳۰۰۳	اَفَلَ	چھپ گیا
۳۰۰۴	اٰفِلِیْنَ	چھپ جانیوالے

سُورۃ الانعام (۶)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۰۰۵	قَمَرُ	چاند
۳۰۰۶	بَازِغًا	روشن، چمکتا ہُوا
۳۰۰۷	شَمْسُ	سورج
۳۰۰۸	وَجَّهْتُ	رُخ کیا میں نے
۳۰۰۹	حَنِیْفًا	یکسو
۳۰۱۰	فَرِیْقَیْنِ	دو فریق
۳۰۱۱	اَحَقُّ	زیادہ مستحق
۳۰۱۲	اَمْنُ	امن
۳۰۱۳	لَمْ یَلْبِسُوْا	نہیں ملایا، نہیں مخلوط کیا
		ع ۹/۱۳/۱۵
۳۰۱۴	اَشْرَکُوْا	شرک کرتے وہ
۳۰۱۵	وَکَّلْنَا	مقرر کر دیا ہم نے
۳۰۱۶	اِقْتَدِہْ	اقتدا کر، پیروی کر
		ع ۱۰/۸/۱۶
۳۰۱۷	مَاقَدَرُوْا	نہیں قدر جانی انھوں نے
۳۰۱۸	قَرَاطِیْسُ	ورق ورق
۳۰۱۹	خَوْضُ	بحث
۳۰۲۰	مُصَدِّقُ	تصدیق کرنیوالی
۳۰۲۱	بَیْنَ یَدَیْ	آگے، پہلے سے

پارہ نمبر ۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۳.۲۲	تُنذِرَ	تو خبر دار کر دے
۳.۲۳	اُمَّ القُریٰ	بستیوں کی ماں، مرکزی بستی مراد مکہ مکرمہ
۳.۲۴	حَولَ	اردگرد، آس پاس
۳.۲۵	غَمَرَاتُ	سختیاں
۳.۲۶	بَاسِطُوا	آگے بڑھائے ہوئے
۳.۲۷	هُونُ	ذلّت، رسوائی
۳.۲۸	جِئتُمُونَا	آ گئے تم ہمارے پاس
۳.۲۹	فُرَادیٰ	اکیلے، تنہا
۳.۳۰	اَوَّلَ مَرَّةٍ	پہلی بار
۳.۳۱	خَوَّلنَا	دیا ہم نے
۳.۳۲	زَعَمتُم	دعویٰ کیا تھا، تم نے (ز ع م)

ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳.۳۳	فَالِقُ	پھاڑنے والا
۳.۳۴	النَّوىٰ	گٹھلیاں
۳.۳۵	اِصبَاحُ	صبح
۳.۳۶	سَکَنًا	راحت، آرام، سکون۔
۳.۳۷	حُسبَانًا	پھرنے والے حساب سے
۳.۳۸	تَقدِيرُ	اندازہ

سُورۃ الانعام (۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳.۳۹	نُجُومُ	تارے (واحد نَجمٌ)
۳.۴۰	اَنشَاَ	پیدا کیا
۳.۴۱	مُستَقَرٌّ	قرار گاہ
۳.۴۲	مُستَودَعٌ	سونپے جانے کی جگہ
۳.۴۳	نَبَاتٌ	بوٹیاں، نباتات
۳.۴۴	خَضِرٌ	سبز
۳.۴۵	حَبًّا	دانے
۳.۴۶	مُتَرَاكِبًا	ایک پر ایک، چڑھا ہوا، تہ بتہہ
۳.۴۷	نَخلٌ	کھجور
۳.۴۸	طَلعٌ	خوشے، گابھے
۳.۴۹	قِنوَانٌ	گچھے
۳.۵۰	دَانِيَةٌ	جھکے ہوئے (مارے بوجھ کے)
۳.۵۱	اَعنَابٌ	انگور
۳.۵۲	رُمَّانٌ	انار
۳.۵۳	مُشتَبِهًا	ایک دوسرے سے ملتے جلتے
۳.۵۴	ثَمَرٌ	پھل

نمبرشمار عربی اُردو

٣٠٥٥ - اَثْمَرَ پھل دیوے

٣٠٥٦ - يَنْعِهٖ پکنا پھل کا

٣٠٥٧ - يَنْعٌ پکنا

٣٠٥٨ - خَرَقُوْا پھاڑ نکالا

٣٠٥٩ - بَنِيْنَ بیٹے

٣٠٦٠ - بَنَاتٌ بیٹیاں

٣٠٦١ - تَعٰلٰى بلند

٣٠٦٢ - عَمَّا اس چیز سے

٣٠٦٣ - يَصِفُوْنَ بیان کرتے ہیں، بات بناتے ہیں (و ص ف)

ع ١٢ / ١٨

٣٠٦٤ - بَدِيْعٌ موجد

٣٠٦٥ - اَنّٰى کہاں

٣٠٦٦ - لَمْ تَكُنْ نہیں ہے

٣٠٦٧ - صَاحِبَةٌ بیوی، ساتھ والی

٣٠٦٨ - ذٰلِكُمْ یہ (وہ) یہ تو آپ کو معلوم ہی ہے کہ ذٰلِكَ کے معنیٰ یہ (وہ) کے ہوتے ہیں، لیکن جب یہ لفظ کسی کے سامنے برا تے خطاب استعمال ہو گا تو اس کا طریقہ یہ ہے کہ جیسے ایک آدمی کے سامنے ذٰلِكَ دو کیلئے ذٰلِكُمَا، جمع کیلئے ذٰلِكُمْ اسیطرح لفظ تِلْكَ (مؤنث کیلئے) بھی جیسے تِلْكَ، تِلْكُمَا

٣٠٦٩ - وَكِيْلٌ کارساز

٣٠٧٠ - لَا تُدْرِكُ نہیں پا سکتی

٣٠٧١ - اِدْرَاكُ پالینا

٣٠٧٢ - اَبْصَارٌ آنکھیں، بصارت (بصیرت)

٣٠٧٣ - لَطِيْفٌ بہت باریک بین

٣٠٧٤ - دَرَسْتَ پڑھا دیا تونے، درس دیدیا تونے (درس)

٣٠٧٥ - اَعْرِضْ منہ پھیرلے، کنارہ کش ہوجا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۷۶	لَاتَسُبُّوْا	مت برا کہو
۳۰۷۷	مَا یُشْعِرُ	کیا سمجھ میں آتا ہے؟
۳۰۷۸	نُقَلِّبُ	ہم الٹا پھیر دیں گے
۳۰۷۹	اَفْئِدَۃٌ	دل
۳۰۸۰	اَوَّلَ مَرَّۃٍ	پہلی بار
۳۰۸۱	طُغْیَانٌ	سرکشی
۳۰۸۲	یَعْمَھُوْنَ	بھٹکے پھرتے ہیں

ع ۱۳

پارہ نمبر (۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۸۳	قُبُلًا	مدِ مقابل، سامنے
۳۰۸۴	یَجْھَلُوْنَ	جہالت کی باتیں کرتے ہیں
۳۰۸۵	عَدُوًّا	دشمن (جمع اَعْدَاءٌ)
۳۰۸۶	زُخْرُف	چکنی چپڑی باتیں
۳۰۸۷	غُرُوْرًا	فریب، دھوکہ
۳۰۸۸	ذَرْ	چھوڑ دے
۳۰۸۹	تَصْغٰی	جھکتے ہیں، مائل ہوتے ہیں

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۰۹۰	یَقْتَرِفُوْا	وہ ارتکاب کرتے ہیں، کماتے ہیں
۳۰۹۱	مُقْتَرِفُوْنَ	کمائی کرنے والے
۳۰۹۲	اَبْتَغِیْ	چاہوں میں، ڈھونڈوں میں، تلاش کروں میں
۳۰۹۳	حَکَمًا	فیصلہ کرنے والا
۳۰۹۴	مُفَصَّلًا	بہت تفصیل والی
۳۰۹۵	تَمَّتْ	پوری ہوئی
۳۰۹۶	کَلِمَۃٌ	بات
۳۰۹۷	صِدْقًا	سچائی
۳۰۹۸	عَدْلًا	راستی، انصاف
۳۰۹۹	مُبَدِّلَ	بدلنے والا
۳۱۰۰	یَخْرُصُوْنَ	اٹکل بازی کرتے ہیں
۳۱۰۱	ذُکِرَ	یاد کیا گیا
۳۱۰۲	فَصَّلَ	تفصیل سے بیان کر دیا
۳۱۰۳	یُوْحُوْنَ	خیال ڈالتے ہیں

ع ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۰۴	یَمْشِیْ	چلتا ہے
۳۱۰۵	اَکٰبِرَ	بڑے لوگ، سرغنہ

پارہ نمبر (۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۰۶	مُجْرِمِیْهَا	جُرم کرنے والے (اس بستی کے)
۳۱۰۷	نُؤْتٰی	دئے جائیں ہم
۳۱۰۸	اَعْلَمُ	خوب جانتا ہے
۳۱۰۹	صَغَارٌ	ذلّت
۳۱۱۰	یَشْرَحْ	کھولدیتا ہے
۳۱۱۱	صَدْرٌ	سینہ
۳۱۱۲	ضَیِّقًا	تنگ
۳۱۱۳	حَرَجًا	خوب رُکا ہُوا
۳۱۱۴	کَاَنَّمَا	جیسے کہ
۳۱۱۵	یَصَّعَّدُ	چڑھتا ہے
۳۱۱۶	رِجْسٌ	گندگی، عذاب
۳۱۱۷	دَارُالسَّلَامِ	گھر سلامتی کا
۳۱۱۸	یٰمَعْشَرَ	اے جماعت
۳۱۱۹	اِسْتَمْتَعَ	فائدہ اُٹھایا
۳۱۲۰	بَلَغْنَا	پہنچے ہم
۳۱۲۱	اَجَّلْتَ	مقرر کیا تونے
۳۱۲۲	مَثْوٰی	ٹھکانا

ع ۱۵/۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۲۳	یَاْتِکُمْ	آئے تمہارے پاس
۳۱۲۴	یَقُصُّوْنَ	بیان کرتے ہیں

سُورۃ الانعام (۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۲۵	شَهِدْنَا	گواہی دی ہم نے
۳۱۲۶	مُهْلِكَ	ہلاک کرنے والا
۳۱۲۷	ذُوالرَّحْمَةِ	مہربانی کرنے والا
۳۱۲۸	یَسْتَخْلِفْ	جانشین کردے
۳۱۲۹	لَاٰتٍ	البتہ ضرور آنیوالا ہے
۳۱۳۰	یَصِلُ	پہنچتا ہے
۳۱۳۱	یُرْدُوْ	ہلاک کردیا
۳۱۳۲	یَلْبِسُوْا	مشتبہ کردیا
۳۱۳۳	حِجْرٌ	اچھوتی
۳۱۳۴	اِفْتِرَاءً	جھوٹ موٹ لگادینا
۳۱۳۵	ذُکُوْرٌ	مرد (واحد: ذَکَرٌ)
۳۱۳۶	وَصْفٌ	بیان کرنا
۳۱۳۷	سَفَهًا	بے وقوفی

ع ۱۶/۳

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۳۸	مَعْرُوْشٰتٍ	ٹٹیوں پر چڑھائے جانیوالے درخت، چھتری پر چڑھائے جانیوالے درخت

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۳۹	حَصَادُ	کاٹنا
۳۱۴۰	حَمُوْلَۃً	بوجھ اٹھانیوالے جانور
۳۱۴۱	فَرْشًا	زمین کو لگے ہوئے چھوٹے قد کے جانور جو زمین کو لگے چلتے ہیں، یا جن کی کھالوں کو بچھانے کے کام میں لایا جاتا ہے۔
۳۱۴۲	ثَمٰنِیَۃُ	آٹھ
۳۱۴۳	اَزْوَاجٌ	جوڑے
۳۱۴۴	ضَانٌ	بھیڑ
۳۱۴۵	مَعْزٌ	بکری
۳۱۴۶	ذَکَرَیْنِ	دو نر
۳۱۴۷	اُنْثَیَیْنِ	دو مادہ
۳۱۴۸	اِشْتَمَلَتْ	لادے ہوئے۔ اٹھاتے ہوئے
۳۱۴۹	اَرْحَامُ	پیٹ
۳۱۵۰	اِبِلٌ	اونٹ

ع ۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۵۱	لَا اَجِدُ	نہیں پاتا ہیں
۳۱۵۲	مُحَرَّمًا	حرام کیا ہوا
۳۱۵۳	عَلٰی طَاعِمٍ	کھانے والے پر
۳۱۵۴	دَمًا	خون
۳۱۵۵	مَسْفُوْحًا	بہتا ہوا
۳۱۵۶	ذِیْ ظُفُرٍ	ناخن والے جانور
۳۱۵۷	غَنَمٌ	بھیڑ، بکری
۳۱۵۸	شُحُوْمٌ	چربی
۳۱۵۹	حَوَایَا	انتڑیاں
۳۱۶۰	اِخْتَلَطَ	مخلوط ہو، لگی ہو
۳۱۶۱	عَظْمٌ	ہڈی
۳۱۶۲	وَاسِعَۃٌ	کشادگی
۳۱۶۳	تَخْرُصُوْنَ	تم اٹکل کرتے ہو
۳۱۶۴	اَلْحُجَّۃُ الْبَالِغَۃُ	دلیل پوری
۳۱۶۵	ھَلُمَّ	لے آؤ

ع ۱۸ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۶۶	اِمْلَاقٌ	افلاس، معاشی تنگی
۳۱۶۷	اِیَّاھُمْ	انکو بھی
۳۱۶۸	مَا ظَھَرَ	جو کچھ ظاہر ہے
۳۱۶۹	مَا بَطَنَ	جو کچھ پوشیدہ ہے
۳۱۷۰	اَشُدَّ	جوانی، مضبوطی
۳۱۷۱	اَوْفُوْا	پورا کرو
۳۱۷۱	کَیْلٌ	نا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۷۲	مِیْزَانٌ	تول
۳۱۷۳	قِسْطٌ	انصاف

ع ۱۹ / ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۷۴	اَنْ تَقُوْلُوْا	کہ کہو گے
۳۱۷۵	دِرَاسَة	پڑھنا پڑھانا
۳۱۷۶	اَهْدٰی	خوب ہدایت یافتہ
۳۱۷۷	اَظْلَمُ	بہت ظالم
۳۱۷۸	صَدَفَ	پھر رہا، کترا کر چلا
۳۱۷۹	یَصْدِفُوْنَ	کترا کر چلتے ہیں
۳۱۸۰	لَسْتَ	نہیں ہے تو
۳۱۸۱	حَسَنَةٌ	نیکی
۳۱۸۲	عَشْرُ اَمْثَال	دس گنی
۳۱۸۳	دِیْنًا قِیَمًا	دین مستحکم
۳۱۸۴	نُسُكٌ	قربانی
۳۱۸۵	مَحْیَایَ	زندگی میری
۳۱۸۶	مَمَاتِیْ	موت میری
۳۱۸۷	لَا تَزِرُ	نہ بوجھ اٹھائے گا
۳۱۸۸	وَازِرَةٌ	بوجھ اٹھانیوالا
۳۱۸۹	وِزْرٌ	بوجھ
۳۱۹۰	مَرْجِعٌ	لوٹ کر جانیکی جگہ
۳۱۹۱	خَلٰٓئِفَ	جانشین

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۹۲	سَرِیْعُ الْعِقَابِ	جلد سزا دینے والا

ع ۲۰ / ۱۱ / ۷

النصف

الاعراف (۷) سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۱۹۳	لَا یَکُنْ	نہ ہونا چاہیئے
۳۱۹۴	حَرَجٌ	تنگی
۳۱۹۵	بَاْسُنَا	عذاب ہمارا
۳۱۹۶	بَیَاتًا	رات
۳۱۹۷	قَآئِلُوْنَ	دوپہر کے وقت سونے والے (قیلولہ)
۳۱۹۸	یَوْمَئِذٍ	اس دن
۳۱۹۹	ثَقُلَتْ	بھاری
۳۲۰۰	مَوَازِیْنُ	تول، وزن
۳۲۰۱	خَفَّتْ	ہلکا ہوا
۳۲۰۲	مَعَایِشَ	سامان معیشت

نمبر شمار	عربی	اردو
	ع ۱ ۸	
۳۲۰۳۔	صٰغِرِیْنَ	ذلیل لوگ، چھوٹے لوگ
۳۲۰۴۔	اَنْظِرْ	مہلت دے
۳۲۰۵۔	یُبْعَثُوْنَ	اُٹھائے جائیں گے
۳۲۰۶۔	مُنْظَرِیْنَ	ڈھیل دئے گئے، منتظر رکھے گئے
۳۲۰۷۔	اَغْوَیْتَ	بہکا دیا تونے
۳۲۰۸۔	اَقْعُدَنَّ	بیٹھ کر رہوں گا
۳۲۰۹۔	اَیْمَانٌ	داہنی جانب
۳۲۱۰۔	شَمَآئِلُ	بائیں جانب
۳۲۱۱۔	لَاتَجِدُ	نہ پائے گا تو
۳۲۱۲۔	مَذْءُوْمًا	بُرے حال، مذمّت کیا ہُوا
۳۲۱۳۔	مَدْحُوْرًا	دُور کیا ہوا، مردود
۳۲۱۴۔	اَمْلَئَنَّ	بھر دُوں گا
۳۲۱۵۔	وٗرِیَ	چھپایا گیا
۳۲۱۶۔	سَوْاٰتُ	قابل حجاب، یا چھپائی جانے کے لائق (شرم گاہ)
۳۲۱۷۔	قَاسَمَ	قسم کھائی

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۱۸۔	دَلّٰی	اُتار لیا
۳۲۱۹۔	بَدَتْ	ظاہر ہوگئی
۳۲۲۰۔	یَخْصِفٰنِ	رگڑنے لگے، چپکانے لگے (وہ دونوں)
۳۲۲۱۔	وَرَقٌ	پتے، ورق
	ع ۲ ۵ ۹	
۳۲۲۲۔	رِیْشًا	زینت
۳۲۲۳۔	لِبَاسُ التَّقْوٰی	لباس پرہیزگاری کا
۳۲۲۴۔	لَایَفْتِنَنَّکُمْ	نہ بہکا دے تم کو
۳۲۲۵۔	یَنْزِعُ	اُتار لیا، کھینچ لیا
۳۲۲۶۔	قَبِیْلُهٗ	قبیلہ اُس کا
۳۲۲۷۔	اَقِیْمُوْا	سیدھا رکھو
۳۲۲۸۔	کُلِّ مَسْجِدٍ	ہر سجدہ کے موقع پر، یعنی نماز کے وقت
۳۲۲۹۔	تَعُوْدُوْنَ	دوبارہ پیدا کئے جاؤ گے۔
	ع ۳ ۱۰	
۳۲۳۰۔	لَایَسْتَاْخِرُوْنَ	نہیں پیچھے ہٹ سکیں گے۔
۳۲۳۱۔	لَایَسْتَقْدِمُوْنَ	نہیں آگے نکل سکیں گے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۳۲	ضَلُّوْا	کھو گئے، بھاگ گئے
۳۲۳۳	اُخْتَهَا	بہن اُسکی ہمجنس
۳۲۳۴	اِدَّارَکُوْا	جمع ہوں گے
	ع ۴/۸	
۳۲۳۵	لَا تُفَتَّحُ [۱۱]	نہیں کھولے جائینگے
۳۲۳۶	یَلِجَ	داخل ہو جائے
۳۲۳۷	جَمَلُ	اونٹ
۳۲۳۸	سَمِّ الْخِیَاطِ	ناکہ سوئی کا
۳۲۳۹	غَوَاشٌ	اوڑھنا
۳۲۴۰	نَزَعْنَا	کھینچ لیں گے ہم، دُور کر دیں گے ہم
۳۲۴۱	غِلٌّ	ناخوشی، غبار
۳۲۴۲	نُوْدُوْا	پکارے جائیں گے

الثلٰثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۴۳	نَادٰی	پکاریں گے
۳۲۴۴	نَعَمْ	ہاں
۳۲۴۵	اَذَّنَ	اعلان کرے گا
۳۲۴۶	مُؤَذِّنٌ	اعلان کرنے والا
۳۲۴۷	عِوَجًا	ٹیڑھا پن
۳۲۴۸	حِجَابٌ	پردہ، اوٹ، آڑ

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۲۴۹	اَعْرَافٌ	اونچی جگہ، جنت اور دوزخ کی حدِ فاصل، جن لوگوں کی نیکیاں اور بدیاں برابر ہونگی، وہ اُس وقت تک اعراف کی جگہ ٹھہرائے جائیں گے جبتک کہ اہلِ جنت اور اہلِ دوزخ اپنے اپنے مقامات میں جا ٹھہریں، آخرکار اہلِ اعراف بھی جنت میں داخل ہوں گے۔
۳۲۵۰	سِیْمَا	پہچان، نشانی
۳۲۵۱	یَطْمَعُوْنَ	چاہت رکھتے ہونگے
۳۲۵۲	صُرِفَتْ	پھیری جائے گی، پھرا جائے گی
۳۲۵۳	تِلْقَآءَ	ملاقات
	ع ۵/۸	
۳۲۵۴	مَآ اَغْنٰی [۱۲]	نہیں کام آیا
۳۲۵۵	لَا یَنَالُ	نہیں پہنچائے گا

پارہ نمبر (۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۵۶	اَفِیضُوا	ڈالدو، بہادو
۳۲۵۷	نَنْسٰی	بھلادیں گے ہم، نظرانداز کردیں گے
۳۲۵۸	ھَلْ لَنَا	کیا ہے ہمارے لئے
۳۲۵۹	نُرَدُّ	پھیر دئے جائیں ہم
		ع ۶ ۱۳
۳۲۶۰	سِتَّةِ اَیَّامٍ	چھ ایام
۳۲۶۱	یُغْشِی	ڈھانک دیتا ہے
۳۲۶۲	یَطْلُبُ	ڈھونڈتا ہے، پیچھے لگا آتا ہے
۳۲۶۳	حَثِیْثًا	جلدی جلدی
۳۲۶۴	مُسَخَّرٰتٍ	قابو میں کئے ہوئے
۳۲۶۵	تَبٰرَكَ	برکت والا
۳۲۶۶	تَضَرُّعًا	عاجزی سے، گڑگڑا کر
۳۲۶۷	خُفْیَةً	چپکے چپکے
۳۲۶۸	طَمَعًا	طمع سے، اُمید سے
۳۲۶۹	رِیٰحَ	ہوائیں،
۳۲۷۰	بُشْرًا	خوشخبری، بشارت
۳۲۷۱	اَقَلَّتْ	اُٹھاتی ہے
۳۲۷۲	سَحَابًا	بادل

سورۃ الاعراف (۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۲۷۳	ثِقَالًا	بھاری، بوجھل
۳۲۷۴	سُقْنٰهُ	ہانک دیتے ہیں ہم، چلادیتے ہیں ہم
۳۲۷۵	بَلَدٍ مَّیِّتٍ	مُردہ زمین، خشک بنجر علاقہ، یا مُردہ شہر۔
۳۲۷۶	اَلْبَلَدُ الطَّیِّبُ	اچھا شہر، ستھری زمین
۳۲۷۷	نَبَاتُ	کھیتی باڑی
۳۲۷۸	نَکِدًا	تھوڑی سی، ناقص
		ع ۷ ۱۴
۳۲۷۹	رِسٰلٰتِ	پیغامات (واحد: رِسَالَةٌ)
۳۲۸۰	اَنْصَحُ	خیر خواہی کرتا ہوں (نَصِیْحَةٌ: مصدر)
۳۲۸۱	عَجِبْتُمْ	تعجب لگا تم کو
۳۲۸۲	قَوْمًا عَمِیْنَ	قوم اندھی
		ع ۸ ۱۵
۳۲۸۳	عَادٌ	قوم عاد، جسکی طرف حضرت ہود علیہ السلام کو بھیجا گیا
۳۲۸۴	مَلَاُ	سردار

پارہ نمبر (۸)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۲۸۵	سَفَاهَةٌ	بے وقوفی
۳۲۸۶	نَظُنُّ	ہم گمان کرتے ہیں
۳۲۸۷	نَاصِحٌ	خیر خواہ
۳۲۸۸	زَادَ	زیادہ کیا
۳۲۸۹	بَصْطَةً	پھیلاؤ، کشادگی
۳۲۹۰	اٰلَآءَ	نعمتیں، احسان
۳۲۹۱	وَقَعَ	واقع ہُوا
۳۲۹۲	رِجْسٌ	عذاب
۳۲۹۳	اَسْمَاءٍ	نام (اِسْمٌ: واحد)
۳۲۹۴	سَمَّیْتُمُوْا	نام دھر لیا ہے تم نے (مصدر: تَسْمِیَۃٌ)
۳۲۹۵	دَابِرٌ	جڑ

ع ۸/۱۶

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۲۹۶	ثَمُوْد	قوم ثمود، جنکی طرف حضرت صالح ؑ کو بھیجا گیا
۳۲۹۷	نَاقَةٌ	اونٹنی
۳۲۹۸	تَاْكُلُ	کھاتے وہ
۳۲۹۹	بَوَّاَ	جگہ دی
۳۳۰۰	سُهُوْلٌ	نرمی، نرم زمین، سہولت

سورۃ الاعراف (۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۳۰۱	قُصُوْرٌ	محل (قَصْرٌ: واحد)
۳۳۰۲	تَنْحِتُوْنَ	تراش لیتے ہو
۳۳۰۳	جِبَالٌ	پہاڑ (جَبَلٌ: پہاڑ)
۳۳۰۴	بُیُوْتٌ	گھر (بَیْتٌ: واحد)
۳۳۰۵	لَا تَعْثَوْا	مت نافرمانی کرو
۳۳۰۶	اُسْتُضْعِفُوْا	کمزور رکھے گئے
۳۳۰۷	مُرْسَلٌ	بھیجا گیا
۳۳۰۸	عَقَرُوْا	کاٹ دیا انھوں نے
۳۳۰۹	عَتَوْا	حد سے نکل گئے
۳۳۱۰	اِئْتِنَا (ب)	لے آ ہمارے پاس
۳۳۱۱	تَعِدُ	تو وعدہ کرتا ہے
۳۳۱۲	مُرْسَلِیْنَ	بھیجے گئے پیغمبر
۳۳۱۳	رَجْفَةٌ	زلزلہ
۳۳۱۴	جٰثِمِیْنَ	اندوھے گرے ہوئے زانو کے بل
۳۳۱۵	تَوَلّٰی	منہ پھیرا اُس نے
۳۳۱۶	تَاْتُوْنَ	کرتے ہو (آتے ہو)
۳۳۱۷	مَا سَبَقَ	نہیں پہلے کیا
۳۳۱۸	مِنْ اَحَدٍ	کسی نے بھی

نمبر شمار عربی اردو

۳۳۱۹۔ اُناسُ لوگ
۳۳۲۰۔ یَتَطَھَّرُوْنَ پاک رہنا چاہتے ہیں۔
۳۳۲۱۔ غٰبِرِیْنَ پیچھے رہ جانیوالے
۳۳۲۲۔ اَمْطَرْنَا برسایا ہم نے
۳۳۲۳۔ مَطَرٌ برسانا (بارش)

ع ۱۰ / ۱۷

۳۳۲۴۔ مَدْیَنَ وہ علاقہ، جہاں حضرت شعیبؑ کو بھیجا گیا
۳۳۲۵۔ لَاتَبْخَسُوْا مت کم کرو
۳۳۲۶۔ اَشْیَاءَ چیزیں
۳۳۲۷۔ لَاتَقْعُدُوْا مت بیٹھو
۳۳۲۸۔ تُوْعِدُوْنَ وعدہ دیتے ہو، ڈراتے ہو۔ دھمکی دیتے ہو۔
۳۳۲۹۔ تَصُدُّوْنَ روکتے ہو
۳۳۳۰۔ کَثَّرَ بہت کر دیا تعداد بڑھادی

نمبر شمار عربی اردو

پارہ نمبر (۹)

۳۳۳۱۔ لَتَعُوْدُنَّ البتہ پلٹ آؤ گے
۳۳۳۲۔ کٰرِھِیْنَ ناپسند کرنیوالے
۳۳۳۳۔ اِفْتَرَیْنَا باندھ لیا ہم نے
۳۳۳۴۔ عُدْنَا ہم پلٹ آئے
۳۳۳۵۔ لَمْ یَغْنَوْا نہیں بسے تھے
۳۳۳۶۔ اٰسٰی غم کروں میں، افسوس کروں میں

ع ۱۱ / ۱

۳۳۳۷۔ عَفَوْا خوب ہو گئے، بڑھ گئے۔
۳۳۳۸۔ اَمِنَ مطمئن ہو گئے
۳۳۳۹۔ نَآئِمُوْنَ سونے والے
۳۳۴۰۔ ضُحًی دن چڑھے
۳۳۴۱۔ مَکْرٌ تدبیر

ع ۱۲ / ۲

۳۳۴۲۔ حَقِیْقٌ ثابت ہوں جم کر

پارہ نمبر (۹)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۳۴۲	اَلْقٰی	ڈال دیا
۳۳۴۴	ثُعْبَانٌ	اژدہا، بڑا سانپ
۳۳۴۵	نَزَعَ	کھینچ نکالا
۳۳۴۶	بَیْضَآءُ	سفید، چمکتا ہُوا
		۱۳ ع ۹ ۲
۳۳۴۷	مَاذَا	کیا ؟
۳۳۴۸	اَرْجِهْ	ڈھیل دے
۳۳۴۹	مَدَآئِن	شہر
۳۳۵۰	حٰشِرِیْنَ	اکٹھا کرنیوالے
		(ح ش ر)
۳۳۵۱	سٰحِرٌ	جادُوگر
۳۳۵۲	عَلِیْمٌ	جاننے والا
۳۳۵۳	سَحَرَةٌ	جادُوگر لوگ
۳۳۵۴	اِمَّا	خواہ، یا
۳۳۵۵	اَنْ	کہ
۳۳۵۶	تُلْقِیَ	ڈالتا ہے تُو
۳۳۵۷	مُلْقِیْنَ	ڈالنے والے
۳۳۵۸	اَلْقُوْا	ڈالو تم
۳۳۵۹	سَحَرُوْا	جادُو کر دیا اُنھوں نے
۳۳۶۰	اَعْیُنٌ	آنکھیں
۳۳۶۱	اِسْتَرْهَبُوْا	ڈرا دیا اُنھوں نے

سُورۃ الاعراف (۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۳۶۲	جَآءُوْا	لے آئے
۳۳۶۳	اَلْقِ	ڈال دے تو
۳۳۶۴	تَلْقَفُ	نگلنے لگا
۳۳۶۵	یَاْفِکُوْنَ	بنایا تھا اُنھوں نے
۳۳۶۶	بَطَلَ	جھوٹ ثابت ہُوا
۳۳۶۷	غُلِبُوْا	مغلوب ہو گئے، ہار گئے
۳۳۶۸	هُنَالِكَ	اس جگہ
۳۳۶۹	اُلْقِیَ	ڈالے گئے
۳۳۷۰	اٰذَنُ	میں اجازت دُوں حکم دُوں
۳۳۷۱	اُقَطِّعَنَّ	کاٹ ڈالوں گا ضرور
۳۳۷۲	اُصَلِّبَنَّ	سولی دُوں گا
۳۳۷۳	مُنْقَلِبُوْنَ	پلٹ کر جانیوالے
۳۳۷۴	تَنْقِمُ	عیب جانا تُو نے
		(ن ق م)
۳۳۷۵	اَفْرِغْ	ڈال دے
		۱۴ ع ۱۸ ۴
۳۳۷۶	تَذَرُ	چھوڑتا ہے تو
۳۳۷۷	نُقَتِّلُ	ہم قتل کریں گے
۳۳۷۸	نَسْتَحْیٖ	ہم زندہ چھوڑیں گے

نمبر شمار عربی	اُردو
۳۳۷۹۔ قَاھِرُوْنَ	ہر طرح کا زور رکھنے والے
۳۳۸۰۔ اُوْذِیْنَا	ستائے گئے ہم
ع ۱۵ / ۵	
۳۳۸۱۔ سِنِیْنَ	قحط سالی
۳۳۸۲۔ نَقْصٍ	نقصان
۳۳۸۳۔ لَنَا هٰذِهٖ	ہمارے لئے تو ہونا ہی چاہیئے۔
۳۳۸۴۔ یَطَّیَّرُوْا	نحوست بتائی، بدشگون لیا
۳۳۸۵۔ طٰٓئِرٌ	بدشگونی، نحوست
۳۳۸۶۔ مَهْمَا	کیسی بھی، کچھ بھی
۳۳۸۷۔ جَرَادُ	ٹڈیاں
۳۳۸۸۔ قُمَّلَ	گھن کا کیڑا
۳۳۸۹۔ ضَفَادِعَ	مینڈک
۳۳۹۰۔ رِجْزُ	عذاب
۳۳۹۱۔ کَشَفَ	کھول دینا، دُور کر دینا
۳۳۹۲۔ بٰلِغُوْا	پہنچنے والے
۳۳۹۳۔ یَنْکُثُوْنَ	عہد شکنی کرتے تھے وہ
۳۳۹۴۔ یَمِّ	سمندر، دریا۔
۳۳۹۵۔ مَشَارِقَ	مشرقی جانب

نمبر شمار عربی	اُردو
۳۳۹۶۔ مَغَارِبُ	مغربی جانب
۳۳۹۷۔ دَمَّرْنَا	ہلاک کر دیا ہم نے
۳۳۹۸۔ یَعْرِشُوْنَ	اونچی عمارت بناتے تھے۔

الربع

نمبر شمار عربی	اُردو
۳۳۹۹۔ جَاوَزْنَا	پار کر دیا ہم نے
۳۴۰۰۔ یَعْکُفُوْنَ	بیٹھے تھے جم کر
۳۴۰۱۔ مُتَبَّرٌ	تباہ ہونے والا
ع ۱۶ / ۶	
۳۴۰۲۔ ثَلٰثِیْنَ	تیس ۳۰
۳۴۰۳۔ مِیْقَات	وقت کا تقرر، معین وقت
۳۴۰۴۔ اَرْبَعِیْنَ	چالیس ۴۰
۳۴۰۵۔ اُخْلُفْنِیْ	خلیفہ یا جانشین ہو رہنا میرا
۳۴۰۶۔ اَصْلِح	اصلاح رکھنا
۳۴۰۷۔ اَرِنِیْ	دکھا مجھے
۳۴۰۸۔ لَنْ تَرٰىنِیْ	ہرگز نہیں دیکھ سکے گا تو مجھ کو۔
۳۴۰۹۔ تَجَلّٰی	تجلّی کی

پارہ نمبر (۹)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۴۱۰	دَکًّا	ریزہ ریزہ
۳۴۱۱	خَرَّ	گر پڑا
۳۴۱۲	صَعِقًا	بے ہوش ہو کر
۳۴۱۳	اَفَاقَ	ہوش میں آیا
۳۴۱۴	اَلْوَاحُ	تختیاں (لَوْحٌ : واحد)
۳۴۱۵	اُوْرِیْ	دِکھاؤں گا مَیں
۳۴۱۶	اَصْرِفُ	دُور پھینک دُوں گا مَیں (پھیر دُونگا مَیں)
۳۴۱۷	رُشْدٌ	بھلائی
۳۴۱۸	غَیٌّ	سرکشی

ع ۱۷

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۴۱۹	حُلِیٌّ	زیورات
۳۴۲۰	جَسَدًا	بدن، جسم
۳۴۲۱	خُوَارٌ	آواز
۳۴۲۲	سُقِطَ	ٹوٹ کر گر گیا یا گرایا گیا۔
۳۴۲۳	غَضْبَانٌ	غصّہ میں بھرا ہُوا
۳۴۲۴	اَسِفًا	رنجیدہ، افسوس کرتا ہُوا۔
۳۴۲۵	یَجُرُّ	کھینچ رہا تھا

سُورۃ الاعراف (۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۴۲۶	اِبْنَ اُمَّ	بیٹے ماں کے، یعنی بھائی
۳۴۲۷	لَا تُشْمِتْ	مت خوش کر

ع ۱۸

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۴۲۸	سَکَتَ	ٹھنڈا ہُوا غصّہ، خاموش ہُوا۔
۳۴۲۹	نُسْخَتِہٖ	لکھاوٹ
۳۴۳۰	یَرْھَبُوْنَ	ڈر رکھتے ہیں
۳۴۳۱	اِخْتَارَ	چُن لیا، منتخب کر لیا (مصدر : اِخْتِیَارٌ)
۳۴۳۲	سَبْعِیْنَ	ستّر
۳۴۳۳	اِیَّایَ	مجھ کو بھی
۳۴۳۴	فِتْنَتُکَ	تیری آزمائش، یا امتحان تیری طرف سے
۳۴۳۵	خَیْرُ الْغَافِرِیْنَ	سب سے اچھا بخشنے والوں میں سے
۳۴۳۶	ھُدْنَا	راہ پکڑی ہم نے
۳۴۳۷	اُصِیْبُ	ڈال دیتا ہوں مَیں
۳۴۳۸	اَشَآءُ	چاہتا ہوں مَیں
۳۴۳۹	اُمِّیَّ	بے پڑھا
۳۴۴۰	مَکْتُوْبًا	لکھا ہُوا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۴۱	یَضَعُ	اُتار دیتا ہے
۳۴۴۲	اِصْرٌ	بوجھ
۳۴۴۳	اَغْلَالٌ	طوق
۳۴۴۴	عَزَّرَ	قوّت دینا، ساتھ دینا۔
	ع ۱۹ / ۹	
۳۴۴۵	اِثْنَتَا عَشَرَ	بارہ (۱۲)
۳۴۴۶	اَسْبَاطًا	بڑی بڑی جماعتیں، ٹولیاں۔
۳۴۴۷	اِنْبَجَسَتْ	پھوٹ نکلے
۳۴۴۸	عَیْنًا	چشمے، پانی کے سوت
	ع ۲۰ / ۱۰	
۳۴۴۹	حِیْتَانُ	مچھلیاں (حُوْتٌ: واحد)
۳۴۵۰	شُرَّعًا	ظاہر

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۵۱	تَعِظُوْنَ	نصیحت کرتے ہو
۳۴۵۲	مَعْذِرَۃً	عذر بیان کرنا
۳۴۵۳	بَئِیْسٍ	بُرا خراب

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۵۴	عَتَوْا	سرکشی کی
۳۴۵۵	نُهُوْا	منع کیے گئے
۳۴۵۶	بَلَوْنَا	آزمایا ہم نے
۳۴۵۷	خَلَفَ	جانشین ہوئے
۳۴۵۸	خَلْفٌ	جانشین
۳۴۵۹	وَرِثُوْا	وارث ہوئے
۳۴۶۰	یَاْخُذُوْنَ	لیتے ہیں
۳۴۶۱	عَرَضٌ	مال ومتاع، اسباب۔
۳۴۶۲	دَرَسُوْا	پڑھا اُنھوں نے
۳۴۶۳	یُمَسِّکُوْنَ	مضبوط پکڑتے ہیں
۳۴۶۴	نَتَقْنَا	اُٹھایا ہم نے، معلق کر دیا۔
۳۴۶۵	ظُلَّۃٌ	چھتری، سائبان
۳۴۶۶	وَاقِعٌ	گرنے والا
	ع ۲۱ / ۱۱	
۳۴۶۷	اَلَسْتُ	کیا نہیں ہوں میں
۳۴۶۸	اَشْرَکَ	شرک کیا
۳۴۶۹	مُبْطِلُوْنَ	جھوٹے لوگ، باطل پرست
۳۴۷۰	اِنْسَلَخَ	نکل بھاگا

پارہ نمبر (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۷۱	اَتْبَعَ	پیچھے لگا
۳۴۷۲	غٰوِیْنَ	گمراہ
۳۴۷۳	اَخْلَدَ	لگ کر، چپک کر بیٹھ گیا
۳۴۷۴	کَلْبٌ	کتّا
۳۴۷۵	تَحْمِلْ	لادے تو
۳۴۷۶	یَلْهَثْ	زبان لٹکائے گا، ہانپے گا
۳۴۷۷	مُهْتَدِیْ	ہدایت پانے والا
۳۴۷۸	ذَرَاْنَا	چھوڑے ہم نے
۳۴۷۹	اَضَلُّ	بہت بہکے ہوئے
۳۴۷۹ (الف)	حُسْنٰی	اچھے اچھے

۲۲ ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۸۰	نَسْتَدْرِجُ	ہم بتدریج کھینچ لیں گے۔
۳۴۸۱	اُمْلِیْ	ڈھیل دوں گا میں
۳۴۸۲	کَیْدٌ	تدبیر
۳۴۸۳	مَتِیْنٌ	مضبوط
۳۴۸۴	جِنَّةٌ	جنون
۳۴۸۵	اِقْتَرَبَ	قریب آلگا
۳۴۸۶	اَیِّ حَدِیْثٍ	کونسی بات

سورۃ الاعراف (۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۴۸۷	هَادِیَ	ہدایت دینے والا
۳۴۸۸	اَیَّانَ	کب
۳۴۸۹	مُرْسٰهَا	اُس کا ٹھہرنا
۳۴۹۰	لَا یُجَلِّیْ	نہیں ظاہر کرے گا
۳۴۹۱	ثَقُلَتْ	بھاری ہوگئی
۳۴۹۲	بَغْتَةً	اچانک
۳۴۹۳	کَاَنَّكَ	جیسے کہ تو، گویا کہ تو۔
۳۴۹۴	حَفِیٌّ	ٹوہ لگانے والا، تلاش کرنے والا۔
۳۴۹۵	لَا اَمْلِكُ	نہیں اختیار رکھتا میں
۳۴۹۶	لِنَفْسِیْ	لئے میری جان کے
۳۴۹۷	لَوْ کُنْتُ	اگر ہوتا میں
۳۴۹۸	اَعْلَمُ الْغَیْبَ	جانتا میں غیب کو
۳۴۹۹	اِسْتَکْثَرْتُ	بہت جمع کر لیتا میں

۲۳ ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۰۰	یَسْکُنَ	تاکہ سکون حاصل کرے
۳۵۰۱	تَغَشّٰی	ڈھانک لیا، چھا گیا
۳۵۰۲	حَمَلَتْ	اُٹھا لیا
۳۵۰۳	حَمْلٌ	بوجھ، حمل
۳۵۰۴	خَفِیْفًا	ہلکا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۰۵	مَرَّتْ	چلنے لگی
۳۵۰۶	اَثْقَلَتْ	بوجھل ہو گئی
۳۵۰۷	دَعَوَا	پکارا اُن دونوں نے
۳۵۰۸	صَالِحًا	تندرست
۳۵۰۹	لَنَكُوْنَنَّ	ضرور ہم ہوں گے
۳۵۱۰	لَا يَسْتَطِيْعُوْنَ	نہیں اختیار رکھتے، نہیں استطاعت رکھتے۔
۳۵۱۱	صَامِتُوْنَ	چُپ رہنے والے
۳۵۱۲	يَمْشُوْنَ	چلتے ہیں
۳۵۱۳	يَبْطِشُوْنَ	پکڑتے ہیں (ب ط ش)
۳۵۱۴	كِيْدُوْنِ	داؤ چلا دو مجھ پر
۳۵۱۵	يَتَوَلّٰى	دوستی رکھتا ہے
۳۵۱۶	عُرْفٌ	اچھی بھلی
۳۵۱۷	نَزْغٌ	وسوسہ
۳۵۱۸	اِسْتَعِذْ	تو پناہ مانگ
۳۵۱۹	طٰٓئِفٌ	وسوسہ آمیز چکر
۳۵۲۰	يَمُدُّوْنَ	کھینچتے ہیں
۳۵۲۱	لَا يُقْصِرُوْنَ	نہیں باز آتے، نہیں کمی کرتے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۲۲	اِجْتَبَيْتَ	کھینچ لایا تو
۳۵۲۳	قُرِئَ	پڑھا جائے
۳۵۲۴	اِسْتَمِعُوْا	دھیان لگا کر سنو
۳۵۲۵	اَنْصِتُوْا	چُپ ہو جاؤ
۳۵۲۶	دُوْنَ الْجَهْرِ	کم آواز سے
۳۵۲۷	غُدُوٌّ	صبح کو
۳۵۲۸	اٰصَالٌ	شام

۲۴ ع ۱۸/۱۴

الثلثۃ

الانفال (۸)
سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۲۹	اَنْفَالٌ	مال غنیمت
۳۵۳۰	ذَاتَ بَيْنِكُمْ	معاملات آپس کے تمہارے
۳۵۳۱	وَجِلَتْ	دہل جاتے ہیں، گھبرا جاتے ہیں۔
۳۵۳۲	كَمَا	جیسے کہ
۳۵۳۳	يُجَادِلُوْنَ	بحث کرتے ہیں، جدال کرتے ہیں
۳۵۳۴	تَبَيَّنَ	ظاہر ہو گیا
۳۵۳۵	كَاَنَّمَا	جیسے کہ، جس طرح

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۳۶۔	یُسَاقُوْنَ	ہانکے جاتے ہیں
۳۵۳۷۔	اِحْدَی	کوئی ایک
۳۵۳۸۔	اَنَّهَا لَكُمْ	کہ وہ لئے تمہارے
۳۵۳۹۔	تَوَدُّوْنَ	تم چاہتے تھے (وَدَّ)
۳۵۴۰۔	غَیْرَ	سوا
۳۵۴۱۔	ذَاتِ الشَّوْكَةِ	شوکت والی ہتھیار والی۔
۳۵۴۲۔	یُحِقَّ	حق ثابت کرے گا
۳۵۴۳۔	یُبْطِلُ	باطل کردے گا
۳۵۴۴۔	تَسْتَغِيْثُوْنَ	تم فریاد کر رہے تھے
۳۵۴۵۔	مُمِدٌّ	مدد کرنے والا
۳۵۴۶۔	مُرْدِفِيْنَ	سلسلہ وار چلے آنے والے۔

ع ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۴۷۔	نُعَاسٌ	اونگھ
۳۵۴۸۔	یَرْبِطَ	باندھ دے مضبوط کردے
۳۵۴۹۔	اَعْنَاقُ	گردن (جمع: عُنُق کی)
۳۵۵۰۔	كُلَّ بَنَانٍ	ہر جوڑ پر
۳۵۵۱۔	شَاقُّوْا	مخالفت کی اُنھوں نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۵۲۔	زَحْفًا	مدِّمقابل
۳۵۵۳۔	مُتَحَرِّفًا	پینترا بدلنے والا
۳۵۵۴۔	مُتَحَيِّزًا	جگہ بدلنے والا (لڑائی کے وقت)
۳۵۵۵۔	رَمَيْتَ	پھینکا تونے
۳۵۵۶۔	رَمٰی	پھینکا اس نے
۳۵۵۷۔	یُبْلِیَ	آزمائش کرے
۳۵۵۸۔	بَلَاءٌ	آزمائش
۳۵۵۹۔	مُوْهِنٌ	کمزور کردینے والا
۳۵۶۰۔	تَعُوْدُوْا	تم پھر کروگے
۳۵۶۱۔	نَعُدْ	ہم پھر کریں گے

۲ ع ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۶۲۔	لَا تَوَلَّوْا	مت پھرو، مت اُلٹو۔
۳۵۶۳۔	شَرَّ الدَّوَابِّ	بدترین مخلوق (جانور)
۳۵۶۴۔	اِسْتَجِيْبُوْا	قبول کرلو
۳۵۶۵۔	يَحُوْلُ	حائل ہوتا ہے، آڑ بنتا ہے۔
۳۵۶۶۔	خَاصَّةً	خاص کر۔
۳۵۶۷۔	يَتَخَطَّفُ	اُچک لے جائے

پارہ نمبر (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۶۸۔	اٰوٰی	جگہ دی
۳۵۶۹۔	لَا تَخُوْنُوْا	مت خیانت کرو

ع ۳ ۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۷۰۔	یُثْبِتُوْا	قید کرلیویں (ث ب ت)
۳۵۷۱۔	اَمْطِرْ	برسادے تُو
۳۵۷۲۔	اَوْلِیَاءُ	والی (جمع ہے وَلِیٌّ کی)
۳۵۷۳۔	مُکَاءً	سیٹی بجانا
۳۵۷۴۔	تَصْدِیَةً	تالیاں بجانا
۳۵۷۵۔	یَمِیْزَ	جُدا کردے گا
۳۵۷۶۔	یَرْکُمَ	اکٹھا کردے گا

ع ۴ ۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۷۷۔	اِنْ یَّنْتَهُوْا	اگر باز آجائیں
۳۵۷۸۔	سَلَفَ	ہو چکا، سو ہو چکا۔
۳۵۷۹۔	یَعُوْدُوْا	پھر کریں گے
۳۵۸۰۔	مَضَتْ	ہو گذری
۳۵۸۱۔	مَوْلٰی	دوست

سورۃ الانفال (۸)

پارہ نمبر (۱۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۸۱ (الف)۔	اِعْلَمُوْآ	جان لو، سمجھ لو
۳۵۸۲۔	غَنِمْتُمْ	مالِ غنیمت لیا تم نے
۳۵۸۳۔	خُمُسَ	پانچواں حصّہ
۳۵۸۴۔	اَلْعُدْوَةُ الدُّنْیَا	کنارے اِس پار
۳۵۸۵۔	اَلْعُدْوَةُ الْقُصْوٰی	کنارے اُس پار
۳۵۸۶۔	اَلرَّکْبُ	سوار
۳۵۸۷۔	اَسْفَلَ	نیچے
۳۵۸۸۔	تَوَاعَدْتُّمْ	وعدہ مقرر کرتے تم
۳۵۸۹۔	مَنَامِكَ	تیرے خواب میں
۳۵۹۰۔	فَشِلْتُمْ	سستی کرتے تم (ف ش ل)
۳۵۹۱۔	سَلَّمَ	سلامت رکھا، محفوظ رکھا
۳۵۹۲۔	یُقَلِّلُ	تھوڑا دکھایا (قَلِیْلٌ سے)

ع ۵ ۱

پارہ نمبر (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۹۳	تَذْهَبَ	جاتی رہے گی
۳۵۹۴	رِيُحُكُمْ	ہوا تمہاری
۳۵۹۵	بَطَرًا	اترا کر (بَطَرٌ: اترانا: شیخی بتانا)
۳۵۹۶	جَارٌ	پڑوسی
۳۵۹۷	نَكَصَ	پھر گیا

ع ۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۵۹۸	حَرِيقٌ	جلنے کا، تیز جلن
۳۵۹۹	ظَلَّامٌ	ظلم کرنے والا
۳۶۰۰	دَأْبٌ	عادت
۳۶۰۱	لَمْ يَكُ	نہیں ہے وہ
۳۶۰۲	مُغَيِّرًا	بدلنے والا
۳۶۰۳	كُلَّ مَرَّةٍ	ہر مرتبہ
۳۶۰۴	تَثْقَفَنَّ	تو پا جائے اُن پر، غالب آجائے
۳۶۰۵	حَرْبٌ	لڑائی
۳۶۰۶	شَرِّدْ	بھگا دے، منتشر کر ڈال
۳۶۰۷	تَخَافَنَّ	خوف کرے تو اندیشہ کرے
۳۶۰۸	أَنْبِذْ	پھینک دے تو

سورۃ الانفال (۸)

ع ۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۰۹	رِبَاطِ الْخَيْلِ	بندھے ہوئے گھوڑے
۳۶۱۰	تُرْهِبُونَ	ڈرائے رکھو
۳۶۱۱	جَنَحُوا	جُھک جائیں وہ (ج ن ح)
۳۶۱۲	أَلَّفَ	اُلفت ڈال دی

ع ۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۱۳	حَرِّضْ	رغبت دلا
۳۶۱۴	عِشْرُونَ	بیس ۲۰
۳۶۱۵	يَغْلِبُوا	غالب آئیں گے
۳۶۱۶	مِائَتَيْنِ	دو سو ۲۰۰ (تثنیہ)
۳۶۱۷	مِائَةٌ	ایک سو ۱۰۰
۳۶۱۸	أَلْفًا	ایک ہزار ۱۰۰۰
۳۶۱۹	أَلْئٰنَ	اب
۳۶۲۰	خَفَّفَ	تخفیف کر دی
۳۶۲۱	ضَعْفًا	کمزوری
۳۶۲۲	أَلْفَيْنِ	دو ہزار ۲۰۰۰
۳۶۲۳	أَسْرٰى	قیدی (واحد: اسِيرٌ)
۳۶۲۴	يُثْخِنَ	خونریزی کرے
۳۶۲۵	لَوْلَا	اگر نہ ہوتا

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۲۶۔	سَبَقَ	پہلے سے ہو چکا
	ع ۵	
۳۶۲۷۔	اَمْکَنَ	قابو میں دیا اُس نے
۳۶۲۸۔	اٰوَوْا	جگہ دی انھوں نے
۳۶۲۹۔	وَلَایَۃٌ	تعلّق، ذمّہ داری
۳۶۳۰۔	اِسْتَنْصَرُوْا	مدد چاہیں وہ
۳۶۳۱۔	اُولُوا الْاَرْحَامِ	قرابت والے، رشتے دار
۳۶۳۲۔	اَوْلٰی	زیادہ حقدار

الربع

ع ۶

سورۃ التوبۃ (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۳۳۔	بَرَاءَۃٌ	بیزاری کا اعلان
۳۶۳۴۔	سِیْحُوْا	چل پھر لو (مصدر: سِیَاحَۃٌ)
۳۶۳۵۔	اَرْبَعَۃَ اَشْھُرٍ	چار ماہ
۳۶۳۶۔	غَیْرُ مُعْجِزِیْ	نہیں عاجز کر سکتے

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۳۷۔	مُخْزِیْ	رسوا کرنے والا
۳۶۳۸۔	اَذَانٌ	اعلان
۳۶۳۹۔	لَمْ یَنْقُصُوْا	نہ توڑا ہو، خراب نہ کیا ہو (ن ق ص)
۳۶۴۰۔	اِنْسَلَخَ	نکل جائے
۳۶۴۱۔	اَلْاَشْھُرُ الْحُرُمُ	محترم مہینے
۳۶۴۲۔	اُحْصُرُوْا	گھیر لو
۳۶۴۳۔	اُقْعُدُوْا	بیٹھو
۳۶۴۴۔	مَرْصَدٌ	داؤ گھات کی جگہ
۳۶۴۵۔	خَلُّوْا	چھوڑ دو، خالی کر دو
۳۶۴۶۔	اَحَدٌ	کوئی
۳۶۴۷۔	اِسْتَجَارَکَ	پناہ مانگی اُس نے تجھ سے۔
۳۶۴۸۔	اَجِرْ	پناہ دے تو
۳۶۴۹۔	مَاْمَنٌ	جائے امن
	ع ۱	
۳۶۵۰۔	یَظْھَرُوْا	غالب آجائیں وہ
۳۶۵۱۔	لَا یَرْقُبُوْا	نہیں لحاظ کریں گے (ر ق ب)
۳۶۵۲۔	اِلًّا	قرابت کا پاس

پارہ نمبر (۱۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۵۳	ذِمَّۃً	عہد کی ذمّے داری
۳۶۵۴	تَأْبیٰ	انکار کیا، مانا نہیں
۳۶۵۵	نَکَثُوْا	توڑ دیا
	(ن ک ث)	
۳۶۵۶	اَئِمَّۃَ	سردار، پیشوا
	(واحد : اِمَامٌ)	
۳۶۵۷	هَمُّوْا	ارادہ کیا
۳۶۵۸	اَحَقُّ	بہت حقدار
۳۶۵۹	یَشْفِ	شفا دے گا
۳۶۶۰	غَیْظَ	غصّہ
۳۶۶۱	تُتْرَکُوْا	چھوڑ دیے جاؤ گے
۳۶۶۲	وَلِیْجَۃً	دلی دوست، بھیدی
		ع ۲ ۸
۳۶۶۳	مَا کَانَ	نہیں ہے لائق
۳۶۶۴	یَعْمُرُوْا	آباد کریں
	(ع م ر)	
۳۶۶۵	سِقَایَۃَ الْحَاجِّ	پانی پلانا حاجیوں کو
۳۶۶۶	عِمَارَۃً	خدمت کرنا، آباد کرنا
۳۶۶۷	لَا یَسْتَوٗنَ	نہیں برابر ہو سکتے
۳۶۶۸	اَعْظَمُ	بہت بڑا

سورۃ التوبہ (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۶۶۹	فَائِزُوْنَ	کامیاب ہونے والے
۳۶۷۰	نَعِیْمٌ مُّقِیْمٌ	نعمت والا مقام
۳۶۷۱	اِسْتَحَبُّوْا	محبّت بتائیں وہ
۳۶۷۲	عَشِیْرَۃٌ	کنبہ، قبیلہ
۳۶۷۳	اِقْتَرَفْ	کمانا
۳۶۷۴	کَسَادَ	مندی، کساد بازاری
۳۶۷۵	مَسٰکِنَ	مکانات
	(مَسْکَنٌ کی جمع)	
۳۶۷۶	اَحَبَّ	زیادہ پسند، محبوب
۳۶۷۷	تَرَبَّصُوْا	انتظار کرو
		ع ۳ ۹
۳۶۷۸	مَوَاطِنَ	مواقع، جگہ
۳۶۷۹	حُنَیْنٌ	مکّہ اور طائف کے درمیان ایک مقام کا نام جہاں ۸ھ میں جنگ ہوئی تھی۔
۳۶۸۰	ضَاقَتْ	تنگ ہو گئی
۳۶۸۱	رَحُبَتْ	کشادہ تھی
۳۶۸۲	مُدْبِرِیْنَ	پیٹھ پھیرنے والے
۳۶۸۳	سَکِیْنَۃٌ	تسلّی
۳۶۸۴	جُنُوْدًا	لشکر

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۶۸۵	نَجَسٌ	ناپاک
۳۶۸۶	عَامٌ	برس سال
۳۶۸۷	عَيْلَةٌ	معاشی بدحالی، تجارتی نقصان
۳۶۸۸	جِزْيَةٌ	جزیہ: ایک خاص رقم جو خلافت علیٰ منہاج النبوۃ میں غیر مسلم شہریوں سے سالانہ وصول کی جاتی ہے اس محصول کے بعد ملکی سرحدوں کی حفاظت اور فوجی خدمات میں انھیں اور کچھ نہ کرنا پڑیگا
۳۶۸۹	عَنْ يَدٍ	اپنے ہاتھ سے
۳۶۹۰	صَاغِرُونَ	ذلیل، چھوٹے
		ع ہ
۳۶۹۱	يُضَاهِئُونَ	وہ نقل کرتے ہیں، یا ریس کرتے ہیں، کسی کی بات کیطرح خود بھی سر ملا کر بات کرنا۔

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۶۹۲	أَحْبَارٌ	علماء
۳۶۹۳	رُهْبَانٌ	درویش
۳۶۹۴	يُطْفِئُوا	بجھانا چاہتے ہیں (مصدر: اِطْفَاءٌ)
۳۶۹۵	يَأْبَى	نہیں قبول کرے گا، مانے گا نہیں
۳۶۹۶	يُظْهِرَ	غالب کردے گا

النصف

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۶۹۷	يَكْنِزُونَ	جمع کرتے ہیں (ک ن ز)
۳۶۹۸	ذَهَبٌ	سونا
۳۶۹۹	فِضَّةٌ	چاندی
۳۷۰۰	يُحْمَى	تپایا جائے گا
۳۷۰۱	تُكْوَى	داغ دیا جائے گا
۳۷۰۲	جِبَاهُ	پیشانیاں، ماتھے (واحد: جَبْهَةٌ)
۳۷۰۳	جُنُوبٌ	کروٹیں (جَنْبٌ: واحد)

پارہ نمبر (۱۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۰۴	کَنْزٌ	خزانہ جمع کرنا
۳۷۰۵	عِدَّۃٌ	گنتی
۳۷۰۶	اَرْبَعَۃٌ	چار ۴
۳۷۰۷	حُرُمٌ	محترم مہینے یعنی ذیقعدہ، ذی الحجہ، محرّم اور رجب اِن چار ماہوں میں حج کے ادب کے سبب جنگ کرنا منع ہے۔
۳۷۰۸	کَافَّۃٌ	اِکٹھے
۳۷۰۹	اَلنَّسِیْءُ	مہینوں کی گنتی آگے پیچھے کرنا۔
۳۷۱۰	یُوَاطِئُوْا	موافقت کریں ع ۵
۳۷۱۱	اِنْفِرُوْا	نکلو
۳۷۱۲	اِثَّاقَلْتُمْ	بوجل ہو جاتے ہو تم (ث ق ل)
۳۷۱۳	ثَانِیَ اثْنَیْنِ	دوسرا دو میں کا
۳۷۱۴	سُفْلٰی	نیچے
۳۷۱۵	عُلْیَا	اونچی
۳۷۱۶	خِفَافًا	ہلکے، تھوڑے سامان کے ساتھ۔

سورۃ التوبہ (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۱۷	ثِقَالًا	بھاری بہت سامان کے ساتھ
۳۷۱۸	عَرَضٌ	اسباب، مال
۳۷۱۹	قَاصِدًا	درمیانی، معمولی سا، ہلکا سا۔
۳۷۲۰	بَعُدَتْ	دُور لگی
۳۷۲۱	شُقَّۃٌ	مشقّت والی راہ، مراد مسافت ع ۶
۳۷۲۲	اَذِنْتَ	اجازت دی تُونے
۳۷۲۳	یَسْتَاْذِنُ	اجازت مانگتا ہے
۳۷۲۴	اِرْتَابَتْ	شک میں پڑ گئے
۳۷۲۵	یَتَرَدَّدُوْنَ	متردد ہوتے، شک میں پڑ گئے۔
۳۷۲۶	خُرُوْجٌ	نکلنا
۳۷۲۷	اَعَدُّوْا	تیار کرتے وہ
۳۷۲۸	عُدَّۃً	سامان تیار کرنا
۳۷۲۹	اِنْبِعَاثٌ	اُٹھنا، کھڑا کرنا
۳۷۳۰	خَبَالًا	فساد، خرابی
۳۷۳۱	لَاَوْضَعُوْا	البتہ دوڑاتے

پارہ نمبر (۱۰)

اردو	عربی	نمبر شمار
بھیدی، چھپ کر سننے والے۔	سَمّٰعُوْنَ	۳۷۳۲
بیچ تمہارے	خِلٰلَکُمْ	۳۷۳۳
اُلٹ پلٹ کیا اُنھوں نے	قَلَّبُوْا	۳۷۳۴
پروانگی دے، اجازت دے	اِئْذَنْ	۳۷۳۵
گر پڑے وہ	سَقَطُوْا	۳۷۳۶
بُرا لگا	تَسُؤْ	۳۷۳۷
خوش ہونا	فَرِحَ	۳۷۳۸
ایک	اِحْدَی	۳۷۳۹
دو بھلائیاں	حُسْنَیَیْنِ	۳۷۴۰
خوشی سے	طَوْعًا	۳۷۴۱
ناخوشی سے	کَرْھًا	۳۷۴۲
خرچ	نَفَقٰتٌ	۳۷۴۳
کاہلی	کُسَالٰی	۳۷۴۴
نکل جائے	تَزْھَقَ	۳۷۴۵
ڈرپوک (ڈرتے ہیں)	یَفْرَقُوْنَ	۳۷۴۶
جائے پناہ	مَلْجَاً	۳۷۴۷
غار (جمع)	مَغٰرٰتٍ	۳۷۴۸
گھس کر چھپنے کی جگہ	مُدَّخَلًا	۳۷۴۹

سُورۃ التوبہ (۹)

اردو	عربی	نمبر شمار
سرکشی کرتے ہیں	یَجْمَحُوْنَ	۳۷۵۰
عیب لگاتا ہے	یَلْمِزُ	۳۷۵۱
دئے جائیں	اُعْطُوْا	۳۷۵۲
ناراض ہوتے ہیں	یَسْخَطُوْنَ	۳۷۵۳
کافی ہیں ہم کو	حَسْبُنَا	۳۷۵۴
رغبت کرنے والے	رٰغِبُوْنَ	۳۷۵۵

ع ۱۳

اردو	عربی	نمبر شمار
کارکنان صدقات کسی کی ذمہ داری پر کام کرنیوالے	عٰمِلِیْنَ	۳۷۵۶
الفت دلانا، یاد دلانے کیلئے	مُؤَلَّفَۃُ	۳۷۵۷
گردن (چھڑانا)	رِقَابُ	۳۷۵۸
قرضدار	غٰرِمِیْنَ	۳۷۵۹
راہ کا مسافر	اِبْنُ السَّبِیْلِ	۳۷۶۰
ایذا دیتے ہیں	یُؤْذُوْنَ	۳۷۶۱
بات سننے والا، کان رکھنے والا	اُذُنٌ	۳۷۶۲

الثلثۃ

اردو	عربی	نمبر شمار
مخالفت کرے گا	یُحَادِدُ	۳۷۶۳
بحث کرنا	خَوْضُ	۳۷۶۴
کھیلنا	لَعِبُ	۳۷۶۵

پارہ نمبر (۱۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۶۶	لَا تَعْتَذِرُوْا	مت عذر بیان کرو

ع ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۶۷	خَلَاقٌ	حصّہ
۳۷۶۸	خُضْتُمْ	تم چال چلے
۳۷۶۹	مُؤْتَفِكٰتِ	الٹائی ہوئی بستیاں
۳۷۷۰	اَتَتْ	آئے
۳۷۷۱	جَنّٰتِ عَدْنٍ	باغات ہمیشہ کے

ع ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۷۲	اُغْلُظْ	سختی کر
۳۷۷۳	نَقَمَ	عیب جاننا
۳۷۷۴	يَكُ	ہوگا
۳۷۷۵	اَعْقَبَ	لگا دیا
۳۷۷۶	اَخْلَفُوا	خلاف کیا
۳۷۷۷	مُطَّوِّعِيْنَ	خوشی سے کرنیوالے
۳۷۷۸	جُهْدٌ	محنت
۳۷۷۹	سَبْعِيْنَ	ستّر

ع ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۸۰	مُخَلَّفُوْنَ	پیچھے رہ جانیوالے
۳۷۸۱	خِلٰفَ	پیچھے
۳۷۸۲	مَقْعَدُ	بیٹھنے پر
۳۷۸۳	حَرٌّ	گرمی

سورۃ التوبہ (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۸۴	يَضْحَكُوْا	ہنس لیں
۳۷۸۵ (الف)	يَبْكُوْا	رونا پڑے گا
۳۷۸۵ (ب)	خَالِفِيْنَ	پیچھے رہ گئے بیٹھ جانے والے
۳۷۸۶	اُولُوا الطَّوْلِ	صاحبِ دولت
۳۷۸۷	خَوَالِفَ	خانہ نشین عورتیں جو گھر کے لوگ باہر جانے پر پیچھے گھر میں بیٹھی ہوں۔

ع ۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۸۸	مُعَذِّرُوْنَ	عذر بیان کرنیوالے
۳۷۸۹	اَعْرَابُ	دیہاتی لوگ
۳۷۹۰	نَصَحُوْا	خیر خواہی کی، خالص ہوتے۔
۳۷۹۱	اَحْمِلُ	سواری دوں میں
۳۷۹۲	دَمْعُ	آنسو
۳۷۹۳	سَبِيْلٌ	راہ، قانونی چارہ جوئی۔
۳۷۹۴	اَغْنِيَآءُ	دولتمند

پارہ نمبر (۱۱)

نمبر شمار	عربی	اردو

پارہ نمبر (۱۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۷۹۵	یَعتَذِرُونَ	عذر بیان کریں گے
۳۷۹۶	اِعتِذَار	عذر کرنا، بہانہ کرنا
۳۷۹۷	اَخبَار	خبریں
۳۷۹۸	اَجدَرُ	بہت قریب، بہت ممکن
۳۷۹۹	مغرمًا	جرمانہ
۳۸۰۰	دَوَائِرُ	گردش (جمع)
۳۸۰۱	دَائِرَۃُ	گردش، چکر
۳۸۰۲	قُرُبٰتٍ	قربت، نزدیکی
۳۸۰۳	صَلَوٰتِ	دعائے خیر
۳۸۰۴	قُربَۃٌ	قربت

ع ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۰۵	سٰبِقُونَ	آگے بڑھ جانیوالے
۳۸۰۶	حَولَکُم	آس پاس تمہارے
۳۸۰۷	مَرَدُوا	سرکشی کی انھوں نے اڑ گئے

سورۃ التوبہ (۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۸۰۸	اِعتَرَفُوا	اعتراف کیا انھوں نے
۳۸۰۹	خَلَطُوا	ملے جلے، کئے انھوں نے مخلوط
۳۸۱۰	صَلِّ	دعا دے، رحمت بھیج
۳۸۱۱	سَکَنٌ	تسکین
۳۸۱۲	مُرجَونَ	ڈھیل دیئے گئے
۳۸۱۳	اِرجَاءٌ	ڈھیل دینا
۳۸۱۴	اِرصَادٌ	داؤ، گھات کی جگہ
۳۸۱۵	حَارَبَ	لڑائی کی
۳۸۱۶	لَاتَقُم	مت کھڑا ہو
۳۸۱۷	اَسَّسَ	بنیاد رکھی
۳۸۱۸	بُنیَانٌ	عمارت
۳۸۱۹	شَفَا	کنارے
۳۸۲۰	جُرُفٍ	گھاٹی
۳۸۲۱	هَارٍ	گرنے والی
۳۸۲۲	اِنھَارَبِہٖ	گرا، گر پڑا، اس کے ساتھ ڈھ گیا، منہدم ہو گیا۔
۳۸۲۳	لَایَزَالُ	نہیں ٹلے گا
۳۸۲۴	بَنَوا	بنایا انھوں نے

پارہ نمبر (۱۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۸۲۵	رِیْبَۃٌ	کھٹکا
ع ۱۳/۲		
۳۸۲۶	حَامِدُوْنَ	حمد کرنے والے
۳۸۲۷	سَائِحُوْنَ	پھرنیوالے خدا کی راہ میں
۳۸۲۸	نَاھُوْنَ	منع کرنے والے
۳۸۲۹	اَوَّاہٌ	دردمند، نرم دل
۳۸۳۰	حَلِیْمٌ	تحمل والا، باوقار
۳۸۳۱	سَاعَۃِ الْعُسْرَۃِ	وقت تنگی کا
۳۸۳۲	ثَلٰثَۃٌ	تین ۳
۳۸۳۳	خُلِّفُوْا	پیچھے چھوڑ دیئے گئے
۳۸۳۴	ضَاقَتْ	تنگ ہوگئی
۳۸۳۵	رَحُبَتْ	کشادہ ہوئی
ع ۱۴/۳		
۳۸۳۶	ظَمَاءٌ	پیاس
۳۸۳۷	نَصَبٌ	محنت، تھکن
۳۸۳۸	مَخْمَصَۃٌ	بھوک
۳۸۳۹	یَطَئُوْنَ	چلتے ہیں (روندنا)
۳۸۴۰	مَوْطِئًا	قدم بڑھانا
۳۸۴۱	نَیْلًا	پہنچنا، پہنچکر
۳۸۴۲	وَادِیًا	میدان، وادی
ع ۱۵/۴		

سُوْرَۃُ التَّوْبَۃ (۹)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۸۴۳	یَلُوْنَکُمْ	تمہارے آس پاس ملے ہوئے نزدیک رہتے ہیں۔
۳۸۴۴	غِلْظَۃٌ	سختی

الربع

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۸۴۵	یُفْتَنُوْنَ	آزمائش میں ڈالے جاتے ہیں۔
۳۸۴۶	کُلَّ عَامٍ	ہر سال
۳۸۴۷	صَرَفَ	پھیر دیا
۳۸۴۸	عَزِیْزٌ	بھاری
۳۸۴۹	عَنِتُّمْ	تکلیف میں پڑو تم
۳۸۵۰	رَءُوْفٌ	شفقت کرنیوالا
۳۸۵۱	حَسْبِیَ	کافی ہے مجھ کو
۳۸۵۲	اَلْعَرْشِ الْعَظِیْمِ	بڑا بھاری تخت سلطنت
ع ۱۶/۵		

نمبر شمار	عربی	اُردو

سورۃ یونس (۱۰)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۸۵۳	قَدَمَ صِدْقٍ	قدم راستی اور صداقت کا۔
۳۸۵۴	یَبْدَؤُ	پہلی بار پیدا کرتا ہے
۳۸۵۵	خَلْقٌ	مخلوق، پیدائش
۳۸۵۶	یُعِیْدُ	دوسری بار پیدا کرتا ہے۔
۳۸۵۷	ضِیَاءً	چمکدار، روشنی
۳۸۵۸	قَدَّرَ	مقرر کر دی
۳۸۵۹	مَنَازِلَ	منزل (جمع)
۳۸۶۰	عَدَدٌ	گنتی
۳۸۶۱	سِنِیْنَ	برس، سال
۳۸۶۲	لَا یَرْجُوْنَ	نہیں اُمید رکھتے
۳۸۶۳	دَعْوٰی	پکار، دُعا
۳۸۶۴	تَحِیَّۃٌ	ملاقات کی دُعا ع ۱
۳۸۶۵	یُعَجِّلُ	جلدی کرے
۳۸۶۶	اِسْتِعْجَال	جلدی مانگنا
۳۸۶۷	جَنْبِہٖ	کروٹ پر اس کی
۳۸۶۸	مُسْرِفِیْنَ	حد سے نکل جانیوالے
۳۸۶۹	اِئْتِ	لے آ
۳۸۷۰	غَیْرِ ھٰذَآ	سوا اِس کے
۳۸۷۱	بَدِّلْ	بدل دے
۳۸۷۲	اَدْرٰکُمْ	تمکو خبر دیتا
۳۸۷۳	لَبِثْتُ	رہا ہیں
۳۸۷۴	عُمُرًا	عمر کا ایک حصّہ ع ۲
۳۸۷۵	جَرَیْنَ	جاری ہوتی ہیں
۳۸۷۶	عَاصِفٌ	تیز آندھی
۳۸۷۷	یَبْغُوْنَ	بغاوت کرتے ہیں، سرکشی کرتے ہیں۔
۳۸۷۸	نَبَاتٌ	رُوئیدگی
۳۸۷۹	زُخْرُفٌ	چمک دمک
۳۸۸۰	حَصِیْدًا	کٹی ہوئی
۳۸۸۱	لَا یَرْحَقُ	نہیں چھائیگی (رھق)
۳۸۸۲	رَھَقَ	چھا جانا، پٹ جانا
۳۸۸۳	قَتَرٌ	سیاہی
۳۸۸۴	عَاصِمٌ	بچانے والا

پارہ نمبر (۱۱)

نمبر شمار عربی اردو

۳۸۸۵۔ اُغۡشِیَتۡ اُڑھا دیے گئے،
لپیٹ دیے گئے

۳۸۸۶۔ قِطَعًا ٹکڑے پرت کے
پرت (واحد: قِطۡعَۃٌ)

۳۸۸۷۔ مُظۡلِمًا اندھیری

۳۸۸۸۔ مَکَانَکُمۡ ٹھہرنا ہے تمکو

۳۸۸۹۔ زَیَّلۡنَا پھوٹ ڈالنا،
جدائی ڈالنا

۳۸۹۰۔ اِیَّانَا ہم کو ہی

۳۸۹۱۔ ھُنَالِکَ اس جگہ

۳۸۹۲۔ تَبۡلُوۡا آزمالے گا

۳۸۹۳۔ اَسۡلَفَتۡ پہلے کر چکا

النصف

ع ۳ / ۸

۳۸۹۴۔ اَمَّنۡ یا کون ہے؟

۳۸۹۵۔ حَقَّتۡ حق بات ثابت ہوئی

۳۸۹۶۔ لَا یَھِدِّیۡ نہیں راہ سوجھتی
اس کو۔

ع ۴ / ۹

۳۸۹۷۔ لَمۡ یَلۡبَثُوۡٓا نہیں رہے وہ

سورۃ یونس (۱۰)

نمبر شمار عربی اردو

۳۸۹۸۔ سَاعَۃً مِّنَ النَّھَارِ
ایک گھڑی دن بھر کی

۳۸۹۹۔ یَتَعَارَفُوۡنَ پہچان لیں گے

۳۹۰۰۔ مَتٰی کب

۳۹۰۱۔ بَیَاتًا رات کو،
راتوں رات

۳۹۰۲۔ مَاذَا کس چیز کی

۳۹۰۳۔ یَسۡتَنۡۢبِـُٔوۡنَ خبر پوچھتے ہیں

۳۹۰۴۔ اِیۡ ہاں

۳۹۰۵۔ وَرَبِّیۡٓ قسم میرے رب کی

ع ۵ / ۱۳
۱۰

۳۹۰۶۔ نَدَامَۃٌ ندامت

۳۹۰۷۔ اَلَآ یاد رکھو، خبردار ہو جاؤ

۳۹۰۸۔ آٰللّٰہُ اَذِنَ کیا اللہ نے اجازت
دی ہے، حکم دیا ہے

ع ۶ / ۷

۳۹۰۹۔ مَا تَکُوۡنُ نہیں ہوتا تو

۳۹۱۰۔ شَاۡنٍ حال، کام

۳۹۱۱۔ تُفِیۡضُوۡنَ شروع کرتے ہو

۳۹۱۲۔ مَا یَعۡزُبُ نہیں چھپا ہوا

۳۹۱۳۔ اَصۡغَرُ زیادہ چھوٹی

پارہ نمبر (۱۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۹۱۴	یَخْرُصُوْنَ	اٹکل کی بات کرتے ہیں۔

الثلثۃ

ع ۷

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۹۱۵	مَقَامِیْ	میرا رہنا
۳۹۱۶	تَذْکِیْرٌ	نصیحت
۳۹۱۷	غُمَّۃً	رنج و غم
۳۹۱۸	مُنْذَرِیْنَ	ڈرائے جانیوالے
۳۹۱۹	تَلْفِتَ	تو پھیر دے، اُلٹ دے (ل ف ت)
۳۹۲۰	کِبْرِیَآءُ	بڑائی، سرداری

ع ۸ / ۱۲ / ۱۳

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۹۲۱	لَعَالٍ	البتہ بہت چڑھ گیا تھا (بلند)
۳۹۲۲	تَبَوَّاٰ	جگہ بناؤ تم دونوں
۳۹۲۳	اِطْمِسْ	مٹا دے (ط م س)
۳۹۲۴	اُشْدُدْ	سختی ڈال
۳۹۲۵	اُجِیْبَتْ	قبول کر لی گئی

سورۃ یونس (۱۰)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۹۲۶	لَاتَتَّبِعٰنِ	مت اتباع کرنا اتباع کرنا ہی مت
۳۹۲۷	اَدْرَکَ	پالیا
۳۹۲۸	بَدَنٌ	جسم

ع ۹ / ۱۰ / ۱۴

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۹۲۹	مُبَوَّاَ	جگہ
۳۹۳۰	یَقْرَءُوْنَ	پڑھتے ہیں
۳۹۳۱	مَاتُغْنِیْ	نہیں کام آیا
۳۹۳۲	نُذُرٌ	ڈرانیوالے (واحد: نَذِیْرٌ)

ع ۱۰ / ۱۱ / ۱۵

نمبر شمار	عربی	اُردو
۳۹۳۳	رَآدَّ	رد کرنیوالا، پھیرنے والا

ع ۱۱ / ۱۶

نمبر شمار عربی اُردو

سورۃ ھود (۱۱)

۳۹۳۴۔ اُحْكِمَتْ مضبوط و محکم کی گئی۔
۳۹۳۵۔ فُصِّلَتْ تفصیل سے بیان کی گئی۔
۳۹۳۶۔ مِن لَّدُنْ نزدیک سے، پاس سے
۳۹۳۷۔ يُؤْتِ دے گا
۳۹۳۸۔ يَثْنُونَ دوہرا کر لیتے ہیں۔
۳۹۳۹۔ يَسْتَغْشُونَ لپیٹتے ہیں
۳۹۴۰۔ ثِيَابٌ کپڑے
(واحد: ثَوْبٌ)

نمبر شمار عربی اُردو

پارہ نمبر (۱۲)

۳۹۴۱۔ اَخَّرْنَا ڈھیل دی ہم نے
۳۹۴۲۔ اُمَّةٍ مَّعْدُودَةٍ مدّت گنی ہوئی
۳۹۴۳۔ مَا يَحْبِسُ کس نے روک لیا
۳۹۴۴۔ لَيْسَ مَصْرُوفًا نہیں دُور ہو گا، نہیں فرصت دیگا، نہیں پھیرا جائیگا۔
ع ۱/۸
۳۹۴۵۔ يَئُوسٌ نا اُمّید
۳۹۴۶۔ كَفُورٌ ناشُکرا
۳۹۴۷۔ نَعْمَاءَ نعمتیں
۳۹۴۸۔ فَرِحٌ اترانے والا
۳۹۴۹۔ فَخُورٌ شیخی بگھارنیوالا
۳۹۵۰۔ تَارِكٌ چھوڑ دینے والا
۳۹۵۱۔ ضَائِقٌ تنگ ہو رہا ہے
۳۹۵۲۔ مُفْتَرَيَاتٍ بنائی ہوئی
۳۹۵۳۔ نُوَفِّ ہم پورا دیں گے

پارہ نمبر (۱۲)

نمبر شمار عربی اردو

۳۹۵۴۔ لَا یُبْخَسُوْنَ نہیں کم دیے جائیں گے۔
(ب، خ، س)

۳۹۵۵۔ صَنَعُوْا بنایا اُنھوں نے
(ص، ن، ع)

۳۹۵۶۔ اَحْزَاب گروہ، جماعتیں
(واحد: حِزْبٌ)

۳۹۵۷۔ لَا تَکُ مت ہو

۳۹۵۸۔ مِرْیَۃٌ شک

۳۹۵۹۔ یُعْرَضُوْنَ پیش کردیے جائیں گے
(ع ر ض)

۳۹۶۰۔ اَشْھَاد گواہ
(واحد: شَھِیْدٌ)

۳۹۶۱۔ لَا جَرَمَ نہیں شک

۳۹۶۲۔ اَخْسَرُوْنَ بہت نقصان اُٹھانے والے

۳۹۶۳۔ اَخْبَتُوْا عاجزی کی جھک گئے۔

۳۹۶۴۔ یَسْتَوِیٰنِ برابر رہے دونوں

ع

سورۃ ہود (۱۱)

نمبر شمار عربی اردو

۳۹۶۵۔ اَرَاذِلُ رذیل لوگ

۳۹۶۶۔ بَادِیَ الرَّأْیِ ظاہر دیکھنے میں

۳۹۶۷۔ عُمِّیَتْ چھپائی گئی، اندھاپن چھاگیا

۳۹۶۸۔ نُلْزِمُ لازم کردیں ہم، لگادیں۔

۳۹۶۹۔ طَارِدٌ ہانکنے والا، دُور کرنے والا

۳۹۷۰۔ طَرْدٌ ہانکنا، دُور بھگانا

۳۹۷۱۔ تَزْدَرِیْ حقیر دیکھتی ہیں

۳۹۷۲۔ اِجْرَام جُرم (مصدر) گناہ

۳۹۷۳۔ اِجْرَامِیْ میرے گناہ

ع

۳۹۷۴۔ لَا تَبْتَئِسْ مت غم کر

۳۹۷۵۔ اِصْنَعْ بنا، تیار کر (صَنْعَۃٌ: بنانا)

۳۹۷۶۔ اَعْیُنِنَا ہماری نگرانی میں (ہماری آنکھیں)

۳۹۷۷۔ لَا تُخَاطِبْ مت بات کر

۳۹۷۸۔ یَحِلُّ اُترے گا

۳۹۷۹۔ فَارَ جوش مارا

پارہ نمبر (۱۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۸۰	تَنُّوْرُ	نان پکانیکا چولھا
۳۹۸۱	اِرْکَبُوْا	سوار ہو جاؤ (مادہ: ر ک ب)
۳۹۸۲	مَجْرٖھَا	چلنا اُس کا
۳۹۸۳	مُرْسٰھَا	تھمنا، ٹھہرنا اُس کا
۳۹۸۴	مَعْزِلٍ	کنارے
۳۹۸۵	اٰوِیْ	جگہ لوں گا میں
۳۹۸۶	حَالَ	حائل ہوا
۳۹۸۷	اِبْلَعِیْ	نِگل جا
۳۹۸۸	اَقْلِعِیْ	تھم جا
۳۹۸۹	غِیْضَ	خشک ہوا، سوکھ گیا
۳۹۹۰	اِسْتَوَتْ	آٹھہری
۳۹۹۱	جُوْدِیِّ	ایک پہاڑ کا نام
۳۹۹۲	بُعْدًا	دوری رحمت سے یا لعنت ہو

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۹۳	اَعِظُ	نصیحت کرتا ہوں میں (وعظ)
۳۹۹۴	اِھْبِطْ	اُتر

ع ۴ / ۴

سورۃ ہود (۱۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۳۹۹۵	عَاد	قوم عاد، جس کی طرف حضرت ہودؑ کو بھیجا گیا
۳۹۹۶	تَارِکِیْ	چھوڑنے والے
۳۹۹۷	اِعْتَرٰا	پیش آیا، معاملہ کیا
۳۹۹۸	نَاصِیَۃٌ	پیشانی
۳۹۹۹	جَحَدَ	انکار کرنا
۴۰۰۰	عَنِیْدٌ	ضدی، سرکش
۴۰۰۱	اُتْبِعُوْا	پیچھے لگائے گئے

ع ۵ / ۱۱ / ۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۰۲	اِسْتَعْمَرَ	آباد کیا
۴۰۰۳	مُجِیْبٌ	دُعا قبول کرنیوالا
۴۰۰۴	مَرْجُوًّا	ہونہار، جس پر اُس کی قوم کوئی اُمید لگائے بیٹھی ہو کہ بڑا ہو کر یہ کوئی عظیم کارنامہ انجام دیگا
۴۰۰۵	تَخْسِیْرٌ	نقصان، ٹوٹا خسارہ۔
۴۰۰۶	عَقَرُوْا	کاٹ ڈالا انھوں نے
۴۰۰۷	غَیْرُ مَکْذُوْبٍ	نہیں جھوٹ ہو سکتا

پارہ نمبر (۱۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۰۸	صَیْحَۃٌ	زور کی آواز
۴۰۰۹	جٰثِمِیْنَ	اوندھے گرے ہوئے
۴۰۱۰	لَمْ یَغْنَوْا	نہیں رہے وہ
	ع ۸	
۴۰۱۱	مَا لَبِثَ	نہیں دیر کی
۴۰۱۲	حَنِیْذٍ	تلا ہُوا
۴۰۱۳	لَا تَصِلُ	نہیں پہنچتا
۴۰۱۴	نَکِرَ	انجان ہُوا
۴۰۱۵	اَوْجَسَ	چھپایا
۴۰۱۶	خِیْفَۃً	ڈر، خوف
۴۰۱۷	ضَحِکَتْ	ہنس پڑی
۴۰۱۸	وَرَآءِ	پیچھے
۴۰۱۹	یٰوَیْلَتٰی	ہائے افسوس
۴۰۲۰	ءَ	کیا
۴۰۲۱	اَلِدُ	مَیں جنوں گی
۴۰۲۲	عَجُوْزٌ	بڑھیا
۴۰۲۳	بَعْلِیْ	شوہر میرا
۴۰۲۴	شَیْخًا	بڑی عمر کا بوڑھا
۴۰۲۵	اَھْلَ الْبَیْتِ	اے گھر کے لوگو
۴۰۲۶	ذَھَبَ	گیا
۴۰۲۷	الرَّوْعُ	گھبراہٹ

سورۃ ہود (۱۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۲۸	مُنِیْبٌ	رجوع ہونے والا
۴۰۲۹	غَیْرُ مَرْدُوْدٍ	نہیں رد کیا جا سکتا
۴۰۳۰	سِیْٓءَ	ناخوش ہُوا
۴۰۳۱	ضَاقَ	تنگ ہُوا
۴۰۳۲	ذَرْعًا	دل میں
۴۰۳۳	عَصِیْبٌ	بھاری، سخت
۴۰۳۴	یُھْرَعُوْنَ	دوڑے آئے
۴۰۳۵	ضَیْفِیْ	مہمان میرے
۴۰۳۶	رَجُلٌ رَّشِیْدٌ	آدمی اچھا
۴۰۳۷	نُرِیْدُ	ہم چاہتے ہیں
۴۰۳۸	رُکْنٍ شَدِیْدٍ	قلعہ مضبوط، مستحکم پناہ گاہ
۴۰۳۹	لَنْ یَّصِلُوْٓا	نہیں پہنچ سکیں گے
۴۰۴۰	قِطْعٍ مِّنَ الَّیْلِ	رات کا ایک حصّہ
۴۰۴۱	لَا یَلْتَفِتْ	نہ پیچھے مُڑے
۴۰۴۲	عَالِیَھَا	اوپر کا حصہ اُس کا
۴۰۴۳	سَافِلَھَا	نیچے اُس کے
۴۰۴۴	سِجِّیْلٍ	کنکر، پتھراؤ کنکریوں کا
۴۰۴۵	مَنْضُوْدٍ	تہ بتہ
۴۰۴۶	مُسَوَّمَۃً	نشان لگے ہوئے

پارہ نمبر (۱۲)

نمبر شمار عربی اردو

۴۰۴۷۔ بَعِید دُور

ع

النصف

۴۰۴۸۔ وَدُود دوستی رکھنے والا (مصدر: وُدّ) چاہنے والا

۴۰۴۹۔ مَا نَفقَهُ نہیں سمجھے ہم اسکو

۴۰۵۰۔ رَھطُكَ برادری تیری، خاندان تیرا۔

۴۰۵۱۔ رَجَمنَا پتھر سے مار ڈالتے ہم

۴۰۵۲۔ رَھط برادری، خاندان

۴۰۵۳۔ اَعَزّ بہت عزیز

۴۰۵۴۔ ظِھرِیًّا پس پشت پیٹھ پیچھے

۴۰۵۵۔ اِرتَقِبُوا منتظر رہو

۴۰۵۶۔ رَقِیب انتظار کرنیوالا

ع

۴۰۵۷۔ اَورَدَ لا کھڑا کیا

۴۰۵۸۔ وِرد گھاٹ

۴۰۵۹۔ مَورُود لا کھڑا کرنے کی جگہ

سورۃ ہود (۱۱)

نمبر شمار عربی اردو

۴۰۶۰۔ رِفد بخشش، انعام

۴۰۶۱۔ مَرفُود دیجانیوالی بخشش

۴۰۶۲۔ حَصِید جڑ کٹی ہوئی

۴۰۶۳۔ تَتبِیب ہلاکت، بربادی

۴۰۶۴۔ یَوم مَّشھُود دن حاضری کا

۴۰۶۵۔ شَقِیّ بدبخت (جمع: اَشقِیَاء)

۴۰۶۶۔ سَعِید نیک بخت (جمع: سُعَدَآء)

۴۰۶۷۔ زَفِیر چیخ و پکار

۴۰۶۸۔ شَھِیق دھاڑنا

۴۰۶۹۔ مَادَامَت جب تک قائم رہے یا رہیں گے

۴۰۷۰۔ فَعَّال کرنے والا

۴۰۷۱۔ عَطَاء بخشش، انعام

۴۰۷۲۔ غَیرَ مَجذُوذٍ نہیں کاٹی جائیگی

۴۰۷۳۔ لَا تَكُ مت ہوجا

۴۰۷۴۔ مِریَة شک

۴۰۷۵۔ غَیرَ مَنقُوصٍ نہیں کم ہوگا۔

ع

۴۰۷۶۔ لَا تَطغَوا مت سرکشی کرو

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۷۷	لَا تُرْكَنُوْا	مت جھکو
۴۰۷۸	طَرَفَيِ	دونوں سرے
۴۰۷۹	زُلَفًا مِّنَ الَّيْلِ	کچھ رات کا حصہ
۴۰۸۰	حَسَنٰتِ	نیکیاں
۴۰۸۱	سَيِّاٰتِ	برائیاں
۴۰۸۲	اُولُوْا بَقِيَّةٍ	سمجھ دار لوگ، با اثر لوگ۔
۴۰۸۳	اُتْرِفُوْا	دولت دیے گئے
۴۰۸۴	نُثَبِّتُ	ہم ثابت رکھتے ہیں
۴۰۸۵	فُؤَادَكَ	دل تیرا

ع

(۱۲) یُوسُف سُورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۸۶	اَحَدَ عَشَرَ	گیارہ
۴۰۸۷	رُءْيَا	خواب
۴۰۸۸	تَاْوِيْلِ الْاَحَادِيْثِ	خلاصہ، خواب کی تعبیر یا اہم باتوں کا خلاصہ۔

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۰۸۹	عُصْبَةٌ	جماعت، ٹولی
۴۰۹۰	اِطْرَحُوْهُ	ڈالدو، چھوڑدو
۴۰۹۱	يَخْلُ	خالی ہو جائے گا
۴۰۹۲	غَيٰبَتِ	گہرائی والا
۴۰۹۳	جُبِّ	کنواں
۴۰۹۴	يَلْتَقِطْهُ	اُٹھالے گا
۴۰۹۵	بَعْضُ السَّيَّارَةِ	کوئی قافلہ، راہ گیر
۴۰۹۶	غَدًا	کل صبح
۴۰۹۷	يَرْتَعْ	شکم سیر ہو کر کھائے
۴۰۹۸	ذِئْبُ	بھیڑیا
۴۰۹۹	عِشَاءً	رات کو
۴۱۰۰	يَبْكُوْنَ	روتے ہوئے
۴۱۰۱	نَسْتَبِقُ	ہم دوڑ رہے (تھے)

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۰۲	سَوَّلَتْ	بات بنائی
۴۱۰۳	جَمِيْلٌ	بہت اچھا (خوبصورت)
۴۱۰۴	مُسْتَعَانُ	مدد مانگی گئی ہے، یا مدد دینے والا ہے۔
۴۱۰۵	تَصِفُوْنَ	تم بیان کرتے ہو

پارہ نمبر (۱۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۰۶۔	وَارِدَ	آگے چلنے والا، پنہارا
۴۱۰۷۔	اَدْلٰی	لٹکایا
۴۱۰۸۔	دَلْوٌ	ڈول
۴۱۰۹۔	یٰبُشْرٰی	واہ، خوشخبری بہت خوب
۴۱۱۰۔	غُلٰمٌ	لڑکا (جمع: غِلْمَانٌ)
۴۱۱۱۔	بِضَاعَۃٌ	پونجی
۴۱۱۲۔	بَخْسٍ	ناقص، تھوڑا سا، کم
۴۱۱۳۔	دَرَاهِمُ	درہم کی جمع، (مراد اُسوقت کا سکّہ)
۴۱۱۴۔	زَاهِدِیْنَ	بے رغبت

ع ۲ / ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۱۵۔	اَکْرِمِیْ	عزت سے رکھ
۴۱۱۶۔	رَاوَدَتْ	پھسلایا (اُس عورت نے)
۴۱۱۷۔	غَلَّقَتْ	بند کرلیا (اُس عورت نے)
۴۱۱۸۔	اَبْوَابَ	دروازے
۴۱۱۹۔	ھَیْتَ لَكَ	تجھ ہی سے کہتی ہوں

سُورَۃُ یُوسُف (۱۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
		یا تجھ پر فدا ہوں۔
۴۱۲۰۔	مَعَاذَ اللّٰہِ	اللہ کی پناہ
۴۱۲۱۔	قَدَّتْ	پھاڑ ڈالا (اُس عورت نے)
۴۱۲۲۔	اَلْفَیَا	پایا اُن دونوں نے
۴۱۲۳۔	سَیِّدَھَا	اس کے شوہر کو (آقا، سردار)
۴۱۲۴۔	لَدَا	نزدیک
۴۱۲۵۔	مَاجَزَاءُ	کیا سزا ہے؟
۴۱۲۶۔	یُسْجَنَ	قید کردیا جائے (س ج ن)
۴۱۲۷۔	قُدَّ	پھاڑا گیا (فعل ماضی مجہول)
۴۱۲۸۔	قُبُل	آگے سے
۴۱۲۹۔	دُبُر	پیچھے سے

ع ۳ / ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۳۰۔	نِسْوَۃٌ	خواتین
۴۱۳۱۔	تُرَاوِدُ	بہلاتی ہے، پھسلاتی ہے
۴۱۳۲۔	فَتٰی	جوان، خادم

پارہ نمبر (۱۲)

نمبر شمار عربی اردو

۴۱۳۳۔ شَغَفَ بیٹھ گیا ہے، پیوست ہو گیا ہے

۴۱۳۴۔ مُتَّکَاً تکیہ دار مسندیں

۴۱۳۵۔ سِکِّیْنًا چاقو، چھری

۴۱۳۶۔ اَکْبَرْنَ بڑا جانا (اُن عورتوں نے)

۴۱۳۷۔ حَاشَ لِلّٰہِ بزرگی تو بس اللہ کو ہے

۴۱۳۸۔ لُمْتُنَّنِیْ ملامت کی تھی تم نے مجھے۔

۴۱۳۹۔ اِسْتَعْصَمَ بچ کے رہا، بے داغ رہا (ع ص م)

ع ۶/۱۴

۴۱۴۰۔ سِجْنُ قید خانہ

۴۱۴۱۔ فَتَیٰنِ دو جوان

۴۱۴۲۔ اَعْصِرُ نچوڑتا ہوں (ع ص ر)

۴۱۴۳۔ خُبْزًا روٹیاں

۴۱۴۴۔ مُتَفَرِّقُوْنَ جدا جدا، متفرق

۴۱۴۵۔ یُصْلَبُ سولی دیا جائے گا (صَلِیْبُ: سولی)

سورۂ یوسف (۱۲)

نمبر شمار عربی اردو

۴۱۴۶۔ نَاجٍ نجات پانے والا۔ بچنے والا۔

۴۱۴۷۔ بِضْعَ سِنِیْنَ چند سال

ع ۵

۴۱۴۸۔ بَقَرٰتٍ گائیں (واحد: بَقَرَۃٌ)

۴۱۴۹۔ سِمَانٍ موٹی (سَمِیْنٌ: موٹا)

۴۱۵۰۔ سَبْعَ سات

۴۱۵۱۔ عِجَافٌ دبلی، لاغر

۴۱۵۲۔ یٰبِسٰتٍ خشک، سوکھی

۴۱۵۳۔ تَعْبُرُوْنَ تم تفسیر بیان کرتے ہو، تعبیر بیان کرتے ہو۔

۴۱۵۴۔ اَضْغَاثُ اَحْلَامٍ پریشان خیالات، پراگندہ خواب

۴۱۵۵۔ اِدَّکَرَ یاد کیا

۴۱۵۶۔ بَعْدَ اُمَّۃٍ ایک مدت کے بعد

۴۱۵۷۔ تَزْرَعُوْنَ کھیتی کرو گے تم

۴۱۵۸۔ دَاَبًا مسلسل

۴۱۵۹۔ تُحْصِنُوْنَ تم حفاظت سے رکھو گے

۴۱۶۰۔ یُغَاثُ مینہ برسایا جائے گا

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۶۱	یَعۡصِرُوۡنَ	شیرا نچوڑیں گے، ہر چیز کا خوب رس نکالیں گے۔

ع ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۶۲	مَا بَالُ	کیا حال ہے
۴۱۶۳	حَصۡحَصَ	کھل گیا
۴۱۶۴	لَمۡ اَخُنۡ	نہیں خیانت کی میں نے

پارہ نمبر (۱۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۶۵	مَا اُبَرِّئُ	نہیں بری کہتا ہیں
۴۱۶۶	اَمَّارَۃٌ	حکم دینے والا

(ا م ر)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۶۷	اَسۡتَخۡلِصُ	میں خالص کرونگا
۴۱۶۸	مَکِیۡنٌ اَمِیۡنٌ	مرتبے والا، امانت دار۔
۴۱۶۹	خَزَآئِنُ الۡاَرۡضِ	ملکی خزانے

ع ۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۷۰	جَهَّزَ	سامان تیار کیا
۴۱۷۱	جَهَاز	سامان
۴۱۷۲	مُنۡزِلِیۡنَ	مہمان نواز
۴۱۷۳	فِتۡیَان	جوان (سپاہی)
۴۱۷۴	بِضَاعَتَهُمۡ	اُن کی پونجی
۴۱۷۵	رِحَال	کجاوے، اونٹوں پر سامان لادنے کے تھیلے۔
۴۱۷۶	نَکۡتَلۡ	ناپ کرلادیں گے ہم
۴۱۷۷	مَا نَبۡغِیۡ	کیا چاہیئے ہم کو
۴۱۷۸	نَمِیۡرُ	اناج لائیں گے
۴۱۷۹	کَیۡلَ بَعِیۡرٍ	ایک اونٹ بھر غلّہ
۴۱۸۰	مَوۡثِقًا	قول و قرار
۴۱۸۱	مَا اُغۡنِیۡ	نہیں کام آؤنگا میں
۴۱۸۲	حَاجَۃً	حاجت، ارمان

ع ۱۱ / ۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۸۳	اٰوٰی	جگہ دی
۴۱۸۴	سِقَایَۃَ	پانی پینے کا پیالہ
۴۱۸۵	رَحۡلُ	کجاوہ
۴۱۸۶	اَیَّتُهَا الۡعِیۡرُ	اے قافلے والو
۴۱۸۷	سٰرِقُوۡنَ	چوری کرنیوالے

(س ر ق)

پارہ نمبر (۱۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۸۸۔	اَقْبَلُوْا	مقابل ہوئے، سامنے منہ کرکے آئے
۴۱۸۹۔	مَاذَا	کیا؟
۴۱۹۰۔	تَفْقِدُوْنَ	گم پاتے ہو تم
۴۱۹۱۔	نَفْقِدُ	ہم گم پاتے ہیں
۴۱۹۲۔	صُوَاعَ	گلاس پانی پینے کا، شاہی پیالہ بڑا
۴۱۹۳۔	حِمْلُ بَعِیْرٍ	ایک اونٹ بھر غلّہ
۴۱۹۴۔	زَعِیْمٌ	ضامن
۴۱۹۵۔	بَدَاَ	شروع کیا
۴۱۹۶۔	اَوْعِیَۃٌ	برتن، سامان، خُرجیاں (واحد: وِعَاءٌ)
۴۱۹۷۔	كِدْنَا	تدبیر بتائی ہم نے
۴۱۹۸۔	دِیْنِ الْمَلِكِ	شاہی قانون

ع ۱۱/۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۱۹۹۔	خَلَصُوْا	الگ بیٹھے
۴۲۰۰۔	نَجِیًّا	مصلحت، مشورہ
۴۲۰۱۔	لَنْ اَبْرَحَ	ہرگز نہیں ہٹوں گا
۴۲۰۲۔	فَرَّطْتُمْ	تم نے قصور کیا
۴۲۰۳۔	عِیْرٌ	کاروان

سورۂ یوسف (۱۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۰۴۔	سَوَّلَتْ	بات بنائی
۴۲۰۵۔	تَوَلّٰی	منہ پھیرا اُس نے
۴۲۰۶۔	یَا اَسَفٰی	ہائے افسوس
۴۲۰۷۔	ابْیَضَّتْ	سفید ہوگئی
۴۲۰۸۔	تَفْتَؤُا تَذْكُرُ	تُو تذکرہ کرتا ہی رہے گا۔
۴۲۰۹۔	حَرَضًا	مضمحل، بے کار
۴۲۱۰۔	اَشْكُوْا	شکایت پیش کرتا ہوں
۴۲۱۱۔	بَثِّیْ	بے قراری میری
۴۲۱۲۔	تَحَسَّسُوْا	خبر نکالو، ڈھونڈو
۴۲۱۳۔	رَّوْحِ اللّٰہِ	رحمت اللہ کی
۴۲۱۴۔	مُزْجٰۃٍ	تھوڑی سی
۴۲۱۵۔	تَصَدَّقْ	صدقہ کر
۴۲۱۶۔	اٰثَرَكَ	پسند کیا تجھ کو
۴۲۱۷۔	لَا تَثْرِیْبَ	کوئی ملامت نہیں

ع ۱۲/۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۱۸۔	تُفَنِّدُوْنِ	بہکا ہوا کہتے ہو مجھے

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۱۹۔	عَرْشٌ	تخت
۴۲۲۰۔	بَدْوِ	جنگل، صحرا

پارہ نمبر (۱۳)

نمبر شمار عربی اردو

۴۲۲۰۔ اَلحِق ملادے، شامل کردے

۴۲۲۱۔ لَدَیہِم نزدیک اُن کے

۴۲۲۲۔ حَرَصتَ حرص کرے تُو

ع ۱۱/۵

۴۲۲۳۔ غاشِیَۃً ڈھانکنے والا، چھاجانے والا

۴۲۲۴۔ رِجالاً آدمی (جمع)

ع ۱۲/۶

سورۃ رعد (۱۳)

۴۲۲۵۔ عَمَدٍ ستون (عِماد: جمع)

۴۲۲۶۔ مَدَّ کھینچ بچھایا

۴۲۲۷۔ قِطَعٌ قطع، مراد ہے کھیتی کے مختلف ٹکڑے یا خطّے۔

۴۲۲۸۔ مُتَجٰوِرٰتٍ نزدیک، آس پاس

سورۃ رعد (۱۳)

نمبر شمار عربی اردو

۴۲۲۹۔ صِنوانٍ تنہ دار، ایک درخت سے نکلی ہوئی دوشاخیں

۴۲۳۰۔ غَیرُ صِنوانٍ غیر تنہ دار

۴۲۳۱۔ اَغلٰل طوق

۴۲۳۲۔ اَعناق گردنیں

۴۲۳۳۔ مَثُلٰتُ عبرتناک سزائیں

ع ۱/۷

۴۲۳۴۔ تَغِیضُ کم ہوتا ہے

۴۲۳۵۔ مُتَعالِ بُلند، اعلیٰ

۴۲۳۶۔ مُستَخفٍ چھُپنے والا

۴۲۳۷۔ سارِبٌ چلنے والا (س ر ب)

۴۲۳۸۔ مُعَقِّبٰتٌ پہرے دار، یکے بعد دیگرے آنے والے

۴۲۳۹۔ وَالٍ کارساز

۴۲۴۰۔ یُنشِئُ وہ اُٹھاتا ہے

۴۲۴۱۔ سَحابُ بادل

۴۲۴۲۔ ثِقالُ بھاری

۴۲۴۳۔ الرَّعدُ گرجنے والا بادل کی گھن گرج

پارہ نمبر (۱۳)

نمبر شمار عربی اردو

۴۲۴۴۔ شَدِیْدُ الْمِحَالِ شدید قوّت والا سخت پکڑ والا

۴۲۴۵۔ بَاسِطٌ پھیلانے والا (ب س ط)

۴۲۴۶۔ کَفَّیْہِ دو ہتھیلیاں اُسکی

۴۲۴۷۔ فَا مُنہ (فُوْ : منہ)

۴۲۴۸۔ ظِلٰلُ سائے، پرچھائیاں

۴۲۴۹۔ سَالَتْ بہ نکلے

۴۲۵۰۔ اَوْدِیَۃٌ ندی نالے

۴۲۵۱۔ اِحْتَمَلَ اُٹھایا

۴۲۵۲۔ سَیْلُ سیلاب، پانی، بہاؤ

۴۲۵۳۔ زَبَدًا جھاگ

۴۲۵۴۔ رَابِیًا چڑھا ہُوا

۴۲۵۵۔ یُوْقِدُوْنَ تپاتے ہیں، گرم کرتے ہیں، بھٹی لگاتے ہیں

۴۲۵۶۔ حِلْیَۃٌ گہنے، زیورات

۴۲۵۷۔ جُفَاءً ناکارہ

۴۲۵۸۔ یَمْکُثُ رہتا ہے، ٹھہر جاتا ہے

ع ۲/۱۱

سُوْرَۃ رعد (۱۳)

نمبر شمار عربی اردو

النصف

۴۲۵۹۔ یَصِلُوْنَ ملا کر، جوڑ کر چلتے ہیں

۴۲۶۰۔ یَدْرَءُوْنَ ٹال دیتے ہیں (د ر أ)

۴۲۶۱۔ عُقْبَی الدَّارِ پچھلا گھر

۴۲۶۲۔ نِعْمَ بہت اچھا

۴۲۶۳۔ یَنْقُضُوْنَ توڑ دیتے ہیں

ع ۳/۹

۴۲۶۴۔ تَطْمَئِنُّ اطمینان پکڑتے ہیں

۴۲۶۵۔ طُوْبٰی خوشحالی

۴۲۶۶۔ سُیِّرَتْ چلائے جاتے ہیں

۴۲۶۷۔ قُطِّعَتْ کاٹ دی جاتی

۴۲۶۸۔ کُلِّمَ بات کرادی جاتی

۴۲۶۹۔ قَارِعَۃٌ سخت مصیبت

۴۲۷۰۔ تَحُلُّ اُترے گا

ع ۴/۱۰

۴۲۷۱۔ اَمْلَیْتُ مہلت دی میں نے

۴۲۷۲۔ سَمُّوْا نام رکھو

۴۲۷۳۔ اَشَقُّ بہت شاق، تکلیف دہ

پارہ نمبر (۱۳)

نمبر شمار عربی اُردو

۴۲۷۴۔ وَاقٍ بچانے والا

۴۲۷۵۔ اُکُلٌ میوہ

۴۲۷۶۔ دَائِمٌ ہمیشہ

۴۲۷۷۔ عُقْبیٰ انجام

۴۲۷۸۔ یَفْرَحُوْنَ خوش ہوتے ہیں

ع ۵/۱۱

۴۲۷۹۔ یَمْحُوْا مٹا دیتا ہے،
محو کر دیتا ہے

۴۲۸۰۔ اُمُّ الْکِتَابِ مرکزی کتاب،
اصل کتاب

۴۲۸۱۔ نَقْصٌ گھٹانا،
کم کرنا

۴۲۸۲۔ اَطْرَافٌ کنارے

۴۲۸۳۔ لَا مُعَقِّبَ نہیں پیچھا کرنیوالا،
نہیں ٹالنے والا

ع ۶/۱۲

سُوْرَۃُ اِبْرَاہِیْم (۱۴)

نمبر شمار عربی اُردو

(۱۴) ابراھیم سورۃ

۴۲۸۴۔ اَیَّامِ اللّٰہِ معاملات اللہ کے

ع ۱/۱۳

الثلثۃ

۴۲۸۵۔ سُبُلَنَا راہیں ہماری
(سَبِیْلٌ : واحد)

۴۲۸۶۔ اٰذَیْتُمُوْنَا تکلیف یا اذیت دی
تم نے ہمکو۔

ع ۲/۱۴

۴۲۸۷۔ خَابَ نامُراد ہُوا

۴۲۸۸۔ عَنِیْدٌ ضدی

۴۲۸۹۔ یُسْقیٰ پلایا جائے گا

۴۲۹۰۔ صَدِیْدٌ پیپ

۴۲۹۱۔ یَتَجَرَّعُ گھونٹ گھونٹ پیے گا،
اٹک اٹک کر پیے گا
(جُرْعَۃٌ
گھونٹ)

پارہ نمبر (١٣)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۲۹۲	لَا یَکَادُ	نہیں قریب ہوگا، نہیں ممکن ہوگا
۴۲۹۳	یُسِیْغُ	گلے سے اُترے گا
۴۲۹۴	رَمَادٌ	راکھ
۴۲۹۵	اِشْتَدَّتْ	سخت چلے زور کی
۴۲۹۶	یَوْمٍ عَاصِفٍ	سخت آندھی کا دن
۴۲۹۷	بَرَزُوْا	سامنے ہوں گے بے نقاب ہونگے،
۴۲۹۸	تَبَعًا	تابع محکوم۔
۴۲۹۹	مُغْنُوْنَ	کفایت کرنیوالے، کام آنے والے
۴۳۰۰	جَزِعْنَا	بے چینی بتائیں ہم
۴۳۰۱	مَحِیْصٍ	خلاصی

ع ۳ / ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۰۲	مُصْرِخٌ	فریاد کو پہونچنے والا
۴۳۰۳	اَصْلٌ	جڑ (اُصُوْل: جمع)
۴۳۰۴	ثَابِتٌ	پکی، مضبوط
۴۳۰۵	فَرْعٌ	ڈالی، شاخ (فُرُوْع: جمع)
۴۳۰۶	اِجْتُثَّتْ	اُکھڑا اُکھڑا بیقرار

سورۃ ابراہیم (١٤)

ع ۴ / ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۰۷	اَحَلُّوْا	اُتارا انھوں نے
۴۳۰۸	دَارَ الْبَوَارِ	گھر ہلاکت کا
۴۳۰۹	خِلٰلٌ	دوستی
۴۳۱۰	دَائِبَیْنِ	پھرنے والے
۴۳۱۱	لَا تُحْصُوْا	نہیں گن سکوگے

ع ۵ / ۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۱۲	اُجْنُبْنِیْ	دور رکھ مجھ کو
۴۳۱۳	اَسْکَنْتُ	بسایا میں نے
۴۳۱۴	وَادٍ	میدان، وادی
۴۳۱۵	غَیْرِ ذِیْ زَرْعٍ	بغیر کھیتی والی، ناقابلِ زراعت
۴۳۱۶	مُحَرَّمٌ	قابلِ احترام
۴۳۱۷	تَھْوِیْ	جھکنے لگیں، مائل ہوں
۴۳۱۸	کِبَرٌ	بڑھاپا

ع ۶ / ۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۳۱۹	تَشْخَصُ	چڑھی رہ جائیں گی
۴۳۲۰	مُھْطِعِیْنَ	دوڑتے ہوں گے
۴۳۲۱	مُقْنِعِیْ	اونچا کئے ہوئے
۴۳۲۲	طَرْفٌ	نگاہ، نظریں

پارہ نمبر (۱۳)

نمبرشمار عربی اُردو

۴۳۲۳۔ اَفْئِدَۃ دل
(واحد: فُؤَاد)

۴۳۲۴۔ ھَوَاءٌ بدحواس، اُدھر لٹکے ہوئے۔

۴۳۲۵۔ تُبَدَّلُ بدل دیجائیگی

۴۳۲۶۔ مُقَرَّنِیْنَ جکڑے ہوں گے

۴۳۲۷۔ اَصْفَادُ زنجیریں

۴۳۲۸۔ سَرَابِیْلُ کرتے

۴۳۲۹۔ قَطِرَانٍ گندھک

ع ۱۹

پارہ نمبر (۱۴)

الحجر (۱۵) سورۃ

۴۳۳۰۔ رُبَمَا بار بار

۴۳۳۱۔ یُلْھِہِ غافل کردے
(الھاء: غافل کرنا)

۴۳۳۲۔ لَوْمَا کیوں نہیں

سورۃ الحجر (۱۵)

نمبرشمار عربی اُردو

۴۳۳۳۔ شِیَعٌ گروہ

۴۳۳۴۔ نَسْلُکُ ہم چلا دیتے ہیں
(س ل ک)

۴۳۳۵۔ ظَلُّوْا چھاجائیں، ہوجائیں

۴۳۳۶۔ یَعْرُجُوْنَ چڑھتے ہوتے

۴۳۳۷۔ سُکِّرَتْ چکرا گئی

۴۳۳۸۔ مَسْحُوْرُوْنَ سحر کیتے گئے

ع ۱

۴۳۳۹۔ بُرُوْجًا تاروں کے محلات

۴۳۴۰۔ اِسْتَرَقَ چوری چھپے سُن لیا
(س ر ق)

۴۳۴۱۔ شِھَابٌ شعلہ

۴۳۴۲۔ مَدَدْنَا کھینچ بچھایا ہم نے

۴۳۴۳۔ رَوَاسِیَ پہاڑ

۴۳۴۴۔ مَوْزُوْنٍ باوزن، بارونق

۴۳۴۵۔ لَوَاقِحَ بوجھل کردینے والی

ع ۲

۴۳۴۶۔ صَلْصَالٍ کھنکھناتی ہوئی مٹی

۴۳۴۷۔ حَمَاٍ مَّسْنُوْنٍ گارا، کیچڑ، سڑی ہوئی مٹی

۴۳۴۸۔ سَمُوْمٌ گرم لپٹیں

۴۳۴۹۔ جُزْءٌ حصہ (جمع: اجزاء)

پارہ نمبر (۱۴)

نمبر شمار عربی اُردو

ع ۳

۴۳۵۰۔ اٰمِنِیْنَ امن سے
۴۳۵۱۔ غِلّ خفگی
۴۳۵۲۔ سُرُرٌ تخت
(واحد: سَرِیْرٌ)
۴۳۵۳۔ مُتَقٰبِلِیْنَ آمنے سامنے
۴۳۵۴۔ نَصَبٌ محنت، تھکن
۴۳۵۵۔ نَبِّئْ خبر دے
(فعل امر)
۴۳۵۶۔ وَجِلُوْنَ ڈرتے ہیں
۴۳۵۷۔ وَجَلٌ ڈر لگنا، گھبراہٹ ہونا
۴۳۵۸۔ فَبِمَ پس کس چیز کا،
پس کس چیز سے
۴۳۵۹۔ قٰنِطِیْنَ نا اُمید لوگ
۴۳۶۰۔ قَنَطَ نا اُمیدی، مایوسی
۴۳۶۱۔ مَاخَطْبُ کیا معاملہ ہے
۴۳۶۲۔ غٰبِرِیْنَ عذاب میں رہ جانے والے
ع ۴
۴۳۶۳۔ قَوْمٌ مُّنْکَرُوْنَ قوم انجان
۴۳۶۴۔ یَمْتَرُوْنَ شک کرتے ہیں
۴۳۶۵۔ اَسْرِ لیجا (فعل امر)

سورۃ الحجر (۱۵)

نمبر شمار عربی اُردو

۴۳۶۶۔ اِمْضُوْا چلے چلو
۴۳۶۷۔ مَقْطُوْعٌ کاٹ دی جائیگی
۴۳۶۸۔ لَاتَفْضَحُوْنِ مت رسوا کرو مجھے
۴۳۶۹۔ لَعَمْرُكَ قسم تیری جان کی
۴۳۷۰۔ مُشْرِقِیْنَ سورج نکلتے ہی
(روشنی کرتے ہیں)
۴۳۷۱۔ مُتَوَسِّمِیْنَ صاحبِ فراست
۴۳۷۲۔ سَبِیْلٌ مُّقِیْمٌ آباد سڑک
۴۳۷۳۔ اَصْحٰبُ الْاَیْکَۃِ بَن والے
۴۳۷۴۔ اِمَامٍ مُّبِیْنٍ صاف راستہ جو سامنے کھلے طور پر دکھائی دے۔
ع ۵
۴۳۷۵۔ یَنْحِتُوْنَ تراشتے
(ن ح ت)
۴۳۷۶۔ مَثَانِیْ دُہرائی جانیوالی
۴۳۷۷۔ لَاتَمُدَّنَّ مت لمبی کر
۴۳۷۸۔ اِخْفِضْ بچھا دے
۴۳۷۹۔ جَنَاحَ بازو
(جمع: اَجْنِحَۃٌ)
۴۳۸۰۔ مُقْتَسِمِیْنَ بانٹنے والے

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۳۸۱	عِضِیْنَ	ٹکڑے، اجزاء

الربع

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۳۸۲	اِصْدَعْ	آشکارا کر دے، کھول کر سُنا دے
۴۳۸۳	یَقِیْنُ	یقین، موت موت کے وقت جب چھپی ہوئی چیز یقین میں تبدیل ہو جاتی ہے اس لئے یہاں موت کے معنی میں یہ لفظ استعمال ہُوا ہے۔

ع ۶

(۱۶) سُورۃ النحل

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۳۸۴	نُطْفَةٍ	ٹپکتی بوند
۴۳۸۵	خَصِیْمٌ	جھگڑنے والا
۴۳۸۶	دِفْءٌ	اسباب گرمی، جاڑے کے موسم میں بنائے جانیوالے گرم کپڑے۔

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۳۸۷	تُرِیْحُوْنَ	تم شام کو چرا کر واپس لاتے ہو۔ (اِرَاحَةٌ: مصدر، شام کو جانوروں کو چرا کر واپس لانا)
۴۳۸۸	خَیْلُ	گھوڑے
۴۳۸۹	بِغَالٌ	خچر (واحد: بَغْلٌ)
۴۳۹۰	حَمِیْرٌ	گدھے (واحد: حِمَارٌ)
۴۳۹۱	قَصْدُ السَّبِیْلِ	سیدھا راستہ
۴۳۹۲	جَائِرٌ	حق سے پھرنیوالا، کج، ٹیڑھا

ع ۷

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۳۹۳	تُسِیْمُوْنَ	تم مویشی چراتے ہو
۴۳۹۴	اَلْوَانٌ	رنگ (جمع)
۴۳۹۵	طَرِیًّا	تازہ
۴۳۹۶	تَسْتَخْرِجُوْا	نکالتے ہو

پارۂ نمبر (۱۴)

نمبر شمار عربی	اُردو
۴۳۹۷۔ حِلْیَةً	گہنا، زیورات
۴۳۹۸۔ مَوَاخِرَ	پانی کو چیرنے والی
۴۳۹۹۔ اَنْ	کہ
۴۴۰۰۔ تَمِیْدَ	ہل جائے، ڈھلک جائے
۴۴۰۱۔ عَلٰمٰتٍ	نشانیاں
۴۴۰۲۔ اَیَّانَ	کب
ع ۲ / ۸	
۴۴۰۳۔ مُنْکِرَةٌ	اِنکار، انجان ہونا
۴۴۰۴۔ لَاجَرَمَ	نہیں شک
۴۴۰۵۔ اَسَاطِیْرُ	کہانیاں
۴۴۰۶۔ اَوْزَار	بوجھ (واحد: وِزْرٌ)
ع ۳ / ۹	
۴۴۰۷۔ بُنْیَانُ	عمارت
۴۴۰۸۔ قَوَاعِدَ	نیو، بنیاد عمارت کی
۴۴۰۹۔ خَرَّ	گرا دیا
۴۴۱۰۔ سَقْفُ	چھت
۴۴۱۱۔ تُشَاقُّوْنَ	تم جھگڑتے تھے، مخالفت کرتے تھے
۴۴۱۲۔ ظَالِمِیْ	ظلم کرنے والے

سُورَةُ النَّحل (۱۶)

نمبر شمار عربی	اُردو
۴۴۱۳۔ طَیِّبِیْنَ	پاکیزہ، ستھرے لوگ
۴۴۱۴۔ حَاقَ	اُلٹ پڑا، گھیر لیا
ع ۴ / ۱۰	
۴۴۱۵۔ جَهْدَ اَیْمَانِ	سخت قسمیں
ع ۵ / ۱۱	
۴۴۱۶۔ اَهْلَ الذِّکْرِ	اہلِ نصیحت
۴۴۱۷۔ زُبُر	قرآن سے پہلے کی چھوٹی کتابیں

النصف

نمبر شمار عربی	اُردو
۴۴۱۸۔ یَخْسِفَ	دھنسا دے گا
۴۴۱۹۔ تَقَلُّبَ	چلت پھرت
۴۴۲۰۔ تَخَوُّفٍ	چُپکے سے
۴۴۲۱۔ یَتَفَیَّؤُا	جھکتے ہیں، پھرتے ہیں
۴۴۲۲۔ دَاخِرُوْنَ	عاجز (جمع)
ع ۶ / ۱۲	
۴۴۲۳۔ وَاصِبًا	لازم، ہمیشہ کو
۴۴۲۴۔ تَجْئَرُوْنَ	تم فریاد کرتے ہو
۴۴۲۵۔ مُسْوَدًّا	کالا، سیاہ
۴۴۲۶۔ کَظِیْمٌ	غمگین، غصہ پی جانے والا

پارہ نمبر (۱۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۲۷	یَتَوَارٰی	چھپا پھرتا ہے
۴۴۲۸	یُمْسِکُ	لئے رہے، تھامے رہے۔
۴۴۲۹	هُوْنٌ	ذلّت
۴۴۳۰	یَدُسُّ	گاڑ دے گا
۴۴۳۱	تُرَابٌ	مٹّی

ع ۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۳۲	تَصِفُ	بیان کرتی ہے
۴۴۳۳	اَلْسِنَةٌ	زبانیں (واحد: لِسَانٌ)
۴۴۳۴	مُفْرَطُوْنَ	بڑھا دیتے گئے، چلا دیتے گئے

ع ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۳۵	فَرْثٌ	گوبر
۴۴۳۶	لَبَنًا	دودھ
۴۴۳۷	سَائِغًا	حلق میں آسانی سے اترنے والا۔
۴۴۳۸	سَکَرٌ	نشہ والی چیز
۴۴۳۹	نَحْلٌ	شہد کی مکھی
۴۴۴۰	ذُلُلًا	نرمی سے
۴۴۴۱	اَرْذَلُ	ناکارہ

سُورَةُ النَّحل (۱۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۴۲	لِکَیْلَا	تاکہ نہیں

ع ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۴۳	فُضِّلُوْا	فضیلت دئے گئے۔
۴۴۴۴	رَآدِّیْ	پھیر دینے والے
۴۴۴۵	بَنِیْنَ	بیٹے
۴۴۴۶	حَفَدَةً	پوتے (واحد: حَفِیْدٌ)
۴۴۴۷	لَا تَضْرِبُوْا	مت بیان کرو (ض ر ب)
۴۴۴۸	عَبْدًا مَّمْلُوْکًا	غلام پرائے بس کا
۴۴۴۹	اَبْکَمُ	گونگا
۴۴۵۰	کَلٌّ	بوجھ، وبالِ جان
۴۴۵۱	اَیْنَمَا	جہاں کہیں بھی
۴۴۵۲	یُوَجِّهْهُ	بھیجتا ہے اُس کو

ع ۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۴۵۳	لَمْحِ الْبَصَرِ	جھپکنا آنکھ کا
۴۴۵۴	جَوٌّ	فضا، آسمان اور زمین کا درمیانی حصّہ
۴۴۵۵	سَکَنًا	رہنے کی جگہ
۴۴۵۶	جُلُوْدٌ	چمڑے (واحد: جِلْدٌ)

پارہ نمبر (۱۴)

اُردو	عربی	نمبر شمار
ہلکا پاتے ہو	تَسْتَخِفُّوْنَ	۴۴۵۷
کوچ کرنا	ظَعْن	۴۴۵۸
اُون (واحد : صُوْفٌ)	اَصْوَاف	۴۴۵۹
اونٹ کے یا بھیڑ کے بال (واحد وَبَرٌ)	اَوْبَار	۴۴۶۰
بال بھیڑ بکریوں کے یا روئیں۔ (واحد شَعْرٌ)	اَشْعَار	۴۴۶۱
سامان، اسباب	اَثَاثًا	۴۴۶۲
پناہ کی جگہ	اَکْنَانًا	۴۴۶۳

ع ۱۱/۱۷

اُردو	عربی	نمبر شمار
عذر قبول کیے جائیں	یُسْتَعْتَبُوْنَ	۴۴۶۴

الثالثة

اُردو	عربی	نمبر شمار
صاف بیان کرنے والی۔	تِبْیَانًا	۴۴۶۵

ع ۱۲/۱۸

اُردو	عربی	نمبر شمار
مضبوطی	تَوْکِیْدٌ	۴۴۶۶
ضامن	کَفِیْلًا	۴۴۶۷
سوت کا کاتنا۔	غَزْلٌ	۴۴۶۸

سورۃ النحل (۱۶)

اُردو	عربی	نمبر شمار
ریزہ ریزہ، ٹکڑے ٹکڑے	اَنْکَاثًا	۴۴۶۹
بڑھی ہوئی	اَرْبٰی	۴۴۷۰
ڈگمگا جائے گا، پھسل جائے گا	تَزِلَّ	۴۴۷۱
ختم ہو جائے گا (ن ف د)	یَنْفَدُ	۴۴۷۲
رہنے والا، باقی	بَاقٍ	۴۴۷۳

ع ۱۳/۱۹

اُردو	عربی	نمبر شمار
غیر عربی	اَعْجَمِیٌّ	۴۴۷۴
زبردستی کیا گیا	اُکْرِہَ	۴۴۷۵
دوست رکھا انھوں نے	اِسْتَحَبُّوْا	۴۴۷۶
آزمائش میں ڈالے گئے	فُتِنُوْا	۴۴۷۷

ع ۱۴/۲۰

اُردو	عربی	نمبر شمار
بھوک کا لباس	لِبَاسَ الْجُوْعِ	۴۴۷۸

ع ۱۵/۲۱

اُردو	عربی	نمبر شمار
نہیں ہوا	لَمْ یَکُ	۴۴۷۹
بدلہ لو تم، ایذا دو	عَاقَبْتُمْ	۴۴۸۰
ایذا دئے گئے تم	عُوْقِبْتُمْ	۴۴۸۱

ع ۱۶/۲۲

نمبر شمار عربی اردو

پارہ نمبر (۱۵)

سورۃ بنی اسرائیل (۱۷)

۴۴۸۲۔ اَسْریٰ لے گیا
(اَسْریٰ، اِسْرَاءً)
رات کو لیجانا

۴۴۸۳۔ المَسْجِدِ الْحَرَامِ مسجد مکہ مکرّمہ
(بیت اللہ)

۴۴۸۴۔ المَسْجِدِ الْاَقْصٰی مسجد بیت المقدس

۴۴۸۵۔ بَاْسٍ شَدِیْدٍ جنگجو سخت

۴۴۸۶۔ جَاسُوْا گھس پڑے

۴۴۸۷۔ خِلٰلَ الدِّیَارِ بیچ گھروں کے

۴۴۸۸۔ کَرَّۃً غلبہ

۴۴۸۹۔ نَفِیْرًا جماعت، لشکر

۴۴۹۰۔ اَسَاْتُمْ بُرائی کی تم نے

۴۴۹۱۔ یُتَبِّرُوْا ویران کردیں گے

۴۴۹۲۔ تَتْبِیْرًا ویران کرنا، خوب
کچل کر تباہ کر دینا

نمبر شمار عربی اردو

۴۴۹۳۔ عُدْتُّمْ تم کرو گے
(عَادَ، یَعُوْدُ، عَوْدًا)
لوٹنا، دوبارہ کرنا)

۴۴۹۴۔ عُدْنَا ہم بھی وہی کرینگے

۴۴۹۵۔ حَصِیْرًا قید خانہ

ع ۱

۴۴۹۶۔ مَحَوْنَا چھائیں ڈال دی ہم نے
ڈھانک دیا،
اندھیرا کر دیا
(مِٹانا)

۴۴۹۷۔ اَلْزَمْنٰا لگا دیا ہم نے

۴۴۹۸۔ طٰئِرَ نامۂ عمل

۴۴۹۹۔ مَنْشُوْرًا کھُلی ہوئی

۴۵۰۰۔ اَمَرْنَا حکم بھیج دیتے ہیں ہم

۴۵۰۱۔ دَمَّرْ تباہ کرنا،
غارت کرنا

۴۵۰۲۔ تَدْمِیْرًا خوب تباہ کرنا

۴۵۰۳۔ عَاجِلَۃً جلدی ہونیوالی،
دُنیا۔

۴۵۰۴۔ مَذْمُوْمًا بُرے حال،
مذمت کیا ہُوا

پارہ نمبر (۱۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۰۵	مَدۡحُوۡرًا	دھکے دیا ہوا، دھتکارا ہوا
۴۵۰۶	مَشۡکُوۡرًا	قدردانی کی گئی
۴۵۰۷	مَحۡظُوۡرًا	رُکی ہوئی، بند
۴۵۰۸	تَفۡضِیۡلًا	فضیلت، بزرگی
۴۵۰۹	مَخۡذُوۡلًا	ہلاکت میں چھوڑا ہوا
ع۲		
۴۵۱۰	قَضٰی	حکم دیا، فیصلہ کیا
۴۵۱۱	اِیَّاہُ	صرف اسی کو
۴۵۱۲	کِلٰهُمَا	وہ دونوں
۴۵۱۳	لَا تَنۡهَرۡ	مت جھڑک
۴۵۱۴	کَرِیۡمًا	باادب، عزت سے
۴۵۱۵	ذُلّ	انکساری
۴۵۱۶	رَبَّیَانِیۡ	پالا ان دونوں نے مجھ کو۔
۴۵۱۷	صَغِیۡرًا	چھوٹے پن میں
۴۵۱۸	اَوَّابِیۡنَ	رجوع ہونے والے
۴۵۱۹	اٰتِ	دے
۴۵۲۰	لَا تُبَذِّرۡ	مت فضول خرچ کر
۴۵۲۱	تَبۡذِیۡرًا	فضول خرچی کرنا
۴۵۲۲	مُبَذِّرِیۡنَ	فضول خرچی کرنے والے

سورۂ بنی اسرائیل (۱۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۲۳	تَرۡجُوۡهَا	تو امید رکھتا ہے
۴۵۲۴	مَیۡسُوۡرًا	آسان
۴۵۲۵	مَغۡلُوۡلَةً	تنگ بندھا ہوا
۴۵۲۶	مَلُوۡمًا	ملامت کیا ہوا
۴۵۲۷	مَحۡسُوۡرًا	پچھتایا ہوا، ہارا ہوا
ع۳		
۴۵۲۸	اِمۡلَاق	تنگدستی، مفلسی
۴۵۲۹	خِطۡـًٔا	خطا، گناہ
۴۵۳۰	مَنۡصُوۡرًا	مدد دیا جائے گا
۴۵۳۱	قِسۡطَاس	ترازو
۴۵۳۲	لَا تَقۡفُ	مت پیچھے چل
۴۵۳۳	لَا تَمۡشِ	مت چل
۴۵۳۴	مَرَحًا	اکڑتا ہوا
۴۵۳۵	طُوۡلًا	لمبائی
۴۵۳۶	مَکۡرُوۡهًا	ناپسند
۴۵۳۷	اِلٰهًا اٰخَرَ	معبود دوسرا
۴۵۳۸	تُلۡقٰی	ڈال دیا جائے گا تو
۴۵۳۹	اَصۡفٰی	منتخب کیا، پسند کیا
ع۴		
۴۵۴۰	مَسۡتُوۡرًا	چھپا ہوا

پارہ نمبر (۱۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۴۱	اَکِنَّۃً	حجاب، پردہ
۴۵۴۲	وَقْرًا	بوجھ، ڈاٹ

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۴۳	عِظَامًا	ہڈیاں (واحد: عَظْمٌ)
۴۵۴۴	رُفَاتًا	گلی ہوئی، بوسیدہ
۴۵۴۵	جَدِیْدًا	نیا
۴۵۴۶	یُنْغِضُوْنَ	سر مٹکاتے ہیں (مصدر: اِنْغَاضٌ سر مٹکانا، منڈی ہلا دینا)

ع ۵/۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۴۷	یَنْزَغُ	جھگڑا یا وسوسہ ڈالدیتا ہے۔
۴۵۴۸	زَعَمْتُمْ	دعوی کرتے تھے تم (گمان کرنا)
۴۵۴۹	تَحْوِیْلًا	بدل ڈالنا
۴۵۵۰	مَحْذُوْرًا	ڈرنے کے لائق
۴۵۵۱	مَسْطُوْرًا	لکھا ہوا
۴۵۵۲	تَخْوِیْفًا	ڈرانے کو

سورۃ بنی اسرائیل (۱۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۵۳	مَلْعُوْنَۃً	لعنت کیا گیا

ع ۶/۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۵۴	کَرَّمْتَ	بڑائی دی، بزرگی دی تو نے۔
۴۵۵۵	اَخَّرْتَ	ڈھیل دی تو نے
۴۵۵۶	اَحْتَنِکَنَّ	قابو میں لے کر چٹ کر جاؤں گا۔ (ح ن ک)
۴۵۵۷	مَوْفُوْرًا	پوری، وافر
۴۵۵۸	اِسْتَفْزِزْ	بہکا دے، بچکا دے
۴۵۵۹	اَجْلِبْ	کھینچ بلا
۴۵۶۰	خَیْل	سوار (گھوڑا)
۴۵۶۱	رَجِل	پیادے
۴۵۶۲	شَارِکْ	شریک ہو جا
۴۵۶۳	عِدْ	وعدہ دے
۴۵۶۴	یُزْجِیْ	چلاتا ہے، چلنے دیتا ہے
۴۵۶۵	تَارَۃً	اور بار، دوبارہ
۴۵۶۶	قَاصِفًا	سخت طوفان
۴۵۶۷	تَبِیْعًا	پیچھا کرنے والا

پارہ نمبر (۱۵)

نمبر شمار عربی اردو

ع ۷

۴۵۶۸۔ کِدْتَّ قریب تھا تو

۴۵۶۹۔ تَرْکَنُ جھک جاتا

۴۵۷۰۔ اَذَقْنَا چکھاتے ہم

(ذ و ق)

۴۵۷۱۔ ضِعْفٌ دوگنا

ع ۸

۴۵۷۲۔ دُلُوْکِ الشَّمْسِ سورج کا ڈھلنا

۴۵۷۳۔ غَسَقَ اندھیری، تاریکی

۴۵۷۴۔ تَہَجَّدْ تہجّد ادا کر، جاگ اُٹھ

۴۵۷۵۔ نَافِلَۃً زائد، نفل

۴۵۷۶۔ مَقَامًا مَّحْمُوْدًا مقام تعریف کے قابل۔

۴۵۷۷۔ زَھَقَ گم ہوگیا، گیا گذرا

۴۵۷۸۔ زَھُوْقًا گم ہونے والا

۴۵۷۹۔ نَاٰ دُور کرلیا، پھیرلیا

۴۵۸۰۔ جَانِب کروٹ

۴۵۸۱۔ شَاکِلَتِہٖ طریقہ، شکل

ع ۹

۴۵۸۲۔ ظَہِیْرًا مددگار

سورۂ بنی اسرائیل (۱۷)

نمبر شمار عربی اردو

۴۵۸۳۔ یَنْبُوْعًا چشمہ

۴۵۸۴۔ تَفْجِیْرًا پھاڑ کر نکالنا

۴۵۸۵۔ تُسْقِطَ گرادے تو

(س ق ط)

۴۵۸۶۔ کِسَفًا ٹکڑا

۴۵۸۷۔ قَبِیْلًا مدِّ مقابل

۴۵۸۸۔ زُخْرُف چمکدار، آرائش، سونا

۴۵۸۹۔ تَرْقٰی چڑھ جائے تو

۴۵۹۰۔ رُقِیّ چڑھنا

ع ۱۰

۴۵۹۱۔ مُطْمَئِنِّیْنَ آرام سے، بستے اطمینان سے

۴۵۹۲۔ بَشَرٌ آدمی

۴۵۹۳۔ خَبَتْ بجھنے لگے، دھیمی ہونے لگے

۴۵۹۴۔ سَعِیْرًا دہکتی آگ

النصف

۴۵۹۵۔ قَتُوْرًا تنگ دل، کنجوس

ع ۱۱

۴۵۹۶۔ مَثْبُوْرًا ہلاک ہونے والا

پارہ نمبر (۱۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۵۹۷۔	یَستَفِزَّھُمْ	چین نہ لینے دے گا اُن کو۔
۴۵۹۸۔	لَفِیفًا	لپیٹ کر
۴۵۹۹۔	فَرَقْنَا	جُدا جُدا بیان کیا ہم نے
۴۶۰۰۔	مُکْثٍ	ٹھہر ٹھہر کر، وقفہ دے کر
۴۶۰۱۔	یَخِرُّونَ	گر پڑتے ہیں
۴۶۰۲۔	سُجَّدًا	سجدہ کرتے ہوئے
۴۶۰۳۔	اَذْقَانٌ	ٹھوڑیاں
۴۶۰۴۔	یَبْکُونَ	روتے ہیں (ب ك ی)
۴۶۰۵۔	اَیًّا مَّا	جس نام سے بھی
۴۶۰۶۔	لَا تَجْھَرْ	بڑی آواز نہ کر
۴۶۰۷۔	لَا تُخَافِتْ	مت چپکے چپکے سے
۴۶۰۸۔	بَیْنَ	درمیانی
۴۶۰۹۔	ذٰلِكَ	اُس کے (وہ)
۴۶۱۰۔	سَبِیلًا	راہ (جمع : سُبُل)
۴۶۱۱۔	ذُلٌّ	ذلت

ع ۱۲/۱۱ ۱۲

سُورۃُ الکھف (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اردو

سورۃ الکھف (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۱۲۔	مَاکِثِینَ	رہنے والے
۴۶۱۳۔	بَاخِعٌ	ہلاک کرنے والا
۴۶۱۴۔	اٰثَارٌ	پیچھے
۴۶۱۵۔	صَعِیدًا جُرُزًا	زمین بنجر
۴۶۱۶۔	اَلْکَھْفِ	غار
۴۶۱۷۔	رَقِیم	کھدائی کر کے لکھی ہوئی تختی، کھوہ
۴۶۱۸۔	فِتْیَةٌ	نوجوانوں کی ٹولی
۴۶۱۹۔	ھَیِّئْ	تیار کر دے
۴۶۲۰۔	حِزْبَیْنِ	دو گروہ (تثنیہ)
۴۶۲۱۔	اَحْصٰی	خوب گننے والا
۴۶۲۲۔	لَبِثُوْا	رہے وہ
۴۶۲۳۔	اَمَدًا	مدت

ع ۱۲/۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۲۴۔	رَبَطْنَا	باندھ دیا ہم نے
۴۶۲۵۔	شَطَطًا	بات بے جا، شرارت آمیز
۴۶۲۶۔	اِعْتَزَلْتُمْ	یکسو ہوئے تم، الگ ہوئے تم

پارہ نمبر (۱۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۲۶	اِعْتَزَلَ	یکسو ہونا، الگ ہونا
۴۶۲۷	فَأْوٗ	پناہ لو، جگہ پکڑو
۴۶۲۸	یُهَیِّئْ	درست کردے گا
۴۶۲۹	مِرْفَقًا	آرام کا سبب
۴۶۳۰	طَلَعَتْ	طلوع ہوتا ہے
۴۶۳۱	تَزٰوَرُ	جھک جاتا ہے
۴۶۳۲	ذَاتَ الْیَمِیْنِ	داہنی طرف
۴۶۳۳	غَرَبَتْ	غروب ہوتا ہے
۴۶۳۴	تَقْرِضُ	کترا جاتا ہے
۴۶۳۵	ذَاتَ الشِّمَالِ	بائیں طرف
۴۶۳۶	فَجْوَةٌ	میدان، کشادہ جگہ
۴۶۳۷	مُرْشِدًا	راہ بتانے والا

ع ۲ / ۱۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۳۸	اَیْقَاظًا	جاگتے ہوئے
۴۶۳۹	رُقُوْدٌ	سوتے ہوئے
۴۶۴۰	نُقَلِّبُ	کروٹ بدلا دی ہم نے۔
۴۶۴۱	بَاسِطٌ	پسارا ہوا، پھیلانے والا
۴۶۴۲	ذِرَاعَیْهِ	دونوں ہاتھ اسکے
۴۶۴۳	وَصِیْدٌ	دہلیز، چوکھٹ

سُوْرَۃُ الْکَهْف (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۴۴	اِطَّلَعْتَ	جھانکے تو
۴۶۴۵	وَلَّیْتَ	پلٹ جائے تو
۴۶۴۶	فِرَارًا	بھاگ کر
۴۶۴۷	مُلِئْتَ	بھر دیا جائے تو
۴۶۴۸	وَرِقٌ	سکہ
۴۶۴۹	یَتَلَطَّفْ	باریک تدبیر کرتا ہوا
۴۶۵۰	یُشْعِرَنَّ	جتا دے کوئی
۴۶۵۱	اَعْثَرْنَا	اطلاع دی ہم نے
۴۶۵۲	مِرَآءً	بحث کرنا

ع ۳ / ۱۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۵۳	مُلْتَحَدًا	جگہ پناہ کی
۴۶۵۴	اَغْفَلْنَا	ہم نے غافل پایا
۴۶۵۵	فُرُطًا	حد سے گذرا ہوا

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۶۵۶	سُرَادِقُ	قناتیں، پرت
۴۶۵۷	یَسْتَغِیْثُوْا	فریاد کریں وہ
۴۶۵۸	یُغَاثُوْا	فریادرسی کیجائیگی اُن کی
۴۶۵۹	مُهْلٌ	پگھلا ہوا تانبا
۴۶۶۰	یَشْوِیْ	بھون ڈالے گا

پارہ نمبر (۱۵)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۶۶۱	مُرْتَفَقًا	فائدہ اُٹھانیکی جگہ
۴۶۶۲	یُحَلَّوْنَ	پہنائے جائیں گے
۴۶۶۳	اَسَاوِرَ	کنگن
۴۶۶۴	ثِیَابًا	کپڑے (واحد : ثَوْبٌ)
۴۶۶۵	سُنْدُسٍ	باریک ریشم
۴۶۶۶	اِسْتَبْرَقٍ	موٹا ریشم
۴۶۶۷	اَرَائِكِ	مسہریاں، تخت (واحد : اَرِیْكَةٌ)

ع ۴/۱۶

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۶۶۸	حَفَفْنَا	گھیر دیا ہم نے
۴۶۶۹	كِلْتَا	پورا دیا دونوں نے
۴۶۷۰	خِلٰلَهُمَا	ان دونوں کے بیچ میں
۴۶۷۱	یُحَاوِرُ	سوال جواب کرتا تھا
۴۶۷۲	اَعَزُّ	بہت غالب
۴۶۷۳	نَفَرًا	مجمع، لوگ، تعداد
۴۶۷۴	اَنْ تَبِیْدَ	کہ ہلاک ہو جائیگا
۴۶۷۵	اَقَلَّ	کمتر، تھوڑا
۴۶۷۶	حُسْبَانًا	چکر، پھرنے والا، گردش
۴۶۷۷	صَعِیْدًا زَلَقًا	چٹیل میدان، زمین پھسلتی

سُوْرَةُ الْکَهْف (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۶۷۸	غَوْرًا	خشک
۴۶۷۹	وَلَایَةُ	اختیار، حکم چلانا

ع ۵/۱۷

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۶۸۰	هَشِیْمًا	چورہ چورہ
۴۶۸۱	اَمَلًا	آرزو
۴۶۸۲	بَارِزَةً	صاف نکلی ہوئی، ظاہر۔
۴۶۸۳	لَمْ نُغَادِرْ	نہیں چھوڑینگے ہم
۴۶۸۴	عُرِضُوْا	پیش کئے جائیں گے
۴۶۸۵	وُضِعَ	رکھ دیا جائے گا
۴۶۸۶	مُشْفِقِیْنَ	پھٹے پڑتے ہونگے
۴۶۸۷	لَا یُغَادِرُ	نہیں چھوڑا

ع ۶/۱۸

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۶۸۸	عَضُدًا	دست بازو
۴۶۸۹	مَوْبِقًا	ہلاکت
۴۶۹۰	مُوَاقِعُوْا	گرنے والے

ع ۷/۱۹

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۶۹۱	جَدَلًا	جھگڑنے والا
۴۶۹۲	یُدْحِضُوْا	پھسلا دیویں (د ح ض)
۴۶۹۳	مَوْئِلًا	جائے پناہ

ع ۸/۲۰

پارہ نمبر (۱۵)

نمبر شمار عربی اُردو

۴۶۹۴۔ لَآ اَبْرَحُ نہیں رُکنے کا میں

۴۶۹۵۔ مَجْمَعَ الْبَحْرَيْنِ دو سمندروں کے ملنے کی جگہ۔

۴۶۹۶۔ اَمْضِیَ چلتے رہوں گا

۴۶۹۷۔ حُقُبًا لمبی مدّت تک

۴۶۹۸۔ حُوْتٌ مچھلی (جمع: حِيْتَانٌ)

۴۶۹۹۔ سَرَبًا چلنا

۴۷۰۰۔ اَوَيْنَا جگہ لی ہم نے

۴۷۰۱۔ صَخْرَةٌ پتھر

۴۷۰۲۔ قَصَصًا نشان دیکھتے ہوئے

ع ۱۱/۲

۴۷۰۳۔ اِمْرًا بھاری

۴۷۰۴۔ لَا تُرْهِقْ مت ڈال

۴۷۰۵۔ اِنْطَلَقَا چلے دونوں

۴۷۰۶۔ شَيْئًا اِمْرًا عجیب بات

(الف) ۴۷۰۶۔ شَيْئًا نُكْرًا غیر معقول بات، بے جا حرکت

سورۃ الکہف (۱۸)

نمبر شمار عربی اُردو

پارہ نمبر (۱۶)

(ب) ۴۷۰۶۔ لَنْ تَسْتَطِيْعَ نہیں کر سکے گا تو

۴۷۰۷۔ اِسْتَطْعَمَا کھانا طلب کیا اُن دونوں نے۔

(ط ع م)

۴۷۰۸۔ اَبَوْا انکار کیا انھوں نے

۴۷۰۹۔ يُضَيِّفُوْا ضیافت کریں، مہمانی کریں

۴۷۱۰۔ جِدَارٌ دیوار

۴۷۱۱۔ غَصْبًا چھین لینا، غصب کرنا

۴۷۱۲۔ رَهِقَ لپیٹ دینا، اتر ڈالنا

ع ۱۲/۱

۴۷۱۳۔ سَبَبًا راہ

۴۷۱۴۔ حَمِئَةٌ کیچڑ

۴۷۱۵۔ نُكْرًا انجان، ایسا کہ کبھی نہ دیکھا۔

پارہ نمبر (۱۶)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۱۶	سِتْرًا	پردہ، آڑ
۴۷۱۷	لَدَیْهِ	پاس اس کے
۴۷۱۸	سَدَّیْنِ	دو دیواریں اونچی، یا دو پہاڑیاں
۴۷۱۹	یَاْجُوْجَ وَمَاْجُوْجَ	دو قوموں کے نام، وحشی اور غارت گر لوگ۔
۴۷۲۰	خَرْجًا	محصول، مال خراج، خرچی، بانجھ، چندہ
۴۷۲۱	سَدًّا	آڑ
۴۷۲۲	اَعِیْنُوْا	ساتھ دو (مصدر: اِعَانَةٌ)
۴۷۲۳	رَدْمًا	آہنی دیوار
۴۷۲۴	زُبَرَ الْحَدِیْدِ	تختے لوہے کے
۴۷۲۵	سَاوٰی	برابر کر دیا
۴۷۲۶	صَدَفَیْنِ	دونوں سرے، دو
۴۷۲۷	اُنْفُخُوْا	دھونکو، پھونکو (ن ف خ)

سورۃ الکہف (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۲۸	قِطْرًا	تانبا گلایا ہوا
۴۷۲۹	مَا اسْطَاعُوْا	نہیں سکے
۴۷۳۰	مَا اسْتَطَاعُوْا	نہیں کر سکے
۴۷۳۱	نَقْبًا	سوراخ
۴۷۳۲	یَمُوْجُ	موج مارے گا (کثرت کی وجہ سے)
۴۷۳۳	عَرْضًا	پیش کرنا
۴۷۳۴	غِطَاءً	پردہ

ع ۱۱/۲

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۳۵	نُزُلًا	مہمانی
۴۷۳۶	اَخْسَرِیْنَ	بہت خسارہ میں رہنے والے
۴۷۳۷	صُنْعًا	کام
۴۷۳۸	فِرْدَوْس	جنت کا اعلیٰ مقام۔
۴۷۳۹	حِوَلًا	جگہ بدلنا
۴۷۴۰	مِدَادًا	روشنائی
۴۷۴۱	نَفِدَ	ختم ہونا

ع ۱۲/۳

نمبرشمار	عربی	اُردو

(١٩) مریم سورۃ

نمبرشمار	عربی	اُردو
۴۷۴۲	خَفِیًّا	آہستہ
۴۷۴۳	وَھَنَ	سُست ہونا، کمزور ہونا
۴۷۴۴	اِشْتَعَلَ	شعلہ مارا، (نہایت چمکدار سفید بال ہونے پر شعلہ کیطرح معلوم ہوتے ہیں)
۴۷۴۵	رَأْسُ	سَر (جمع : رُؤُسُ)
۴۷۴۶	شَیْبًا	بڑھاپا
۴۷۴۷	شَقِیًّا	محروم، بے نصیب
۴۷۴۸	مَوَالِیَ	وارث
۴۷۴۹	عَاقِرًا	بانجھ
۴۷۵۰	سَمِیًّا	ہم نام
۴۷۵۱	عِتِیًّا	بے حد، بے انتہا
۴۷۵۲	ھَیِّنٌ	آسان

نمبرشمار	عربی	اُردو
۴۷۵۳	لَمْ تَكُ	نہیں تھا تُو
۴۷۵۴	صَبِیًّا	بچپن

ع ۵ / ۴

نمبرشمار	عربی	اُردو
۴۷۵۵	اِنْتَبَذَتْ	علیٰحدہ چلی گئی
۴۷۵۶	تَمَثَّلَ	صورت پکڑی

الرّبع

نمبرشمار	عربی	اُردو
۴۷۵۷	قَصِیًّا	دُور الگ ہٹ کر
۴۷۵۸	مَخَاضُ	دردِزہ
۴۷۵۹	جِذْعِ النَّخْلِ	کھجور کے تنے
۴۷۶۰	نَسْیًا مَّنْسِیًّا	بھولی بسری بھولی بُھلائی
۴۷۶۱	سَرِیًّا	نہر، چشمہ، جاری پانی
۴۷۶۲	ھُزِّیْ	ہلا (ن ھ)
۴۷۶۳	رُطَبًا جَنِیًّا	کھجور تازی
۴۷۶۴	قَرِّیْ	ٹھنڈی رکھ
۴۷۶۵	اِنْسِیًّا	آدمی
۴۷۶۶	فَرِیًّا	عجیب
۴۷۶۷	مَھْدُ	گود، پالنا۔ جھولا۔

پارہ نمبر (۱۶)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۶۸	مَادُمْتُ	جبتک رہوں میں
۴۷۶۹	بَرًّا	نیک سُلوک
۴۷۷۰	مَشْهَدُ	حاضری کا موقع، عدالت کی گواہی کی جگہ۔
۴۷۷۱	اَسْمِعْ	کیا ہی سننے والا
۴۷۷۲	اَبْصِرْ	کیا ہی دیکھنے والا

ع ۵

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۷۳	مَلِيًّا	مدّت تک
۴۷۷۴	حَفِيًّا	مہربان
۴۷۷۵	اَعْتَزِلُ	چھوڑتا ہوں

ع ۳ ۶

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۷۶	اَضَاعُوْا	ضائع کردیا انھوں نے
۴۷۷۷	غَيًّا	بڑی خرابی
۴۷۷۸	مَاْتِيًّا	آنے والا (ا ت ی)
۴۷۷۹	نَسِيًّا	بھولنے والا
۴۷۸۰	اِصْطَبِرْ	صبر سے جم جا (ص ب ر)

ع ۴ ۵ ۷

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۸۱	جِثِيًّا	اوندھے گرے ہوئے

سُورۃ مریم (۱۹)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۸۲	اَوْلٰى	زیادہ لائق
۴۷۸۳	صِلِيًّا	داخل ہونا
۴۷۸۴	حَتْمًا	لازمی
۴۷۸۵	نَدِيًّا	مجلس، محفل
۴۷۸۶	رِءْيًا	دکھاوا، نمود
۴۷۸۷	مَرَدًّا	پھر آنے میں
۴۷۸۸	فَرْدًا	اکیلا
۴۷۸۹	ضِدًّا	مخالف

ع ۵ ۷ ۸

نمبر شمار	عربی	اُردو
۴۷۹۰	اَزًّا	بِدکانا
۴۷۹۱	وَفْدًا	مہمان
۴۷۹۲	وِرْدًا	پیاسے (اترنا)
۴۷۹۳	اِدًّا	بھاری
۴۷۹۴	هَدًّا	کانپ کر
۴۷۹۵	وُدًّا	محبّت
۴۷۹۶	لُدًّا	جھگڑالو
۴۷۹۷	رِكْزًا	کھٹکا، آہٹ

النصف

ع ۶ ۶ ۹

پارہ نمبر (۱۶)

سورۃ طٰہٰ (۲۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۷۹۸	تَشْقٰی	رنج اُٹھائے تُو
۴۷۹۹	عُلٰی	بُلند
۴۸۰۰	ثَرٰی	گیلی مٹّی
۴۸۰۱	اُمْکُثُوْا	ٹھہرو
۴۸۰۲	اٰنَسْتُ	دیکھا میں نے
۴۸۰۳	قَبَسٌ	انگارا، شعلہ
۴۸۰۴	اِخْلَعْ	اُتار ڈال
۴۸۰۵	نَعْلَیْ	جوتیاں (تثنیہ)
۴۸۰۶	طُوًی	ایک مقدّس وادی کا نام جہاں حضرت موسیٰؑ پر وحی کی گئی۔
۴۸۰۷	اِخْتَرْتُ	پسند کیا میں نے (مصدر: اِخْتِیَارٌ)
۴۸۰۸	اَکَادُ	قریب ہوں میں
۴۸۰۹	اُخْفِیْ	پوشیدہ رکھوں گا
۴۸۱۰	تَرْدٰی	ہلاک ہو جائے تُو
۴۸۱۱	اَتَوَکَّؤُا	سہارا لیتا ہوں

سورۃ طٰہٰ (۲۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۱۲	اَھُشُّ	پتّے جھاڑتا ہوں
۴۸۱۳	غَنَمِیْ	بکریاں میری
۴۸۱۴	مَاٰرِبُ	کام
۴۸۱۵	حَیَّۃٌ	سانپ
۴۸۱۶	سِیْرَۃٌ	حالت
۴۸۱۷	اُضْمُمْ	ملالے
۴۸۱۸	بَیْضَآءَ	سفید
	ع ۱	
۴۸۱۹	اِشْرَحْ	کُشادہ کر دے
۴۸۲۰	اُحْلُلْ	کھول دے
۴۸۲۱	عُقْدَۃٌ	گانٹھ، گرہ
۴۸۲۲	اُشْدُدْ	مضبوط کر
۴۸۲۳	اَزْرِیْ	قوّت میری
۴۸۲۴	اَشْرِکْ	ساتھ کر دے
۴۸۲۵	کَیْ	تاکہ (حرفِ ناصب)
۴۸۲۶	اِقْذِفِیْ	ڈال دے (ق ذ ف)
۴۸۲۷	تُصْنَعَ	پرورش پائے تُو
۴۸۲۸	عَیْنِیْ	میری نگرانی (میری آنکھ)

پارہ نمبر (۱۶)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۲۹	اُدُلُّ	خبر دوں میں
۴۸۳۰	تَقَرَّ	ٹھنڈی ہوئی
۴۸۳۱	فُتُوْنًا	آزمانا
۴۸۳۲	اِصْطَنَعْتُ	منتخب کیا میں نے
۴۸۳۳	لِنَفْسِیْ	میرے لئے
۴۸۳۴	لَاتَنِیَا	مت غفلت کرو (تم دونوں)
۴۸۳۵	یَفْرُطَ	زیادتی کرے گا، ہاتھ ڈالے گا۔
۴۸۳۶	اَعْطٰی	دیا
۴۸۳۷	مَابَالُ	کیا حال
۴۸۳۸	شَتّٰی	مختلف، الگ الگ
۴۸۳۹	اِرْعَوْا	چراؤ، چگاؤ جانوروں کو
۴۸۴۰	اُولِی النُّھٰی	اہلِ عقل، صاحبِ فہم

ع

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۴۱	تَارَۃً اُخْرٰی	دوبارہ، دوسری بار
۴۸۴۲	مَکَانًا سُوًی	مقام ہموار
۴۸۴۳	یَوْمُ الزِّیْنَۃِ	زینت کا دن، خاص تہوار کا دن

سورۃ طٰہٰ (۲۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۴۴	ضُحًی	دن چڑھے
۴۸۴۵	یُسْحِتَ	فنا کردے گا
۴۸۴۶	خَابَ	نامراد ہوا
۴۸۴۷	مُثْلٰی	مثالی راہ
۴۸۴۸	اِسْتَعْلٰی	غالب رہا
۴۸۴۹	حِبَالُ	رسیاں (واحد: حَبْلٌ)
۴۸۵۰	عِصِیُّ	لاٹھیاں (واحد: عصا)
۴۸۵۱	یُخَیَّلُ	خیال بندھایا گیا
۴۸۵۲	اَوْجَسَ	چھپایا

الثلثۃ

ع ۳ ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۸۵۳	یَبَسًا	خشک راہ
۴۸۵۴	دَرَکًا	تعاقب کرنا، پانا
۴۸۵۵	ھَوٰی	گر پڑا
۴۸۵۶	اَثَرِیْ	میرے پیچھے
۴۸۵۷	سَامِرِیُّ	زمانۂ موسیٰ میں ایک آدمی کا نام جو بڑا

پارہ نمبر (١٦)

نمبر شمار عربی اردو

شعبدہ باز تھا۔

۴۸۵۸۔ طَالَ زیادہ ہوا، طویل ہوا

۴۸۵۹۔ جَسَدًا جسم

۴۸۶۰۔ خُوَارٌ آواز

ع ۱۳

۴۸۶۱۔ یَابْنَؤُمَّ اے بیٹے میری ماں کے، یعنی میرے بھائی

۴۸۶۲۔ لِحْيَةً ڈاڑھی

۴۸۶۳۔ لَمْ تَرْقُبْ نہیں انتظار کیا تو نے

۴۸۶۴۔ قَبَضْتُ بھر لیا میں نے (پکڑ لیا میں نے)

۴۸۶۵۔ قَبْضَةً مٹھی بھرنا

۴۸۶۶۔ لَا مِسَاسَ مت ہاتھ لگاؤ

۴۸۶۷۔ ظَلْتَ چھا گیا، بیٹھ گیا تو

۴۸۶۸۔ عَاكِفًا بیٹھا ہوا

۴۸۶۹۔ نُحَرِّقَنَّ ہم جلا ڈالیں گے (ح ر ق)

۴۸۷۰۔ نَسْفًا اڑا دینا

۴۸۷۱۔ زُرْقًا کیری آنکھیں، نیلی آنکھیں، شدتِ درد کی وجہ سے

سورۂ طٰہٰ (٢٠)

نمبر شمار عربی اردو

چکرا کر آنکھوں کا نیلی پڑ جانا ایسے موقع پر کہا جاتا ہے

۴۸۷۲۔ يَتَخَافَتُوْنَ آہستہ آہستہ کہتے ہوں گے۔

۴۸۷۳۔ اَمْثَلُ زیادہ اچھا

ع ۱۴

۴۸۷۴۔ قَاعًا میدان

۴۸۷۵۔ صَفْصَفًا صاف، چٹیل

۴۸۷۶۔ اَمْتًا اونچان

۴۸۷۷۔ هَمْسًا پاؤں کی آہٹ

۴۸۷۸۔ عَنَتِ جھکے ہوں گے، ذلیل ہوں گے

۴۸۷۹۔ هَضْمًا توڑنا، حق مارنا

۴۸۸۰۔ يُحْدِثُ نیا کر دیوے وہ

۴۸۸۱۔ عَزْمًا پختگی

ع ۱۵

۴۸۸۲۔ لَا تَجُوْعَ نہ بھوکا رہے گا تو (ج و ع)

۴۸۸۳۔ لَا تَعْرٰى نہیں بے لباس رہیگا تو (ع ر ی)

۴۸۸۴۔ لَا تَظْمَؤُا نہیں پیاسا رہیگا تو (ظ م ء)

پارہ نمبر (۱۷)

نمبر شمار عربی اردو

۴۸۸۵۔ لَا تَضْحٰی نہیں دھوپ لگے گی تجھے۔

۴۸۸۶۔ ضَنْكًا تنگی، بدحالی

ع ۱۳/۱۶

۴۸۸۷۔ لِزَامًا چمٹنے والا

۴۸۸۸۔ زَهْرَةَ آرائش، رونق

۴۸۸۹۔ نَفْتِنَ ہم آزمائیں

ع ۸/۱۷

پارہ نمبر (۱۷)

سورۃ الانبیاء (۲۱)

۴۸۹۰۔ مُحْدَثٍ نیا جدید

۴۸۹۱۔ لَاهِيَةً غفلت، بے دھیان

ع ۱

۴۸۹۲۔ قَصَمْنَا ہلاک کیا ہم نے، غارت کر دیا

۴۸۹۳۔ اَحَسُّوْا احساس کیا انھوں نے

سورۃ الانبیاء (۲۱)

نمبر شمار عربی اردو

۴۸۹۴۔ يَرْكُضُوْنَ بھاگنے لگے بدحواس ہو کر۔

(ر ک ض)

۴۸۹۵۔ رَكْضٌ ایڑ لگا کر بھاگنا، بدحواس ہو کر

۴۸۹۶۔ مَازَالَتْ ہمیشہ رہا، نہیں ختم ہوا

۴۸۹۷۔ حَصِيْدًا جڑ سے کٹی ہوئی

۴۸۹۸۔ خَامِدِيْنَ بجھے ہوئے

۴۸۹۹۔ لَا يَسْتَحْسِرُوْنَ نہیں تھکتے

(ح س ر)

۴۹۰۰۔ لَا يَفْتُرُوْنَ نہیں اکتاتے

۴۹۰۱۔ فَسَدَتَا بگڑ جاتے، لڑ پڑتے

۴۹۰۲۔ هَاتُوْا لے آؤ

ع ۲/۱۹

۴۹۰۳۔ رَتْقًا بند ملے ہوئے

۴۹۰۴۔ فَتَقْنَا کھول دیا ہم نے

۴۹۰۵۔ فِجَاجًا کشادہ

۴۹۰۶۔ سَقْفًا چھت

۴۹۰۷۔ يَسْبَحُوْنَ تیر رہے ہیں

۴۹۰۸۔ خُلْدٌ ہمیشہ رہنا

پارہ نمبر (۱۷)

نمبر شمار — عربی — اُردو

۴۹۰۹۔ اِنْ مِتَّ — اگر مر جائے تو

(م و ت)

۴۹۱۰۔ لَا یَکُفُّوْنَ — نہیں روک سکیں گے

۴۹۱۱۔ تَبْہَتُ — بدحواس کر دے گی

۴۹۱۲۔ بَھْتٌ — بدحواس کرنا

(ب ھ ت)

ع ۳/۲

۴۹۱۳۔ مَنْ — کون؟

۴۹۱۴۔ یَکْلَؤُ — نگہبانی کرتا ہے

۴۹۱۵۔ یُصْحَبُوْنَ — ساتھ دیے جائیں گے

۴۹۱۶۔ نَفْحَۃٌ — جھونکا، بھنک

۴۹۱۷۔ خَرْدَلٌ — رائی

۴۹۱۸۔ ضِیَآءً — روشنی

ع ۴

الربع

۴۹۱۹۔ تَمَاثِیْلُ — مورتیں، صورتیں

(م ث ل)

۴۹۲۰۔ جُذٰذًا — ٹکڑے ٹکڑے

۴۹۲۱۔ فَتًی — جوان

۴۹۲۲۔ یَنْطِقُوْنَ — بولتے ہیں (ن ط ق)

سورۃ الانبیاء (۲۱)

نمبر شمار — عربی — اُردو

۴۹۲۳۔ نُکِسُوْا — اُلٹے کیے گئے

۴۹۲۴۔ حَرِّقُوْا — آگ میں جلادو

۴۹۲۵۔ کُوْنِیْ — ہو جا

۴۹۲۶۔ بَرْدًا — ٹھنڈی

ع ۵

۴۹۲۷۔ کَرْبٌ — بھاری، سخت، غم

۴۹۲۸۔ نَفَشَتْ — چگ لیا

۴۹۲۹۔ غَنَمٌ — ریوڑ بکریوں کا، بکری

۴۹۳۰۔ فَہَّمْنَا — سمجھ دی ہم نے، فہم دیا۔

۴۹۳۱۔ صَنْعَۃٌ — کاریگری

۴۹۳۲۔ لَبُوْسٌ — لباس، پہناوا، جنگی لباس

۴۹۳۳۔ تُحْصِنَ — حفاظت رکھے، بچائے

۴۹۳۴۔ عَاصِفَۃٌ — سخت

۴۹۳۵۔ یَغُوْصُوْنَ — غوطہ لگاتے ہیں، غواصی کرتے تھے

۴۹۳۶۔ ذَا النُّوْنِ — مچھلی والے (یونس علیہ السلام)

پارہ نمبر (۱۷)

نمبر شمار عربی اُردو

۴۹۳۷۔ اَصْلَحْنَا درست رکھا ہم نے

۴۹۳۸۔ اَحْصَنَتْ حفاظت رکھی

۴۹۳۹۔ فَرْجٌ ناموس، عفت، شرم گاہ، عصمت

ع ۶/۸

۴۹۴۰۔ کُفْرَان ناقدری

۴۹۴۱۔ حَدَبٌ بلندی، اُونچائی

۴۹۴۲۔ یَنْسِلُوْنَ دَوڑتے ہیں

۴۹۴۳۔ شَاخِصَةٌ پھٹی ہوئی

۴۹۴۴۔ حَصَبُ ایندھن

۴۹۴۵۔ وَارِدُوْنَ پاس آنے والے، گھاٹ پر آنے والے

۴۹۴۶۔ زَفِیْرٌ چیخنا، دھاڑنا

۴۹۴۷۔ مُبْعَدُوْنَ دُور رکھے جائیں گے

۴۹۴۸۔ حَسِیْسَ کھٹکا، آہٹ

۴۹۴۹۔ فَزَعٌ حادثہ

۴۹۵۰۔ نَطْوِی ہم لپیٹ لیں گے

۴۹۵۱۔ طَیٌّ لپیٹنا

۴۹۵۲۔ سِجِلّ لکھے ہوتے مضمون کا کاغذ، قبالہ

۴۹۵۳۔ اٰذَنْتُ خبر دی میں نے

سُورَۃُ الحج (۲۲)

نمبر شمار عربی اُردو

۴۹۵۴۔ اِنْ اَدْرِیْ نہیں میں جانتا

ع ۷/۹

النصف

الحج (۲۲) سُورۃ

۴۹۵۵۔ تَذْھَلُ بھول جائے گی (ذ ھ ل)

۴۹۵۶۔ مُرْضِعَةٌ دُودھ پلانیوالی

۴۹۵۷۔ تَضَعُ ڈال دے گی

۴۹۵۸۔ ذَاتَ حَمْلٍ حمل والی

۴۹۵۹۔ سُکٰرٰی نشے میں، نشے والے

۴۹۶۰۔ مَرِیْدٍ سرکش

۴۹۶۱۔ تَوَلَّا دوستی کی

۴۹۶۲۔ عَلَقَةٌ خون کا لوتھڑا

۴۹۶۳۔ مُضْغَةٌ بوٹی

۴۹۶۴۔ مُخَلَّقَةٌ پوری بنی ہوئی

۴۹۶۵۔ نُقِرُّ ہم قرار دیتے ہیں

پارہ نمبر (۱۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۶۶	طِفلاً	بچّہ
۴۹۶۷	اَرذَلِ العُمُرِ	ناکاری عمر
۴۹۶۸	ھَامِدَۃً	خشک، سوکھی
۴۹۶۹	اِھتَزَّت	اُبھرتی ہے (ہلنا)
۴۹۷۰	رَبَت	پھولتی ہے، تازی ہوتی ہے
۴۹۷۱	زَوجٍ بَھِیجٍ	خوش منظر قسم، جوڑے بارونق، جوڑے خوشنما
۴۹۷۲	ثَانِیَ	موڑنے والا
۴۹۷۳	عِطفٌ	شانہ

ع ۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۷۴	حَرفٌ	کنارے
۴۹۷۵	سَبَبٌ	رسّی
۴۹۷۶	دَوَابٌّ	جاندار
۴۹۷۷	خَصمٰنِ	جھگڑنے والے دو فریق
۴۹۷۸	اِختَصَمُو	جھگڑا کیا انھوں نے
۴۹۷۹	قُطِّعَت	کاٹ رکھے گئے
۴۹۸۰	ثِیَابٌ	کپڑے

سُورَۃُ الحج (۲۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۸۱	یُصَبُّ	ڈالا جائے گا
۴۹۸۲	یُصھَرُ	گل جائے گا
۴۹۸۳	مَقَامِعُ	گھن، ہتھوڑے
۴۹۸۴	حَدِیدٌ	لوہا

ع ۱۲/۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۸۵	لُؤلُؤٌ	موتی
۴۹۸۶	حَرِیرٌ	ریشم
۴۹۸۷	عَاکِفُ	رہنے والا، مقامی
۴۹۸۸	بَاد	باہر سے آنیوالا
۴۹۸۹	اِلحَادُ	بے دینی، شرک، الحاد۔

ع ۱۰/۱۳

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۹۰	ضَامِرٌ	دُبلے اُونٹ
۴۹۹۱	فَجٍّ عَمِیقٍ	راستے دُور دراز کے
۴۹۹۲	بَھِیمَۃِ الاَنعَامِ	چرنیوالے جانور
۴۹۹۳	کُلُوا	کھاؤ
۴۹۹۴	اَطعِمُوا	کھلاؤ
۴۹۹۵	اَلبَائِسَ	بھوکا
۴۹۹۶	یَقضُوا	ٹھیک کریں (کرنا)
۴۹۹۷	تَفَثٌ	مَیل کچیل

پارہ نمبر (۱۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۴۹۹۸	البیتِ العتیق	گھر قدیم
۴۹۹۹	تَخطَفُ	اُچک لے جاتے ہے
۵۰۰۰	تَہوِی	گرادیتا ہے
۵۰۰۱	سَحِیقٍ	بہت دُور

ع ۸ / ۱۱

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۰۲	مُخبِتِینَ	گردن جھکا دینے والے۔
۵۰۰۳	بُدنُ	اُونٹ
۵۰۰۴	صَوَافَّ	قطار سے لگے ہوئے
۵۰۰۵	وَجَبَت	گر پڑیں
۵۰۰۶	قَانِعَ	بے سوال
۵۰۰۷	مُعتَرَّ	بے قرار سائل
۵۰۰۸	لُحُوم	گوشت (واحد ، لَحمٌ)
۵۰۰۹	خَوَّان	خیانت کرنیوالا

ع ۵ / ۱۲

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۱۰	اُذِنَ	اجازت دی گئی
۵۰۱۱	یُقٰتَلُونَ	لڑائی کئے جاتے ہیں، مارے جاتے ہیں

سورۃ الحج (۲۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۱۲	هُدِّمَت	ڈھادیئے جاتے، منہدم کردیئے جاتے۔
۵۰۱۳	صَوَامِعُ	خلوت خانے، خانقاہیں، مدرسے
۵۰۱۴	بِیَعٌ	نصاریٰ کے عبادت خانے، گرجے
۵۰۱۵	صَلَوٰت	یہود کے عبادتخانے۔ کلیسا
۵۰۱۶	اَملَیتُ	ڈھیل دی مَیں نے
۵۰۱۷	نَکِیرُ	عذاب
۵۰۱۸	بِئرٌ	کنواں
۵۰۱۹	مُعَطَّلَة	ناکارہ، خالی، بیکار
۵۰۲۰	قَصرٍ	محل (جمع : قُصُور)
۵۰۲۱	مَشِید	اُونچے، مضبوط، مزیّن، مُنقّش، بُلند
۵۰۲۲	تَعمَی	اندھی ہوگئی

ع ۶ / ۱۲

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۲۳	تَمَنّیٰ	تمنّا کی
۵۰۲۴	تُخبِتَ	عاجزی کریں

پارہ نمبر (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۲۵.	عَقِیْمٌ	بانجھ، بے برکت
	ع ۹/۱۴	
۵۰۲۶.	مُخْضَرَّةٌ	سبز
	ع ۸/۱۵	
۵۰۲۷.	اَنْ تَقَعَ	کہ گر پڑیں
۵۰۲۸.	یَسْطُوْنَ	حملہ کردیں گے
	ع ۹/۱۶	
۵۰۲۹.	ذُبَابًا	مکھی
۵۰۳۰.	یَسْلُبْ	چھین لیوے
۵۰۳۱.	لَا یَسْتَنْقِذُوْا	نہ چھڑا سکیں
۵۰۳۲.	اِسْتِنْقَاذٌ	چھڑا لینا
	ع ۱۰/۱۷	

پارہ نمبر (۱۸)

سورۃ المؤمنون (۲۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۳۳.	فُرُوْج	شرم گاہیں (فرج : واحد)
۵۰۳۴.	غَیْرُ مَلُوْمِیْنَ	نہیں ملامت کیے گئے

سورۃ المؤمنون (۲۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۳۵.	عٰدُوْنَ	حد سے نکل جانیوالے
۵۰۳۶.	رٰعُوْنَ	رعایت کرنیوالے، خیال رکھنے والے
۵۰۳۷.	سُلٰلَةٌ	خلاصہ
۵۰۳۸.	کَسَوْنَا	پہنادیا ہم نے
۵۰۳۹.	طَرَائِقَ	راہیں (واحد : طَرِیْقَةٌ)
۵۰۴۰.	ذَهَاب	لیجانیکو
۵۰۴۱.	دُهْنٌ	چکنائی
۵۰۴۲.	صِبْغٌ	سالن
	ع ۱/۲۲	
۵۰۴۳.	اِسْتَوَیْتَ	سوار ہوجائے تو (برابر ہونا)
۵۰۴۴.	مُبْتَلِیْنَ	آزمائش کرنیوالے
	ع ۲/۲	
۵۰۴۵.	اَتْرَفْنَا	دولت دی ہم نے
۵۰۴۶.	اِتْرَافٌ	دولت دینا، عیش دینا
۵۰۴۷.	هَیْهَاتَ	ناممکن، ہو نہیں سکتا
۵۰۴۸.	غُثَاءٌ	خس وخاشاک، ریزہ ریزہ

پارہ نمبر (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۴۹	تَترًا	یکے بعد دیگرے، مسلسل
۵۰۵۰	رَبوَۃٌ	بلند جگہ

ع ۳/۱۸

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۱	زُبُرًا	ٹکڑے
۵۰۵۲	غَمرَۃٌ	غفلت، چکّر
۵۰۵۳	جئَرٌ	فریاد کرنا
۵۰۵۴	تَنکِصُونَ	الٹے بھاگے تم (ن ک ص)
۵۰۵۵	سٰمِرًا	افسانہ گوئی کرنا
۵۰۵۶	تُھجِرُونَ	بیہودہ بکواس کی تم نے

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۷	نٰکِبُونَ	مُڑ جانیوالے (ن ک ب)
۵۰۵۸	لَجُّوا	اَڑے رہے

ع ۴/۴

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۵۹	یُجِیرُ	پناہ دیتا ہے
۵۰۶۰	لَا یُجَارُ عَلَیہِ	نہیں پناہ دی جا سکتی اس کے خلاف

ع ۵/۵

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۶۱	ھَمَزٰتِ	وسوسہ، چھیڑ چھاڑ، اکساوا

سورۃ النور (۲۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۶۲	قَائِلٌ	کہنے والا
۵۰۶۳	اَنسَاب	رشتے، ناطے
۵۰۶۴	تَلفَحُ	جھلس دے گی
۵۰۶۵	کٰلِحُونَ	بدشکل
۵۰۶۶	عَادِّینَ	گنتی کرنے والے
۵۰۶۷	عَبَثًا	بے فائدہ

ع ۶/۶

(۲۴) النور سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۶۸	اِجلِدُوا	کوڑے لگاؤ تم
۵۰۶۹	جَلدَۃ	کوڑے، دُرّے
۵۰۷۰	رَاْفَۃٌ	رحم، مہربانی
۵۰۷۱	یَرمُونَ	تہمت لگاتے ہیں
۵۰۷۲	ثَمٰنِینَ	اسّی ۸۰
۵۰۷۳	یَدرَؤُ	ہٹ سکتا ہے

ع ۱/۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۴	اِفکٌ	جھوٹ، بہتان
۵۰۷۵	اَفَضتُم	شروع کیا تم نے

پارہ نمبر (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۶	تَلَقَّوْنَ	لیتے رہے تم بات کو
۵۰۷۷	هَيِّنًا	آسان
۵۰۷۸	تَشِيْعَ	پھیل جاتے

ع ۲/۸

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۷۹	لَا يَأْتَلِ	نہ قسم کھائیں
۵۰۸۰	اِئْتَلٰى	قسم کھایا
۵۰۸۱	مُبَرَّءُوْنَ	بَری ہیں

ع ۳/۹

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۸۲	تَسْتَاْنِسُوْا	اجازت حاصل کرلو
۵۰۸۳	غَيْرَ مَسْكُوْنَةٍ	بغیر سکونت والے جہاں کوئی رہتا بستا نہ ہو
۵۰۸۴	غَضٌّ	نیچی رکھنا
۵۰۸۵	لَا يُبْدِيْنَ	نہ ظاہر کریں
۵۰۸۶	بُعُوْلَة	شوہر
۵۰۸۷	غَيْرِ اُولِى الْاِرْبَةِ	ایسے مرد جو عورتوں کی حاجت نہ رکھتے ہوں۔
۵۰۸۸	طِفْلٌ	بچہ

سورۃ النور (۲۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۸۹	عَوْرٰت	چھپی باتیں
۵۰۹۰	اَيَامٰى	بیوہ عورتیں یا مرد
۵۰۹۱	اِمَاءٌ	لونڈیاں (واحد: اَمَة)
۵۰۹۲	فَتَيٰت	باندیاں
۵۰۹۳	بِغَاءٌ	بدکاری
۵۰۹۴	تَحَصُّنًا	پاک دامن، محفوظ
۵۰۹۵	عَرَضَ	اسباب

ع ۴/۱۰

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۰۹۶	مِشْكٰوة	طاق
۵۰۹۷	مِصْبَاح	فانوس، چراغ
۵۰۹۸	زُجَاجَةٌ	شیشہ
۵۰۹۹	كَوْكَبٌ	تارہ
۵۱۰۰	دُرِّيٌّ	چمکدار
۵۱۰۱	يُوْقَدُ	روشن کیا جائے
۵۱۰۲	زَيْت	تیل
۵۱۰۳	يُضِيْءُ	خوب روشن ہوجائے
۵۱۰۴	تُرْفَعَ	بُلند کئے جائیں
۵۱۰۵	تَتَقَلَّبُ	اُلٹ جائیں گے
۵۱۰۶	سَرَاب	چمکتی ریت۔ جو دُور سے پانی کی طرح چمکے

پارہ نمبر (۱۸)

نمبر شمار عربی اُردو

اور اُس پیاسا پانی کا
دھوکا ہو۔

۵۱۰۷۔ قِیْعَۃٌ میدان
۵۱۰۸۔ ظَمْاٰنُ پیاسا
۵۱۰۹ لُجِّیّ گہرا، عمیق
۵۱۱۰۔ لَمْ یَکَدْ نہیں قریب ہُوا
ع ۵ / ۱۱
۵۱۱۱۔ رُکَامًا تہ بتہ، ایک پر ایک
۵۱۱۲۔ وَدْق بارش
۵۱۱۳۔ خِلٰل بیچ
۵۱۱۴۔ بَرْد ٹھنڈا،
اولوں کی سردی۔
۵۱۱۵۔ سَنَا چمک
۵۱۱۶۔ مُذْعِنِیْنَ گردن نیچی کرنیوالے
مُنڈیاں ہلاتے ہوئے
۵۱۱۷۔ یَحِیْفَ ناانصافی کرے گا
ع ۶ / ۱۲

الثلثہ

۵۱۱۸۔ یَسْتَخْلِفَنَّ خلافت دے گا
۵۱۱۹۔ مُعْجِزِیْنَ عاجز کرنے والے

سُورَۃ النُّور (۲۴)

نمبر شمار عربی اُردو

ع ۷ / ۱۳
۵۱۲۰۔ یَسْتَاْذِنُ اجازت حاصل
کرلیوے۔
۵۱۲۱۔ اِسْتِیْذَان اجازت حاصل کرنا
۵۱۲۲۔ حُلُم حد بلوغ
۵۱۲۳۔ تَضَعُوْنَ اُتار رکھتے ہو
۵۱۲۴۔ ظَهِیْرَۃ دوپہر
۵۱۲۵۔ اَطْفَال لڑکے
۵۱۲۶۔ اَلْقَوَاعِدُ مِنَ النِّسَآءِ بیٹھ جانیوالی بڑی
عمر کی عورتیں جو
نکاح کی خواہش
نہ رکھتی ہوں۔
۵۱۲۷۔ مُتَبَرِّجَاتٍ زینت کا اظہار
کرنیوالیاں۔
۵۱۲۸۔ اَعْرَج لنگڑا
۵۱۲۹۔ اَعْمَام چچا (جمع)
۵۱۳۰۔ عَمّ چچا (واحد)
۵۱۳۱۔ عَمّٰتٍ پھوپھیاں
(واحد، عَمَّۃٌ)
۵۱۳۲۔ اَخْوَال ماموں (جمع)
(واحد: خَال)

پارہ نمبر (۱۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
		ع ۸ / ۱۴
۵۱۳۳	شَاْنٌ	کام
۵۱۳۴	یَتَسَلَّلُوْنَ	کھسک جاتے ہیں
۵۱۳۵	تَسَلَّلَ	کھسک جانا
۵۱۳۶	لِوَاذًا	نظر بچا کر
		ع ۹ / ۱۵

سورۃ الفرقان (۲۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۳۷	نُشُوْرًا	جی اُٹھنا
۵۱۳۸	اَعَانَ	اِعانت کی
۵۱۳۹	تُمْلٰی	اِملا کروائی جاتی ہیں
۵۱۴۰	یَمْشِیْ	چلتا ہے
۵۱۴۱	اَسْوَاق	بازار (واحد: سُوْقٌ)
		ع ۱ / ۱۶
۵۱۴۲	قُصُوْرًا	محل
۵۱۴۳	تَغَیُّظًا	جوش، غصہ
۵۱۴۴	ضَیِّقًا	[illegible]
۵۱۴۵	مُقَرَّنِیْنَ	جکڑے ہوئے، ایک ساتھ کئی کئی بندھے ہوئے۔
۵۱۴۶	ثُبُوْرًا	ہلاکت، ناس، بربادی، کمبختی۔
۵۱۴۷	اَضْلَلْتُمْ	گمراہ کیا تم نے
۵۱۴۸	بُوْرًا	برباد، غارت ہونیوالے
		ع ۲ / ۱۷

پارہ نمبر (۱۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۱۴۹	حِجْرًا	آڑ، پناہ گاہ، بند
۵۱۵۰	هَبَاءً	ریت
۵۱۵۱	مَنْثُوْرًا	پراگندہ
۵۱۵۲	مَقِیْلًا	دوپہر کے وقت آرام کرنا۔ قیلولہ کرنا
۵۱۵۳	[illegible]	بدلی

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۱۵۴	یَعَضُّ	کاٹ کھاتے گا
۵۱۵۵	مَهْجُوْرًا	چھوڑا ہُوا
۵۱۵۶	تَرْتِیلًا	تھم تھم کر
۵۱۵۷	تَفْسِیْرًا	تفسیر، کھول کر وضاحت

ع ۱ ۲

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۱۵۸	دَمَّرَ	ہلاک کرنا
۵۱۵۹	اَصْحَابُ الرَّسِّ	کنویں والے
۵۱۶۰	تَتْبِیْرًا	توڑ پھوڑ کر دینا

ع ۲ ۴

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۱۶۱	ظِلٌّ	سایہ
۵۱۶۲	دَلِیلًا	علامت
۵۱۶۳	سُبَاتًا	آرام کا سبب
۵۱۶۴	مَرَجَ	ملا دیا
۵۱۶۵	عَذْبٌ	میٹھا
۵۱۶۶	فُرَاتٌ	پیاس بجھانیوالا
۵۱۶۷	مِلْحٌ	کڑوا (نمکین)
۵۱۶۸	اُجَاجٌ	تیز، چھاتی جلا دینے والا
۵۱۶۹	بَرْزَخٌ	آڑ
۵۱۷۰	نَسَبًا	ناطے، خاندان

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۱۷۱	صِهْرًا	سسرال

ع ۵ ۳

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۱۷۲	سِرَاجٌ	چراغ
۵۱۷۳	خِلْفَةً	آگے پیچھے آنیوالے
۵۱۷۴	یَمْشُوْنَ	چلتے ہیں
۵۱۷۵	هَوْنًا	آہستگی، پُروقار طریقے پر
۵۱۷۶	یَبِیْتُوْنَ	رات بسر کرتے ہیں
۵۱۷۷	غَرَامًا	پُوری تباہی
۵۱۷۸	یَقْتُرُوْا	تنگی کی
۵۱۷۹	قَوَامًا	معتدل، درمیانی
۵۱۸۰	مُهَانًا	رُسوا، ذلیل
۵۱۸۱	غُرْفَةً	بالاخانے
۵۱۸۲	مَا یَعْبَؤُا	نہیں پرواہ کرنا
۵۱۸۲ (الف)	لِزَامًا	لازم ہونے والا، چپکنے والا۔

ع ۶ ۴

الربع

نمبر شمار عربی اردو

سورۃ الشعراء (۲۶)

۵۱۸۳. خٰضِعِیْنَ نیچی گردن ڈالنے والے۔

ع

۵۱۸۴. وَلِیْدًا بچپن، (لڑکا)

۵۱۸۵. مَسْجُوْنِیْنَ قیدی لوگ

۵۱۸۶. ثُعْبَان اژدہا

ع

۵۱۸۷. اَرْجِهْ ڈھیل دے

۵۱۸۸. لَاضَیْرَ کوئی حرج نہیں

ع

۵۱۸۹. شِرْذِمَةٌ جماعت، گروہ، ٹولی۔

۵۱۹۰. غَآئِظُوْنَ غصہ میں لانیوالے

۵۱۹۱. حٰذِرُوْنَ بچاؤ کرنیوالے

۵۱۹۲. مُشْرِقِیْنَ صبح کے موقع پر، پو پھٹتے ہی

نمبر شمار عربی اردو

۵۱۹۳. مُدْرَکُوْنَ پکڑے جانیوالے

۵۱۹۴. کَلَّا ہرگز نہیں

۵۱۹۵. اِنْفَلَقَ پھٹ گیا

۵۱۹۶. طَوْد پہاڑ

۵۱۹۷. اَزْلَفْنَا نزدیک کردیا، ہم نے ملادیا

ع

۵۱۹۸. اَقْدَمُوْنَ قدیم، پہلے لوگ

۵۱۹۹. یَسْقِیْنِ پانی پلاتا ہے مجھے

۵۲۰۰. اَلْحِقْ ملادے

۵۲۰۱. اُزْلِفَتْ نزدیک کردی جائے گی

۵۲۰۲. بُرِّزَتْ ظاہر کردی جائیگی

۵۲۰۳. کُبْکِبُوْا اوندھے ڈالے گئے

۵۲۰۴. صَدِیْقٌ دوست

۵۲۰۵. حَمِیْمٌ دلسوزی کرنیوالا

ع

۵۲۰۶. اَرْذَلُوْنَ کم درجے کے لوگ، ذلیل آدمی

۵۲۰۷. طَارِدُ ہانکنے والا، دور رکھنے والا

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۲۰۸	مَرْجُومِيْنَ	سنگسار کئے گئے

النصف

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۲۰۹	مَشْحُوْنَ	بھری ہوئی
	ع ۶/۸ ۱۰	
۵۲۱۰	تَبْنُوْنَ	بناتے ہو تم
۵۲۱۱	رِيْعٍ	اونچے مقام
۵۲۱۲	مَصَانِعَ	کاریگری (کارخانے)
۵۲۱۳	بَطَشْتُمْ	پکڑا تم نے
۵۲۱۴	اَمَدَّ	امداد کی
	ع ۶/۷ ۱۱	
۵۲۱۵	هٰهُنَا	یہاں
۵۲۱۶	هَضِيْمٌ	بوجھ کے مارے ٹوٹے پڑتا ہے
۵۲۱۷	فٰرِهِيْنَ	اترانے والے
	ع ۸/۹ ۱۲	
۵۲۱۸	ذُكْرَانَ	مرد (جمع)
۵۲۱۹	قَالِيْنَ	سخت نفرت کرنے والے
۵۲۲۰	عَجُوْزٌ	بڑھیا
	ع ۶/۹ ۱۳	
۵۲۲۱	اَيْكَة	بن والے، بنواسی، اصحاب الأیکہ، ایک قوم کا نام، جو گھنے جنگلات میں بستی تھی۔
۵۲۲۲	جِبِلَّة	مخلوقات
۵۲۲۳	اَسْقِطْ	گرادے
	ع ۶/۱۰ ۱۴	
۵۲۲۴	اَعْجَمِيْنَ	غیر عربی
۵۲۲۵	سَلَكْنَا	چلادیا ہم نے
۵۲۲۶	مَعْزُوْلُوْنَ	روک دیئے گئے۔
۵۲۲۷	اِنْتَصَرُوْا	بدلہ لیا
۵۲۲۸	مُنْقَلَبٍ	جگہ پھرنے کی
	ع ۶/۱۱ ۱۵	

نمبر شمار	عربی	اردو

النمل (۲۷)
سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۲۹	تُلَقَّى	سکھایا جاتا ہے، ڈالا جاتا ہے

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۳۰	شِهَاب	شعلہ
۵۲۳۱	قَبَسٌ	انگارہ
۵۲۳۲	تَصْطَلُوْنَ	سینکو تم
۵۲۳۳	بُوْرِكَ	برکت دی گئی۔
۵۲۳۴	تَهْتَزُّ	ہلتا ہُوا
۵۲۳۵	جَآنٌّ	سانپ
۵۲۳۶	لَمْ يُعَقِّبْ	نہیں پیچھے مڑا
۵۲۳۷	جَيْبٌ	گریبان

ع ۱۴/۱۶

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۳۸	مَنْطِق	بولی
۵۲۳۹	يُوْزَعُوْنَ	جمع کرلئے جاتے ہیں
۵۲۴۰	وَادِ النَّمْلِ	میدان چیونٹیوں کا
۵۲۴۱	نَمْلَةٌ	چیونٹی

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۴۲	لَا يَحْطِمَنَّ	نہ کچل ڈالے
۵۲۴۳	تَبَسَّمَ	مسکرادیا (مصدر: تَبَسُّمٌ)
۵۲۴۴	ضَاحِكًا	ہنستا ہُوا
۵۲۴۵	اَوْزِعْ	توفیق دے
۵۲۴۶	تَفَقَّدَ	حاضری لی، خبر لی
۵۲۴۷	هُدْهُدْ	ایک پرند،
۵۲۴۸	سَبَا	مُلک سبا ایک ملک کا نام۔
۵۲۴۹	خَبْءَ	چھپی ہوئی چیز
۵۲۵۰	اَلْقِهْ	ڈال دے

ع ۲/۱۷

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۵۱	قَاطِعَةً	قطعی فیصلہ
۵۲۵۲	هَدِيَّةٌ	تحفہ
۵۲۵۳	عِفْرِيْتٌ	قوی ہیکل
۵۲۵۴	يَرْتَدَّ	پھر آوے، لوٹ آوے
۵۲۵۵	طَرْفٌ	نگاہ، پلک
۵۲۵۶	نَكِّرُوْا	انجان کردو، بدل دو
۵۲۵۷	هٰكَذَا	اسی طرح

پارہ نمبر (۱۹)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۲۵۸	لُجَّۃ	گہرا پانی
۵۲۵۹	کَشَفَت	کھول دیا
۵۲۶۰	سَاقَیْ	پنڈلیاں (تثنیہ) (واحد : سَاقٌ)
۵۲۶۱	مُمَرَّدٌ	منڈھا ہوا، جڑا ہوا
۵۲۶۲	قَوَارِیرُ	شیشے

ع ۳/۱۸

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۲۶۳	رَھْطٌ	جتھے دار
۵۲۶۴	تَقَاسَمُوا	قسم کھاؤ
۵۲۶۵	نُبَیِّتَنَّ	ہم رات کو مار ڈالیں گے۔
۵۲۶۶	مَھْلِکَ	ہلاکت کا وقت

ع ۴/۱۹

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۲۶۷	اِصْطَفٰی	منتخب کیا
۵۲۶۸	ءَ اللّٰہُ	کیا اللہ؟

سورۃ النمل (۲۷)

پارہ نمبر (۲۰)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۲۶۹	حَدَائِقَ	باغات (واحد : حَدِیْقَۃٌ)
۵۲۷۰	ذَاتَ بَھْجَۃٍ	بارونق
۵۲۷۱	رَوَاسِیَ	پہاڑ
۵۲۷۲	حَاجِزًا	آڑ، حدِ فاصل
۵۲۷۳	اِدّٰرَکَ	ہار مان گیا، تھک کر مختلف ہوگیا

ع ۵/۱

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۲۷۴	رَدِفَ	لگا پیچھے
۵۲۷۵	تُکِنُّ	پوشیدہ ہے
۵۲۷۶	نَقُصُّ	بیان کرتا ہے

ع ۶/۲

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۲۷۷	اَمَّاذَا	یا کیا
۵۲۷۸	فَزِعَ	بے ہوش
۵۲۷۹	دَاخِرِیْنَ	ذلیل
۵۲۸۰	جَامِدَۃٌ	جمے ہوئے
۵۲۸۱	کُبَّتْ	اوندھے ڈالے گئے

ع ۷/۳

پارہ نمبر (۲۰)

نمبر شمار عربی اُردو

سورۃ القصص (۲۸)

۵۲۸۲۔ هَامَانَ فرعون کے وزیر کا نام

۵۲۸۳۔ اَرْضِعِیْ دُودھ پلا

۵۲۸۳۔ اِلْتَقَطَ اُٹھالیا

۵۲۸۴۔ فٰرِغًا خالی صبر سے

۵۲۸۵۔ قُصِّیْ خبر نکال

۵۲۸۶۔ جُنُب دُور سے، کروٹ سے

۵۲۸۷۔ اَدُلُّ خبر دُوں

ع ۳/۴

الرّبع

۵۲۸۸۔ اِسْتِغَاثَةٌ فریاد کرنا

۵۲۸۹۔ اِسْتَغَاثَ فریاد کی

۵۲۹۰۔ وَکَزَ گھونسہ مارا

۵۲۹۱۔ یَتَرَقَّبُ بھید لیتا ہُوا، خطرہ بھانپتا ہُوا

سُورۃ القصص (۲۸)

نمبر شمار عربی اُردو

۵۲۹۲۔ اَمْسِ کل (گذشتہ)

۵۲۹۳۔ یَسْتَصْرِخُ پکارتا ہے چیختا ہے

۵۲۹۴۔ یَبْطِشَ ہاتھ بڑھایا (پکڑنا)

۵۲۹۵۔ اَقْصَی دُور، کنارے

۵۲۹۶۔ یَسْعٰی دوڑتے ہوئے

۵۲۹۷۔ یَاْتَمِرُوْنَ مشورہ کرتے ہیں، حکم جاری کرنے والے ہیں۔

ع ۲/۵

۵۲۹۸۔ تَوَجَّهَ رُخ کیا، ہولیا

۵۲۹۹۔ تِلْقَآءَ طرف

۵۳۰۰۔ تَذُوْدٰنِ وہ دو عورتیں الگ رُکی کھڑی ہیں

۵۳۰۱۔ یُصْدِرَ پھیر لیتے جاتے

۵۳۰۲۔ رِعَاء چرواہے (جمع رَاعِی کی)

۵۳۰۳۔ اِسْتِحْیَاء شرماتے ہوئے

۵۳۰۴۔ اِسْتَاْجِرْ مزدُور رکھ لے، نوکر رکھ لے۔

پارہ نمبر (۲۰)

نمبر شمار　عربی　اردو

۵۳۰۵۔ اِحدٰی　کوئی ایک

۵۳۰۶۔ ھَاتَیْنِ　یہ دونوں

۵۳۰۷۔ حِجَجٍ　برس

(واحد: حِجَّۃٌ)

۵۳۰۸۔ اَیَّمَا　جونسی بھی، کوئی بھی

ع ۳/۶

۵۳۰۹۔ سَارَ　لے چلا

۵۳۱۰۔ جَذْوَۃٍ　چنگاری

۵۳۱۱۔ شَاطِیءِ　کنارے

۵۳۱۲۔ بُقْعَۃِ　مقام

۵۳۱۳۔ ذٰنِكَ　یہ دو

۵۳۱۴۔ اَفْصَحُ　زیادہ فصیح، رواں

۵۳۱۵۔ رِدْاً　ساتھی، تائید کرنے والا

۵۳۱۶۔ نَشُدُّ　ہم مضبوط کر دینگے

۵۳۱۷۔ عَضُدًا　بازو، قوّت

۵۳۱۸۔ لَا یَصِلُوْنَ　نہ پہنچ سکیں گے

۵۳۱۹۔ اَوْقِدْ　آگ تیار کر، بھٹّی لگا

۵۳۲۰۔ مَقْبُوْحِیْنَ　بُرائی کئے گئے، قباحت سے دیکھے گئے

سُورَۃُ القصص (۲۸)

نمبر شمار　عربی　اردو

ع ۴/۷

۵۳۲۱۔ طَاوَلَ　دراز ہوئی، طویل ہوئی

۵۳۲۲۔ ثَاوِیًا　رہنے والا

ع ۵/۸

۵۳۲۳۔ وَصَّلْنَا　پے در پے کیا ہم نے، لگاتار بھیجا ہم نے

النصف

۵۳۲۴۔ لَا نَبْتَغِیْ　ہم نہیں چاہتے

۵۳۲۵۔ نُتَخَطَّفْ　اُچک لیئے جائیں ہم

۵۳۲۶۔ بَطِرَتْ　اِترا گئی، اترانے لگی۔

ع ۶/۹

۵۳۲۷۔ یَخْتَارُ　پسند کرتا ہے

۵۳۲۸۔ خِیَرَۃُ　اختیار

۵۳۲۹۔ سَرْمَدًا　ہمیشہ

۵۳۳۰۔ ضِیَآءٍ　روشنی

ع ۷/۱۵

۵۳۳۱۔ تَنُوْءُ　تھکا دی

۵۳۳۲۔ خَسَفْنَا　دھنسا دیا ہم نے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۳۳	وَيْكَاَنَّ	تعجب ہے کہ، بات یوں ہے کہ
		ع ۷ ۱۱
۵۲۳۴	فَرَضَ	فرض کیا، حکم کیا
۵۲۳۵	رَآدٌّ	لوٹانے والا
۵۲۳۶	مَعَاد	واپس جانے کی جگہ، مقامِ عظمت
۵۲۳۷	تَرْجُوْا	اُمید کرتا ہے تو
		ع ۸ ۱۲

الثلثۃ

(۲۹) العنکبوت سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۳۸	لَاٰتٍ	ضرور آنے والا
۵۲۳۹	اُوْذِیَ	ستایا جاتا ہے
		ع ۱ ۱۳
۵۲۴۰	یُنْشِئُ	پیدا کرتا ہے (مصدر: اِنْشَاءٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۴۱	تُقْلَبُوْنَ	لوٹائے جاؤ گے
		ع ۲ ۱۴
۵۲۴۲	حَرِّقُوْا	جلا ڈالو
۵۲۴۳	نَادِی	مجلس
		ع ۳ ۱۵
۵۲۴۴	سِیْٓئَ	ناخوش ہوا
۵۲۴۵	ذَرْعًا	دل میں
۵۲۴۶	رَجْفَة	زلزلہ، بھونچال
۵۲۴۷	مُسْتَبْصِرِیْنَ	بصارت رکھنے والے، ہوشیار
۵۲۴۸	صَیْحَه	دھماکہ، ہولناک آواز
۵۲۴۹	عَنْکَبُوْت	مکڑی
۵۲۵۰	اَوْهَن	بہت کمزور
		ع ۴ ۱۶

یہاں تک اللہ نے آپ کو اپنی کتاب کے الفاظ یاد کرا دیئے یہ اس کا فضل ہے اب تک رکوع کے نمبر دیئے جاتے تھے لیکن اب چونکہ آگے الفاظ کم ہوتے جائینگے اس لئے رکوع کے نمبر دینا ممکن نہیں اب پاؤ آدھے پون کے نشانات حسبِ سابق دیئے جائینگے جو صرف پارے کے نشانات ہوں گے۔ (مؤلف)

پارہ نمبر (۲۱)

نمبر شمار عربی اردو

پارہ نمبر (۲۱)

۵۳۵۱۔ تَنْہٰی روکے رکھتی ہے
منع کرتی ہے

۵۳۵۲۔ لَاتَخُطُّ نہیں لکھتا تو
(مصدر : خَطٌّ)

سورۃ الرُّوم (۳۰)

۵۳۵۳۔ غُلِبَت مغلوب کردیے
گئے، دب گئے

۵۳۵۴۔ اَدْنَی الْاَرْضِ قریبی موقعہ، علاقہ
یا ملک، سرحد کے
قریب لگتی زمین۔

۵۳۵۵۔ سَیَغْلِبُوْنَ اب غالب ہونگے،
عنقریب غالب
ہوں گے۔

سورۃ الروم (۳۰)

نمبر شمار عربی اردو

۵۳۵۶۔ اَثَارُوْا بویا، جوتا

۵۳۵۷۔ عَمَرُوْا آباد کیا، بارونق
بنایا۔

۵۳۵۸۔ رَوْضَۃ باغ

۵۳۵۹۔ یُحْبَرُوْنَ بناؤ کرائے جائیں گے
آؤ بھگت کی جائیگی
استقبال کیا جائیگا

۵۳۶۰۔ تُمْسُوْنَ شام کرتے ہو
(مَسَاءٌ : شام)

۵۳۶۱۔ تُظْهِرُوْنَ دوپہر کرتے ہو
(ظُهْرٌ : دوپہر)

۵۳۶۲۔ تَنْتَشِرُوْنَ چلتے پھرتے ہو
پھیلے ہوتے ہو

۵۳۶۳۔ اَهْوَنُ بہت آسان

الربع

۵۳۶۴۔ مُنِیْبِیْنَ رجوع ہونیوالے

۵۳۶۵۔ وَجْهَ اللّٰهِ اللہ کی رضا

۵۳۶۶۔ رِبًا سود، بیاج

۵۳۶۷۔ یَرْبُوْ بڑھ جائے

۵۳۶۸۔ لَایَرْبُوْا نہیں بڑھ سکتا

پارہ نمبر (۲۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۶۹	یَصَّدَّعُوْنَ	جدا جدا ہوں گے
۵۲۷۰	یَمْهَدُوْنَ	آراستہ کر رہے ہیں، سنوارتے ہیں
۵۲۷۱	تُثِیْرُ	اٹھاتی ہے
۵۲۷۲	وَدْقٌ	بارش
۵۲۷۳	مُصْفَرًّا	زرد
۵۲۷۴	ضُعْفٌ	ناتوانی، کمزوری
۵۲۷۵	شَیْبَةٌ	بڑھاپا
۵۲۷۶	یُسْتَعْتَبُوْنَ	عذر قبول کیے جائیں (ع ت ب)
۵۲۷۷	لَا یَسْتَخِفَّنَّ	نہ برداشت کرنے پائیں اچھال نہ دیں

سورۃ لقمان (۳۱)

نمبر شمار	عربی	اردو

لقمان (۳۱) سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۷۸	لَهْوَ الْحَدِیْثِ	غافل کرنے والی بات۔
۵۲۷۹	عَمَدٌ	ستون

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۲۸۰	خَرْدَل	رائی
۵۲۸۱	صَخْرَةٌ	پتھر
۵۲۸۲	عَزْمِ الْاُمُوْرِ	ہمت کے کام
۵۲۸۳	لَا تُصَعِّرْ	مت موڑ، گال نہ پھلا
۵۲۸۴	خَدٌّ	گال
۵۲۸۵	مُخْتَال	شیخی بگھارنیوالا
۵۲۸۶	اِقْصِدْ	درمیانی چال کر
۵۲۸۶ (الف)	اَنْکَرَ	بہت ناپسند
۵۲۸۷	صَوْت	آواز (جمع: اَصْوَات)
۵۲۸۸	اَسْبَغَ	پورا کیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۸۹	مُقتَصِدٌ	اعتدال پر، درمیانی راہ پر
۵۳۹۰	خَتَّار	عہد کو توڑنے والا
۵۳۹۱	جَازٍ	کفایت کرنے والا کام آنے والا
۵۳۹۲	غَیثٌ	بارش، مینہ
۵۳۹۳	غَدًا	آنے والا کل
۵۳۹۴	مَاتَدرِی	نہیں جانتا

(۳۲) السَّجدَة سورة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۹۵	تَتَجَافیٰ	علیحدہ ہوتی ہیں
۵۳۹۶	نَسُوقُ	ہم پہنچاتے ہیں ہم ہانک دیتے ہیں۔

الثلثة

(۳۳) الاحزاب سورة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۳۹۷	جَوفٌ	پہلو، سینہ
۵۳۹۸	اَولیٰ	بہت تعلق کا حقدار
۵۳۹۹	مَسطُورًا	لکھا ہُوا (س ط ر)
۵۴۰۰	حَنَاجِرَ	نرخرے، گلے
۵۴۰۱	اُبتُلِیَ	آزمایا گیا
۵۴۰۲	یَثرِبُ	مدینہ طیبہ کا پرانا نام
۵۴۰۳	اَقطَار	اطراف (واحد: قُطرٌ)
۵۴۰۴	مَاتَلَبَّثُوا	نہیں ٹھہریں
۵۴۰۵	مُعَوِّقِینَ	روکنے والے، رُکاوٹ ڈالنے والے
۵۴۰۶	هَلُمَّ	چلے آؤ
۵۴۰۷	اَشِحَّةً	بخیلی، کنجوس
۵۴۰۸	تَدُورُ	گھومتی ہے، چکراتی ہیں

پارہ نمبر (۲۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۴۰۹	حِدَاد	تیز تیز
۵۴۱۰	بَادُوْنَ	باہر رہنے والے، بادیہ نشین، جنگل میں رہنے والے
۵۴۱۱	اَعْرَابٌ	دیہاتی، گنوار
۵۴۱۲	نَحْبٌ	نذر، منّت، ارمان۔
۵۴۱۳	صَیَاصِیْ	قلعے، گڑھی
۵۴۱۴	قَذَفَ	ڈالدیا
۵۴۱۵	تَطَئُوْ	قدم رکھا تم نے
۵۴۱۶	سَرَاحًا	رخصت کرنا

پارہ نمبر (۲۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۴۱۷	تَبَرُّج	بناؤ سنگھار
۵۴۱۸	وَطَرًا	حاجت
۵۴۱۹	زَوَّجْنَا	بیاہ کردیا ہم نے
۵۴۲۰	اَدْعِیَاء	منہ بولے، لے پالک

سورۃ الاحزاب (۲۳)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۴۲۱	اٰبَاءَ	باپ
۵۴۲۲	یُصَلِّیْ	رحمت بھیجتا ہے
۵۴۲۳	دَعْ	نظرانداز کردے
۵۴۲۴	اَفَاءَ	پھیردیا، مالِ غنیمت دیا
۵۴۲۵	تُرْجِیْ	ڈھیل دیوے تو
۵۴۲۶	تُؤْیْ	توجگہ دیتا ہے، واپس طلب کرلیتا ہے۔
۵۴۲۷	عَزَلْتَ	ایک طرف کردیا تونے، کنارے کردیا۔
۵۴۲۸	رَقِیْبًا	نگہبان
۵۴۲۹	اِنَا	پکنا (کھانے کا پکنا)
۵۴۳۰	مُسْتَاْنِسِیْنَ	جی لگا کر بیٹھنے والے۔
۵۴۳۱	یُصَلُّوْنَ	رحمت بھیجتے ہیں
۵۴۳۲	صَلُّوْا	درود بھیجو، رحمت بھیجو
۵۴۳۳	سَلِّمُوْا	سلام بھیجو

نمبر شمار عربی اردو

۵۴۳۴. تَسْلِیْمًا فرمانبردار بن کر
۵۴۳۵. یُدْنِیْنَ نزدیک کریں، لٹکالیں، گھونگھٹ نکالیں
۵۴۳۶. جَلَابِیْبِ چادریں
۵۴۳۷. مُرْجِفُوْنَ افواہ پھیلانیوالے
۵۴۳۸. نُغْرِیَنَّ ہم مسلّط کردیں گے
۵۴۳۹. لَایُجَاوِرُوْنَ نہیں پڑوس میں رہ سکیں گے۔
۵۴۴۰. مَلْعُوْنِیْنَ لعنت کئے ہوئے، پھٹکارے ہوئے
۵۴۴۱. ثُقِفُوْا پائے جائیں
۵۴۴۲. تُقْتِیْلًا کچل کر مار دئے گئے

الرّبع

۵۴۴۳. مَا یُدْرِیْكَ تجھے کیا معلوم
۵۴۴۴. سَادَتَنَا ہمارے سردار
۵۴۴۵. کُبَرَآءَ نَا ہمارے بڑے
۵۴۴۶. سَدِیْدًا سیدھی، ٹھیک

نمبر شمار عربی اردو

سورۃ سبا (۳۴)

۵۴۴۷. لَایَعْزُبُ نہیں پوشیدہ
۵۴۴۸. مُمَزَّقٍ ریزہ ریزہ
۵۴۴۹. اَوِّبِیْ رجوع ہو جاؤ
۵۴۵۰. اَلَنَّا نرم کردیا ہم نے
۵۴۵۱. سٰبِغٰتٍ زرہیں، کوچ
۵۴۵۲. قَدِّرْ پکا کرو، مضبوط صحیح اندازہ رکھو
۵۴۵۳. سَرْدِ جوڑنا
۵۴۵۴. غُدُوُّهَا صبح کی سیر اس کی
۵۴۵۵. رَوَاحُهَا شام کی سیر اس کی
۵۴۵۶. اَسَلْنَا بہادیا ہم نے
۵۴۵۷. عَیْنَ الْقِطْرِ پگھلے ہوئے تانبے کا چشمہ
۵۴۵۸. مَحَارِیْبَ بڑے بڑے قلعے اونچی محراب والی عمارتیں۔
۵۴۵۹. تَمَاثِیْلَ تصویریں،

پارہ نمبر (۲۲)

نمبر شمار　عربی　اردو

ڈیزائن، نقشے
(واحد: تِمثَال)

۵۴۶۰. جِفَان　لگن، تھال، بڑے پیالے

۵۴۶۱. جَوَاب　تالاب، حوض

۵۴۶۲. قُدُور　دیگیں
(قِدْرٌ: واحد)

۵۴۶۳. رَاسِیٰت　ایک جگہ گڑی ہوئی، رکھی ہوئی

۵۴۶۴. مِنسَاَتَہ　عصا اُس کا

۵۴۶۵. سَیلَ العَرِم　بہاؤ، زور کا سیلاب

۵۴۶۶. ذَوَاتَیْ　والے (دونوں باغ)

۵۴۶۷. اُکُلٌ　میوہ
(دو باغ میوہ دار)

۵۴۶۸. خَمطٍ　بدمزہ، کڑوے

۵۴۶۹. اَثلٍ　جھاؤ، جھاگ

۵۴۷۰. سِدرٌ　بیر

۵۴۷۱. فُزِّعَ　گھبراہٹ دور کی گئی

۵۴۷۲. اَلحَقتُم　ملایا تم نے

سورۃ سبا (۳۴)

نمبر شمار　عربی　اردو

النصف

۵۴۷۳. مَوقُوفُونَ　کھڑے کیے جائیں گے

۵۴۷۴. غُرُفَات　بالاخانے

۵۴۷۵. یُخلِفُ　عوض دیتا ہے، بدلہ دیتا ہے

۵۴۷۶. مِعشَار　دسواں حصہ عُشر۔

۵۴۷۷. یَقذِفُ　ڈال دیتا ہے، چوٹ لگاتا ہے پھینک دیتا ہے

۵۴۷۸. فَزِعُوا　گھبرا گئے

۵۴۷۹. لَا فَوتَ　نہیں بچنے کا موقعہ (نہیں چھوٹ ہے)

۵۴۸۰. تَنَاوُش　پہونچ، ہاتھ آنا، حصول۔

۵۴۸۱. اَشیَاع　ہم خیال گروہ، پیشوا، پیش رو

نمبر شمار	عربی	اردو

سورۃ الفاطر (۳۵)

۵۴۸۲	اُولِی اَجۡنِحَةٍ	زیادہ پر، پنکھ والے (واحد: جَنَاحٌ)
۵۴۸۳	یَصۡعَدُ	پہنچتا ہے
۵۴۸۴	یَبُوۡرُ	ہلاک ہو جائے گا
۵۴۸۵	عَذۡبٌ	میٹھا، ہلکا اور خوشگوار پانی، خوشگوار، لذیذ زود ہضم کھانا۔
۵۴۸۶	فُرَاتٌ	نفیس و شیریں میٹھا پانی۔
۵۴۸۷	طَرِیًّا	تازہ
۵۴۸۸	قِطۡمِیۡرٌ	کھجور کی گٹھلی کا چھلکا

الثلثہ

۵۴۸۹	مُثۡقَلَةٌ	بوجھ والی
۵۴۹۰	حَرُوۡرٌ	دھوپ
۵۴۹۱	خَلَا	ہو گزرا

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۴۹۲	جُدَدٌ	ٹکڑے، حصے
۵۴۹۳	بِیۡضٌ	سفید
۵۴۹۴	حُمۡرٌ	سُرخ
۵۴۹۵	غَرَابِیۡبُ	بھجنگ گہرے سیاہ
۵۴۹۶	سُوۡدٌ	کالے
۵۴۹۷	لَنۡ تَبُوۡرَ	ہرگز برباد نہ ہو گی
۵۴۹۸	لُغُوۡبٌ	تھکان
۵۴۹۹	یَصۡطَرِخُوۡنَ	چیخ ماریں گے (ص ر خ)
۵۵۰۰	مَقۡتًا	ناراضی
۵۵۰۱	اَنۡ تَزُوۡلَا	کہ ڈھلک نہ جائیں
۵۵۰۲	زَالَتَا	ڈھلک گئے دونوں

پارہ نمبر (۲۳)

نمبر شمار	عربی	اُردو

یٰسٓ (۳۶)
سُورَۃ یاسین

۵۵۰۳	مُقْمَحُوْنَ	جکڑی ہوئی گردن والے۔
۵۵۰۴	آثَار	نشانیاں
۵۵۰۵	اَحْصَیْنَا	شمار کر رکھا ہم نے
۵۵۰۵ (الف)	اِمَامٍ مُّبِیْنٍ	سامنے واضح
۵۵۰۶	عَزَّزْنَا	قوّت دی ہم نے

پارہ نمبر (۲۳)

۵۵۰۷	لَایُنْقَذُوْنِ	نہیں چھڑا سکیں گے مجھے۔
۵۵۰۸	لَدَیْنَا	ہمارے نزدیک
۵۵۰۹	نَسْلَخُ	اُتار لیتے ہیں
۵۵۱۰	مُظْلِمُوْنَ	اندھیرے میں رہ گئے وہ

سُورۂ یٰسٓ (۳۶)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۵۱۱	تَقْدِیْر	اندازہ
۵۵۱۲	عَادَ	ہوگیا (لوٹنا)
۵۵۱۳	عُرْجُوْنِ	شاخ، ٹہنی
۵۵۱۴	قَدِیْم	قدیم، پرانی
۵۵۱۵	یَسْبَحُوْنَ	تیرتے ہیں
۵۵۱۶	صَرِیْخ	فریادرس
۵۵۱۷	یَخِصِّمُوْنَ	لڑتے جھگڑتے ہوں گے وہ۔
۵۵۱۸	تَوْصِیَۃ	وصیت کرنا
۵۵۱۹	اَجْدَاث	قبریں
۵۵۲۰	یَنْسِلُوْنَ	دوڑتے ہوں گے
۵۵۲۱	مَرْقَدٌ	سونے کی جگہ، خواب گاہ، قبر
۵۵۲۲	فِیْ شُغُلٍ	مشغلوں میں
۵۵۲۳	فٰکِھُوْنَ	لذّت حاصل کرنے والے
۵۵۲۴	فَاکِھَۃٌ	میوہ
۵۵۲۵	اِمْتَازُوْا	جُدا ہو جاؤ
۵۵۲۶	جِبِلًّا	مخلوقات، بھاری گروہ
۵۵۲۷	اِصْلَوْا	داخل ہو جاؤ

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۵۲۸	طَمَسَ	مٹادینا، ملیامیٹ کردینا۔
۵۵۲۹	مَسْخ	صورت بدل دینا۔
۵۵۳۰	نُنَکِّسْ	ہم کبڑا بنا دیتے ہیں۔
۵۵۳۱	مَایَنْبَغِیْ	نہیں مناسب، نہیں لائق
۵۵۳۲	ذَلَّلْنَا	تابع کردیا ہم نے، قابو میں دیا ہم نے
۵۵۳۳	رُکُوْب	سواری
۵۵۳۴	رَمِیْمٌ	بوسیدہ، گلی ہوئی
۵۵۳۵	اَخْضَرِ	گہری سبز
۵۵۳۶	تُوْقِدُوْنَ	تم روشن کرتے ہو، جلاتے ہو۔

نمبر شمار	عربی	اُردو

سورۃ الصّفّٰت (۳۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۵۳۷	زٰجِرٰات	روکنے، منع کرنے، دفع کرنے، ڈانٹنے والی۔
۵۵۳۸	زَجْرًا	ڈانٹنا، روکنا، منع کرنا، دفع کرنا
۵۵۳۹	تٰلِیٰت	تلاوت کرنیوالے
۵۵۴۰	دُحُوْرًا	دھکے دیے جانا
۵۵۴۱	وَاصِب	دائمی
۵۵۴۲	ثَاقِبٌ	چمکتا ہوا
۵۵۴۳	لَازِب	چپکتی
۵۵۴۴	دَاخِرُوْنَ	ذلیل ہونیوالے

الرّبع

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۵۴۵	سُرُرٌ	تخت (سَرِیْرٌ : واحد)
۵۵۴۶	مُتَقَابِلِیْنَ	آمنے سامنے
۵۵۴۷	کَاْسٌ	پیالہ، جام

پارہ نمبر (۲۳)

نمبر شمار عربی اردو

۵۵۴۸. غَوْلٌ سر چکرانا، دردِ سر

۵۵۴۹. یُنْزَفُوْنَ مدہوش، بدمست

۵۵۵۰. قٰصِرٰتُ نیچی رکھنے والیاں

۵۵۵۱. طَرْف نگاہ

۵۵۵۲. بَیْضٌ بیضے، سفید انڈے

۵۵۵۳. مَکْنُوْنٌ حفاظت میں رکھے ہوئے۔

۵۵۵۴. مَدِیْنُوْنَ جزا دئے جانیوالے

۵۵۵۵. تُرْدِیْنِ ہلاک کیا تھا تونے مجھے۔

۵۵۵۶. مُحْضَرِیْنَ گرفتار شدہ لوگ

۵۵۵۷. زَقُّوْمٌ سینڈھ کا درخت

۵۵۵۸. مَالِئُوْنَ بھرنے والے

۵۵۵۹. شَوْبًا مِلونی، ملاکر

۵۵۶۰. حَمِیْمٌ کھولتا ہُوا پانی

۵۵۶۱. یُھْرَعُوْنَ دوڑنے لگے

۵۵۶۲. مُنْذِرِیْنَ ڈرانے والے

۵۵۶۳. مُنْذَرِیْنَ جن کو ڈرایا گیا

۵۵۶۴. مُجِیْبُوْنَ قبول کرنیوالے

۵۵۶۵. کَرْبٌ سختی

۵۵۶۶. سَقِیْمٌ بیمار

سُوْرَۃُ الصّٰفّٰت (۳۷)

نمبر شمار عربی اردو

۵۵۶۷. فَرَاغَ پس ٹوٹ پڑا

۵۵۶۸. یَزِفُّوْنَ دوڑے ہوتے

۵۵۶۹. تَنْحِتُوْنَ تم تراشتے ہو

۵۵۷۰. اَسْلَمَا دونوں فرمانبردار ہوئے۔

۵۵۷۱. تَلَّ پچھاڑ دیا

۵۵۷۲. جَبِیْنِ ماتھے کے بل

۵۵۷۳. مُسْتَبِیْنِ مفصّل بیان کرنے والی

۵۵۷۴. بَعْلًا سامی قوم کے ایک بُت کا نام۔

۵۵۷۵. اَبَقَ بھاگ گیا

۵۵۷۶. سَاھَمَ قرعہ میں شریک ہُوا

۵۵۷۷. مُدْحَضِیْنَ دھکیلے گئے

۵۵۷۸. اِلْتَقَمَ لقمہ کرلیا، نگل لیا

۵۵۷۹. حُوْتٌ مچھلی (جمع: حِیْتَانٌ)

۵۵۸۰. عَرَآءِ بغیر گھاس والی بیابان جگہ

النصف

پارہ نمبر (۲۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۸۱.	یَقۡطِیۡنَ	بیل دار درخت کدّو کی بیل۔
۵۵۸۲.	فٰتِنِیۡنَ	بہکانے میں کامیاب
۵۵۸۲(الف).	صَالِ	جانے والا، داخل ہونے والا
۵۵۸۳.	صَآفُّوۡنَ	صف باندھنے والے
۵۵۸۴.	سَاحَتُ	آنگن، علاقہ، میدان

سورۃ ص (۳۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۸۵.	لَاتَ	نہیں تھا
۵۵۸۶.	حِیۡنَ	وقت
۵۵۸۷.	مَنَاصٍ	خلاصی کا
۵۵۸۸.	اِخۡتِلَاقٌ	گھڑی ہوئی بات
۵۵۸۹.	یَرۡتَقُوۡا	وہ چڑھ جائیں گے
۵۵۹۰.	مَهۡزُوۡمٌ	شکست کھائے ہوئے
۵۵۹۱.	اَوۡتَادِ	میخیں، کھونٹیاں
۵۵۹۲.	عِقَابُ	عذاب، پکڑ

سورۃ ص (۳۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۵۹۳.	فَوَاقٍ	ڈھیل
۵۵۹۴.	قِطَّ	حصّہ
۵۵۹۵.	ذَاالۡاَیۡدِ	ہاتھ والا، طاقت ور۔
۵۵۹۶.	فَصۡلَ الۡخِطَابِ	فیصلہ کُن تقریر
۵۵۹۷.	تَسَوَّرُوا	دیوار چڑھ آئے
۵۵۹۸.	مِحۡرَابَ	حضرت داؤد علیہ السّلام کی قیام گاہ کے لئے یہ لفظ استعمال کیا گیا ہے۔
۵۵۹۹.	فَزِعَ	ڈر گیا
۵۶۰۰.	لَا تُشۡطِطۡ	ناانصافی مت کر
۵۶۰۱.	تِسۡعٌ وَّتِسۡعُوۡنَ	نو ۹ اور نوّے ۹۰ تِسۡعٌ وَّتِسۡعُوۡنَ یعنی ننانوے ۹۹
۵۶۰۲.	نَعۡجَةٌ	دُنبی، بھیڑ
۵۶۰۳.	اَکۡفِلۡنِیۡ	سونپ دے مجھے
۵۶۰۴.	عَزَّ	دباؤ ڈالا
۵۶۰۵.	خُلَطَآءِ	ساجھی
۵۶۰۶.	فُجَّارِ	بدکار

پارہ نمبر (۲۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۰۷۔	عُرِضَ	پیش کئے گئے
۵۶۰۸۔	صٰفِنٰتُ الجِیَاد	اعلیٰ نسل کے ابلق گھوڑے، ایک پاؤں پر کھڑے ہونیوالے
۵۶۰۹۔	تَوَارَت	چھپ گیا (سورج)
۵۶۱۰۔	مَسۡحًا	ہاتھ پھیرا
۵۶۱۱۔	سُوق	پنڈلیاں
۵۶۱۲۔	اَعۡنَاق	گردنیں
۵۶۱۳۔	جَسَدًا	جسم، دھڑ
۵۶۱۴۔	رُخَآءً	ملائم، نرم
۵۶۱۵۔	حَیۡثُ اَصَابَ	جہاں پہنچنا چاہا
۵۶۱۶۔	بَنَّآءٍ	عمارت بنانیوالا
۵۶۱۷۔	غَوَّاصٍ	غوطہ خور
۵۶۱۸۔	زُلۡفٰی	تقرّب، نزدیکی
۵۶۱۹۔	حُسۡنَ مَاٰب	اچھا ٹھکانہ
۵۶۲۰۔	نُصۡب	تکلیف، ایذا
۵۶۲۱۔	اُرۡکُضۡ	پیر مار
۵۶۲۲۔	مُغۡتَسَلٌ	نہانے کا پانی
۵۶۲۳۔	ضِغۡثًا	جھاڑو، سینکوں کا مٹھا

سورہ صٓ (۳۸)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۲۴۔	لَاتَحۡنَثۡ	قسم نہ توڑ
۵۶۲۵۔	اَخۡیَار	بہتر لوگ، نیک لوگ
۵۶۲۶۔	اَتۡرَابٌ	ہم عمر

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۲۷۔	نَفَاد	ختم
۵۶۲۸۔	غَسَّاق	پیپ زخموں کا دھوون.
۵۶۲۹۔	مُقۡتَحِمٌ	داخل ہونیوالی
۵۶۳۰۔	لَامَرۡحَبًا	خوشی نہ ہو، ناس ہو
۵۶۳۱۔	صَالُوۡا	داخل ہوئے
۵۶۳۲۔	اَشۡرَار	شریر (جمع)
۵۶۳۳۔	سِخۡرِیًّا	ہنسی میں اُڑایا
۵۶۳۴۔	مَلَاءِ الۡاَعۡلٰی	سردار، اعلیٰ افسر بلند مرتبہ والے
۵۶۳۵۔	مُتَکَلِّفِیۡنَ	بناوٹ کرنیوالے

پارہ نمبر (۲۳)

نمبر شمار	عربی	اُردو

(۳۹) الزمر سورۃ

۵۶۳۶	یُکَوِّرُ	لپیٹتا ہے
۵۶۳۷	خَوَّلَ	سامان دیا
۵۶۳۸	مَبْنِیَّۃٌ	بنے بنائے
۵۶۳۹	سَلَکَ	چلایا، جاری کیا
۵۶۴۰	یَنَابِیعَ	چشمے
۵۶۴۱	یَھِیجُ	خشک ہوتا ہے، زور پر آتا ہے
۵۶۴۲	حُطَامًا	ریزہ ریزہ
۵۶۴۳	مُتَشَابِھًا	ملتے جلتے، یکساں
۵۶۴۴	مَثَانِیَ	بار بار دہرائی جانے کے قابل
۵۶۴۵	تَقْشَعِرُّ	رونگٹے کھڑے ہو جاتے ہیں۔
۵۶۴۶	تَلِیْنُ	نرم ہو جاتے ہیں
۵۶۴۷	غَیْرَ ذِی عِوَجٍ	بن ٹیڑھ والا، سیدھا، کوئی کجی نہیں

سُورَۃ الزمر (۳۹)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۶۴۸	مُتَشَاکِسُوْنَ	باہم جھگڑنیوالے ضدا ضدی کرنیوالے
۵۶۴۹	سَلَمًا	پورا، مسلّم، ایک کا
۵۶۵۰	مَیِّتٌ	میّت، مرنیوالا
۵۶۵۱	مَیِّتُوْنَ	مرنے والے

پارہ نمبر (۲۴)

۵۶۵۲	اِشْمَأَزَّتْ	نفرت کرتے ہیں
۵۶۵۳	یٰحَسْرَتیٰ	ہائے افسوس
۵۶۵۴	فَرَّطَ	تقصیر کرنا
۵۶۵۵	جَنْبِ اللّٰہِ	خدا کے بارے ہیں۔
۵۶۵۶	مَقَالِیْدُ	کنجیاں
۵۶۵۷	مَطْوِیّٰتٌ	لپٹے ہوئے
۵۶۵۸	صَعِقَ	بے ہوش ہونا
۵۶۵۹	اَشْرَقَتْ	چمک اُٹھے گی۔

پارہ نمبر (۲۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۶۰	وُضِعَ	رکھدیا گیا (سامنے) (فعل مجہول)
۵۶۶۱	جاۡیٓءَ	لایا جائے گا، حاضر کیا جائے گا
۵۶۶۲	سِیْقَ	ہانک دیا جائے گا
۵۶۶۳	زُمَرًا	گروہ، ٹولی
۵۶۶۴	خَزَنَةُ	چوکیدار، داروغہ
۵۶۶۵	طِبْتُمْ	خوشحال رہے تم
۵۶۶۶	حَآفِّیْنَ	حلقہ باندھے ہوں گے۔

الربع

(۴۰) المومن سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۶۷	ذِی الطَّوْلِ	انعام دینے والا
۵۶۶۸	تَلَاقِ	ملاقات
۵۶۶۹	بٰرِزُوْنَ	موجود ہوں گے
۵۶۷۰	یُطَاعُ	کہا مانا جائے

سورۃ المومن (۴۰)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۷۱	اٰزِفَةُ	قریب آنیوالی
۵۶۷۲	وَاقٍ	بچانے والا
۵۶۷۳	ظٰھِرِیْنَ	غالب ہونیوالے
۵۶۷۴	یَوْمَ التَّنَادِ	دن آوازوں کا، (اس دن کثرت سے آوازیں ہونگی)
۵۶۷۵	تَبَاب	ہلاکت

النصف

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۷۶	اُفَوِّضُ	سپرد کرتا ہوں
۵۶۷۷	مُسِیْٓءُ	بُرے کام کرنے والا۔
۵۶۷۸	سَلٰسِلُ	زنجیریں
۵۶۷۹	یُسْحَبُوْنَ	گھسیٹے جائیں گے
۵۶۸۰	یُسْجَرُوْنَ	جھونک دیے جائیں گے۔

نمبر شمار	عربی	اردو

(۴۱) السجدۃ
سورۃ حٰم

الثلثۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۸۱۔	غَیْرُ مَمْنُوْنٍ	نہیں موقوف ہونے والا
۵۶۸۲۔	اَقْوَات	قوت
۵۶۸۳۔	دُخَانٌ	دھواں
۵۶۸۴۔	طَائِعِیْنَ	خوشی سے کرنیوالے
۵۶۸۵۔	صَرْصَرًا	تندوتیز، زوردار آندھی، جس میں صرصر کی آواز ہوتی ہے۔
۵۶۸۶۔	یُوْزَعُوْنَ	ترتیب سے کھڑے کئے جائیں گے
۵۶۸۷۔	تَسْتَتِرُوْنَ	چھپ سکتے تم
۵۶۸۸۔	یَسْتَعْتِبُوْا	توبہ کریں
۵۶۸۹۔	مُعْتَبِیْنَ	توبہ یا عذر قبول کئے جانیوالے

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۶۹۰۔	قَیَّضْنَا	مقرر کر دیا ہم نے
۵۶۹۱۔	قُرَنَآءَ	ہم نشین
۵۶۹۲۔	اِلْغَوْا	شور مچاؤ
۵۶۹۳۔	اَسْوَاَ	بدتر
۵۶۹۴۔	اَسْفَلِیْنَ	نیچ، گرے ہوئے خوب ذلیل ہونے والے۔
۵۶۹۵۔	مَا تَشْتَہِیْ	جو چاہے، جو خواہش ہو
۵۶۹۶۔	نَزْغٌ	وسوسہ
۵۶۹۷۔	لَا یَسْئَمُوْنَ	نہیں اکتاتے، نہیں تھکتے
۵۶۹۸۔	خَاشِعَۃً	دبی ہوئی
۵۶۹۹۔	ذُوْ عِقَابٍ	عذاب دینے والا۔

پارہ نمبر (۲۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۰۰	اَکْمَامُ	غلاف، خول
۵۷۰۱	اٰذَنّٰا	بتادیا ہم نے
۵۷۰۲	عَرِیْض	لمبی، چوڑی
۵۷۰۳	آفَاق	گردونواح، آس پاس

(۴۲) الشوریٰ سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۰۴	یَتَفَطَّرْنَ	پھٹ پڑیں گے
۵۷۰۵	یَذْرَءُ	پھیلاتا ہے
۵۷۰۶	شَرَعَ	مقرر کیا
۵۷۰۷	کَبُرَ	بھاری ہو
۵۷۰۸	دَاحِضَۃٌ	باطل، پچلی ہوئی
۵۷۰۹	یُمَارُوْنَ	جھگڑتے ہیں
۵۷۱۰	مَوَدَّۃٌ	دوستی، چاہت

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۱۱	یَمْحُ	مٹا دیتا ہے
۵۷۱۲	غَیْثٌ	بارش، مینہ

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۱۳	جَوَارِ	چلنے والے جہاز
۵۷۱۴	اَعْلَام	اونچے پہاڑ
۵۷۱۵	یَظْلَلْنَ	ہو جائیں
۵۷۱۶	رَوَاکِدَ	تھمے ہوئے
۵۷۱۷	یُوْبِقْ	ہلاک کر دے گا
۵۷۱۸	شُوْرٰی	مشورہ
۵۷۱۹	نَکِیْر	انکار
۵۷۲۰	یُزَوِّجُ	ملا کر دیتا، جمع کر دیتا، جوڑ دیتا ہے
۵۷۲۱	عَقِیْمًا	بانجھ
۵۷۲۲	تَصِیْرُ	پھیرے جائیں گے

پارہ نمبر (۲۵)

نمبر شمار عربی	اردو

سورۃ الزخرف (۴۳)

۵۷۲۳۔ اُمُّ الْکِتَاب مرکزی کتاب

۵۷۲۴۔ صَفْحًا ہٹا لینا

۵۷۲۵۔ بَطْشًا سخت پکڑ

۵۷۲۶۔ مَضٰی ہو گذری

۵۷۲۷۔ تَسْتَوٗا سوار ہو جاؤ تم

۵۷۲۸۔ مُقْرِنِیْنَ قابو میں لینے والے

۵۷۲۹۔ جُزْءً ا حصہ، پارہ

۵۷۳۰۔ یُنَشَّؤُا آرائش کی جاتی ہے

۵۷۳۱۔ حِلْیَۃٌ زیورات، گہنے

۵۷۳۲۔ مُسْتَمْسِکُوْنَ مضبوطی سے پکڑنے والے۔

۵۷۳۳۔ مُقْتَدُوْنَ پیروی کرنے والے

۵۷۳۴۔ بَرَآءٌ بیزار، الگ النصف

۵۷۳۵۔ فَطَرَ پیدا کیا

۵۷۳۶۔ قَرْیَتَیْنِ دو بستیاں

۵۷۳۷۔ سُخْرِیًّا کام میں لانا، مسخر کرنا

سورۃ الزخرف (۴۳)

نمبر شمار عربی	اردو

۵۷۳۸۔ سُقُفًا چھت

۵۷۳۹۔ فِضَّۃٌ چاندی

۵۷۴۰۔ مَعَارِج سیڑھیاں

۵۷۴۱۔ یَظْهَرُوْنَ چڑھتے اُترتے

۵۷۴۲۔ زُخْرُفًا چمک دمک سونے کی

۵۷۴۳۔ یَعْشُ اندھا بنتا ہے، آنکھ چُراتے۔

۵۷۴۴۔ بُعْل دُوری

۵۷۴۵۔ مُشْتَرِکُوْنَ آپس میں ساتھی شرکت کرنیوالے

۵۷۴۶۔ مُقْتَرِنِیْنَ پرا باندھ کر، اردلی بن کر

۵۷۴۷۔ اِسْتَخَفَّ سبک کر دیا، گھبرا دیا

۵۷۴۸۔ اٰسَفُوْا غصہ دلایا اُنھوں نے

۵۷۴۹۔ یَصِدُّوْنَ تالیاں بجاتے ہیں، غل مچاتے ہیں

۵۷۵۰۔ یَخْلُفُوْنَ جانشیں رہتے

۵۷۵۱۔ لَا تَمْتَرُنَّ مت شک کرو

۵۷۵۲۔ اَخِلَّاءُ دوست

(واحد: خَلِیْلٌ)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۵۳	صِحَاف	بڑی رکابیاں، تھال
۵۷۵۴	اَکْوَاب	آب خورے
۵۷۵۵	تَلَذُّ	لذت چاہیں
۵۷۵۶	لَا یُفَتَّرُ	نہیں ہلکا کیا جائیگا نہیں سُست ہو گا
۵۷۵۷	اَبْرَمُوْا	اُنھوں نے مقرّر کیا
۵۷۵۸	مُبْرِمُوْنَ	مقرّر کرنے والے

سورۃ الدخان (۴۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۵۹	یُفْرَقُ	جُدا کیا جاتا ہے
۵۷۶۰	اِرْتَقِبْ	منتظر رہ
۵۷۶۱	دُخَانٌ	دھواں
۵۷۶۲	مُعَلَّمٌ	سِکھایا ہُوا
۵۷۶۳	عَائِدُوْنَ	پھر کرنیوالے
۵۷۶۴	اَدُّوْا	ساتھ بھیج دو

الثلثة

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۶۵	اَسْرِ	لے چل

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۶۶	رَهْوًا	خشک،
۵۷۶۷	فٰکِهِیْنَ	خوشحال، مزہ کرنے والے
۵۷۶۸	مَا بَکَتْ	نہیں رونا آیا
۵۷۶۹	مُنْشَرِیْنَ	جِلائے جانیوالے زندہ کئے جانیوالے
۵۷۷۰	مَوْلًی	دوست
۵۷۷۱	مُهْل	پگھلایا ہُوا تانبا، تیل کی تلچھٹ
۵۷۷۲	یَغْلِیْ	جوش مارتا ہے
۵۷۷۳	غَلْیٌ	جوش مارنا
۵۷۷۴	اِعْتِلُوْا	گھسیٹو
۵۷۷۵	سَوَآءِ الْجَحِیْمِ	بیچوں بیچ جہنّم کے
۵۷۷۶	صُبُّوْا	ڈالدو، اُنڈیلو۔
۵۷۷۷	ذُقْ	چکھ

نمبر شمار	عربی	اردو

الجاثیہ (۴۵)
سورۃ

۵۷۷۸۔	یُصِرُّ	اصرار کرتا ہے، ضد کرتا ہے
۵۷۷۹۔	اِجتَرَحُوا	کرتے ہیں
۵۷۸۰۔	دَھرٌ	گردش، زمانہ
۵۷۸۱۔	جَاثِیَۃٌ	زانوؤں کے بل گری ہوئی
۵۷۸۲۔	نَستَنسِخُ	ہم لکھواتے ہیں، (مصدر: اِستِنسَاخ)
۵۷۸۳۔	مَا نَدرِی	ہم نہیں جانتے
۵۷۸۴۔	مُستَیقِنِینَ	یقین کرنیوالے
۵۷۸۵۔	اِستِیقَانٌ	مصدر (یقین)

نمبر شمار	عربی	اردو

پارہ نمبر (۲۶)

الاحقاف (۴۶)
سورۃ

۵۷۸۶۔	اَثَرَۃٌ	دلیل، نشان
۵۷۸۷۔	بِدعًا	نیا، انوکھا
۵۷۸۸۔	کُرھًا	تکلیف
۵۷۸۹۔	ثَلٰثُونَ	تیس ۳۰
۵۷۹۰۔	نَتَجَاوَزُ	ہم درگذر کریں گے
۵۷۹۱۔	اَذھَبتُم	لے چکے تم
۵۷۹۲۔	اَحقَافُ	ریگستان
۵۷۹۳۔	عَارِضًا	بادل، گھٹا
۵۷۹۴۔	مُستَقبِلَ	سامنے آنیوالا
۵۷۹۵۔	اَودِیَۃٌ	وادیاں، میدان ندی نالے
۵۷۹۶۔	قُربَانًا	تقرب کا ذریعہ پہنچ
۵۷۹۷۔	نَفَرًا	جماعت، ٹولی، گروہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۷۹۸.	یُجِرْکُم	پناہ دے گا تم کو
۵۷۹۹.	لَمْ یَعْیَ	وہ نہیں تھکا

الربع

(۴۷) محمّد سورہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۰۰.	اَضَلَّ	بے راہ کر دیا
۵۸۰۱.	کَفَّرَ	دُور کر دیا
۵۸۰۲.	اَصْلَحَ	درست کر دیا
۵۸۰۳.	بَالَ	حال، کیفیت
۵۸۰۴.	ضَرْبَ الرِّقَابِ	گردنیں مارنا
۵۸۰۵.	اَثْخَنْتُمْ	خوب کچل ڈالا ہو تم نے۔
۵۸۰۶.	ثَخُنَ	خونریزی کرنا، کچل ڈالنا
۵۸۰۷.	وَثَاق	قید کرنا، باندھنا
۵۸۰۸.	فِدَاءً	فدیہ لے کر چھوڑ دینا
۵۸۰۹.	عَرَّفَ	پہچان کرادی

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۱۰.	تَعْسًا	گر کر ہلاک ہونا
۵۸۱۱.	غَیْرِ اٰسِنٍ	بن بگڑا ہوا، کبھی نہ بگڑنے والا
۵۸۱۲.	خَمْرٌ	(انگوری) شراب
۵۸۱۳.	عَسَلٌ	شہد
۵۸۱۴.	اَمْعَاءَ	انتڑیاں
۵۸۱۵.	اٰنِفًا	ابھی ابھی
۵۸۱۶.	اَشْرَاطُ	علامتیں
۵۸۱۷.	مَغْشِیّ	بے ہوشی چھا گئی ہو
۵۸۱۸.	اَوْلٰی	خرابی
۵۸۱۹.	اَقْفَال	تالے (قُفْلٌ کی جمع)
۵۸۲۰.	سَوَّلَ	بات بنائی، چکمہ دیا
۵۸۲۱.	اَمْلٰی	دُور کی سُجھائی
۵۸۲۲.	اِسْرَار	آہستہ، پوشیدہ مشورہ، خفیہ، چھپا بھید
۵۸۲۳.	اَضْغَان	بدنیتی
۵۸۲۴.	لَحْنِ الْقَوْلِ	طرزِ کلام، بات کا ڈھب
۵۸۲۵.	لَنْ یَّتِرَ	نہیں کمی کرے گا
۵۸۲۶.	یُحْفِ	تنگ کرے

نمبر شمار عربی اُردو

سورۃ الفتح (۴۸)

۵۸۲۷۔ تَقَدَّمَ پہلے ہو چکا

۵۸۲۸۔ تَاَخَّرَ پیچھے ہُوا

۵۸۲۹۔ ظَانِّیْنَ گمان کرنے والے، اٹکل کرنے والے

۵۸۳۰۔ تُعَزِّرُوْا تم ساتھ دو، تم قوّت دو

۵۸۳۱۔ تُوَقِّرُوْا تم ادب کرو

۵۸۳۲۔ مَغَانِمَ مالِ غنیمت

النصف

۵۸۳۳۔ اَظْفَرَ قابو دیا

۵۸۳۴۔ اَلْهَدْیَ قربانی کے جانور

۵۸۳۵۔ مَعْکُوْفًا رُکا ہُوا

۵۸۳۶۔ تَطَئُوْا کچل ڈالو گے

۵۸۳۷۔ مَعَرَّۃٌ تکلیف، خرابی

۵۸۳۸۔ تَزَیَّلُوْا جُدا ہو جاتے

۵۸۳۹۔ حَمِیَّۃٌ غلط خیالات، نادانی کی ضد۔

نمبر شمار عربی اُردو

۵۸۴۰۔ اَلْزَمَ لازم کر دیا، لگائے رکھا

۵۸۴۱۔ مُحَلِّقِیْنَ منڈوانیوالے (ح ل ق)

۵۸۴۲۔ مُقَصِّرِیْنَ کتروانے والے (ق ص ر)

۵۸۴۳۔ سِیْمَا نشانی، بانا

۵۸۴۴۔ شَطْءَ پٹھا، سوئی، کونپل

۵۸۴۵۔ اٰزَرَ قوّت پکڑی، کمر مضبوط ہوئی

۵۸۴۶۔ اِسْتَغْلَظَ موٹا ہُوا

۵۸۴۷۔ سُوْق کھیتی کی جڑیں، نال، ڈنٹھل

پارہ نمبر (۲۶)

نمبر شمار — عربی — اردو

سورۃ الحجرات (۴۹)

۵۸۴۸۔ اِمْتَحَنَ — خاص کر لیا جانچ لیا

۵۸۴۹۔ تَفِیْٓءَ — پھر آئیں، رجوع ہو جائیں

الثلثة

۵۸۵۰۔ لَاتَلْمِزُوْا — مت عیب لگاؤ

۵۸۵۱۔ لَاتَنَابَزُوْا — مت برے نام دھرو۔

۵۸۵۲۔ لَاتَجَسَّسُوْا — جاسوسی نہ کرو

۵۸۵۳۔ لَایَغْتَبْ — نہ غیبت کریں

۵۸۵۴۔ لَایَلِتْ — نہیں کم کرے گا

سورۃ قٓ (۵۰)

نمبر شمار — عربی — اردو

سورۃ قٓ (۵۰)

۵۸۵۵۔ مَرِیْج — الجھن میں ڈالنے والا۔

۵۸۵۶۔ فُرُوْج — شگاف

۵۸۵۷۔ بٰسِقٰتٍ — لمبی لمبی، اونچی

۵۸۵۸۔ نَضِیْد — تہ بتہ، گوندھے ہوئے

۵۸۵۹۔ عَیِیْنَا — ہم تھک گئے

۵۸۶۰۔ حَبْلِ الْوَرِیْد — رگِ گردن

۵۸۶۱۔ عَتِیْد — تیار

۵۸۶۲۔ سَکْرَۃ — بے ہوشی، جاں کنی، سکرات

۵۸۶۳۔ تَحِیْدُ — تو کنارہ کرتا ہے، بھاگتا ہے

۵۸۶۴۔ غِطَآءَ — پردہ

۵۸۶۵۔ هَلِ امْتَلَاْتِ — کیا بھر گئی تو

۵۸۶۶۔ نَقَّبُوْا — چھان ڈالا

پارہ نمبر (۲۶)

نمبر شمار	عربی	اردو

سورۃ الذّٰرِیٰت (۵۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۶۷	ذٰرِیٰتٍ	بکھیرنے والیاں
۵۸۶۸	ذَرْوًا	بکھیرنا
۵۸۶۹	وِقْرًا	بوجھل
۵۸۷۰	جٰرِیٰتٍ	چلنے والیاں
۵۸۷۱	مُقَسِّمٰتٍ	تقسیم کرنے والیاں
۵۸۷۲	حُبُك	راہیں، جالی دار
۵۸۷۳	خَرّٰصُوْنَ	اٹکل مارنے والے
۵۸۷۴	یُفْتَنُوْنَ	گرفتار کیے جائیں گے۔
۵۸۷۵	یَھْجَعُوْنَ	سوتے تھے
۵۸۷۶	صَرَّۃٍ	حیرت
۵۸۷۷	صَکَّتْ	ہاتھ مارا

سورۃ الذّٰرِیٰت (۵۱)

نمبر شمار	عربی	اردو

پارہ نمبر (۲۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۷۸	رُکْن	رکن سلطنت، طاقت
۵۸۷۹	ذَنُوْبًا	(برے دن کی) باری (یا پانی بھرا ڈول) یا پاپ کا گھڑا بھر گیا انجام، نتیجہ، برے دن

سورۃ الطّور (۵۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۸۰	رَقّ	ملائم کاغذ
۵۸۸۱	مَنْشُوْر	کھلا ہوا
۵۸۸۲	اَلْبَیْتِ الْمَعْمُوْرِ	آباد گھر
۵۸۸۳	مَسْجُوْر	جھونکا ہوا اُبلتا ہوا،

پارہ نمبر (۲۷)

نمبر شمار	عربی	اردو
		سُلگ جانے والا موجزن۔
۵۸۸۴	دَافِعٌ	ہٹانے والا
۵۸۸۵	مَوْرًا	تھرتھرانا
۵۸۸۶	دَعًّا	دھکّے دینا
۵۸۸۷	مَا اَلَتْنَا	نہیں کم کیا ہم نے
۵۸۸۸	رَهِيْنٌ	گرفتار
۵۸۸۹	رَيْبَ الْمَنُوْنِ	حادثۂ موت
۵۸۹۰	اَحْلَامُ	عقلیں
۵۸۹۱	طَاغُوْنَ	سرکش
۵۸۹۲	تَقَوَّلَ	بات بنایا ہوتا وہ
۵۸۹۳	مُصَيْطِرُوْنَ	ذمّے دار، داروغہ (جمع)
۵۸۹۴	مُثْقَلُوْنَ	بوجھ سے دبے ہوئے۔
۵۸۹۵	اَعْيُنِنَا	ہماری نگرانی میں
۵۸۹۶	اِدْبَار	پیچھے جانا، پیٹھ دینا۔

سُورۃ النجم (۵۳)

نمبر شمار	عربی	اردو

سورۃ النجم (۵۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۸۹۷	هَوٰى	گرا
۵۸۹۸	ذُوْ مِرَّةٍ	طاقت ور
۵۸۹۹	دَنَا	نزدیک ہُوا
۵۹۰۰	تَدَلّٰى	اُتر آیا
۵۹۰۱	قَابَ قَوْسَيْنِ	دو کمانیں
۵۹۰۲	سِدْرَةِ الْمُنْتَهٰى	بیری کا درخت جو آخری حد پر عالم مادی اور عالم آخرت کے درمیان حد فاصل ہے۔
۵۹۰۳	ضِيْزٰى	بے ڈھنگی
۵۹۰۴	تَسْمِيَةٌ	نام رکھنا
۵۹۰۵	مَبْلَغٌ	رسائی، لیاقت، پہنچ۔

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۰۶	لَمَمُ	چھوٹے گناہ

پارہ نمبر (۲۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۹۰۷	اَجِنَّۃٌ	بچے
۵۹۰۸	جَنِیْنٌ	وہ بچہ جو ماں کے پیٹ میں ہو۔
۵۹۰۹	اَکْدٰی	بند کر دیا
۵۹۱۰	اَوْفٰی	پوری پوری
۵۹۱۱	اَضْحَكَ	ہنسایا
۵۹۱۲	اَبْکٰی	رُلایا
۵۹۱۳	اَمَاتَ	مارا
۵۹۱۴	اَحْیٰی	جلایا
۵۹۱۵	تُمْنٰی	منی ڈالی جاتی ہے
۵۹۱۶	نَشْاَۃَ	پیدائش
۵۹۱۷	اَغْنٰی	غنی کر دیا، محتاجی دُور کی، مالدار کر دیا
۵۹۱۸	اَقْنٰی	خزانیوالا کر دیا
۵۹۱۹	شِعْرٰی	ایک ستارہ کا نام جو سورج سے کئی گنا بڑا ہے۔
۵۹۲۰	اَطْغٰی	بہت زیادہ سرکش
۵۹۲۱	مُؤْتَفِکَۃَ	اُلٹائی ہوئی بستیاں
۵۹۲۲	اَهْوٰی	پھینک مارا
۵۹۲۳	سٰمِدُوْنَ	غفلت کرنیوالے

سورۃ القمر (۵۴)

القمر (۵۴) سورۃ

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۹۲۴	مُسْتَمِرٌّ	پہلے سے چلا آنیوالا
۵۹۲۵	مُزْدَجَرٌ	کافی ڈانٹ
۵۹۲۶	تَوَلَّ	منہ پھیرے
۵۹۲۷	نُکُرٍ	اَن دیکھی، انجان ناپہچان۔
۵۹۲۸	اُزْدُجِرَ	ڈانٹا گیا
۵۹۲۹	مُنْهَمِرٍ	بکثرت برسایا ہُوا
۵۹۳۰	دُسُرٍ	میخیں
۵۹۳۱	کُفِرَ	ناقدری کی گئی
۵۹۳۲	مُدَّکِرٍ	نصیحت حاصل کرنے والا۔
۵۹۳۳	تَنْزِعُ	اُکھاڑ پھینکا
۵۹۳۴	اَعْجَازُ	ڈالیاں
۵۹۳۵	مُنْقَعِرٍ	کٹی ہوئی
۵۹۳۶	سُعُرٍ	جنون، بے عقلی
۵۹۳۷	اَشِرٌ	بہت شریر

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۳۸	مُحْتَضَرٌ	باری باری سے حاضری
۵۹۳۹	تَعَاطیٰ	پکڑا
۵۹۴۰	عَقَرَ	کاٹ ڈالا
۵۹۴۱	هَشِيمِ	روندا ہوا، چورہ، پامال۔
۵۹۴۲	مُحْتَظِرِ	کانٹوں کی سوکھی پرانی باڑ۔
۵۹۴۳	حَاصِبًا	پتھروں کی بارش
۵۹۴۴	سَحَرٍ	اخیر شب، رات کا پچھلا حصّہ
۵۹۴۵	اَدْهٰی	بہت سخت
۵۹۴۶	اَمَرُّ	بہت کڑوی
۵۹۴۷	سَقَرَ	آگ، تیز جلن
۵۹۴۸	لَمْحٍ بِالْبَصَرِ	جھپکنا آنکھ کا
۵۹۴۹	اَشْيَاعَ	جماعتیں، گروہ
۵۹۵۰	مُسْتَطَرٌ	لکھا ہوا
۵۹۵۱	مَقْعَدِ صِدْقٍ	مقام عمدہ
۵۹۵۲	مَلِيكٍ	بادشاہ
۵۹۵۳	مُقْتَدِرٍ	قدرت والا

نمبر شمار	عربی	اردو

سورۃ الرحمٰن (۵۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۵۹۵۴	حُسْبَانٍ	گردش کرنیوالے حساب سے
۵۹۵۵	اَنَامِ	خلقت
۵۹۵۶	ذُو الْعَصْفِ	بھوسے والا (غلّہ)
۵۹۵۷	رَيْحَانُ	غذا خوشبودار
۵۹۵۸	اٰلَاءِ	نعمتیں
۵۹۵۹	فَخَّارِ	ٹھیکرا
۵۹۶۰	يَلْتَقِيٰنِ	لگے ہوئے مل کر بھر کر چلنے والے
۵۹۶۱	بَرْزَخٌ	آڑ
۵۹۶۲	لَا يَبْغِيٰنِ	نہیں بڑھ سکتے، پار نہیں کر سکتے
۵۹۶۳	لُؤْلُؤُ	موتی
۵۹۶۴	مَرْجَانُ	مونگے
۵۹۶۵	مُنْشَئٰتِ	اونچی کشتیاں

النصف

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۹۶۶	ذُوالْجَلَالِ	عظمت والا
۵۹۶۷	شَأْنٌ	کام
۵۹۶۸	ثَقَلٰنِ	دو خلقتیں بھاری بھرکم (جنّ وانس)
۵۹۶۹	تَنْفُذُوْا	نکل بھاگ سکو
۵۹۷۰	اَقْطَارٌ	حدود، کنارے
۵۹۷۱	سُلْطٰنٌ	زور، اقتدار
۵۹۷۲	شُوَاظٌ	شعلے، بے دھویں کی آگ، بھیانک گرم آگ۔
۵۹۷۳	نُحَاسٌ	تانبا گلا ہوا گرم
۵۹۷۴	وَرْدَةٌ	سرخ چمڑا
۵۹۷۵	دِهَانٌ	تیل کی تلچھٹ
۵۹۷۶	نَوَاصِیْ	پیشانی (واحد: نَاصِيَةٌ)
۵۹۷۷	اَقْدَامٌ	قدم (جمع)
۵۹۷۸	حَمِیْمٌ	گرم پانی
۵۹۷۹	اٰنٍ	شدید حرارت، کھولتا لاوا
۵۹۸۰	ذَوَاتَا اَفْنَانٍ	کثیر شاخوں والے دو باغ

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۹۸۱	بَطَائِنُ	استر، اندر کا حصہ
۵۹۸۲	اِسْتَبْرَقٌ	دبیز ریشمی کپڑا چمکدار
۵۹۸۳	جَنَا	منتخب شدہ میوہ
۵۹۸۴	دَانٍ	نزدیک، ہاتھ کے قریب
۵۹۸۵	طَمَثَ	چھونا، نزدیک ہونا
۵۹۸۶	یَاقُوْت	جواہر، قیمتی پتّھر
۵۹۸۷	مُدْهَامَّتٰنِ	گھرے سبز ہرے بھرے دو باغ
۵۹۸۸	نَضَّاخَتٰنِ	جوش مارنیوالے دو چشمے
۵۹۸۹	رُمَّانٌ	انار
۵۹۹۰	خَیْرٰتٌ حِسَانٌ	خوب صورت اور خوب سیرت
۵۹۹۱	رَفْرَفٍ	فرش کے استعمال کا باریک کپڑا باریک ریشمی کپڑا
۵۹۹۲	خُضْرٌ	سبز
۵۹۹۳	عَبْقَرِیٌّ	قالین

نمبر شمار	عربی	اُردو

سورۃ الواقعۃ (۵۶)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۵۹۹۴	وَاقِعَةٌ	واقع ہونیوالی
۵۹۹۵	خَافِضَةٌ	نیچا کر دینے والی
۵۹۹۶	رَافِعَةٌ	بلند کر دینے والی
۵۹۹۷	رُجَّتْ	ہلائی جائے گی
۵۹۹۸	رَجًّا	جھٹکا دینا، ہلا دینا
۵۹۹۹	بَسًّا	ریزہ ریزہ کر کے اُڑا دینا
۶۰۰۰	هَبَاءً	غبار کا ریزہ
۶۰۰۱	مُنْبَثًّا	پراگندہ
۶۰۰۲	اَصْحٰبُ الْمَيْمَنَةِ	داہنی طرف والے اچھے لوگ۔
۶۰۰۳	اَصْحٰبُ الْمَشْئَمَةِ	بائیں طرف والے بُرے لوگ، خراب لوگ
۶۰۰۴	ثُلَّةٌ	بڑی تعداد
۶۰۰۵	مَوْضُوْنَةٌ	سونے کے تاروں سے بنے ہوئے تخت

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۰۰۶	مُخَلَّدُوْنَ	ہمیشہ رہنے والے
۶۰۰۷	اَبَارِيْقَ	آفتابے، لوٹے
۶۰۰۸	لَا يُصَدَّعُوْنَ	نہیں سر دُکھائے جائیں گے۔
۶۰۰۹	تَاْثِيْمًا	گناہ کی بات
۶۰۱۰	مَخْضُوْدٍ	بے کانٹے کی
۶۰۱۱	طَلْحٍ	کیلے
۶۰۱۲	مَنْضُوْدٍ	تہ بہ تہ
۶۰۱۳	مَمْدُوْدٍ	لمبا سایہ
۶۰۱۴	مَسْكُوْبٍ	جھرنوں کا بہتا پانی
۶۰۱۵	اَبْكَارًا	کنواریاں
۶۰۱۶	عُرُبًا	پارسا عورتیں، جو خاوند پر عاشق ہوں۔
۶۰۱۷	اَتْرَابًا	ہم عمر، نوجوان عورتیں
۶۰۱۸	يَحْمُوْمٍ	بھیانک سیاہ دھواں
۶۰۱۹	يُصِرُّوْنَ	اصرار کرتے ہیں
۶۰۲۰	حِنْثٍ	گناہ
۶۰۲۱	شُرْبَ الْهِيْمِ	پینا پیاسے اونٹوں کی طرح

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۰۲۲۔	حُطَامًا	ریزہ ریزہ
۶۰۲۳۔	تَفَکَّھُوْنَ	باتیں بناتے رہ جاؤ گے تم
۶۰۲۴۔	مُغْرَمُوْنَ	قرض دار ہو گئے
۶۰۲۵۔	مُزْن	بدلی
۶۰۲۶۔	تُوْرُوْنَ	تم روشن کرتے ہو
۶۰۲۷۔	مُقْوِیْنَ	مسافر جنگل و صحرا

الثلٰثة

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۰۲۸۔	مَوَاقِعُ النُّجُوْمُ	ستاروں کا چھپنا
۶۰۲۹۔	مُطَهَّرُوْنَ	ستھرے لوگ
۶۰۳۰۔	مُدْهِنُوْنَ	بات کو سرسری اور معمولی سمجھنے والے، خاص اہمیت نہ دینے والے
۶۰۳۱۔	غَیْرَ مَدِیْنِیْنَ	حساب نہیں دیئے جانے والے
۶۰۳۲۔	رَوْحٌ	راحت
۶۰۳۳۔	رَیْحَان	خوشبودار رزق
۶۰۳۴۔	تَصْلِیَة	داخل ہونا
۶۰۳۵۔	جَحِیْم	دوزخ، آگ کا گڑھا

سُوْرَة الحَدِیْد (۵۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۰۳۶۔	مُسْتَخْلَفِیْنَ	قائم مقام، خلیفہ
۶۰۳۷۔	نَقْتَبِسْ	ہم روشنی حاصل کریں۔
۶۰۳۸۔	اِلْتَمِسُوْا	ڈھونڈ لاؤ
۶۰۳۹۔	سُوْر	دیوار، اوٹ
۶۰۴۰۔	قِبَلَ	طرف
۶۰۴۱۔	اَلَمْ یَاْنِ	کیا وقت نہیں آیا
۶۰۴۲۔	طَالَ	دراز ہوئی
۶۰۴۳۔	اَمَدُ	مدّت
۶۰۴۴۔	تَفَاخُرٌ	فخر، بڑائی
۶۰۴۵۔	تَکَاثُرٌ	کثرت
۶۰۴۶۔	عَرْض	چوڑان، وسعت
۶۰۴۷۔	نَبْرَاَ	ہم پیدا کرتے ہیں
۶۰۴۸۔	لَا تَاْسَوْا	مت غم کرو
۶۰۴۹۔	فَاتَ	جاتی رہی
۶۰۵۰۔	قَفَّیْنَا	پیچھے لاتے ہم
۶۰۵۱۔	رَهْبَانِیَّة	ترکِ دنیا، گوشہ گیری

نمبرشمار	عربی	اردو
۶۰۵۲۔	رِعَایَۃ	نگاہ رکھنا
۶۰۵۳۔	کِفلَین	دو حصے

پارہ نمبر (۲۸)

سورۃ المجادلۃ (۵۸)

۶۰۵۴۔	تَشتَکِی	شکایت کرتی ہے
۶۰۵۵۔	تَحَاوُر	سوال وجواب، گفتگو،
۶۰۵۶۔	یُظَاہِرُونَ	ظہار کرتے ہیں (اپنی بیوی کو زمانۂ جاہلیت میں جو شخص یہ کہتا تھا کہ تو مجھ پر میری ماں کی پیٹھ کی طرح ہے تو وہ عورت مستقل طور پر اس مرد سے علیحدہ سمجھی جاتی اسی کو ظہار کہا گیا ہے)
۶۰۵۷۔	اَلّٰٓئِ	وہ عورتیں جو (اسم موصولہ)
۶۰۵۸۔	یَتَمَآسَّا	ہاتھ لگائیں ایک دوسرے کو وہ
۶۰۵۹۔	شَہرَینِ	دو مہینے
۶۰۶۰۔	مُتَتَابِعَینِ	لگاتار، مسلسل
۶۰۶۱۔	سِتِّینَ	ساٹھ
۶۰۶۲۔	یُحَآدُّونَ	مخالفت کرتے ہیں
۶۰۶۳۔	کُبِتُوا	ہلاک کئے گئے
۶۰۶۴۔	کُبِتَ	ہلاک کیا گیا
۶۰۶۵۔	اَحصٰی	گن رکھا ہے
۶۰۶۶۔	مَعصِیَت	نافرمانی
۶۰۶۷۔	حَیَّوا	دعا سلام کرتے ہیں
۶۰۶۸۔	تَفَسَّحُوا	جگہ کھول دو، کشادگی سے بیٹھو
۶۰۶۹۔	فَسَّح	کشادگی
۶۰۷۰۔	اُنشُزُوا	اٹھ کھڑے ہو جاؤ
۶۰۷۱۔	جُنَّۃ	ڈھال
۶۰۷۲۔	اِستَحوَذَ	مسلط ہو گیا، غالب آیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۷۳۔	حِزْبُ	گروہ، جماعت
۶۰۷۴۔	اَذَلِّیْنَ	بہت ذلیل
۶۰۷۵۔	یُوَآدُّوْنَ	دوستی کرتے ہیں

سورۃ الحشر (۵۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۷۶۔	مَانِعَۃٌ	بچانے والی
۶۰۷۷۔	حُصُوْن	قلعے (واحد : حِصْنٌ)
۶۰۷۸۔	قَذَفَ	ڈالدیا
۶۰۷۹۔	یُخْرِبُوْنَ	خراب کرتے ہیں
۶۰۸۰۔	اِعْتَبِرُوْا	عبرت حاصل کرو
۶۰۸۱۔	جَلَآءَ	جلاوطن کرنا
۶۰۸۲۔	لِیْنَۃَ	تنہ دار درخت
۶۰۸۳۔	اَوْجَفْتُمْ	دوڑائے تم نے
۶۰۸۴۔	دُوْلَۃً	ہاتھوں ہاتھ لینا
۶۰۸۵۔	اَغْنِیَاءِ	غنی، مالدار
۶۰۸۶۔	حَاجَۃَ	خلش، رشک حاجت

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۸۷۔	یُؤْثِرُوْنَ	ایثار کرتے ہیں، مقدم رکھتے ہیں
۶۰۸۸۔	خَصَاصَۃ	تنگدستی، محتاجی
۶۰۸۹۔	یُوْقَ	بچایا گیا
۶۰۹۰۔	شُحَّ	بخیلی، کنجوسی، حرص، کھٹک

الربع

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۰۹۱۔	نَافَقُوْا	منافق ہو گئے
۶۰۹۲۔	رَھْبَۃ	ڈر
۶۰۹۳۔	قُرًی مُّحَصَّنَۃ	بستیاں محفوظ
۶۰۹۴۔	شَتّٰی	مختلف، متفرق پھٹے ہوتے
۶۰۹۵۔	وَبَال	سزا، وبال
۶۰۹۶۔	خَاشِعًا	دب جانیوالا
۶۰۹۷۔	مُتَصَدِّعًا	پھٹ جانیوالا
۶۰۹۸۔	مُھَیْمِن	نگہبانی کرنے والا
۶۰۹۹۔	مُتَکَبِّر	بڑائی والا

نمبر شمار　عربی　اُردو

(۶۰) المُمتحِنۃ سورۃ

۶۱۰۰ - تُلْقُوْنَ　ملاقات کرتے ہو تم

۶۱۰۱ - بُرَءٰٓؤُا　بے زار ہیں

۶۱۰۲ - عَادَیْتُمْ　عداوت رکھتے ہو تم

۶۱۰۳ - ظَاھَرُوْا　مددگاری کی

۶۱۰۴ - اِمْتَحِنُوْا　امتحان کرلو، پرکھ لو جانچ کرلو۔

۶۱۰۵ - لَا تُمْسِکُوْا　مت قائم رکھو نہ تھامے رہو

۶۱۰۶ - عِصَمِ الْکَوَافِرِ　کافر عورتوں سے تعلقات ناموس رشتۂ نکاح

۶۱۰۷ - فَاتَ　ہاتھ سے نکل گئی

النصف

نمبر شمار　عربی　اُردو

(۶۱) الصَّف سورۃ

۶۱۰۸ - مَقْتًا　ناراضی

۶۱۰۹ - بُنْیَان　عمارت

۶۱۱۰ - مَرْصُوْص　سیسہ پلائی ہوئی

(۶۲) الجمعۃ سورۃ

۶۱۱۱ - اَسْفَار　کتابیں بہت ساری۔

۶۱۱۲ - اِنْفَضُّوْا　دوڑے جاتے ہیں

نمبر شمار　عربی　اردو

(۶۳) المنافقون سورۃ

۶۱۱۳۔ اَجْسَام　جسم، بدن (جمع)

۶۱۱۴۔ خُشُبٌ　لکڑیاں

۶۱۱۵۔ مُسَنَّدَۃٌ　سہارے سے لگی ہوئی۔

۶۱۱۶۔ صَیْحَۃ　آواز

۶۱۱۷۔ لَوَّوْا　موڑتے ہیں

۶۱۱۸۔ یَنْفَضُّوْا　بھاگ جائیں، منتشر ہوجائیں

(۶۴) التغابن سورۃ

۶۱۱۹۔ تَغَابُنٌ　ہار جیت

الثلثۃ

نمبر شمار　عربی　اردو

(۶۵) الطلاق سورۃ

۶۱۲۰۔ یُحْدِثُ　نئی بات

۶۱۲۱۔ فَارِقُوْا　جدا کردو

۶۱۲۲۔ ذَوَیْ عَدْلٍ　دو انصاف پسند آدمی

۶۱۲۳۔ بَالِغُ　پہنچے گا، کرکے رہیگا

۶۱۲۴۔ اُولَاتِ حَمْلٍ　حمل والیاں

۶۱۲۵۔ وُجْد　مقدور، حیثیت

۶۱۲۵ (الف)۔ یَضَعْنَ　حمل رکھدیں، یعنی بچہ جن لیں

۶۱۲۶۔ تَعَاسَرْتُمْ　تنگی کرو تم

۶۱۲۷۔ تُرْضِعُ　دودھ پلائے گی

۶۱۲۸۔ اُخْرٰی　دوسری

۶۱۲۹۔ ذُوْسَعَۃٍ　صاحب وسعت

۶۱۳۰۔ عَتَتْ　سرکشی کی

سورۃ التحریم (۶۶)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۱۳۱	تَبْتَغِیْ	تو چاہتا ہے
۶۱۳۲	تَحِلَّةَ	کھولنا، حلال کرنا
۶۱۳۳	اَسَرَّ	چھپاکر کہا
۶۱۳۴	اَظْهَرَ	ظاہر کردیا
۶۱۳۵	عَرَّفَ	بتلادیا
۶۱۳۶	اَعْرَضَ	ٹال دیا
۶۱۳۷	صَغَتْ	مائل ہوئے
۶۱۳۸	تَظٰهَرَا	کارروائی کروگی تم دونوں
۶۱۳۹	تٰٓئِبٰتٍ	توبہ کرنیوالیاں
۶۱۴۰	سٰٓئِحٰتٍ	روزہ رکھنے والیاں
۶۱۴۱	ثَیِّبٰتٍ	بیوہ شوہر دیکھی ہوئی
۶۱۴۲	اَبْكَارًا	کنواریاں
۶۱۴۳	غِلَاظٌ	سخت دل
۶۱۴۴	نَصُوْحًا	خالص جسمیں خیرخواہی ہو
۶۱۴۵	اِبْنِ	بنادے، تیار کردے
۶۱۴۶	فَرْجَ	ناموس جسم

پارہ نمبر (۲۹)

سورۃ الملک (۶۷)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۱۴۷	طِبَاقًا	اُوپر تلے
۶۱۴۸	تَفٰوُتٍ	فرق، چوک
۶۱۴۹	فُطُوْرٍ	شگاف، خلل
۶۱۵۰	كَرَّتَيْنِ	دوبارہ
۶۱۵۱	خَاسِئًا	ذلیل
۶۱۵۲	حَسِيْرٌ	تھکی ہوئی
۶۱۵۳	رُجُوْمًا	مارنا
۶۱۵۴	شَهِيْقًا	چینخنا، دہاڑنا
۶۱۵۵	تَفُوْرُ	جوش مارتی ہے
۶۱۵۶	تَمَيَّزُ	پھٹ جائے گی
۶۱۵۷	سُحْقًا	لعنت
۶۱۵۸	ذَلُوْلًا	نرم
۶۱۵۹	مَنَاكِبِ	راستے
۶۱۶۰	تَمُوْرُ	تھرتھرانے لگی
۶۱۶۱	لَجُّوْا	لگ گئے، اڑگئے

نمبر شمار	عربی	اردو
٦١٦٢	مُكِبًّا	اوندھا گرا ہُوا
٦١٦٣	اَهْدٰى	زیادہ ہدایت یافتہ
٦١٦٤	زُلْفَةً	نزدیک
٦١٦٥	سِيْٓـَٔتْ	بگڑ جائیں گے
٦١٦٦	يُجِيْرُ	پناہ دے گا
٦١٦٧	اَصْبَحَ	ہوگیا
٦١٦٨	غَوْرًا	خشک
٦١٦٩	مَعِيْن	جاری

(٦٨) سورة القلم

نمبر شمار	عربی	اردو
٦١٧٠	وَالْقَلَمِ	قسم ہے قلم کی
٦١٧١	يَسْطُرُوْنَ	لکھتے ہیں
٦١٧٢	خُلُقٍ عَظِيْمٍ	اخلاق کا اعلیٰ مقام
٦١٧٣	مَفْتُوْن	فتنہ والا، دیوانہ
٦١٧٤	تُدْهِنُ	تم ڈھیلے پڑو ڈھیلا پڑنا، نرم ہونا
٦١٧٥	حَلَّاف	بہت قسم کھانیوالا
٦١٧٦	هَمَّازٍ	طعنے دینے والا
٦١٧٧	مَشَّآءٍ	چال چلنے والا
٦١٧٨	نَمِيْم	چغلی کھانیوالا
٦١٧٩	عُتُلٍّ	بدخو، اُجڈ
٦١٨٠	زَنِيْم	بدنصیب، بداصل
٦١٨١	نَسِمُهٗ	ہم داغ دیں گے
٦١٨٢	خُرْطُوْم	ناک، سونڈ
٦١٨٣	لَا يَسْتَثْنُوْنَ	نہیں انشاء اللہ کہا اُنھوں نے، نہیں استثناء کرتے ہیں۔
٦١٨٤	طَائِفٌ	پھرنے والا
٦١٨٥	نَائِمُوْنَ	سونے والے
٦١٨٦	صَرِيْم	جڑ سے کٹا ہُوا
٦١٨٧	تَنَادَوْا	پکارنے لگے
٦١٨٨	صَارِمِيْنَ	کاٹنے والے
٦١٨٩	حَرْد	بخیلی
٦١٩٠	اَوْسَط	بیچ والا
٦١٩١	يَتَلَاوَمُوْنَ	الزام دینے لگے
٦١٩٢	يُكْشَفُ	کھولدیا جائیگا
٦١٩٣	سَاق	ساق کی تجلی (پنڈلی)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۱۹۴	صَاحِبِ الْحُوْتِ	مچھلی والا (یونس علیہ السلام)
۶۱۹۵	مَكْظُوْم	غم سے بھرا ہوا
۶۱۹۶	تَدَارَكَ	پا لیا
۶۱۹۷	نُبِذَ	ڈالدیا گیا
۶۱۹۸	عَرَاء	بن درخت والی جگہ چٹیل میدان
۶۱۹۹	يُزْلِقُوْنَ	پھسلادیں گے

الرّبع

سورة الحاقة (۶۹)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۲۰۰	اَلْحَاقَّةُ	حق ہونیوالی
۶۲۰۱	طَاغِيَة	حد سے زیادہ
۶۲۰۲	حُسُوْمًا	جڑ سے کٹ گئی
۶۲۰۳	صَرْعٰى	گری ہوئی
۶۲۰۴	رَابِيَة	بلند چڑھی ہوئی
۶۲۰۵	تَعِيَ	یاد رکھے
۶۲۰۶	وَاعِيَة	یاد رکھنے والی
۶۲۰۷	نَفْخَةٌ	پھونک
۶۲۰۸	دَكَّةٌ	توڑ پھوڑ کر دیا جانا
۶۲۰۹	وَاهِيَةٌ	سُست، کمزور
۶۲۱۰	اَرْجَاء	کنارے
۶۲۱۱	خَافِيَة	پوشیدہ
۶۲۱۲	هَاؤُمُ	تم دیکھ لو
۶۲۱۳	كِتَابِيَة	عمل نامہ میرا
۶۲۱۴	عِيْشَة	عیش بہترین
۶۲۱۵	قُطُوْف	میوے کے گچھے
۶۲۱۶	دَانِيَة	جُھکے ہوئے
۶۲۱۷	خَالِيَة	گذرے ہوئے
۶۲۱۸	لَمْ اُوْتَ	نہ دیا جاتا میں
۶۲۱۹	لَمْ اَدْرِ	نہ جانتا میں
۶۲۲۰	قَاضِيَة	تمام کر دینے والی
۶۲۲۱	سُلْطٰنِيَهْ	سلطنت میری
۶۲۲۲	غُلُّوْا	طوق پہنادو
۶۲۲۳	صَلُّوْا	داخل کرو
۶۲۲۴	سِلْسِلَة	زنجیر
۶۲۲۵	ذَرْعُهَا	پیمائش اس کی
۶۲۲۶	سَبْعُوْنَ	ستّر

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۲۲۷۔	ذِرَاعًا	ہاتھ
۶۲۲۸۔	اُسْلُکُوْہُ	جکڑ دو، گھسیٹو
۶۲۲۹۔	لَا یَحُضُّ	نہیں رغبت دلاتا
۶۲۳۰۔	غِسْلِیْنٍ	زخموں کا دھووَن بہتی پیپ۔
۶۲۳۱۔	کَاھِنٌ	فال بتانے والا
۶۲۳۲۔	تَقَوَّلَ	بات لگا دینا
۶۲۳۳۔	اَقَاوِیْلِ	بعض باتیں
۶۲۳۴۔	وَتِیْنَ	رگِ دل، ناڑ
۶۲۳۵۔	حٰجِزِیْنَ	بچانے والے

سورۃ المعارج

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۲۳۶۔	خَمْسِیْنَ	پچاس
۶۲۳۷۔	اَلْفَ	ہزار
۶۲۳۸۔	سَنَۃٍ	سال
۶۲۳۹۔	عِھْنِ	دھنی ہوئی اُون
۶۲۴۰۔	فَصِیْلَتِہٖ	کُنبہ، قبیلہ

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۲۴۱۔	تُؤْوِیْہِ	جگہ دیا تھا اُسکو
۶۲۴۲۔	لَظٰی	شعلے مارتی ہوئی
۶۲۴۳۔	نَزَّاعَۃً	اُدھیڑ دینے والی
۶۲۴۴۔	شَوٰی	منہ کی کھال، کلیجہ۔
۶۲۴۵۔	اَوْعٰی	بند رکھا، روک لیا۔
۶۲۴۶۔	ھَلُوْعًا	جی کا کچّا
۶۲۴۷۔	جَزُوْعًا	گھبرانے والا
۶۲۴۸۔	مَنُوْعًا	منع کرنے والا
۶۲۴۹۔	دَآئِمُوْنَ	قائم، لگاتار، مسلسل۔
۶۲۵۰۔	عِزِیْنَ	ٹولی پر ٹولی
۶۲۵۱۔	مَسْبُوْقِیْنَ	عاجز ہونے والے
۶۲۵۲۔	یُوْفِضُوْنَ	وہ دوڑتے ہیں

سورۃ نوح (۷۱)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۲۵۳	اَصَرُّوا	ڈھٹائی بتائی اُنھوں نے، ضد کی
۶۲۵۴	وَقَار	عظمت، بزرگی
۶۲۵۵	اَطْوَار	طرح طرح
۶۲۵۶	بِسَاطًا	بچھونا، کُشادہ
۶۲۵۷	وَدّ	قومِ نوح کے
۶۲۵۸	سُوَاعًا	پانچ بزرگوں
۶۲۵۹	یَغُوْث	کے نام جنکی
۶۲۶۰	یَعُوْق	یہ لوگ پرستش
۶۲۶۱	نَسْرًا	کیا کرتے تھے
۶۲۶۲	دَیَّارًا	بسنے والا
۶۲۶۳	تَبَارًا	ہلاک کرڈالنا

النصف

سورۃ الجن (۷۲)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۲۶۴	شَطَطًا	زیادتی کی بات
۶۲۶۵	رَهَقًا	بددماغی
۶۲۶۶	مُلِئَتْ	بھری ہوئی
۶۲۶۷	حَرَسًا	چوکیدار
۶۲۶۸	مَقَاعِدَ	بیٹھنے کی جگہ
۶۲۶۹	رَصَدًا	تیار، گھات میں لگا ہوا
۶۲۷۰	قِدَدًا	الگ الگ، مختلف
۶۲۷۱	هَرَبًا	بھاگ کر
۶۲۷۲	بَخْسًا	کمی، حق تلفی
۶۲۷۳	قَاسِطُوْنَ	بدراہ لوگ، حق سے پھرے ہوئے
۶۲۷۴	تَحَرَّوْا	قصد کیا، راستہ ڈھونڈ لیا
۶۲۷۵	حَطَبًا	ایندھن
۶۲۷۶	غَدَقًا	وافر، چھلکتا ہوا
۶۲۷۷	صَعَدًا	سخت

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۲۷۸۔	لِبَدًا	بھیڑ لگا کر
۶۲۷۹۔	لَنْ یُّجِیْرَ	نہیں پناہ دے سکے گا۔
۶۲۸۰۔	اَقَلَّ	بہت تھوڑے
۶۲۸۱۔	رَصَدًا	سامانِ حفاظت، نگہبان۔

المزّمّل (۷۳) سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۲۸۲۔	مُزَّمِّلُ	کپڑا لپیٹنے والا
۶۲۸۳۔	نَاشِئَۃَ	اُٹھنا رات کو، نیند توڑ کر
۶۲۸۴۔	وَطْءًا	روندنا، کچلنا (نفس کا)
۶۲۸۵۔	اَقْوَمُ قِیْلًا	بہت سیدھی بات
۶۲۸۶۔	سَبْحًا	کام، مشغلہ، مصروفیت
۶۲۸۷۔	تَبْتِیْلًا	کٹ کر آجانا، منقطع ہو کر آنا
۶۲۸۸۔	مَهِّلْ	مہلت دے
۶۲۸۹۔	اَنْکَالًا	بیڑیاں
۶۲۹۰۔	ذَا غُصَّۃٍ	گلے میں پھنس جانے والا۔
۶۲۹۱۔	کَثِیْبًا مَّهِیْلًا	بکھری ہوئی ریت
۶۲۹۲۔	وَبِیْلًا	بھاری
۶۲۹۳۔	شِیْبًا	بوڑھے
۶۲۹۴۔	مُنْفَطِرٌ	پھٹ جانیوالا
۶۲۹۵۔	ثُلُثَیِ	دو تہائی
۶۲۹۶۔	یَضْرِبُوْنَ فِی الْاَرْضِ	چلتے ہیں زمین میں

المدّثّر (۷۴) سورۃ

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۲۹۷۔	مُدَّثِّرُ	کپڑا اوڑھنے والا
۶۲۹۸۔	قُمْ	کھڑا ہو جا
۶۲۹۹۔	اَنْذِرْ	ڈر سنا
۶۳۰۰۔	کَبِّرْ	بڑائی بیان کر
۶۳۰۱۔	رُجْزَ	گندگی
۶۳۰۲۔	اُهْجُرْ	چھوڑ دے، دور ہو جا

نمبرشمار عربی	اردو
٦٣٠٣. نُقِرَ	پھونکا جائے گا، آواز دی جائے گی
٦٣٠٤. نَاقُوْر	صور، نرسنگہ
٦٣٠٥. تَمْهِيْدًا	آراستہ کرنا
٦٣٠٦. اُرْهِقُ	چڑھا دوں گا میں
٦٣٠٧. صَعُوْد	دوزخ کا پہاڑ، بڑی اونچی چڑھائی
٦٣٠٨. عَبَسَ	تیوری چڑھائی
٦٣٠٩. بَسَرَ	منہ بنانا
٦٣١٠. يُؤْثَرُ	نقل کیا جاتا ہے، ہوتا آرہا ہے
٦٣١١. لَوَّاحَةٌ	جھلس دینے والی
٦٣١٢. تِسْعَةَ عَشَرَ	انیس (19)
٦٣١٣. اَسْفَرَ	روشن ہوئی
٦٣١٤. رَهِيْنَةٌ	گرفتار، بندھا ہُوا
٦٣١٥. نَخُوْضُ	ہم بحث کرتے ہیں
٦٣١٦. خَائِضِيْنَ	بحث کرنیوالے
٦٣١٧. حُمُرٌ	گدھے (جمع)
٦٣١٨. مُسْتَنْفِرَةٌ	بدکے ہوئے (جنگلی)
٦٣١٩. فَرَّتْ	فرار ہوتے، بھاگ گئے

نمبرشمار عربی	اردو
٦٣٢٠. قَسْوَرَةٌ	شیر
٦٣٢١. اَهْلُ التَّقْوٰى	ڈرنے کے لائق، جس کا ڈر رکھنا چاہیئے۔
٦٣٢٢. اَهْلُ الْمَغْفِرَةِ	مغفرت کرنیوالا

الثلٰثة

(٧٥) القیٰمة سورة

نمبرشمار عربی	اردو
٦٣٢٣. لَوَّامَةٌ	ملامت کرنیوالی
٦٣٢٤. بَرِقَ	پتھرا جائیں گی، چندھیا جائیں گی
٦٣٢٥. خَسَفَ	بے نور ہو جائے گا
٦٣٢٦. مَفَرٌّ	جگہ فرار ہونیکی
٦٣٢٧. لَاوَزَرَ	نہیں جگہ پناہ کی
٦٣٢٨. مَعَاذِيْرُ	حیلے، بہانے، عُذر
٦٣٢٩. نَاضِرَةٌ	بارونق، تازگی والے

نمبرشمار	عربی	اُردو
۶۲۳۰.	بَاسِرَۃ	خشک، سوکھا، بے رونق۔
۶۲۳۱.	فَاقِرَۃ	کمر توڑ دینے والا معاملہ
۶۲۳۲.	تَرَاقِیَ	ہنسلی، جہاں جان اٹکتی ہے۔
۶۲۳۳.	رَاق	جھاڑ پھونک کرنے والا۔
۶۲۳۴.	اِلْتَفَّتِ	لپٹ جاتے گی
۶۲۳۵.	سَاق	پنڈلی
۶۲۳۶.	مَسَاق	چلنا
۶۲۳۷.	یَتَمَطّٰی	اکڑتا ہُوا
۶۲۳۸.	اَوْلٰی	بڑی خرابی
۶۲۳۹.	سُدًی	بے کار
۶۲۴۰.	یُمْنٰی	ٹپکائی جاتی ہے۔

سورۃ الدّھر (۷۶)

نمبرشمار	عربی	اُردو
۶۲۴۱.	دَھْر	زمانہ
۶۲۴۲.	مَذْکُوْرًا	قابلِ ذکر
۶۲۴۳.	اَمْشَاج	ملا جُلا
۶۲۴۴.	سَلٰسِل	زنجیریں
۶۲۴۵.	اَغْلَال	طوق
۶۲۴۶.	مِزَاج	ملونی
۶۲۴۷.	مُسْتَطِیْرًا	پھیل جانے والا، عام۔
۶۲۴۸.	اَسِیْرًا	قیدی
۶۲۴۹.	عَبُوْسًا	اُداسی
۶۲۵۰.	قَمْطَرِیْرًا	سخت
۶۲۵۱.	سُرُوْرًا	خوشی، سرور
۶۲۵۲.	شَمْسًا	دھوپ
۶۲۵۳.	زَمْھَرِیْرًا	جاڑا
۶۲۵۴.	دَانِیَۃ	جھکے ہوئے، قریب
۶۲۵۵.	قُطُوْف	میووں کے گچھے خوشے۔

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۳۵۶۔	تَذلِیلاً	اختیار میں نزدیک
۶۳۵۷۔	آنِیَة	برتن
۶۳۵۸۔	قَوَارِیرًا	شیشے
۶۳۵۹۔	تَقدِیرًا	اندازہ
۶۳۶۰۔	زَنجَبِیلاً	سونٹھ
۶۳۶۱۔	سَلسَبِیلاً	جنّت کے ایک رواں دواں چشمے کا نام۔
۶۳۶۲۔	مَنثُورًا	بکھرے ہوئے
۶۳۶۳۔	اَسرَ	جوڑ، بند

سورۃ المُرسَلٰت (۷۷)

۶۳۶۴۔	مُرسَلات	بھیجی جانیوالی ہوائیں۔
۶۳۶۵۔	عُرفًا	نرمی سے، نفع پہنچانے کیلئے
۶۳۶۶۔	عَصفًا	زور سے
۶۳۶۷۔	فَرقًا	جُدا کرنا
۶۳۶۸۔	مُلقِیٰت	ڈالنے والے
۶۳۶۹۔	طُمِسَت	مٹا دیئے جائیں گے
۶۳۷۰۔	فُرِجَت	کھول دیئے جائیں گے
۶۳۷۱۔	نُسِفَت	اُڑا دیئے جائیں گے
۶۳۷۲۔	اُقِّتَت	وقت پر لائے جائیں گے۔
۶۳۷۳۔	اُجِّلَت	ملتوی رکھا گیا تھا، وقت کے لئے مقرر کیا گیا تھا۔
۶۳۷۴۔	کِفَاتًا	سمیٹنے والی
۶۳۷۵۔	شٰمِخٰتٍ	بلند، بہت اونچے
۶۳۷۶۔	فُرَاتًا	پیاس بجھانیوالا میٹھا پانی۔
۶۳۷۷۔	اِنطَلِقُوا	چلے چلو
۶۳۷۸۔	ثَلٰثِ شُعَبٍ	تین شاخیں
۶۳۷۹۔	لَا ظَلِیلٍ	نہیں سایہ دیگا
۶۳۸۰۔	لَہَبٍ	شعلہ مارتی ہوئی آگ۔
۶۳۸۱۔	تَرمِی	برساتی ہے، پھینکتی ہے

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۳۸۲	شَرَرٌ	چنگاریاں
۶۳۸۳	جِمٰلَتٌ	اونٹوں کی قطاریں
۶۳۸۴	صُفْرٌ	زرد، پیلے رنگ کے

پارہ نمبر (۳۰)

سورۃ النبا (۷۸)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۳۸۵	عَمَّ	کس چیز کی ؟
۶۳۸۶	نَوْم	نیند
۶۳۸۷	سُبَاتًا	آرام کا سبب
۶۳۸۸	لِبَاسًا	پردہ
۶۳۸۹	وَهَّاجًا	روشن
۶۳۹۰	مُعْصِرٰت	رس بھری ہوئی بدلیاں
۶۳۹۱	ثَجَّاجًا	بکثرت
۶۳۹۲	اَلْفَافًا	گنجان، گھنے
۶۳۹۳	سَرَابًا	ریت
۶۳۹۴	مِرْصَاد	گھات
۶۳۹۵	مَاٰبًا	ٹھکانہ

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۳۹۶	لٰبِثِيْنَ	رہنے والے
۶۳۹۷	اَحْقَابًا	بے انتہا، بے مدّت لمبا وقت، لگاتار
۶۳۹۸	غَسَّاقًا	پیپ بہتی ہوئی
۶۳۹۹	وِفَاقًا	موافق، پوری
۶۴۰۰	حَدَائِقُ	باغ (واحد: حَدِيْقَةٌ)
۶۴۰۱	دِهَاقًا	بھرے ہوئے چھلکتے ہوئے
۶۴۰۲	صَوَابًا	ٹھیک، مناسب

سورۃ النّٰزعٰت (۷۹)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۴۰۳	نّٰزِعٰت	زور سے کھینچنے والے۔
۶۴۰۴	غَرْقًا	ڈوب کر، غوطہ لگاکر
۶۴۰۵	نَشْطًا	بند کھول دینا
۶۴۰۶	سَبْحًا	تیرنا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۰۷	سَبۡقًا	آگے
۶۴۰۸	رَاجِفَةُ	کانپنے والی، تھرتھرا دینے والی
۶۴۰۹	تَتۡبَعُ	پیچھے آئے گی
۶۴۱۰	رَادِفَة	پیچھے لگی ہوئی
۶۴۱۱	وَاجِفَةٌ	دھڑکتے ہوئے۔
۶۴۱۲	مَرۡدُوۡدُوۡنَ	پھیرے جانیوالے
۶۴۱۳	حَافِرَة	پہلی حالت، الٹے پاؤں
۶۴۱۴	نَخِرَة	گلی ہوئی، بوسیدہ کھوکھلی۔
۶۴۱۵	سَاهِرَة	میدان
۶۴۱۶	سَمۡكَ	موٹاپا، بُلندی
۶۴۱۷	اَغۡطَشَ	ڈھانک دیا
۶۴۱۸	ضُحٰیَ	صبح، دھوپ ظاہر ہونا، دن کا ابتدائی چڑھاؤ
۶۴۱۹	دَحٰهَا	بچھا دیا اس کو
۶۴۲۰	مَرۡعٰی	چراگاہ، چارہ
۶۴۲۱	اَرۡسٰی	گاڑ دیا
۶۴۲۲	طَامَّة	آفت

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۲۳	فِيۡمَ اَنۡتَ	کیا تعلق ہے تجھے تُو کس بات میں
۶۴۲۴	عَشِيَّةً	ایک شام
۶۴۲۵	ضُحٰهَا	اس کی صبح

(۸۰) عبس
سورة

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۲۶	تَصَدّٰی	تُو فکر کرتا ہے
۶۴۲۷	تَلَهّٰی	تُو غفلت کرتا ہے
۶۴۲۸	اَيۡدِی سَفَرَةٍ	ہاتھ سے لکھنے والے
۶۴۲۹	كِرَامٍ	بزرگ، عظمت والے
۶۴۳۰	بَرَرَة	نیکوکار
۶۴۳۱	قُتِلَ	مارا گیا، قتل کیا گیا
۶۴۳۲	مَا اَكۡفَرَهٗ	کیسا ناشکری کرتا ہے وہ، کیوں ناشکری کرتا ہے
۶۴۳۳	اَقۡبَرَ	گاڑ دیا

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۳۴	لَمَّا یَقْضِ	نہیں پورا کیا
۶۴۳۵	صَبًّا	ڈالنا
۶۴۳۶	شَقًّا	پھاڑنا
۶۴۳۷	قَضْبًا	ترکاری
۶۴۳۸	غُلْبًا	گھنے، گنجان
۶۴۳۹	اَبًّا	گھاس
۶۴۴۰	صَاخَّۃ	کان پھوڑنے والی
۶۴۴۱	ضَاحِکَۃ	ہنستے ہوئے
۶۴۴۲	مُسْتَبْشِرَۃ	خنداں، شاداں

سورۃ التکویر (۸۱)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۴۳	کُوِّرَتْ	لپیٹ لیا جائے گا
۶۴۴۴	اِنْکَدَرَتْ	جھڑ پڑیں گے
۶۴۴۵	عِشَارُ	دس ماہ کی حاملہ اونٹنی
۶۴۴۶	عُطِّلَتْ	چھٹی پھریں گی
۶۴۴۷	سُجِّرَتْ	بھڑکا دیا جائے گا
۶۴۴۸	زُوِّجَتْ	جوڑے ملائے جائیں گے
۶۴۴۹	مَوْءُدَۃ	زندہ گاڑی ہوئی
۶۴۵۰	کُشِطَتْ	کھال اُتار دی جائیگی
۶۴۵۱	خُنَّس	چھپ جانے والے ٹھٹھک کر
۶۴۵۲	اَلْجَوَارِ	چلنے والے
۶۴۵۳	کُنَّس	تھم رہنے والے
۶۴۵۴	عَسْعَسَ	جانے لگے
۶۴۵۵	تَنَفَّسَ	دم لیا، سانس لیا
۶۴۵۶	مَکِیْن	مرتبہ والا
۶۴۵۷	مُطَاع	کہا مانا جاتا ہے
۶۴۵۸	ثَمَّ	وہاں
۶۴۵۹	بِضَنِیْن	بخیل

سورۃ الانفطار (۸۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۴۶۰	اِنْتَثَرَتْ	جھڑ جائیں گے
۶۴۶۱	فُجِّرَتْ	بہہ پڑیں گے
۶۴۶۲	بُعْثِرَتْ	اکھاڑ دی جائیں گی

الربع

نمبر شمار عربی اُردو

سورۃ التطفیف (۸۳)

۶۴۶۳۔ مُطَفِّفِیْنَ ناپ تول میں کمی کرنے والے۔

۶۴۶۴۔ اِکْتَالُوْا ناپ کرلیا اُنھوں نے

۶۴۶۵۔ یَسْتَوْفُوْنَ پورا لیتے ہیں

۶۴۶۶۔ کَالُوْا ناپ کردیا اُنھوں نے

۶۴۶۷۔ یُخْسِرُوْنَ کم کرتے ہیں، نقصان کرتے ہیں

۶۴۶۸۔ مَرْقُوْم درج کیا ہُوا

۶۴۶۹۔ رَانَ زنگ لگ گیا ہے

۶۴۷۰۔ مَحْجُوْبُوْنَ روک دیئے جائیں گے

۶۴۷۱۔ رَحِیْق خالص شراب

۶۴۷۲۔ مَخْتُوْم مہر لگی ہوئی

۶۴۷۳۔ خِتٰم مُہر

۶۴۷۴۔ مِسْک مُشک

۶۴۷۵۔ مُتَنَافِسُوْنَ رغبت کرنیوالے

۶۴۷۶۔ تَسْنِیْم جنّت کے ایک چشمے کا نام

نمبر شمار عربی اردو

۶۴۷۷۔ یَتَغَامَزُوْنَ آنکھیں مٹکاتے ہیں۔

۶۴۷۸۔ فَکِهِیْنَ باتیں بناتے ہیں، دل لگی کرتے ہیں

۶۴۷۹۔ هَلْ خوب (کیا)

۶۴۸۰۔ ثُوِّبَ بدلہ مل گیا

سورۃ الانشقاق (۸۴)

۶۴۸۱۔ اِنْشَقَّتْ پھٹ جائے گا

۶۴۸۲۔ اَذِنَتْ (حکم) سُنے گا

۶۴۸۳۔ حُقَّتْ لائق ہے

۶۴۸۴۔ مُدَّتْ کھینچ لی جائے گی

۶۴۸۵۔ تَخَلَّتْ خالی ہوجائے گی

۶۴۸۶۔ کَادِحٌ محنت کرنیوالا

۶۴۸۷۔ کَدْحًا محنت کرنا، کوشش کرنا

۶۴۸۸۔ لَنْ یَّحُوْرَ نہیں پھرے گا

۶۴۸۹۔ شَفَقَ کنارہ آسمان کی وہ

نمبر شمار	عربی	اُردو
		سُرخی جو غروب آفتاب کے بعد ہوتی ہے۔
۶۴۹۰	وَسَقَ	اِکٹھا کیا، سمیٹ لیا
۶۴۹۱	اتّسَقَ	پورا ہُوا
۶۴۹۲	یُوْعُوْنَ	وہ چُھپا کر دل میں رکھتے ہیں۔ (مصدر : اِیْعَاءٌ)

سورة البروج (۸۵)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۴۹۳	اُخْدُوْد	خندق
۶۴۹۴	قُعُوْد	آس پاس بیٹھے تھے۔
۶۴۹۵	وَدُوْد	چاہنے والا

نمبر شمار	عربی	اُردو

سورة الطارق (۸۶)

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۴۹۶	طَارِق	رات کو آنیوالا، ستارہ
۶۴۹۷	دَافِق	اُچھلتا ہُوا
۶۴۹۸	صُلْب	مرد کے پیٹھ کی ہڈّی
۶۴۹۹	تَرَائِبُ	سینے کی ہڈی
۶۵۰۰	تُبْلَی	آزمائی جائے گی، جانچ کی جائے گی
۶۵۰۱	سَرَائِرُ	بھید کی باتیں
۶۵۰۲	ذَاتِ الرَّجْع	بارش برسانیوالا، یا چکّر مارنے والا
۶۵۰۳	ذَاتِ الصَّدْع	پھٹ جانیوالی
۶۵۰۴	هَزْلٌ	بے فائدہ
۶۵۰۵	رُوَيْدًا	تھوڑا

نمبر شمار	عربی	اُردو

سورۃ الاعلیٰ (۸۷)

۶۵۰۶	مَرْعیٰ	چارہ
۶۵۰۷	غُثَآءً	سوکھی گھاس
۶۵۰۸	اَحْویٰ	سیاہ مائل
۶۵۰۹	یَتَجَنَّبُ	ایک طرف رہے گا، الگ رہے گا، اجتناب کرے گا
۶۵۱۰	اَشْقیٰ	بڑا بد بخت (اسم تفضیل)
۶۵۱۱	یَصْلیٰ	داخل ہوگا

سورۃ الغاشیۃ (۸۸)

۶۵۱۲	غَاشِیَۃ	چھاجانے والی
۶۵۱۳	نَاصِبَۃ	مصیبت جھیلنے والے۔

نمبر شمار	عربی	اُردو
۶۵۱۴	اٰنِیَۃ	کھولتا ہُوا
۶۵۱۵	ضَرِیْعٌ	جھاڑ، جھنکاڑ کانٹے دار
۶۵۱۶	لَا یُسْمِنُ	نہیں فربہ کریگا، جسم کو طاقت نہ ملے گی۔
۶۵۱۷	مَوْضُوْعَۃ	رکھے ہوئے، موجود
۶۵۱۸	نَمَارِقُ	غالیچے
۶۵۱۹	مَصْفُوْفَۃ	لائن سے لگے ہوئے
۶۵۲۰	زَرَابِیُّ	مسندیں، نفیس بچھونے
۶۵۲۱	مَبْثُوْثَۃ	پھیلے ہوئے، بچھائے ہوئے
۶۵۲۲	نُصِبَت	کھڑے کئے گئے
۶۵۲۳	سُطِحَتْ	بچھائی گئی
۶۵۲۴	مُصَیْطِرٌ	داروغہ
۶۵۲۵	اِیَاب	آنا، لوٹنا

النصف

نمبر شمار — عربی — اردو

سورۃ الفجر (۸۹)

۶۵۲۶۔ شَفع — جُفت، جوڑا، مثلاً ۲، ۴، ۶، ۸ وغیرہ

۶۵۲۷۔ وَتر — تنہا، طاق، جو برابر تقسیم نہ ہوں مثلاً ۱، ۳، ۵، ۷، ۹ وغیرہ۔

۶۵۲۸۔ ذِی حِجر — صاحبِ عقل

۶۵۲۹۔ اِرَمَ — ایک قوم کا نام

۶۵۳۰۔ ذَاتِ العِمَاد — ستونوں والے

۶۵۳۱۔ جَابُوا — تراشا انھوں نے

۶۵۳۲۔ صَبَّ — ڈال دیا

۶۵۳۳۔ سَوط — کوڑا

۶۵۳۴۔ لَاتَحَاضُّونَ — نہیں ابھارا تم نے، رغبت نہیں دلائی

۶۵۳۵۔ تُرَاث — میراث کا مال

۶۵۳۶۔ اَکلاً لَّمّاً — کھانا جم کر سمیٹ کر کھانا

نمبر شمار — عربی — اردو

۶۵۳۷۔ حُبّاً جَمّاً — محبّت کرنا جم کر، خوب محبّت کرنا

۶۵۳۸۔ جِایٓءَ — لایا جائے گا

۶۵۳۹۔ وَثَاق — قید کرنا، باندھنا

۶۵۴۰۔ مُطمَئِنَّۃ — اطمینان والی

سورۃ البلد (۹۰)

۶۵۴۱۔ حِلٌّ — جو احرام سے نکل آیا داخل ہونے والا اُترنے والا

۶۵۴۲۔ کَبَد — مشقّت میں ڈالا ہوا

۶۵۴۳۔ لُبَد — خوب

۶۵۴۴۔ شَفَتَین — دو ہونٹ

۶۵۴۵۔ نَجدَین — دو راہیں

۶۵۴۶۔ لَااقتَحَمَ — نہیں گزرا، نہیں بیٹھا

۶۵۴۷۔ عَقَبَۃ — گھاٹی

نمبرشمار	عربی	اُردو
۶۵۴۸	فَکُّ	چُھڑا دینا
۶۵۴۹	ذِی مَسْغَبَۃ	بھوکا، فاقہ والا
۶۵۵۰	ذَامَقْرَبَۃ	قرابت دار
۶۵۵۱	ذَامَتْرَبَۃ	خاک آلود
۶۵۵۲	مُؤْصَدَۃ	بند کی ہوئی، موندی ہوئی

سورۃ الشمس (۹۱)

نمبرشمار	عربی	اُردو
۶۵۵۳	تَلٰھَا	پیچھے ہُوا اس کے
۶۵۵۴	جَلّٰی	روشن کیا
۶۵۵۵	طَحٰی	بچھا دیا
۶۵۵۶	دَسّٰی	گاڑ دیا
۶۵۵۷	سُقْیٰ	پانی پلانا اور اسکی باری
۶۵۵۸	دَمْدَمَ	ہلاکت ڈالی
۶۵۵۹	عُقْبٰی	پچھاڑی کرنا، پیچھا کرنا

سورۃ اللیل (۹۲)

نمبرشمار	عربی	اُردو
۶۵۶۰	شَتّٰی	مختلف، الگ الگ
۶۵۶۱	عُسْرٰی	تنگی
۶۵۶۲	تَرَدّٰی	برباد ہوگا، گڑھے میں گرے گا
۶۵۶۳	تَلَظّٰی	شعلہ مارتی ہوئی
۶۵۶۴	اَشْقٰی	بڑا بدبخت
۶۵۶۵	اَتْقٰی	خوب پرہیزگار، اللہ سے بہت زیادہ ڈرنے والا۔

سورۃ الضحیٰ (۹۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۶۶۔	ضُحٰی	دن کا چڑھنا، دھوپ روشن ہو جانا۔
۶۵۶۷۔	سَجٰی	قرار پکڑے، چھا جائے
۶۵۶۸۔	مَاوَدَّعَ	نہیں چھوڑا
۶۵۶۹۔	مَاقَلٰی	نہیں ناخوش رہا
۶۵۷۰۔	عَائِلًا	نادار، تنگدست
۶۵۷۱۔	لَاتَقْهَرْ	مت سختی کر
۶۵۷۲۔	لَاتَنْهَرْ	مت جھڑک
۶۵۷۳۔	حَدِّثْ	بیان کر

سورۃ الم نشرح (۹۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۷۴۔	وَضَعْنَا	اُتار دیا ہم نے
۶۵۷۵۔	اَنْقَضَ	توڑ دیا
۶۵۷۶۔	ظَهْرَكَ	پیٹھ تیری
۶۵۷۷۔	اِنْصَبْ	محنت کر
۶۵۷۸۔	اِرْغَبْ	رغبت کر

سورۃ التین (۹۵)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۵۷۹۔	تِیْن	انجیر
۶۵۸۰۔	تَقْوِیْم	ترکیب، سانچہ
۶۵۸۱۔	اَسْفَل	بہت نیچے
۶۵۸۲۔	سَافِلِیْن	سب سے نیچے

نمبر شمار عربی اُردو

سورة العَلق (۹۶)

۶۵۸۳۔ عَلَق جما ہُوا خون

۶۵۸۴۔ اَکرَم بڑا اکرم والا

۶۵۸۵۔ رُجعیٰ لَوٹنا، پلٹنا، پھر کر جانا

۶۵۸۶۔ نَسفَعًا ہم ضرور گھسیٹیں گے۔

۶۵۸۷۔ نَاصِیَة پیشانی

۶۵۸۸۔ نَادِیَ ہم مجلس

۶۵۸۹۔ زَبَانِیَة ڈھکیلنے والے فرشتے، رگیدنے والے۔

نمبر شمار عربی اُردو

سورة القدر (۹۷)

۶۵۹۰۔ لَیلَةُ القَدرِ شبِ قدر مرتبہ اندازہ والی رات

الثلٰثة

سورة البیّنة (۹۸)

۶۵۹۱۔ مُنفَکِّین باز آنیوالے

۶۵۹۲۔ قَیِّمَة مضبُوط، دُرست

۶۵۹۳۔ شَرُّ البَرِیَّة بدترین مخلوق

۶۵۹۴۔ خَیرُ البَرِیَّه بہترین مخلوق

نمبر شمار عربی اُردو

سورۃ الزّلزال (۹۹)

۶۵۹۵۔ زِلْزَال زلزلہ، بھونچال

۶۵۹۶۔ مَالَهَا کیا ہُوا اُس کو (زمین کو)

۶۵۹۷۔ تُحَدِّثُ بیان کرے گی

۶۵۹۸۔ یَصْدُرُ نکلنے لگے گا

۶۵۹۹۔ اَشْتَاتًا متفرق، الگ الگ

نمبر شمار عربی اُردو

سورۃ العٰدیٰت (۱۰۰)

۶۶۰۰۔ عٰدِیٰت دوڑنے والے گھوڑے۔

۶۶۰۱۔ ضَبْحًا ہانپ کر

۶۶۰۲۔ مُوْرِیٰت آگ جھاڑنیوالے

۶۶۰۳۔ قَدْحًا ٹاپ مارنا

۶۶۰۴۔ مُغِیْرٰت غارت گری کرنے والے

۶۶۰۵۔ اَثَرْنَ اُڑاتے ہیں

۶۶۰۶۔ نَقْعًا گردوغبار

۶۶۰۷۔ وَسَطْنَ بیچ میں گھس جاتی ہے۔

۶۶۰۸۔ کَنُوْد ناشکرا

۶۶۰۹۔ بُعْثِرَ نکال لیا جائے گا

۶۶۱۰۔ حُصِّلَ حاصل کرلیا جائیگا

نمبر شمار عربی اُردو

(۱۰۱) القارعة سورة

۶۶۱۱۔ اَلْقَارِعَة کھڑکھڑاہٹ

۶۶۱۲۔ فَرَاش پتنگے، پروانے

۶۶۱۳۔ مَبْثُوث پراگندہ

۶۶۱۴۔ مَنْفُوش دُھنا ہُوا

۶۶۱۵۔ اُمُّہٗ ٹھکانا اُس کا

(اُمّ۔ اصل معنی ماں)

۶۶۱۶۔ نَارٌ حَامِيَة دہکتی آگ

(۱۰۲) التکاثر سورة

۶۶۱۷۔ اَلْهٰى غافل کردیا

۶۶۱۸۔ تَكَاثُرُ کثرت

۶۶۱۹۔ زُرْتُمُ دیکھ لیا تم نے

۶۶۲۰۔ مَقَابِرَ قبریں

نمبر شمار عربی اُردو

(۱۰۳) العصر سورة

۶۶۲۱۔ وَ قسم

(واؤ قسمیہ ہے)

۶۶۲۲۔ عَصْر زمانہ، وقت، ڈھلتا ہُوا دن

۶۶۲۳۔ تَوَاصَوْا وصیت کی

(۱۰۴) الھمزة سورة

۶۶۲۴۔ هُمَزَة عیب لگانیوالا

۶۶۲۵۔ لُمَزَة طعنہ دینے والا

۶۶۲۶۔ اَخْلَدَ ہمیشہ رہے گا

۶۶۲۷۔ یُنْبَذَنَّ ڈال دیا جائے گا

۶۶۲۸۔ حُطَمَة روند ڈالنے والی آگ

۶۶۲۹۔ مُوْقَدَة سُلگائی ہوئی

نمبر شمار عربی اردو

۶۶۳۰۔ تَطَّلِعُ خبر لے ڈالے گی

۶۶۳۱۔ اَفْئِدَۃ دل
(واحد: فُؤَادٌ)

۶۶۳۲۔ مُمَدَّدَۃ لمبے لمبے

سورۃ الفیل (۱۰۵)

۶۶۳۳۔ اَصْحٰبِ الْفِیل ہاتھی والے

۶۶۳۴۔ اَلْفِیْل ہاتھی

۶۶۳۵۔ تَضْلِیْل سراپا غلط

۶۶۳۶۔ اَبَابِیْل جُھنڈ کے جُھنڈ
پرندوں کے

۶۶۳۷۔ عَصْف بھوسا

۶۶۳۸۔ مَاْکُوْل کھایا ہُوا

نمبر شمار عربی اردو

سورۃ قریش (۱۰۶)

۶۶۳۹۔ اِیْلٰف اُلفت دلانا

۶۶۴۰۔ رِحْلَۃ سفر

۶۶۴۱۔ شِتَآء جاڑا

۶۶۴۲۔ صَیْف گرمی

سورۃ الماعون (۱۰۷)

۶۶۴۳۔ یَدُعُّ دھکے دیتا ہے

۶۶۴۴۔ سَاھُوْنَ غفلت برتنے
والے

۶۶۴۵۔ مَاعُوْن تھوڑی سی چیز،
روزانہ استعمال
کی چھوٹی اشیاء

نمبر شمار عربی اُردو

(۱۰۸) الکوثر سورۃ

۶۶۴۶۔ اَلْکَوْثَرْ کثرت

۶۶۴۷۔ اِنْحَرْ قربانی کر

۶۶۴۸۔ شَانِئَکَ تیرا دشمن

۶۶۴۹۔ اَبْتَرْ بے نام و نشان

(۱۰۹) الکافرون سورۃ

۶۶۵۰۔ لَآ اَعْبُدُ نہیں میں عبادت کرتا ہوں۔

۶۶۵۱۔ مَا تَعْبُدُوْنَ جسکی تم عبادت کرتے ہو۔

۶۶۵۲۔ مَآ اَعْبُدُ جسکی میں عبادت کرتا ہوں۔

۶۶۵۳۔ مَا عَبَدْتُّمْ جسکی تم عبادت کرتے رہے ہو

۶۶۵۴۔ عَابِدٌ عبادت کرنے والا

نمبر شمار عربی اُردو

(۱۱۰) النصر سورۃ

۶۶۵۵۔ اَفْوَاجًا فوج در فوج

۶۶۵۶۔ اِسْتَغْفِرْ مغفرت کی درخواست کر۔

(۱۱۱) اللھب سورۃ

۶۶۵۷۔ تَبَّتْ ٹوٹ گئے، ہلاک ہو گئے

۶۶۵۸۔ تَبَّ ہلاک ہوا

۶۶۵۹۔ مَآ اَغْنٰی نہیں کام آیا

۶۶۶۰۔ ذَاتَ لَھَبٍ شعلہ مارتی ہوئی

۶۶۶۱۔ حَمَّالَۃَ اُٹھانیوالی

۶۶۶۲۔ حَطَبْ ایندھن، لکڑیاں

۶۶۶۳۔ جِیْدْ گردن

۶۶۶۴۔ مَسَدْ خوب بٹی ہوئی

سورۃ الاخلاص (۱۱۲)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۶۶۵	اَحَدٌ	اکیلا
۶۶۶۶	اَلصَّمَدُ	بے احتیاج، جس کو کسی کی ضرورت نہ ہو لیکن سب کو اُس کی ضرورت ہو
۶۶۶۷	لَمْ یَلِدْ	نہیں جنا کسی کو
۶۶۶۸	لَمْ یُوْلَدْ	نہیں جنا گیا
۶۶۶۹	کُفُوًا	برابری کا

سورۃ الفلق (۱۱۳)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۶۷۰	اَعُوْذُ	پناہ پکڑتا ہوں
۶۶۷۱	فَلَق	صبح، رات کی تاریکی کو چیرنے والی صبح
۶۶۷۲	غَاسِق	اندھیرا کرنیوالی
۶۶۷۳	وَقَبَ	چھا جائے
۶۶۷۴	نَفّٰثٰتِ	پھونکنے والیاں
۶۶۷۵	عُقَدُ	گنڈے، گانٹھیں

سورۃ الناس (۱۱۴)

نمبر شمار	عربی	اردو
۶۶۷۶	مَلِك	بادشاہ (جمع: مُلُوك)
۶۶۷۷	اَلْخَنَّاس	چھپنے والا (پیچھے ہٹنا) پیچھے ہٹنے والا
۶۶۷۸	یُوَسْوِسُ	وسوسہ ڈالتا ہے

نادر ونایاب تحفہ

لغات القرآن

عربی ⁛ اردو

بسم اللہ الرحمٰن الرحیم • نحمدہٗ ونصلی علیٰ رسولہ الکریم

قوم کی ضرورت کو محسوس کرتے ہوئے الحاج مولانا **عبد الکریم پاریکھ** صاحب مدظلہ العالی نے "لغات القرآن" عربی، اردو کی تالیف فرما کر سمندر کو کوزہ میں سمیٹنے کی کامیاب کوشش کی ہے یہ کتاب علماء و طلباء کے لیے نہایت مفید ہے۔ کم پڑھے لکھے اور خاص کر خواتین کے لیے تو نادر و نایاب تحفہ ہے گھر میں بیٹھے بیٹھے اس کتاب کے مطالعہ سے قرآن پاک کے لفظی معنیٰ یاد کر کے قرآن کریم کا ترجمہ کرنے کے قابل ہو سکتی ہیں۔

ہمارے اپنے خیال میں مؤلف **الحاج مولانا عبد الکریم پاریکھ** صاحب نے اس کتاب کی تالیف میں عنوان سے متعلق جتنے بھی گوشے ہیں انھیں حاصل کرنے کی پوری پوری کوشش کی ہے طلبار و خواتین اور کم پڑھے لکھے لوگوں کو چاہیے کہ وہ اس کتاب کا مطالعہ کریں، خود بھی فائدہ اٹھائیں، اور عوام کو فائدہ پہنچائیں۔

مؤلف نے اپنی بے حد مصروفیتوں کے باوجود اس کتاب کی تالیف میں انتھک کوشش و کاوش کی ہے اللہ سبحانہٗ وتعالیٰ مؤلف کو جزائے خیر عنایت فرمائے اور اس کتاب کے پڑھنے والوں کو اس سے استفادہ حاصل کرنے کی توفیق عطا فرمائیں۔ آمین

ناشر

فرید بُک ڈپو (پرائیویٹ) لمیٹڈ

۴۲۲ مٹیا محل اردو مارکیٹ جامع مسجد دھلی ۱۱۰۰۰۶

فون آفس: ۳۲۷۹۹۹۸ ۳۲۶۵۴۰۶ رہائش: ۳۲۶۲۴۸۶